

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SLÆGTEN
FRA
ASTRUP-
GAARD

SLÆGTEN
fra
ASTRUPGAARD

SLÆGTEN
fra
ASTRUPGAARD

AF

Morten Astrupgaard

ODENSE
ODENSE AMTS BOGTRYKKERI
1956

FORORD

Da førstelærer Jens Abildtrup, Nørre Nissum, i 1952 udgav bogen om Søren Kierkegaards tipoldefader, handelsmand Jens Andersen på Astrupgaard, Faster Sogn, efterlyste han en, som ville fortsætte, hvor han slap, nemlig ved Mette Jacobsdatters børn, og skrive deres slægtsregistre, da hans helbred forbød ham at gøre det. (Se slutningen af Jens Abildtrups bog.)

Min interesse for slægten var for alvor blevet vakt ved læsning af denne bog, så jeg besluttede i mit stille sind at påtage mig dette arbejde, men tilbød det ikke, før jeg fik vogn og således havde gode muligheder for at gøre arbejdet, der så småt blev begyndt i sommeren 1954.

I løbet af et år var det meste af stoffet samlet, men så kom jeg heldigvis gennem en god ven og kollega i forbindelse med en af hans seminariekammerater, førstelærer S. K. Risbjerg Thomsen, Roskilde, efterkommer af Mette Jacobsdatters søster Else, der blev gift ind på Drongstrupgaard i Sdr. Felding.

Inden længe havde jeg bundet mig til at registrere også Else Jacobsdatters slægt, men det har jeg heller ikke fortrudt, bl. a. fordi bogen med både Mettes og Elses slægter blev rigere og mere levende, end jeg havde troet, og — mere prosaisk — fordi der nu blev så mange flere familier som købere af bogen, at den blev økonomisk sikret.

Jeg betragter det derfor som et dobbelt held, at jeg fik kontakt med Drongstrupslægten, som jeg kun kendte lidt til fra seminariet, hvor en søster af mig var klassekammerat med den senere sognepræst i Slagelse, Andreas Jørgensen, stammende fra Drongstrupgaard.

Jeg beklager meget, at jeg ikke fra ungdommen af var slægtsinteresseret, for så havde jeg fået helt anderledes grundige oplys-

ninger om de første generationer gennem min far og farfar, der var slægtsinteresserede, og særlig gennem min gamle dygtige lærer Mikael Kirkegaard Pedersen, som i sin uddannelsestid nød godt af Søren Kierkegaards farbrors rigdom. Han var husekræmmer ligesom Søren Kierkegaards far og skal virkelig — som i eventyret — have ejet en tønde guld.

Min lærer var nemlig enestående inde i slægtshistorie og vidste også besked om vort fjerne slægtskab med den store tænker og filosof.

Når bogen nu alligevel foreligger, skal Jens Abildtrup først og fremmest have tak.

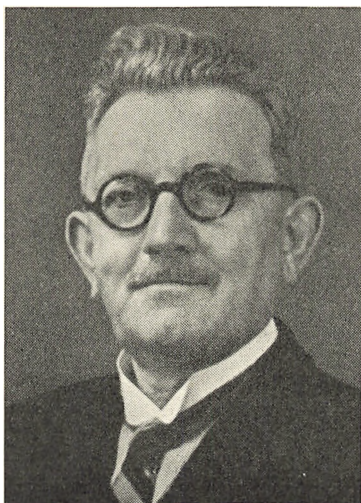
Hvis han, der var en dygtig og »en dreven arkivforsker«, ikke havde skrevet den første del af bogen og dermed udført det store arbejde med at finde ud af vor slægt helt tilbage fra 1570 og op til ca. 1825, så der fra den tid kun behøvedes oplysninger fra kirkebøger og nulevende mennesker, ville arbejdet have forekommet mig uoverkommeligt.

Og havde jeg vidst, at Jens Abildtrup skulle gå bort, før jeg fik talt med ham og havde fået hans tilsagte råd og dåd, var jeg endnu mindre gået i gang med arbejdet. Men et løfte er et løfte og skal holdes, og så får jeg da håbe, at denne bog alligevel skal blive til glæde og gavn for de mange nulevende efterkommere af Karen Pedersdatter og Jacob Pedersens (d. 1830) 2 døtre, Mette og Else, der blev vore stammødre.

Første del af bogen er altså skrevet af Jens Abildtrup og er den værdifuldeste; thi uden den ville resten af bogen, der væsentligst består af slægtsregistre med kommentarer, svæve underlig hovedløst i luften.

Og denne anden del er så samlet og skrevet af undertegnede:

Morten Astrupgaard
Bülowsvej, Odense

Jens Abildtrup

FORORD

Om Søren Kierkegaard og hans slægt foreligger der to trykte bøger. Den ene er udgivet af O. Kierkegaard og Parup, den anden af J. E. Nørgaard og kaldes Stengaards-slægten. Desuden findes der enkelte brudstykker af stamtavler over dele af hans slægt.

Derimod har man ikke haft noget kendskab til den del af Søren Kierkegaards forslægt, der er fortalt om i nærværende bog, og da slet intet til hans tipoldefader på Astrupgaard i FASTER Sogn, som også må have interesse for de mange her i landet, som står i taknemligheds-gæld til den verdensberømte filosof.

Rigsarkivet, København, Landsarkivet, Viborg, og Centralbiblioteket, Lemvig, takkes for den gode hjælp, som jeg under mit arbejde har modtaget.

Solbakken, Nørre Nissum, Oktober 1952.

Jens Abildtrup.

CHRISTEN ANDERSEN I VIDEBÆK

født ca. 1570

1) Lavrids Christensen
1634 i Neder Kirkegaard i Assing

2) Peder Christensen
1634 i Paarup, Assing

3) N. N. g. m. Jens Mogensen
i Arnborg Kirkegaard

4) *Anders Christensen*
i Videbæk 1634 (1600-1670)

1) Christen Andersen
af 1. ægteskab

2) Christen Andersen af 2. ægteskab
boede hos P. Chr. i Paarup i Assing

↓
Anders Christensen Astrup
med gårdspart i Astrupgaard

↓
4 børn født på Astrupgaard, en af dem,
Chr. Andersen Astrup, rig hosekræmmer i Kbh.

3) Søren Andersen
i Videbæk

4) Mads Andersen
i Videbæk

5) *Jens Andersen (1646-1723)*
på Astrupgaard, g. m.
Karen Christensdatter
fra Søndergaard i Sædding

1) Anders Jensen A.
g. m.
Maren Lauridsdatter,
Stenggaard, Sædding

2) Christen
Jensen A.
Klokbose,
Faster

3) *Morten Jensen A.*
(1690-1746)
på Astrupgaard, g. m.
Kirsten Pedersdatter
(Skonning)

4) Poul
Jensen A.
Skærbæk,
Vium

5) Niels
Jensen A. g. m.
Anders Christen-
sen A.s enke

6) Mette
Jensdatter A.
i Vildbjerg

7) Inger
Jensdatter A.

8) Mette
Jensdatter A.
Sæddingby,
Sædding

↓
Maren Andersdatter
(1726-1813) g. m.
Peder Christensen,
Kierkegaard,
Sædding (1712-1799)

1) *Peder Mortensen A.*
(1726-1795) g. m.
Mette Jensdatter
St. Skindbjerg
i Dejbjerg

2) Karen
Mortensdatter
gift i Barde

3) Ane
Mortensdatter
g. m.
Søren Albæk

4) Ane Marie
Mortensdatter
g. m.
Marcus Krogh

5) Kirsten
Mortensdatter
trolovet m.
Anders
Christensen

6) Maren
Mortensdatter

7) Niels Mortensen

8) Jens Astrup
copuleret til
Ane Lund
i FASTERLUND

↓
Michael Pedersen
Kierkegaard
(1756-1838)

1) Kirsten Pedersdatter
døbt 1757 d. 1758

2) Kirsten Pedersdatter
døbt 1758
g. i Ø. Herborg

3) Karen Pedersdatter
døbt 1762

4) Morten Pedersen
død 1790

5) *Karen Pedersdatter døbt 1768*
g. m. *Jacob Pedersen,*
Høgbøj, Haussing

↓
Søren Aabye
Kierkegaard
(1813-1855)

1) *Mette Jacobsdatter f. 1783*
g. m. *Chr. Sørensen, Bukkjær, Assing*

2) Else Jacobsdatter
død 1790

3) *Else Jacobsdatter f. 1796*
g. m. *Niels Knudsen i Drongstrup*

A. = Astrup

↓
1) Peder Christensen, død ung.
2) Maren Christensen (Hoversigslægten)
3) Jacob Christensen (Søndergaardslægten)
4) Søren Christensen (Astrupgaardslægten)
5) Karen Christensen (Abildtrupslægten)
6) Morten Christensen (Fyrstenborgslægten)

↓
1) Johanne Kathrine Nielsdatter
(Drongstrupgaardslægten)
2) Knud Nielsen
3) Jacob Nielsen (Gaardsviggaardslægten)
4) faldt i krigen 1864.

A.

Slægtens oprindelse

CHRISTEN ANDERSEN

Født omkring 1570.

Søren Kierkegaards slægt på mødrene side kan sandsynligvis spores tilbage til en gård i landsbyen Videbæk, der før hørte til Vorgod sogn, indtil den ved resolution af 23. marts 1916 sammen med dele af Herborg og Vorgod sogne blev oprettet til et selvstændigt sogn.

Landsbyen Videbæk, der nu er en ret stor stationsby, ligger midt imellem Ringkøbing og Herning ved hovedvej 15, der går fra Ringkøbing til Aarhus, og forhen gik »den store Adelvej« fra Holstebro til Skjernbro, Varde og Ribe ret nær forbi.

1638 og vel også 1611 bestod landsbyen kun af 2 gårde, som da til gengæld var ret betydelige og beboedes samtidig af flere familier.¹

Her i den ene af disse gårde boede i slutningen af 1500erne og i begyndelsen af 1600erne den mand, som vi formoder er vor og Søren Kierkegaards stamfader. Han hed Christen Andersen. Vi finder ham første gang nævnt i et meget gammelt dokument fra 1611.² Han er sandsynligvis født omkring 1570, dog snarest før.

Måske har slægten allerede da boet her i lang tid, men vi ved intet derom.

Da der på denne egn kun er bevaret forholdsvis få gamle dokumenter, og dette er vort ældste slægtsdokument, medtager vi det her i sin helhed, og det lyder således:

»Christen Erichsen i Klokmose, Foged og Tingholder paa Bølling Herredsting, Peder Lavridsen i Hindhede og Erich Pedersen i Ganner gjør alle vitterligt, at efter Aar 1611, Mandag den 5. August, paa foreskrevne Ting var skikket Jens Jørgensen i Herborg, hvilken der lovlig æsket, bedes og fik et fuldt Tingsvidne af otte Dannemænd, som var Peder Lavridsen, Knud Munch i Hammelsvang, Jens Nielsen i Gammel Dejbjerg og Niels Madsen i Hanning Præstegaard, Niels Thomsen i Felsing, Olluf Pedersen i Kousgaard, Jens Pedersen i Aagaard og Christen Christensen paa Lembjerg, disse forskrevne otte Dannemænd alle vidnede paa deres gode Tro og rette Sanding, at de saa og hørte samme Dag paa forskrevne Ting, at Christen Andersen i Videbæk, Hans Gregersen i Nørgaard, Søren Andersen i Herborg og Jens Trogelsen i Vorgodby, de stod den Dag inden Tinge for Tingsdom og vidnede hver med oprakte Fingre og Ed, at det er dem fuldt vitterligt, at de tre »Versteder« udi Herborg, som Christen Nielsen, Jens Pedersen og Jens Povlsen nu ibor, er ikke uden tre halve Boel.«

Dokumentet angår en skattesag. Det må vel forholde sig således, at de tre sidstnævnte mænd har i forhold til deres ejendommens størrelse svaret alt for store afgifter og har derfor besluttet at klage til deres herskab derover, men da de naturligvis skulle kunne bevise deres klagemåls berettigelse, har de nu på herredstinget fået udstedt et tingsvidne, som netop beviser, at deres afgifter er urimelig store, og ved hjælp af det udstedte dokument er det sikkert lykkedes dem at få disse nedsat til en mere passende størrelse.

Christen Andersen havde med sin hustru, som vi intet ved om, sandsynligvis tre sønner og en datter,³ nemlig:

1. Lavrids Christensen, som 1634 boede i Neder Kirkegaard i Assing sogn.
2. Peder Christensen, der 1634 boede i Paarup i Assing sogn.
3. N. N., gift med Jens Mogensen, som i 1634 bor i Arnborg Kirkegaard.
4. Anders Christensen, som boede i Videbæk 1634.

ANDERS CHRISTENSEN

Født ca. 1600, død ca. 1670.

Af en skiftesag⁴ efter ovennævnte Anders Christensens hustru i Videbæk fra 1637 fremgår det tydeligt nok, at han er broder til

de børn, som i forrige afsnit nævnes som Christen Andersens, og der kan da heller ikke findes noget, som modbeviser dette.

Der nævnes ganske vist på samme tid en Christen Thomsen i Videbæk, men ifølge nævnte skiftesag kan han ikke være fader til Anders Christensen og hans tre søskende; han kan muligvis være en slægtning af Anders Christensens hustru, der hed Margrethe Madsdatter, thi blandt formynderne for hendes børn nævnes en Thomas Christensen, vist i Videbæk, og Trogels Thomsen i Øster Herborg, der vel henholdsvis kunde være fornævnte Christen Thomsens søn og broder, men det er kun gætteværk.

Men inden vi hører lidt nærmere om denne skiftesag, der tog sin begyndelse 1634 og først afsluttedes 1637, vil vi give en kort omtale af Anders Christensens to brødre i Assing sogn og af hans svoger, Jens Mogensen, i Arnborg Kirkegaard. 1634 boede Anders Christensens broder, Lavrids Christensen, i Neder Kirkegaard i Assing. Han havde boet her i en meget lang årrække, thi den 26. juni 1672 ses han boende her endnu, og det får vi at vide i anledning af, at mølleren Hans Nielsen i Kibæk Mølle i Assing blev henrettet. Han må have gjort sig skyldig i en eller anden grov forbrydelse, da han blev dømt til at miste livet ved hals-hugning.⁵

Af skiftet fremgår det, at mølleren har haft et pengebeløb til gode på 7 sletdaler hos Jens Rasmussen, som kaldtes fribytter, og at denne sidst havde haft sit ophold hos Lavrids Christensen ved Assing kirke («Assing Neder Kirkegaard»). Det ser lidt besynderligt ud med en fribytter inde midt på den jyske hede. Måske drejer det sig om en flygtning, der har søgt et tilflugtssted hos bonden.

Hagerups Leksikon siger, at en fribytter kaldes den, der i krigstid med eller uden regeringens tilladelse holder krigsudrustede skibe for at bemægtige sig fjendtlige, som han plyndrer til sin egen fordel. Gyldendals Leksikon kalder en fribytter for en sørøver.

Den gode bonde har vel næppe anet, at han har huset en storforbryder på sin gård. Mon der har været nogen forbryderisk forbindelse mellem mølleren og fribytteren? Det kunde næsten se sådan ud. Afvise tanken kan vi ikke.

Den anden broder, Peder Christensen, kom, som vi har hørt, til

at bo på en gård i Paarup, hvor vi træffer ham 1634. Han omtales senere under skiftesagen i Videbæk.

Svogeren, Jens Mogensen, overtog Arnborg Kirkegaard efter sin fader, Mogens Clemmensen. Det var præstens anneksgård. Præsten hr. Lavst boede selv i hovedsognet Skarrild.

Lidt syd for Arnborg Kirke lå to gårde kaldet Gammel Arnborg. Niels Nielsen boede i den ene og Las Pedersen i den anden. Disse to nære naboer var bleven bitre fjender på grund af en gammel engstrid, og den førstnævnte mand bar desuden et alvorligt nag til præsten, da han forment, at denne forlangte mere af ham i korntiende, end han havde ret til. En dag slog naget ud i lys lue, og ovennævnte Jens Mogensen blev vidne dertil. Han fortæller selv derom på herredstinget den 23. august 1634 således: »Forrige Onsdag sidst forleden var han med Las Pedersen i Gammel Arnborg paa Hr. Lavst Nielsen i Skarrild hans Vegne hos Niels Nielsen samme Sted og tilspurgte ham, om han vilde gaa til Hr. Lavst og tælle hans Korn med ham, hvis han vilde havde det talt.

Saa gik han straks med til Hr. Lavst paa Las Pedersens Toft; men saa kom de straks i Skænderi. Saa bad Hr. Lavst Peder Thomsen i Gren, som ogsaa var til Stede paa Toften, om at hjælpe ham af sin Kjortel (Præstekjole), og saa drog han den af ham. Jens Mogensen der nu forstod, hvad der vilde ske, advarede dem alvorligt imod at komme i Slagsmaal og formanede dem til at komme til Forligelse. Dette beroligede dem, og saa drog Hr. Lavst i sin Kjortel igen og satte sig op paa sin Hest. Han var kommen ridende til Gammel Arnborg fra sin Præstegaard i Skarrild Sogn, og Niels Nielsen gik hen ad sit Skjeldige for at vende hjem. Da fortrød Præsten imidlertid, at han havde fulgt Jens Mogensens Raad. Han stod af sin Hest og gav Tømmen til Peder Thomsen og gik hen efter Niels Nielsen. Saa kom de i Favnen sammen, og de faldt begge omkuld, og Hr. Lavst kom under, saa greb Las Pedersen Niels Nielsen, der nu var helt fra Sans og Samling af Had, og kun med megen Besvær fik ham rykket bort fra Hr. Lavst. Derefter tog Jens Mogensen Præsten til Side, og saa kom Niels Nielsen op og løb bort.«

Under slagsmålet havde kvinderne i Gammel Arnborg stået omme på Las Pedersens toft og været vidner til det voldsomme

og blodige sammenstød mellem præsten og bonden, de havde begge givet hinanden nogle slemme slag og stød, så blodet flød. Dette uhyggelige optrin gjorde naturligvis et pinligt indtryk på alle de tilstedeværende og vakte anstød og forargelse hos egnens befolkning, og rygtet derom nåede også snart til Jens Mogensens svogre i Assing og Videbæk. Der blev naturligvis en retssag ud af det. Sagen gik først til herredstinget og derefter til landstinget, hvor den blev forligt.⁶

Efter at vi flere gange har nævnt arvesagen fra Videbæk, skal vi nu nærmere omtale den. Den begyndte altså 1634 og endte først 1637. Sagen kom for retten, men retsdokumenterne er ret uklare og ikke så lette at hitte rede i.

Vi skal her gennemgå dem således, som vi har forstået dem.

Torsdagen efter påske 1634 var Anders Christensens svoger og søskende indkaldt til at overvære skifte og deling efter hans hustru Margrethe Madsdatters død i Videbæk, og for hendes slægt var til stede som formyndere Trogels Thomsen fra Herborg samt Mads Sørensen og Thomas Christensen, begge fra Videbæk. Det har vist været et meget vanskeligt skifte, og man er snarest ikke nået til ende med det, da det nok har knebet med at blive enig om delingen.

Forøvrigt ser det ud til, at Anders Christensen helst har villet undgå at skifte, og at det har været hans ønske at forblive i uskiftet bo. Dog giver han og hans brødre og svoger det udseende af, at skiftet har fundet sted, og at alt var i den bedste orden, samt at formynderne Trogels Thomsen, Mads Sørensen og Thomas Christensen havde lovet senere at give Anders Christensen rigtigt afkald på, at hans afdøde hustrus børn havde fået tildelt, hvad der kunne tilkomme dem.

Herimod protesterede formynderne og erklærede, at de aldrig havde lovet at give noget afkald vedrørende skiftet, som de meget beklagede ikke at kunne komme til ende med. Da formynderne for de stakkels moderløse børn stadig krævede at få arvesagen gjort færdig, lod Anders Christensen i forening med sine brødre og sin svoger udstede et tingsvidne på, at omtalte skifte havde fundet sted den nævnte dag i enkemandens hus i Videbæk med formyndernes billigelse og samtykke, og med dette tingsvidne som grundlag indstævnedes han dem for herredstinget, hvor dom-

meren frikendte ham og hans brødre og svoger for de andres anklage.

Nu havde formynderne tabt tålmodigheden, og de henvendte sig derfor til deres husbonde, fru Anne Gyldenstjerne, salig hr. Ulrichs til Qvelstrup, om hjælp. Hun tog sig da også af sagen, idet hun lod herredsfogeden i Hammerum herred, Jacob Mortensen Barfod, på hendes vegne indstævne enkemanden og hans medhjælper for landstinget, »fordi de ved Hjælp af et ulovligt Tingsvidne (Bænkebrev) havde paaført de fattige Børn og deres Laugværger stor Besværing og Trætte og deres mødrene Arv dermed fravendt dem.«

Dommen kom til at lyde således: »Saa er forskrevne indstævnet ikke mødt til Gensvar eller nogen paa deres Vegne at gange udi Rette, saa efterdi Sagen findes udi seks Uger at være optagen, hvilken Opsættelse til Hjemting findes læst og paaskrevet efter kgl. Maysts. Forordning, og dog ingen er mødt nogen Modstand herimod at gøre:

»Saa finder vi efter saadan Lejlighed samme Bænkebrev og Domme magtesløs at være.«⁷

Desværre får vi intet at vide om, hvorledes det videre gik med den pinlige slægtsfejde, men næppe længe efter, at Anders Christensens første hustru var død, giftede han sig igen, men vi ved ikke med hvem. Med sin første hustru, Margrethe Madsdatter, havde han bl. a. sønnen:

1. Christen Andersen, som senere bosatte sig i den sydligste gård i Videbæk, hvor han nævnes 1664.⁸ Han var handelsmand, svarede fortifikations- og krigsstyrskat m. m. Med sin anden hustru har Anders Christensen følgende sønner:
2. Christen Andersen, som bosatte sig hos sin farbroder, Peder Christensen, i Paarup i Assing sogn. Var stor handelsmand. Svarer samme skatter som nummer 1. Han blev stamfader til en meget udbredt slægt, hvor iblandt der nævnes betydelige handelsmænd. Der blev udarbejdet en slægtstavle på Bølling herredsting under retslig medvirkning den 18. maj 1756 i anledning af, at nævnte Christen Andersen havde en sønnesøn ved navn Christen Ander-

sen Astrup, der var født på Astrupgaard, men nu var død i København som en rig mand. Han var hosekræmmer, og da han var ugift, skulle den store arv deles mellem alle hans mange slægtninge. Disse arvinger blev indkaldt for retten for at godtgøre deres slægtskab med den afdøde. Derved fik man kendskab til hele den store slægt, og alle slægtens navne blev indført i retsprotokollen. Det var let at komme til en stamtavle. Nu er der naturligvis taget en afskrift af den.

3. Søren Andersen, boede i Videbæk. Handelsmand. Svarede stor krigsstyrskat m. m. 1676 var han til huse hos broderen Christen Andersen i Videbæk. Boede vist senere i Barde i Vorgod sogn.
4. Mads Andersen, boede i Videbæk, handelsmand. Svarede de samme skatter som foran er nævnt.
5. Jens Andersen, nævnes 1671 og 1672 i Videbæk,⁹ handelsmand. Det må være ham, som i 1682 eller 1683 overtager Astrupgaard i FASTER sogn.

B.

Søren Kierkegaards forslægt på Astrupgaard

JENS ANDERSEN ASTRUP

Født ca. 1646, død 1723.

Der er foretaget meget indgående og omfattende arkivstudier for at få afdjort, hvor ovenstående mand stammer fra; bevisførelsen er flere gange gennemprøvet, og resultatet er altid blevet det samme, nemlig at Jens Andersen, altid kaldet Jens Astrup, må være født i Videbæk som søn af Anders Christensen, som der er fortalt om i forrige afsnit.

Af skattemandtallene fremgår det, at dennes mange sønner var ret betydelige handelsmænd, som blev boende i hjemegnen. Dette kom også til at passe på Jens Astrup. Som fribondesøn kan man næppe tænke sig, at han ønskede at blive hovbonde; han har uden tvivl valgt sig en gård, hvortil der ikke var knyttet noget hovarbejde, således at han, som sine dygtige brødre, kunne fortsætte som handelsmand og fribonde.

Nu viser det sig, at omtrent ved den tid, 1683, Jens Andersen flyttede hjemmefra, dukker der en ny mand op på den ret nær beliggende Astrupgaard i Faster sogn, som også hed Jens Andersen,¹⁰ og særlig i betragtning af, at nævnte gård var fri for hoveri, og at manden også var handelsmand og på samme alder som Jens Andersen fra Videbæk, kan man ikke værge sig for den tanke, at de to mænd må være en og samme person.

Tidspunktet, samme navn og alder, begge handelsmænd, hvoraf der kun var ganske få på egnen, og den korte afstand mellem Videbæk og Astrup, alt dette tilsammen taler et tydeligt sprog i den rigtige retning.

Men heldigvis kan vi komme sagen endnu nærmere. Hvis vi kunne føre bevis for, at Jens Andersen i Astrup og hans formodede broder, den rige handelsmand Christen Andersen i Paarup i Assing sogn, har kendt hinanden og har haft noget med hinanden at gøre, skønt de boede et par mil fra hinanden med moser og heder og ufremkommelige veje imellem, så ville vi komme endnu nogle vigtige skridt frem, og det kan vi.

Det er uden tvivl den ældre broder, som har givet Jens Andersen anvisning på Astrup. Han kendte gården, men også dens ejer, fru Sofie Rostrup, enke efter Christen Lange til Dejbjerglund.

Hun havde flere gange været i pengeforlegenhed og var blevet støttet med lån af Christen Andersen. Netop dette gør det sandsynligt, at det er ham, der har hjulpet Jens Andersen til Astrupgaard.

Nogle år senere, den 24. marts 1689, foretager samme Christen Andersen en handling, som næppe er tilfældig, men som må betragtes som et smukt, broderligt hensyn til Jens Astrup, idet han på nævnte tidspunkt låner fru Sofie Rostrup til Dejbjerglund 120 rdlr. med pant i broderens gård i Astrup; derved sker der det sjældne og overraskende, at Christen Andersen på en måde bliver sin broders husbonde og herskab.¹¹

At Christen Andersen havde et godt øje til Astrupgaard, er tydeligt nok, thi omkring 1700 får han det ordnet således med fru Sofie Rostrup, at hans søn, Anders Christensen, får fæste på den del af Astrup, som hidtil havde været beboet af fremmede, således at hele gården fra denne tid af har været på samme slægts hænder til omkring 1800 og er det til dels endnu.

Fra nu af blev der livlig forbindelse mellem de to slægtsgårde i Paarup og i Astrup.

Jens Astrup var efterhånden bleven en holden mand med penge på rente. Denne kendsgerning spiller også hjælpende ind i vor undersøgelse. Bonden gemte helst sine penge i strømpeskafter eller på kistebunden og ville meget nødtigt skilles ved dem, og blev de

endelig sat ud på rente, skete det kun til folk, man havde urokkelig tillid til, og som i regelen boede på egnen.

Derfor bliver vi meget forundret ved at høre, hvor den forsigtige fribonde havde anbragt sin ret store med dygtighed og sparsommelighed sammensparede formue. Vel hos en af egnens ansete mænd? Nej, men hos en fynsk godsejer på Bogensegaard på Fyn ved navn Frederik von Reeder,¹² en mand, som beboerne i Faster sogn næppe har kendt. Det lyder ganske besynderligt.

Der kan næppe være nogen anden rimelig forklaring end denne, at nævnte godsejer eller herremand ejede lidt bondegods her på egnen, nemlig i Vorgod, Snejbjerg og Assing sogne, og i sidstnævnte sogn ejede han også den gård i Paarup, som beboedes af vor meget omtalte handelsmand, Christen Andersen. Vi har det indtryk, at denne stod i et venskabeligt forhold til den velbårne Frederik von Reeder, og at han var hans betroede tilsynsmand ved nævnte gårde.

Da det er hos denne herremand, Christen Andersen har anbragt sin formue eller dele deraf, så ligger det meget nær at antage, at han har rådet sin broder i Astrup til også at betro sine penge til ham.

Så vidt vi ved, havde godsejeren ingen gårde i Faster eller i Borris sogne, så det må være igennem broderen, Jens Astrup har fået forbindelse med den fynske herremand.

Men allerede 1683 havde Christen Andersen lånt godsejeren 160 rdlr. mod at få fuld pant i sin iboende gård, hvorved hans stilling næsten blev som en selvejers. Det var altså på en tilsvarende måde, at han forbedrede broderens stilling på Astrupgaard, så denne blev ganske uafhængig af sit herskab og forblev en fri mand, så længe pantet bestod.

Vi har dog gemt det mest afgørende bevis til sidst, og da det angår Christen Andersens søn, Anders Christensen, der lige havde overtaget den ene part af Astrupgaard, må vi tilbage til ham. Han blev altid kaldt Anders Astrup og havde mindst 4 børn.

Fadderskabet ved disse børns dåb stadfæster udmærket det slægtskabsforhold, som vi hævder, der er mellem Christen Andersen i Paarup og Jens Andersen i Astrup.

Ved det første barns dåb er der, så vidt det kan ses, kun slægtinge til stede, nemlig 4—5 af faderens søskende. Som den første

mandlige fadder nævnes Jens Astrup. Ved det andet barns dåb nævnes Jens Astrup igen som første fadder, og en datter af ham står også fadder.

Ved det tredje barns dåb nævnes Jens Astrups kone som bæremoder og hendes søn som fadder. Og ved det sidste barns dåb nævnes Jens Astrups søn Morten som fadder.

Af indførslerne i kirkebogen ser vi, at Jens Andersen og hans familie er stærkere repræsenterede ved dåbsfesterne end den øvrige familie, skønt de fleste boede der i nærheden.

Ved hjælp af et gammelt dokument fra 1730, som rækker tilbage til før 1713, ser vi, at der i lang tid har været forbindelse mellem Jens Andersen i Astrup og Mads Andersen i Videbæk, og at de to mænd og deres familier har haft udmærket kendskab til hinanden. Dette er yderligere en stadfæstelse på, at de må være brødre. Dokumentet fortæller os om en proces, der har været mellem to af Jens Astrups sønner, nemlig Povl Jensen i Skærbæk i Nr. Vium og Niels Jensen i Astrup, på den ene side og Mads Andersen og hans søn Anders Madsen på den anden side. Da Mads Andersen døde 1713, må striden være begyndt senest dette år, og da Jens Astrup først døde 1723, har han igennem adskillige år været vidne til den lange familiefejde.

Striden begyndte med, at Povl Jensen i Skærbæk købte 3 lispund talg af Anders Madsen og gav ham 2 mark i fæste derfor. To gange drog han til Videbæk for at hente talgen, men hvad grunden nu end kunne være, nægtede Anders Madsen at udlevere den, og da han kom tredje gang i samme ærinde, kunne han hverken få talg eller sine fæstepenge, 2 mark, tilbage.

Ved samme tid, dog snarest lidt før, havde Mads Videbæk, som han til daglig blev kaldt, en dag været ude på handelen, og på hjemvejen tog han ind hos Povl Jensen i Skærbæk, hvor han overnattede. Under opholdet her havde han af denne købt 13 kander honning og en stud, og da han dagen efter kørte hjem til Videbæk med det, han havde købt, fulgte Povl Jensen med. Ankomsten til hjemmet blev studen og honningen bragt i hus, og Anders Madsen tog en »Vol« og tog mål på honningen imod både Povl Jensens og Mads Videbæks vilje. Derefter »slog Anders Madsen Honningen hen til det Sted, hvor han ville bevare den. Saa forlangte han af Povl Jensen, at han skulde gaa med ham, at de sam-

men kunde maale Kedlen med Vand efter Maalet, som Honningen havde fyldt i Kedlen. Saa kom Anders Madsen ind med Kedlen og en sort Gryde og sagde, at der kun var 10 Kander.« De blev da enige om, at de 3 kander, der var for lidt, skulle erstattes med 2 kalveskind og 4 skilling i penge.

Det må være disse handeler, der oprindelig har været årsag til processen, som udbrød 1730, 13. februar.

For flere år tilbage var Anders Madsen bleven Niels Jensen i Astrup 4 rdlr. 4 mark skyldig, hvilke penge han havde afleveret til Povl Jensen og bedt ham om at betale dem til Niels Jensen, hvad han da også lovede; men endnu flere år efter resterede han 2 sletdaler i, at hele pågældende sum var betalt.

Da Niels Jensen i Astrup flere gange forgæves havde rykket ham, henvendte han sig til Anders Madsen og anmodede denne om at betale de 2 sletdaler, hvad han dog ikke ville. Derimod lod han Povl Jensen i Skærbæk stævne for retten for at få ham dømt til at betale pengene til Niels Jensen i Astrup.

Til sidst kom de to parter dog til forlig, som lød således:

»De omtvistede 10 Mark skal først hver af Parterne betale Halvparten af og begge give 1 Rdlr. til Omkostning, som og Anders Madsen straks er klargjort til og betale til Povl Jensen sin Part af Pengene og lovede og tilstod saa Povl Jensen at betale de Penge til sin Broder Niels Jensen Astrup i Faster Sogn, nemlig 7 Sletdaler og 2 Mark, som han paa sin Broders Vegne havde annammet af ermeldte Anders Madsen og lovede saa Povl Jensen at holde Anders Madsen fri og krævesløs for sin Broder Niels Astrup for samme Penge uden Skade i ringeste Maade, paa hvilken Maade Sagen blev afhandlet og bilagt, saa de til Dato intet var hinanden skyldig i ringeste Maader, hvilke de i Rettens og i de 8 Stokmænds Paahør blev afhandlet og derpaa gav hverandre Hænder og var venlig og vel forligt i alle Maader.«

Efter alt hvad vi nu har fremlagt til gunst for Jens Andersen i Videbæk, tør vi med sikkerhed hævde, at han er identisk med den Jens Andersen, som i så mange år kom til at bo på Astrup.

Til sidst må vi heller ikke glemme, hvad der i denne forbindelse er yderst vigtigt, nemlig at vi under vor undersøgelse intet, absolut intet har fundet, som kunne tyde på, at Astrup-manden kunne være kommet andet steds fra.

På en skatteliste fra 1691 kaldes Jens Astrup for »Jens Andersen paa Astrup«, det lød til noget, men Astrup var da også en meget betydelig bondegård, en af de største i Vestjylland. Den var ansat i hartkorn til 24 tdr. 4 skpr. $\frac{1}{4}$ alb., altså 2 skpr. højere end Fastergaard i Faster sogn.¹³

Astrup ejedes da af fru Sofie Rostrup til Debjerglund, og som vi har hørt, var hun enke efter Christen Lange til Debjerglund. Det er ikke helt klart, om Jens Astrup var forpagter eller fæster af sin halve gård i Astrup, men forøvrigt har vi flere eksempler på, at bønder godt kunne forpagte større bøndergårde, f. eks. St. Skindbjerg i Debjerg sogn og en af Holmegaardene i Ulfborg sogn. For Astrups vedkommende er der ikke tale om noget fæstebrev, men om en kontrakt, som er oprettet mellem ejeren og Jens Astrup. Af kontrakten, som er fra 24. marts 1689, altså ca. 6 år efter, at denne sidste var kommet til Astrup, fremgår det, at forpagteren eller fæsteren i stedet for »Skyld og Landgilde, Ægt og Arbejde«, som er fæstebondens almindelige afgifter, skal svare en vis bestemt samlet pengesum, hvis størrelse vi desværre ikke kender.¹⁴

Jens Astrup har dog næppe været forpagter. Derimod har han været fribonde hele sit liv, og som sådan var han fritaget for bondens tungeste byrde, nemlig hoveriet på herregården.

Astrup var nok en god gård, men den havde dog været alt for højt beskattet, hvad vi kan skønne af landgildematriklen af 1664, som vi nævnte før. Jens Astrup har sikkert mange gange følt sig forurettet, når han skulle betale de store afgifter på gården. Det var så grelt, at enhver kunne se det; man skulle vente, at gårde med det samme landgilde skulle svare lige store afgifter, men det var langt fra tilfældet. Derfor vakte matriklen af 1664 megen forbitrelse og modstand og blev allerede 1688 afløst af en ny, ifølge hvilken ejendommene blev takseret og vurderet efter jordens kvalitet og godhed. Al brugsjord blev opmålt og delt i klasser efter dens beskaffenhed. Denne ny vurdering var langt retfærdigere end den første og blev til stor fordel for Astrupgaard, idet dens hartkorn blev nedsat til omtrent det halve, nemlig til 13 tdr. 1 sk. 1 fdk., hvad jo var en mægtig forbedring.

Man fristes til at tro, at der foruden rent saglige grunde også har været forskellige andre kræfter i gang for at få denne kraftige

nedsættelse gennemført. Landmåleren og vurderingsmændene har måske været stærkere optaget af bondens interesser end af herremandens.

Det er et stort tab for slægtsforskningen her i Bølling herred, at de gamle tingbøger og justitsprotokoller før 1728 er gået til grunde. Derved er de bedste kilder, bortset fra kirkebøger og skifteprotokoller, gået tabt for slægtsstudium. Det betyder, at det er uhyre vanskeligt at finde oplysninger om gamle bondeslægter, som levede før den tid.

Vi er midlertid så heldige at have fundet flere interessante dokumenter fra Bølling herredsting vedrørende Jens Astrup i Faster, men det skyldes, at pågældende retssager også har været ført på Hammerum herredsting og er indført i tingbøgerne der.

Rundt omkring i landet, også her i Vestjylland, lå der øde gårde, som var nedbrændt under den sidste svenskekrig eller også lagt øde ved almindelig ildsvåde eller ved forsømmelser af husenes vedligeholdelse, eller forladt af deres ejere eller fæstere og derfor nu ifølge loven var hjemfalden til kronen.

Sådan en øde gård var Kelstrup i Faster sogn. Den havde længe ligget i ruiner. En dag i forsommeren kom der en skrivelse fra Bølling herredsting til Jens Astrup og Niels Lauridsen i Fasterlund med anmodning om at foretage et syn over Kelstrups agre og enge. Da det var færdigt, lød det således:

»Anno 1692 den 18. Juni, var vi underskrevne Niels Lauridsen i Fasterlund og Jens Andersen i Astrup, som var tilkaldt af Retten den øde Gaard ved Navn Kielstrup i Faster Sogn dens Agre og Enge at syne, eftersom Mikkell Christensen i Handerup os paaviste. Først saa vi Agermarken at være ubesaet, og en stor Del med Lyng overgroet, syntes ikke at kunne græsse uden halvtredsindstyve Faar. Dens Græsning kan agtes for to Mark og otte Skilling.

Ved Gaardsstedet fandtes noget Forte at være hegnet, kan give saa ungefær (omtrent) et Læs Hø, kan agtes for en Mark, otte Skilling. Nok ved Bølling Aa fire Engskifter, kan give saa ungefær fire Læs Enghø. Nok paa Aannum Enge Damsø fire Engskifter, hvoraf en stor Del er ganske forraadnet af Vand, giver saa omtrent fem Læs Hø, om det for Vand bjerges kan. Nok ved Albæk et lidet Stykke Engskifte, kan give saa omtrent et Læs Hø. Hvert Læs ondt Giæsthø kan agtes for to Mark danske. Summa overalt er fire Rigsdaler.

At saa udi Sandhed befunden er, bekender vi med vores egne Hænder og Mærker.¹⁵

Jens Andersen, egen Haand.

Mikkell Christensen, egen Haand.

Til Vitterlighed:

J. Nielsen Fasterkier.

N. L. L.«

Underskriften viser, at dokumentet er ført i pennen af Jens Andersen; skriften er god og tydelig.

Aaret efter, 1693, den 17. oktober,¹⁶ møder vi igen Jens Andersen på Bølling herredsting, hvor han i forening med herredsfogden, skriveren og en anden mand fra herredet udstedte et tingsvidne i anledning af, at de gåsdalsmænds ret til fædrift i Troldhede blev bestridt. Jens Astrup har sandsynligvis kendt disse mænd, da deres gårde lå forholdsvis nær ved Astrupgaard, og de pågældende lokaliteter har han kendt ud og ind, og han har også vidst god besked med deres fædrift.

Da Jens Astrup var med til at udstede tingsvidnet, medtager vi et uddrag deraf:

»Jens Jensen Sæby i Kongensholm, Herredsfoged udi Bølling Herred, Jens Andersen i Astrup, Hans Nielsen i Gammel Hanning og Christen Pedersen i Dejbjerg Kirkegaard, Skriver, gjør vitterligt, at Aar efter Christi Fødsel, 1693, Tirsdag den 17. Octbr. paa forskrevne Herredsting fremkom for Retten paa højædle og velbaarne Fru Sofie Rostrup til Dejbjerglund hendes Vegne, velagtbare Laurs Jepsen i Dalager, som lovlig begærede og fik et fuldkomment Tingsvidne af 8 lovfaste Dannemænd, som var forskrevne Jens Andersen i Astrup, Hans Nielsen i Gammel Hanning og de øvrige, som vidnede, at de saa og hørte, at Christen Hansen i Dahl fremkom for Retten og paa sin velb. Principals og Hr. Forvalter Schultz's Vegne forment, at der ikke i Dag burde udstedes noget Tingsvidne i denne Sag, førend andre Vidner, som Hr. Forvalteren tilforn haver ladet føre til Hammerum Herredsting, faar derfor lovlig Kald og Varsel, som det sig bør.«

Det lykkedes dog ikke Christen Hansen på Lundenæs's vegne at forhindre tingsvidnet i at blive udstedt den dag.

»Derefter fremstod der for Retten Mads Justesen paa Bøllingbjerg, som vidnede, at omtrent for 40 Aar siden var han hjemme hos sine Forældre, der da boede i Gaasdal, og i den Tid, de boede der, havde og de andre Gaasdalsmænd deres fri Drift med deres Kvæg over Gaasdals Aaen i Troldhede baade norden og sønden Skovvejen øster paa saa langt, som de vilde, ulast og ukæret. Iligemaade er ham bevidst, at de Gaasdalsmænd siden haver haft lige Fædrift i forskrevne Troldhede. Nok fremkom for Retten Jens Hansen fra Sædding, som vandt, at for 27 Aar siden kom han fra Gaasdal og havde da boet der i 16 Aar, og da drev hans Hyrder med Kvæg over forskrevne Troldhede baade sønden og norden forskrevne Skovvej, hvor han vilde i Heden ulast og ukæret . . . , og siden haver de Gaasdalsmænd i lige Maade deres Fædrift i forskrevne Troldhede til nu ulast og ukæret.

Endnu fremstod Mads Pedersen i Debelmose, som i lige Maade vidnede, at hans salige Fader boede i forskrevne Gaasdal for noget over 40 Aar siden udi

16 Aar, før Jens Hansen kom dertil, og da i den Tid vogtede han hans Faders Kvæg i forskrevne Troldhede norden og sønden Skovvejen til Skovmose, og deromkring i Heden, og ikke han vidste, at nogen klagede derpaa i nogen Maade. Saavel og er ham bevidst, at de Gaasdalsmænd haver siden haft deres Fædrift i Troldhede indtil nu upaaklaget, det han vidste.«

Da disse vidnespersoner med mange flere aflagde ed på, at gåsdalsmændene altid »ulast og ukæret« havde haft fædrift i Troldhede, er det næppe senere lykkedes nogen at fratage dem denne ret.

At Jens Astrup var udtaget til i forening med herredsfogden, skriveren og en anden mand at udstede førnævnte tingsvidne, viser os, at han har været en anset mand, ikke alene i sognet, men også i herredet, og at han har været hjemmevant på tinget og kendt dets funktioner. Denne begyndelse kunne undertiden for en interesseret tingmand blive starten til at optræde i »Dommers Sted«, og måske senere til fogedstillingen.

Bønderne har altid måttet bære tunge skatter. Vi skal her nævne nogle af dem: Kvæg- og kopskatten, familie- og folkeskatten, kobberskatten, kornskatter, kvæg- og ildstedsskatter, rentepenge-skatter, krigsstyrskatter, fortificationsskatter m. fl., men de tre sidstnævnte var almindelige bønder dog fritaget for.

Da Jens Astrup ikke alene var en almindelig bonde, men også handelsmand, måtte han betale de fleste af ovennævnte skatter og måske flere til, men så har han vel til gengæld også følt det som en ære at være hævet over den jævne bonde. Vi skal nærmere omtale de to sidstnævnte skatter, som altså var beregnet for folk uden for bondestanden. Den ene var fortificationsskatten fra 1691.¹⁷ Vi har taget et uddrag af denne skatteliste, for så vidt den angår Hammerum herred og nogle sogne i Bølling herred; men hele skattekredsen omfatter Lundenæs og Bøvling amter. Listen har denne overskrift:

»Extracht af den indkomne Mandtal paa den allernaadigste paabudte Fortificationsskat, som Proprietærer og andre Standspersoner udi Ribe Stift er satte og taxerede for Anno 1691 og under Lundenæs og Bøvling Amter er beliggende og svarer af . . .«. Men denne lange skatteliste slutter af med en særlig rubrik, som har følgende overskrift: »Foruden foreskrevne befindes endnu nogle Personer, som formedelst de haver Middel og bruger nogen

Handel: udi denne allernaadigste paabuden ansatte.« Derefter nævnes skatteyderne i de forskellige sogne, som omtales herredsviis. For hele det store Hammerum herred nævnes kun 13 personer — hvoraf en hører hjemme i Timring sogn i Ulfborg herred — og der er 13 sogne i samme herred, hvor der overhovedet ingen er, der svarer denne skat. I Bølling herred er der i sognene: Vorgod, Nr. Vium, Borris og Faster kun nævnt 9 skatteydere. Det er heller ikke mange.

I Faster sogn nævnes kun Jens Andersen på Astrup. Skatten er ikke særlig stor, den beløber sig til 2 rdlr., men han er jo også endnu en yngre mand.

Foranlediget af krigen med Sverige 1711—1720 blev der udskrevet en række krigsskatter, hvoraf den såkaldte krigsstyr kun gjaldt folk udenfor den egentlige bondestand. Vi har fundet en lille skatteliste over Lundenæs og Bøvling amter, hvorpå der kun er nævnt 7 personer, skønt det af en anden liste fremgår, at der fra de to amter ialt er ansat 193 personer. De 7 skatteydere må sikkert være glemt i første omgang, men er så senere kommet til.¹⁸

Skatteyderne skulle selv skriftligt opgive deres formue m. m., og disse selvangivelser er som bilag vedlagt skattelisten.

Her følger Jens Andersens angivelse i afskrift. Den lyder således:

»Eftter Naadigste paa bud herhuos frem sendes toe Rixdaler Ote skielling Den 4. Deelle af den Heelle aars Rente af Kapitalen Hundrede og tresinstiue og seex Rixdaler fiir March, som bestaar Huos welbaarnd Wendsel Friderich von Reeder Richmester under Hr. Baron Brochdorps Regiment i Fyen og ey videre paa Rente hafuer og ingen Børnepenge Heller Verge Maael er saa sant hielpe mig Gud og Hans Hellig Ord.

Adstrup d. 6. Augusti 1711.¹⁹

Jens Andersen
Adstrup.«

Til sammenligning med Jens Andersens skat meddeles her skattelisten med de 7 personer:

Nr. 1. Jens Jensen Bloxgaard, Fabjerg Sogn svarer ..	5 Rdlr.
Nr. 2. Sognepræsten i Skjern Sogn	3 Mark
Nr. 3. Jens Poulsen paa Slumstrup, Sædding Sogn, paa hans Myndlings Vegne	3 »
Nr. 4. Peder Bendtsen i Ødevig, Skarrild Sogn	5 » 3 » 12 Sk.

Nr. 5. Peder Hansen, Færgemand, Gammel Sogn	5 Rdlr.	
Nr. 6. Jens Andersen Adstrup, Faster Sogn	2 »	8 Sk.
Nr. 7. Højædle og velbaarne Hr. Landmarchal von Bylov til Lundenæs	5 »	

Desværre er det kun lidt, vi ved om Jens Astrup som handelsmand. Udover hvad vi allerede har hørt, har vi egentlig kun eet dokument, som minder os om hans handelsvirksomhed, og dette dokument giver anledning til en retssag, som kom for retten den 18. september 1723.

Sagen forholder sig i korthed således: 1720 skøder Jens Poulsen Schanderup hovedgården Slumstrup til forpagter Thomas Thomsen Lund og køber straks efter Ørnhoved i Tjørring sogn ved Herning. Nævnte Thomas Lund på Slumstrup skyldte Jens Astrup i Faster sogn og flere andre personer nogle penge, som han afleverede til Jens Poulsen Scanderup i Hedegaard, der lovede at bringe dem videre til paagældende kreditorer, men det ser ud til, at der er gået lang tid, inden han fik udført sin kommission, thi Thomas Lund gør krav på at få udbetalt renter af pengebeløbet for den tid, der gik, inden kreditorerne fik deres tilgodehavende. Da Jens Poulsen ikke ville det, kom sagen for retten.

I retsakterne fandtes en fortegnelse over de pengesummer, som Jens Poulsen Schanderup havde lovet at betale for Thomas Lund, men først fik besørget efter flere års forløb. Nævnte fortegnelse, som er en kvittering for, at Jens Poulsen har fået omtalte penge af Thomas Lund til Slumstrup, lyder således: »No: 1. I Dag, den 20. Juli er mig leveret af Sr. Thomas Lund i rede Penge og at betale til Jens Astrup 8 Rdlr. 5 Mark, Anders Astrup 20 Rdlr., til Ole Fiskbæk 60 Rdlr. og er mig selv leveret i rede Penge 39 Rdlr. 1 Mark, hvilke gjør til Hobe 200 Rdlr., som jeg lover at gjøre Forsikring for, naar forlanges.

Datum Hedegaard den 20. Juli 1720. Jens Povlsen.«²⁰

Herredsskriveren må have lavet en alvorlig afskrivningsfejl på kvitteringen, som skal lyde på et samlet sum af 200 rdlr. På skrivelsen står der, at der skal betales 8 rdlr. 5 mark til Jens Astrup, men det skal nok være 80 rdlr. i stedet, thi så stemmer det hele. Disse penge, der kaldes købepenge, har Jens Astrup nok

fået til gode ved salg af kreaturer, vel i anledning af, at Thomas Lund nu var blevet ejer af Slumstrup.

Som handelsmand kom Jens Astrup meget omkring og blev kendt med mange mennesker, også med flere godsejere. Men til hans særlige omgangskreds hørte vist de mest kendte handelsslægter mellem Herning og Skjern. Vi skal her kun nævne nogle af dem. De fleste var velhavende selvejere. Der var de dygtige brødre fra Hedegaard i Assing: Jacob Boesen, som overtog gården efter faderen, og Niels Boesen, der var selvejer i Paarup. Da denne havde en meget stor kvægbesætning, har han nok ikke alene været hosekræmmer, men også studehandler. Og der var Jens Boesen, som boede snart her og snart der. Han ejede flere gårde, bl. a. Østergaard og Velhusted i Assing, Krog i Skarrild og måske flere. Hans søster, Johanne Boesen, blev gift med Christen Christensen i Olling i Assing. Da denne var ejer af nogle gårde, har han vel også været handelsmand og har måske også hørt til Jens Astrups omgangskreds.

Vi kan endnu nævne en handelsmand, som vist har hørt til Jens Astrups bedste venner, nemlig Peder Bendtsen Skonning fra Ødevig i Skarrild, som foruden denne gård også var ejer af Arrevad Mølle. Han har velsagtens været en af Herning-egnens rigeste hosekræmmere, da han ved sin død 1713 havde en formue på 1600 rdlr.²¹ Da han døde, giftede før nævnte Jens Boesen sig med hans enke. Endvidere har til omgangskredsen naturligvis også hørt hans brødre, studehandlerne fra Paarup og Videbæk og vel også svogeren fra Arnborg.

Da vi har bevaret en kort og interessant beskrivelse om Peder Bendtsens barndom og første ungdom i Skaane i Sverige, kan det uden tvivl være af interesse at høre om ham, særlig da en af hans døtre, Kirsten, blev gift ind på Astrup. Den lyder således:

»Den gunstige Læser Lykke og Salighed!²²

Anno 1691, den 5. Søndag efter Trinitatis fremkom ærlig og velagte Karl Peder Bentsen for mig uværdig Guds Ords Tjener til Qvistofte og Glumsløfs Menigheder og samtlige Sognemænd af Qvistofte Sogn begærendes et sandfærdigt Sognevidne om sin ærlige Fødsel, christelige Levned's Fremdragelse, den Stund han her i Riget og hos sine kære Forældre var, hvilken hans skikkelige Begæring vi ikke haver kunde nægte, men paa hele Sognets Vegne, vidner og bekræfter, at Peder Bentsen, som dette viser, er barnefødt her i

Qvistofte Sogn og Volager By, der man skrev 1664, af ærlige, meget christelige og gudfrygtige Ægteforældre. Hans Fader er den ærlige, velagte og beskedelige Dannemand Bendt Nielsen. Moderen den ærlige og gudfrygtige Hustru Kirstine Olufsdatter.

Hos hvilke sine kære Forældre han har været, indtil saa længe den beklagelige og fortærende Krigslue her i Landet var optændt, af hvilken mange Huse og Byer, der iblandt hans Faders velbygte Gaard, blev afbrændt. Og i saa Maade Forældrene saavel som Børnene udi en miserabel Tilstand bragte.

Hvilken elendige Tilstand har tvunget nærværende Peder Bendtsen til at rejse fra sit fædrene Land, hvor han sig som en lydig Søn imod sine kære Forældre, en redelig og ærlig Dreng imod hver og en har skikket og forholdet, at søge sit Brød som en fremmed udi et fremmed Land, hvilken som fornemmes, han og formedelst Guds faderlige Forsyn, har fundet udi Jylland i Sdr. Felding Sogn.

Saa vil man ønske ham dermed Lykke og Velsignelse og have ham fornemmeligen sin kære Sjælesørger, den hæderlige og vellærde Mand, Hr. Jens Tuesen Brock, Sognepræst til Felding og Assing Menigheder, saavel som og hver og en redelig Christen paa »bestesettet«
recommenderet, ej paatvivlende, han jo saalunde der viser sig imod enhver, som han har levet her for sin Gud christeligen mod sine Venner og Gelicke, ja, alle Mennesker, kærlig, sagtmødig, oprigtig og i alle Maader tjenstvillig, saa at ikke nogen med Skjæl, haver Aarsag sig over ham at besværge, at saa i Sandingen er, som forskrevet staar, vidner vi undertegnede med Navn og Bomærker. Stod underskreven saaledes.

Niels Riman, Evangelietjener til Qvistoft og Glumsløf (LS). Anders Simon-
sen i Rye,
Peder Nielsen i Volager, Povel Albr... i Ratzløse, Niclas Nielsen i Katzløse,
Hans Svendsen i Qvistofte, Jens Gunersen i Volager.«

Ovenstående giver os et smukt billede af den unge mand og hans hjem.

Det har hidtil været en almindelig mening, at Søren Kierkegaards slægt paa mødrene side stammede fra Sdr. Vium eller fra Tarm-egnen og omkring 1711 bosatte sig i Stengaard i Sædding sogn. Manden hed Anders Jensen og hustruen Maren Lavridsdatter.

Det kan imidlertid ikke være rigtigt, at slægten skulle stamme fra et af de nævnte steder, thi en nærmere undersøgelse har vist, at Maren Lavridsdatter uden tvivl stammer fra Stengaard, og at Anders Jensen er kommen fra Astrup og er søn af Jens Astrup der.

Maren Lavridsdatter må da være datter af Lavrids Stengaard, der vist har boet i gården i lang tid.

Af Sædding sogns kirkebog ser vi, at 1703 stod Lavrids Stengaard fadder til et barn. 1707, 30. august, nævnes Johanne Stengaard og Karen Stengaard, og 1710, 23. februar, Niels Stengaard i kirkebogen. De må nok være Maren Lavridsdatters søskende, og 1712 blev Lavrids Stengaards hustru, Else Nielsdatter begravet, men hun er vist hans 2. hustru.

Som lige nævnt stammer derimod Anders Jensen Stengaard fra Astrup som ældste søn af Jens Andersen. Det ses af de mange faddere, der er til stede fra Astrup og Søndergaard i Sædding sogn, hver gang et af Anders Jensens 9 børn bæres til dåben. Vi ved fra anden side, at Anders Jensens moder, Karen Christensdatter var fra Søndergaard i Sædding og havde en broder, Anders Chistensen, som boede i Søndergaard, og som altid blev kaldt med gårdens navn. — Slægten i Søndergaard fra 1520 til op i 1700 var en selvejerslægt. Det er jo også den eneste forklaring på, hvorfor der altid møder så mange faddere op fra Søndergaard. Vi noterer her alle 9 dåbsindførsler, så kan enhver se, hvor fadderne kommer fra. Også Anders Søndergaards børn er til stede som faddere.

1. 1714, 28. October blev Anders Stengaard hans Datter Zidsels Hjemmedaab, som skete om Mandagen den 22. October, i Kirken confirmeret.
Hendes Fører, Peder Hedegaards Hustru, Maren Tygesdatter.
Faddere: Povl Pedersen, Jep Jensens Hustru, Apelone Lauritzdatter, Hans Lauridsen, alle fra Tarm, Apelone Pedersdatter fra Hedegaard, *Mette Jensdatter fra Astrup.*
2. 1715, 25. August blev Anders Stengaards Søn Laurids døbt.
Hans Fører var Anders Søndergaards Hustru, Bodil Holisdatter.
Faddere: *Jens Astrup af Faster*, Anders Søndergaard af Sædding, Avlskarlen paa Rækkergaard, Hans Lauridsen af Tarm, Christen Jacobsens Hustru, Karen Povlsdatter, Sædding, Apelone Pedersdatter af Hanning Hedegaard.
3. 1717, den 17. November blev døbt Anders Stengaards Søn Jens.

- Hans Fører var Maren Tygesdatter af Hanning Hedegaard.
 Faddere: *Jens Astrup*, Anders Søndergaard i Sædding, Hans Lauridsen af Hedegaard, Christen Jacobsens Hustru, Karen Povlsdatter i Sædding, *Inger Jensdatter af Astrup*.
4. 1720, 21. Februar blev Anders Stengaards Søn Niels døbt.
 Hans Fører var Anders Søndergaards Hustru, Bodil Holisdatter.
 Faddere: *Jens Astrup af Fæster*, Anders Søndergaard i Sædding, Niels Clausagers Hustru, Karen Jensdatter, samme Sted, *Inger Jensdatter af Astrup*.
5. 1723, Nytaarsdag, blev Anders Stengaards Datter Karen døbt.
 Hendes Fører var Maren Tygesdatter af Hedegaard.
 Faddere: Peder Pedersen Møller samme Steds, Hans Lauridsen paa Slumstrup, Apelone Pedersdatter fra Slumstrup, Bodil Holisdatter i Sædding, *Inger Jensdatter af Astrup*.
6. 1725, 27. Maj blev Anders Stengaards Datter Zidsel hjemmedøbt.
 Hendes Fører var Thomas Lunds Kæreste.
 Faddere: Christen Andersen, Jeppe Andersen (begge fra Søndergaard), Knud Gammelgaards Hustru, Gjødes Hustru, Anne Christensdatter, Karen Andersdatter i Søndergaard.
7. 1726, 19. marts blev Anders Stengaards Datter Maren hjemmedøbt.
 Hendes Fører var Thomas Lunds Hustru.
 Faddere: Christen Andersen, Jeppe Andersen (begge fra Søndergaard), Gjødes Hustru, Johanne Bundgaard, Maren Andersdatter, Søndergaard.
8. 1729, 6. Marts blev Anders Stengaards Datter Zidsel døbt.
 Hendes Fører var Christen Andersens Hustru (i Søndergaard).
 Faddere: *Morten Astrup*, Jeppe Søndergaard, Gjødes Hustru, Maren Søndergaard, Anne Bennedsdatter.
9. 1730 . . . blev Anders Stengaards Søn Christen døbt.
 Hans Fører var Madame Lund.

Faddere: Christen Andersen (fra Søndergaard), Gjøde Eskesen, Jeppe Søndergaard, Morten Bjergs Hustru, Johanne Bundgaard.

På fadderlisterne nævnes der kun eet navn, som kan være Anders Jensens faders, nemlig Jens Astrup fra Astrup i FASTER sogn, og hans moder, Karen Christensdatter fra Astrup, blev opkaldt ved det femte barns dåb, nytårsdag 1723, vist det år, Jens Astrup døde.

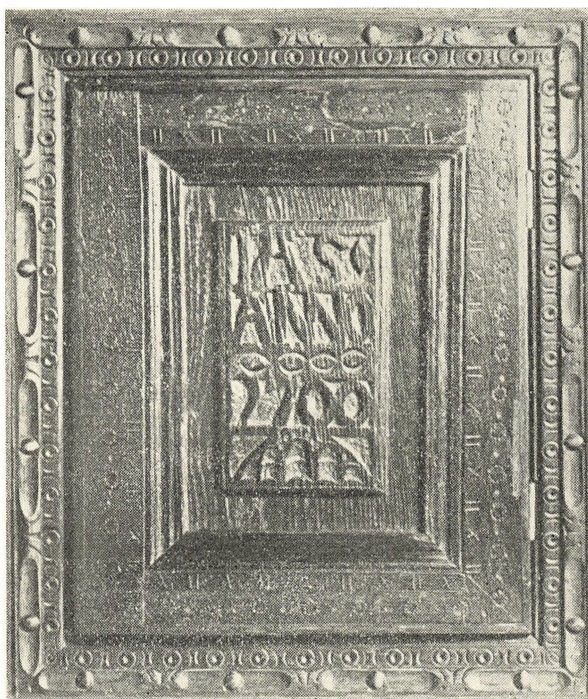
Fadderlisterne viser så tydeligt, som vi kan ønske det, at Anders Jensen i Stenggaard er kommen fra Astrupgaard og er søn af Jens Andersen der. Den Hans Lavridsen, der først nævnes boende i Tarm, senere i Hanning Hedegaard og sidst i Slumstrup, må være en og samme person og broder til Maren Lavridsdatter i Stenggaard, og den Apelone Lavridsdatter, der nævnes som fadder til deres første barn (1714), må være hendes søster.

Skønt det er 233 år, siden Jens Astrup døde, findes der endnu et synligt minde om ham på Astrupgård. Det drejer sig om en beskeden ting, nemlig en dør af et lille skab, som nok har hængt i Jens Astrups sovekammer til opbevaring af dokumenter, skattekvitteringer m. m. På den velbevarede dør er forbogstaverne til Jens Andersens navn smukt indgraveret, og uden om er udkåret en nydelig ramme. Navn og årstal ser omtrent således ud:

J A S
Anno
1700

Jens Andersen Astrup havde med sin hustru, Karen Christensdatter, fra Søndergaard i Sædding, 5 sønner og 3 døtre:

1. Anders Jensen Astrup, gift med Maren Lauridsdatter fra Stenggaard i Sædding. Boede i Stenggaard. Før sit Giftermaal var han 1703, 1704 og 1708 Fadder til tre af sin Morbroder Anders Christensens Børn i Søndergaard i Sædding.
2. Christen Jensen Astrup, gift 13. October 1726 med Maren Sørensdatter, Klokmose. Boede i Klokmose, FASTER Sogn.
3. Morten Jensen Astrup, gift 1725 med Kirsten Pedersdatter Skonning, Ødevig i Skarrild Sogn. Boede i Astrup.
4. Povl Jensen Astrup. Boede i Skærbæk i Nr. Vium Sogn.

5. Niels Jensen Astrup, blev 1723 gift med Anders Christensens Enke, Maren Jespersdatter. Boede i Astrup.
6. Mette Jensdatter Astrup, gift med Just Christensen Lysgaard, Vildbjerg.
7. Inger Jensdatter Astrup.
8. Mette Jensdatter Astrup, vist gift med Peder Villadsen i Sæddingby, Sædding.

MORTEN JENSEN ASTRUP

Født ca. 1690, død 1746.

Ved Jens Andersens død 1723 overtog sønnen, Morten Jensen, Astrupgaard, medens hans moder vedblev at bo i gården til sin død.

1725 kommer der en ny slægt til nabogården Fastergaard, beliggende lige syd for Astrup, en slægt, der nu kaldes »Slægten fra Fastergaard«. Den ny nabo hed Niels Nielsen,²³ han var kommen

fra Ildskov i Sunds sogn. Han var da en noget ældre mand, men hans slægt blev boende i Fastergaard indtil i dag, og det samme kan siges om slægten i Astrup. Disse to slægter har da været nære naboer igennem 225 år, hvad nok kan siges at være bemærkelsesværdigt. Og i dette lange tidsrum har de haft meget med hinanden at gøre, men selv om der nu og da havde været de to familier noget imellem, så vides der dog ikke andet, end at forholdet har været godt. Vi skal senere høre lidt om mindre stridigheder mellem de to slægter.

Jens Andersens hustru, Karen Christensdatter, blev 8 år efter, at hun var blevet enke, højlig overrasket over, at hun blev stævnet til at møde på Bølling herredsting den 17. april 1731 i anledning af, at hun i mange år havde forsømt at betale familie- og folkeskat, og nu var restancebeløbet vokset op til den ret store sum af 4 rdlr. 8 skilling. Hun havde ikke tænkt sig, at hun skulle betale denne skat i den høje alder, som hun mente, hun var i. Hun mødte ikke selv for retten. Det gjorde hendes søn, og også han troede, at det måtte bero på en fejltagelse. Da han trådte frem for retten, tilkendegav han, at hans moder, Karen Christensdatter, var en ældgammel kone over 73 år, hvorfor han forment, at hun ifølge forordningen om folkeskat kunne blive fritaget for skatten, da hun ikke selv fortjente noget, men havde sit ophold og fik sin føde hos sin søn, og han formodede derfor, at hun kunne blive frikendt. Derom kunne der slet ikke være tale, thi ved hendes navn på restancelisten havde den mand, som skulle indkræve skatterne, Sr. Peder Prang fra Ringkøbing, noteret følgende oplysninger om hende, vel stammende fra sognepræsten: »Hos Morten Astrup en stærk og rørig, velhavende Enke, dog findes ej noget for hende betalt siden Mandens Død i 17 Terminer a. Termin 24 Skilling, er 4 Rdlr. 8 Skilling«.

Ligesom de andre, der var mødt i retten, blev han spurgt, om han ville aflæge ed på, at det forholdt sig således med hans moder, som han havde meddelt, men det ville han ikke. Moderen blev således dømt til at betale ikke alene skattebeløbet, men også sin part af de ret store omkostninger, som processen førte med sig.

Tiderne omkring 1700erne og lang tid frem var utrolig fattige, ikke mindst for bønderne. Mange forhold var medvirkende hertil. Vi skal blot nævne de mange misvækstår, som indtraf her i Vest-

jylland, således 1708, 1726, 1728 og 1731, og vi kunne nævne adskilligt flere. Undertiden avledes der mindre, end der såedes. I sådanne år kunne bønderne ikke betale deres skatter.

Morten Jensen oplevede således alle de nævnte misvækstår, men da han, som vi senere skal høre, var en meget velhavende mand, var han i stand til at stå de vanskelige tider igennem.

Sidstnævnte år var der mange bønder fra egnen omkring Faster, som måtte søge fritagelse for skat. Der var folk fra Vorgod, Timring, Nørre Vium, Skjern, Stavning og mange andre steder fra, således også fra Faster sogn.

For dette sogns vedkommende skal vi kun nævne Niels Jensen og Bendt Lauridsen i Ejstrup. For at slippe for skat mødte disse to mænd den 4. december 1731 for retten, hvor de beklagede sig over, »at deres Rugsæd af Nattefrost og Uvejr dette Aar blev fordærvet og tog ubodelig Skade, ligesom det skete for dem under den store Misvækst 1726 og i 1728, da al deres Rug gik bort, hvilket Egnen vel er vitterligt og bekendt, at det der i Ejstrup paa den kolde Hedeegn ofte hændte sig, hvorover deres Armod og slette Tilstand meget er forøget og tiltagen, saa de ikke i disse meget slette Tider kan svare Kongen og Husbonden, som de burde! Til saadan deres Klagemaal at bevise fremstod for Retten Morten Jensen i Astrup og Mads Nielsen i Fasterlund, som de edelig forklarede og vandt at være vitterligt, at begge Mænd i Ejstrup saavel 1728 som indeværende Aar havde taget stor Skade frem for alle andre i Faster Sogn paa deres Rug, hvilket de personlig efter Begæring havde set og syntes de ikke, at de svange Straa indholdt noget Korn, og Aarsagen var, saa vidt de kunde skønne, at Rugmarken ligger i Heden imellem Moser og Kjær«. ²⁴

Af en retssag fra 1776²⁵ vedrørende tørvegravning mellem Mads Pedersen i Fastergaard og flere af sognets mænd ser det ud til, at beboerne i Astrupgaard — som nævnt — flere gange har haft små sammenstød med mændene på Fastergaard, men at der har været noget varigt fjendskab mellem de to gårde, har vi ingen ret til at formode. Det er dog kun meget lidt, der oplyses om forholdet mellem Morten Jensen i Astrup og Niels Nielsen og hans søn, Milter Nielsen, i Fastergaard. Vi citerer fra nævnte retssag følgende:

Vidnerne er Niels Ejstrup og Peder Mortensen i Astrup. Der

blev spurgt dem, »om de kan mindes, om Beboerne paa Fastergaard har faaet deres Tørv i den store Hede Østen for Fasterkjær, eller de har faaet dem andet Steds fra?

Niels Ejstrup svarede, at han vidste, at Fastergaards Beboere har faaet Tørv i den omspurgte Borris Øster Hede siden Aaret 1727 omtrent, men om bemeldte Beboere har faaet Tørv andet Steds fra, vidste han ikke, uden de kan have faaet i deres egen Hede.

Peter Mortensen i Astrup svarede, at han vidste, at Fastergaards Beboere havde faaet Tørv i den store Hede i omkring 39 Aar, og desuden i Astrup Hede har de et Aar faaet Tørv for omtrent 20 Aar siden med Bevilling, og nu efter der kom Dispute mellem dem for omtrent 4 Aar siden, har de faaet Tørv i Astrup Hede.

Derefter blev der spurgt Niels Ejstrup og Peder Mortensen, om de ved, at næst forrige Beboeres Fader (Niels Nielsen) paa Fastergaard har bjerget Tørv i Astrup Hede, men formedelst Uenighed med Peder Astrups Fader (Morten Jensen i Astrup) blev samme ham forment og fik siden af Fasterkjærs Beboere Tilladelse til at bjerge nogle faa Tørv af Faster Hede.

Niels Ejstrup svarede, at han vidste, at forrige Beboeres Fader, Niels Nielsen, havde faaet gravet Tørv i Astrup Hede, men formedelst Uenighed mellem ham og Morten Jensen i Astrupgaard vidste han ikke, om han havde faaet dem hjem, thi det blev ham forment«.

1732 havde mændene i Fasterlund en tjenestedreng ved navn Hans Christensen, og på samme tid havde Morten Jensen og hans broder, Niels Jensen, på Astrupgaard en hyrdedreng ved navn Thomas Andersen. Denne var sidstnævnte mands stedsøn, og hans fader, Anders Christensen, havde boet på Astrupgaard i de sidste åringer, hans farbroder, Jens Andersen, havde boet der.

De to hyrdedreng, Hans og Thomas, havde ord for at være et par uregerlige knægter. De gav anledning til en retssag mellem mændene i Fasterlund og Astrupgaard på den ene side og herremanden på Lundenæs på den anden side, idet dennes forvalter, Daniel P. Rasch, på herremandens vegne indstævnedede de to drenge med deres husbonder, fordi de have »nedstukken, fordærvet og ødelagt en stor Hob Tørv, som Lundenæs havde ladet grave til

fornøden Ildebrand (Brændsel) og sat i Røgler«. Der var desuden indkaldt flere vidner i sagen.

Niels Jensen og Bendt Laursen af Ejstrup vidnede, »at det var dem fuldt vitterligt, at de to Fæhyrder afvigte Foraar var ude paa Heden med deres Kreaturer, og da lod dem nedstikke, undertræde og fordærve en stor Del af de til Lundenæs Slot gravede Tørv i Heden, og da de talte med dem og advarede dem og formanede dem til ikke at gøre sligt oftere, svarede de begge, at de ikke vilde holde deres Kreaturer borte fra Tørvene, skønt de (Vidnerne) havde fortalt dem, at Ladefogden, Christen Thomsen paa Lundenæs for dem meget havde at beklage sig over bemeldte Hyrderes onde og forsætlige Handling med at ødelægge ovenbemeldte Hovtørv.«

Endvidere tilspurgte monsr. Thomas Lund vidnerne, »om de havde set Fasterlunds og Astrups Fæ imellem Tørvene, førend Vogne kom at hente hjem deraf. Hertil svarede de, at de vidste intet udover, hvad de allerede havde forklaret; men de vidste, at Ladefogden, Christen Thomsen, en Gang havde været i Fasterlund og Astrup og klaget for Mændene over deres Hyrdedrenges forøvede Overlast paa Lundenæs Tørv, og han havde tvende Mænd med sig, nemlig Niels Jensen i Old af Skjern og Niels Skrathøj af Bølling, men det syntes ikke at have hjulpet; thi Hyrderne vedblev at lade Kreaturerne gøre Fortræd paa Tørvene«.

I retten tilbød mændene i Fasterlund at betale deres del af skaden, hvis også Astrup-mændene ville gøre det samme.

Da vi ikke senere hører mere om denne sag, som vi her kun har bragt i udtog, må den være blevet forligt.²⁶

De store gårde, særlig hovedgårdene, havde meget vanskeligt ved at få bjerget tilstrækkeligt af lyng og tørv, og var der ikke nok af disse ting på deres egne heder, søgte de at tilrane sig fra andre, særligt fra steder, hvor skellene ikke var tydeligt afsat.

Således havde Thomas Lund til Slumstrup 1737 povet sig ind på Ejstrup hede i Faster sogn og slået lyng og hjemkørt en del deraf under Ejstrup-mændenes modstand. Derfor søgte disse hjælp hos deres husbonde på Lundenæs, som indstævnedes Thomas Lund for herredstinget. Det udviklede sig til en større retssag, hvoraf vi

kun skal omtale, hvad Morten Jensen på Astrupgaard, der også var indstævnet, vidnede i sagen.

På spørgsmålet om, hvor Morten Jensen var født, svarede han, »at han hverken var født i Ejstrup eller havde tjent der. Han var født i Astrup og boede der endnu.« Og på spørgsmålet, om det er ham vitterligt, at Astrup og Fasterlund nogen sinde er kommen med deres fædrift, lyngslet og tørvegravning nordøst for Ejstrup (nær) ved bækken på de steder, hvor nu omtvistet, svarede Morten Jensen, at han ikke kunne sige, at de havde haft de omspurgte steder, men i år havde de fra Astrup på omspurgte sted slået nogle læs fårelyng, og når der havde været fodermangel, havde de vel tilforn bekommet et par læs der.

Videre blev han tilspurgt, om det havde været Ejstrups naboer vitterligt, at de slig fårelyng havde bjerget, hvortil Morten Jensen svarede: Ja, det havde været dem vitterligt, og Astrup-mænd havde nogle gange tilladt Ejstrup-mænd at plukke lyng hos dem til at tække med, og derfor havde Ejstrup-mænd ikke været Astrup-mænd imod. Og videre blev han tilspurgt, om han ikke ved og er bevidst, at Ejstrupgaard ligger for sig selv nogen vej fra naboerne i Faster sogn, og om han kan forklare, hvor lang vejen er. Hertil svarede Morten Jensen, at Ejstrup ligger nordligst og østligst i Faster sogn, og at den ligger for sig selv, det kan han ikke nægte, men ved ej, hvor lang vej fra næste nabo, men dog ikke over en halv fjerdingvej i det længste efter hans mening.

Derefter blev han spurgt, om han ikke havde set, at Thomas Lund i efterhøsten ved sine bønder og folk havde ladet slå lyng i heden nordøst for Ejstrup og samme til Slumstrup henført eller også hørt derom fra andre.« Her er noget af skriften i protokollen borte, så vi ved ikke, hvad han svarede.

Det sidste spørgsmål, som Morten Jensen måtte svare på, var om der var nogle af Fasters beboere, som havde fælles hede med Ejstrup-folkene; men det vidste han intet om. »Og som Solen nu var undergangen, og derved Parterne forhinderlig dette Vidne tilfulde at faa eksamineret, saa begærede Parterne, at dette Vidne (Morten Jensen) maatte paalægges til anden Tingdag personligen at møde her i Retten for at besvare de resterende Spørgsmaal under den i Dag aflagte Vidneed og til samme Tid, nemlig den 10. December 1737.«²⁷

Da den næste protokol mangler, får vi ikke mere at høre om Morten Jensens lange forhør.

Morten Jensen var ligesom faderen en meget velsitueret mand, hvilket på den tid var noget af et særsyn, da folk ellers var uhyre fattige. Forøvrigt ser det ud til, at der gennem adskillige generationer har hersket velstand på Astrupgaard, og at slægten har nydt betydelig anseelse og været fremme i første linie. Det kan blandt andet med sikkerhed sluttet af, at de indgiftede kvinder tilhørte gamle, velhavende og estimerede slægter og ofte medbragte betydelig medgift.

Vi har allerede hørt, at Jens Astrup fik sin hustru fra den gamle selvejergård Søndergaard i Sædding sogn, og Morten Jensens hustru, Kirsten Pedersdatter, var en datter af Peder Bendtsen Skonning, som var en stor handelsmand. Vi har allerede hørt noget om hans barndom og første ungdom. Han var en rig mand, der ejede Arrevad Mølle i Kolding amt og gården Ødevig i Skarrild, hvor han selv boede. Ved sin død den 19. marts 1713 efterlod han sig en formue på over 1600 Rdlr. til deling mellem sin hustru og sine 3 børn. Enken, der hed Anna Christensdatter, var en datter af handelsmand og selvejer Christen Pedersen, som i sidste halvdel af 1600erne boede i gården Krog i Skarrild sogn.²⁸ Det var altså hendes datter, Kirsten Pedersdatter, der kom til Astrupgaard. Senere giftede hendes moder sig med den velhavende selvejer og dygtige handelsmand Jens Boesen, som derved blev stedfader til nævnte Kirsten Pedersdatter. Det er derfor, hans navn forekommer på følgende dokument, som viser, hvorledes hendes arv er blevet ordnet. Personerne Mads Madsen Paarup og Jens Madsen fra Nr. Vium, der ligesaa nævnes i dokumentet, er nære slægtninge af enken. Dokumentet har følgende ordlyd:²⁹

»Sammeledes gør vi Jens Boesen Ødevig, Jens Madsen Vium og Mads Madsen Paarup saaledes Forklaring, som den herved overleverede af os underskrevne Demonstration formelder, forskrevne sal. Peder Skonning i Ødevig i Skarrild Sogns trende Børn, at Sønnen er Ejer Patificant udi Arrevad Mølle i Coldinghus Amt for 400 Rdlr. 3 Mark 4 Skilling med sin Søster, Kirsten Pedersdatter, og Moder for 66 Rdlr. 12 Skilling. Det øvrige, som denne Datter tilkommer, bestaar i rede Penge hos Moderen og hendes Mand, Jens Boesen, i Ødevig, som ialt er tilsammen 200 Rdlr. 1 Mark, 1 Skilling, og som bemeldte Boesen er Sufficiant, saa kan derfor ej være nogen Fare. Den yngste

Datter, Johanne Pedersdatter, er for sine 200 Rdlr. gjort Udlæg udi Ødevig Gaard for sin fulde Sum undtagen 33 Rdlr. 3 Mark 10 Skilling i Frederich Brochs Pant, som bemeldte Boesen haver annammet og hos ham i Penge er bestaaende med videre efter herved foreviisende Skiftebrev af Dato 3. Juli 1713, som her foran paa Fol. 6 Conform. og i alle Maader tilstaaelig findes indført, dens videre Formelding, saa heraf ses, at bemeldte Børn virkeligen ejer, udlagte og tilhørende Jordegods for deres Arveparter, undtagen ungefehr 200 Rdlr., som Jens Boesen i Hænde haver, hvorfor han ikke anden Forsikring i Jordegods kan sætte end herved foreviser en Pante Obligation af den 2. April 1719 af Obrist Lieutnant von Reederen udgiven, læst paa Viborg Landsting den 24. Januar 1720 og samme Dag protokoleret, lydende paa 500 Rdlr. Hvorfor er pantsat Jordegods i Assing Sogn: Buchkier, den Østergaard, som Niels Andersen og Christen Jensen paabor, 4 Tdr. 3 Skpr. 3 Fdk., Søndergaard, Mads Madsen og Niels Andersen 5 Tdr. 2 Alb., Velhusted, Jacob Michelsen, Michel Jacobsen og Peder Nielsen, hvilken Obligation Jens Boesen herved forsikrer at skal være og blive sine Stifbørn til Forsikring, til de er sket Fornøjelse, og at han ikke bemeldte Capital skal optage eller annamme, førend han har stillet Amtmanden anden Forslag eller Forsikring for Børnepengene og haver hans skriftlige Forlov dertil, hvilket jeg paa Ære, Tro og Love skal holde og efterkomme og det for mig og mine Arvinger og videre ses, at Formynderne, Jens Madsen og Mads Madsen ingen Penge i Hænde haver dog alligevel belover jeg Jens Madsen paa min og den fraværendes Vegne, at vi saadan Opsigt skal have, som vi selv vil tilsvare, ifald nogen Vanskelighed for Børnemidlerne forefaldt i sin Tid, saasom det er os, som derfor bliver ansvarlig, ellers saa er Børnene hos Moderen og deres Stiffader og bliver skikkelig og vel opdraget efter deres Stand, saa her af dette Formynderskab aldeles ingen Skæde eller Hazard enten er eller skal blive for Amtmanden nogensinde, men vi samtlig een for alle og alle for een skal holde hannem skadesløs, hvilket vi med vore Hænders Underskrift for os og vores Arvinger paa Ære, Tro og Redelighed forsikrer. Nørre Vosborg, den 24. April 1724.

Jens Boesen,
Ødevig.

Jens Madsen,
Vium.«

I det ovenstående dokument ser vi, hvorledes arven er delt mellem Peder Bendtsen Skonnings 3 børn: Johanne, der arvede sin fødegård, Ødevig i Skarrild, Kirsten, der blev gift med Morten Jensen i Astrup, og sønnen, Bendt Pedersen Øwig. Denne sidste, altså broder til Kirsten i Astrup, var kromand og handelsmand og boede ved Aasted Bro 1741. Han var ejer af Østergaard i Assing. Han har næppe været så dygtig som faderen og var på et vist tidspunkt kommen i økonomiske vanskeligheder, hvorfor han bad sin gode ven, Tyge Larsen i Schophus i Sunds, om ud-

sættelse med betaling af nogle penge, som han skyldte denne. Brevet, der både er ydmygt og sentimentalt, lyder således:

»Til Thyge Larsen Schophuus.³⁰

Højtærede kjære Ven og Broder!

De mellem os staaende 50 Rdlr. paa følgende Renter beder jeg tjenstlig, at Broder vil have Taalmodighed med til førstkommende Snapsting, da de med paaløbende Renter i Broders eget Hus af mig til ald tackke skal betales, eftersom jeg inden den tid uden største Skade ej Pengene af mit Hus kand miste: Thi nu er det just Tiden, at jeg af Bonden skal kiøbe, hvad jeg det hele Aar haver nødig.

Kornet er dyrt, og jeg sidder paa et Jordløs Stæd, derfor, Hierte Broder, maa jeg nu indkøbe det, som jeg har nødig, inden Bonden faar solt, hvad han haver, og jeg da siden af Kiøbstad Manden skal kiøbe, hvad jeg til Huset haver nødig.

Hvad jeg lover, skal jeg ufeilbarligen holde til førstkommende Snapsting, altsaa lefuér jeg i Haabet, at kiære Broder har Taalmodighed med mig, og jeg er Stedse

Høytærede Kiære Broder og Vens tjenstvillige Tiener

Aasted Broe, den 9. November
1741.

Bent Pedersen Øvig.«

1726 får Morten Jensen sin hustrus arv udbetalt, og i den anledning har han på tinge udstedt et arveafkald. Det lyder som følger:

»Morten Jensen Astrup hans Afkald til hans Hustru, Kirsten Pedersdatters Formynderskab, Jens Boesen, paa Ødevig, for hendes fædrene Arv.³¹

Jeg undertegnede hermed fuldkommeligen og kundbargjør, at den velagte Dannemand, Jens Boesen, boende paa Ødevig, min kære Hustru, Kirsten Petersdatter, forhen i sine umyndige Aar sat Curator og Formynderskab over hendes tilfaldne Arvepart efter hendes sal. Fader, Peder Skonning, haver gjort mig, hendes nuværende Husbonde, rigtig og forsvarlig Ret og Regnskab, for alt hvad hende efter fornævnte sal. Fader arveligen er tilfalden efter Skiftebrevets videre Formelding, være sig af hvad Navn det nævnes kan, som han haver været betroet, saa jeg hannem som sønligst saa og skyldigst takker for god og redelig Formynderskab og fuldkommelige i alle Maader saa og ganske urygelig vil her med hannem og hans Arvinger, en for alle og alle for en, for mig og mine Arvinger, en for alle, og alle for en have qvitteret for bemeldte min kære Hustru tilfalden Arvepart samt og ganske kravesløs holdet i alle optænkelige Maade, hvorfor han og har at lade bemeldte Formynderskab af Skifteprotokollen ud (slette) og dette mit Afkald og Qvittering i Retten at

læse og paategne, naar hannem behøver, foruden nogen min Indkaldelse. Til Bekræftelse haver jeg dette med min egen Haand undertegnet og min Zignet hostrykt og tjenstlig ombudet Sr Thomas Lund til Slumstrup og velagte Mand Niels Jensen Astrup med mig til Vitterlighed at underskrive og forsegle.

Datum Adstrup, den 4. Maji 1726

Morten Jensen Adstrup (LS).

Til Vitterlighed efter Begæring

T. Lund (LS). Niels Jensen Adstrup (S).«

Vi skal lige slutte denne arvesag med at nævne forskellige ting, som den fattige præst, hrr. Søren Munch i Sdr. Felding, har måttet aflevere til Peder Skonning i pant for et lån. Måske har Morten Jensens hustru i Astrup set disse ting i sit hjem i Ødevig i Skarrild. Vi nævner som et kuriosum disse sager.³²

»2 Guldringe, 1 Sølvske, 1 liden Sølv Futeral, 1 Hovedvandsflaske af Sølvforgyldt, 3 ommelerede Golddupper, et gult hjemmegiort Omhæng, et Par Sølvspænder og en Ske, et sort Silkeskiørt, en sort Silke Mandtog, 1 fin Lagen og en ny Hørgarns Lagen, fire Salveter, 1 fin Handklæde, 1 fin Pudevaar, en drejels Dug, 1 Dito, 1 Dito, 1 Dito, 3 Tinfade og 6 Tallekener, 1 fin Lysestage for Penge 66 Sletdlr. 2 Mark, derpaa er betalt 7 Sletdlr. 1 Mark, nok indløst 1 Par Lagener for 3 Sletdlr. 2 Mark, bliver saa til Rest, som Pantet staar for: 35 Rdlr. 1 Mark.«

Morten Jensen, hvis død indtraf 1746, havde med sin hustru følgende børn:

1. Peder Mortensen, døbt 7. August 1726. Overtog Astrupgaard 1746.
2. Karen Mortensdatter, født 1728, gift 1750 med Christen Pedersen i Barde.
3. Ane Mortensdatter, født 1731, gift 1753, 17. October, med Søren Albæk.
4. Ane Marie Mortensdatter, født 1733, gift 1753, 3. October, med Marcus Krog.
5. Kirsten Mortensdatter, født ca. 1735, trolovet 25. Juni 1765 med Anders Christensen.
6. Maren Mortensdatter, født 1739, begravet 1743.
7. Niels Mortensen, født 1742.
8. Jens Astrup, copuleret 1769 til Ane Lund i FASTERLUND, boede der.

PEDER MORTENSEN ASTRUP

Født 1726, død 1795.

Da Morten Jensen i Astrup døde 1746, overtog sønnen, Peder Mortensen, fødegården. I de første år var han ugift, men omkring 1752 blev han gift med Mette Jensdatter, datter af forpagteren på St. Skindbjerg i Dejbjerg, Sr. Jens Christensen, som foruden denne datter kun havde en søn ved navn Laurids Jensen. Denne søn, altså Mette Jensdatters broder, gjorde sine forældre en stor sorg, idet han meget mod deres vilje trolovede sig med Kristiane Marie Sørensdatter, datter af Søren Andersen på Dejbjerg Kjærgaard, vist en af sognets mest agtede mænd; men der var kommet dårligt rygte ud om datteren — hvad jo let kunne ske —, og det var derfor, at Jens Christensen og hans hustru var så meget imod deres søns giftermål med hende; men han ville nu have Kristiane Marie, og mod forældrenes billigelse blev de ved en fest på Dejbjerg Kjærgaard søndag den 30. april 1730 trolovet af hr. Jørgen Lang, sognepræst i Dejbjerg, i overværelse af flere godtfolk, der iblandt herremanden på Dejbjerglund, Christen Krarup.

Da Jens Christensen fik nys om, at de unges trolovelse skulle foregå på Kjærgård ovennævnte dag, sendte han en forbudsskrivelse til præsten, hvori han på det strengeste forbød ham at trolove hans søn med Kristiane Marie; men præsten tog ikke noget hensyn hertil, og trolovelsen fandt sted til græmmelse for forældrene på Store Skindbjerg.

Af et brev, som Jens Christensen havde skrevet ved denne tid, fremgår det med al tydelighed, hvor ulykkelige forældrene var over sønnens genstridighed. I brevet har han bl. a. skrevet: »Jeg vil aldrig give mit Minde til, at min Søn skulde gifte sig med denne Pige, helst som min salige Kone, da hun levede, bad denne vores Søn alvorligen med grædende Taarer, at han ikke maatte kiere sig efter denne Pige, saasom det var alle hans paarørende ganske imod, saavel som hans Forældre; hvorledes hendes Forhold og Levned imidlertid havde været, giver jeg hende selv at betænke«.

Trods den megen modstand fra forældrenes side lykkedes det dog for Lavrids Jensen at blive gift med Kristiane. Der er da

heller intet, der tyder på, at hun ikke blev ham en god og dygtig kone.

Skønt søsteren — eller rettere halvsøsteren — på Store Skindbjerg, Mette Jensdatter, som altså kom til Astrup og blev gift med Peder Mortensen, var meget yngre end broderen, der nu var mand på Dejbjerg Kjærgaard, har hun sandsynligvis alligevel hørt om denne ulykkelige familiestrid. Nævnte Mette Jensdatter havde en faster, Maren Christensdatter, som var gift med Morten Jeppesen Tarm, ejer af den gamle herregård Rækkegaard i Hanning sogn, som han havde købt 1711. Hovedgårdstaksten med mølle var sat til 20 tdr. og bøndergodset til 29 tdr., ialt 49 tdr. hartkorn.

1749 døde Maren Christensdatter, kaldet Madame Maren Tarm, og der tilfaldt Mette Jensdatter en ret betydelig arv, som vi senere skal høre om.

Ved auktionen efter den afdøde, som blev holdt den 29. oktober 1749, var Peder Mortensen i Astrup til stede. Det var dog kun småting, han købte, der iblandt 3 bøger, hvoraf den største hed: »Sjælens Prydelse« og kostede 1 mark, de to andre, som ikke havde noget navn, kostede kun 3 skilling. Dette køb kunne tyde på, at han interesserede sig for læsning og for åndelige spørgsmål. På den tid var det meget sjældent at træffe bøger i bondens hjem. Af andre ubetydelige ting, han købte, var en roche til 1 mark 6 skilling og 2 sold til 4 mark.³³

I Meldgaard i Klokrose lidt øst for Astrup boede en mand ved navn Jacob Sørensen. Han havde i mange år forsømt sin gårds drift og derved forladt den. Gården hørte til Slumstrup, men nu måtte han på grund af forsømmelse forlade hus og hjem i stor armod og elendighed. Det var retten, der afgjorde, om bonden havde forladt sin gård.

Derfor havde ejeren af Slumstrup, von Albertins foged, den 23. september 1755 indstævnet Jacob Sørensen tilligemed 5 mænd, som skulle give oplysninger om den forsømte gård, nemlig Peder Mortensen i Astrup, Milner Nielsen fra Fastergaard samt 3 andre. For retten oplyste de da bl. a. følgende om Meldgaard:³⁴

»Jacob Sørensen fik Gaarden for 15—16 Aar siden, og da var den »i skikkelig god Drift«. Et Aar pløjede Jacob Sørensen nogle Agre til Havre, men de blev ikke besaaet, og paa Grund af hans

Fattigdom har han ikke som andre kunnet forsyne sin Gaard med Træk og deslige, dog havde han de to sidste Aar forsynet sin Møgdyngge med Jord af et Dige, som han har taget ned af. Tørv og Lyng kneb det med at faa bjerget, og i Sommer havde han ikke bjerget nogen Tørv eller Lyng ud over 3 Læs, som han for nogle Dage siden havde faaet hjem. De tre Huse i Gaarden var i nogenlunde Stand, men af det fjerde, Ladehuset, laa nogle Fag nedfalden, og for en Tid siden brød han endnu mere ned, og Gaarden var i slettere Tilstand i Aar end i forrige. Da der mangede Lukkelse til Laden, hvoraf en Del altsaa var nedfalden, gjorde Kreaturerne og andre Husdyr betydelig Skade paa Kornet i Laden, og et af Vidnerne havde set tre eller fire Svin rive af Foderet. Et Stykke norden for Gaarden laa nogle Enge, som ikke i Aar var slaget eller hjembjerget, men opædt af Høveder, og sønden for Gaarden ligger der en Hauge, som undertiden blev slaet og undertiden ikke, hvoraf noget blev slaet og hjembjerget i Aar, men noget ikke. I Sommer havde J. S. vist sig overhørig med sit befalede Hoveri.«

Der var endnu flere ting at påtale ved den forsømte gård; men Peder Mortensen i Astrup og Milter Nielsen fra Fastergaard og de andre vidnesmænd har her påvist de værste forsømmelser.

Jacob Sørensen blev efter disse vidnesbyrd af retten dømt til at have forsidet sin gård.

Vi har allerede nævnt, at Peder Mortensen havde fået en stor medgift med sin hustru, Mette Jensdatter fra Store Skindbjerg i Dejbjerg, en gård på over 10 tdr. hartkorn. Som nævnt arvede hun en ret betydelig pengesum efter sin faster, Maren Christensdatter på Rækkergård, da denne døde 1749.

Ved skiftet efter hende havde herremanden på Dejbjerglund lovet at tage sig af Mette Jensdatters arvepagt, og i den anledning udstedte han følgende skrivelse:

»Ifølge velbaarne Hr. Justitsraad højrespektive af 13. September haver jeg paa Mette Jensdatter i Skindbjerg hendes Vegne efter følgende hermed ydmygst at indberette, nemlig at forskrevne Mette Jensdatter er sal. Madam Tarms Helbroders Datter og haver en ældre Halvbroder, nemlig Laurids Jensen i Dejbjerg Kjærgaard, hvilke tvende er de eneste i Live værende Børn efter sal. Jens Christensen, som boede og døde i Store Skindbjerg her i Sognet.

Videre Oplysning angaaende sal. Madam Tarms Arvinger kan jeg ej tilforladeligen meddele, eftersom de fleste af dem er mig aldeles ubekendte. Og som Jens Lauridsen af Sandager, som en af Mette Jensdatters fædrene Frænder, har paataget sig Formynderskabet efter hendes sal. Fader og tillige er en Medarving her udi Stefboen, saa kan han tillige med de andre Medarvinger bedst forklare, hvor mange de er, og hvor de findes.

For Resten skulde der for Mette Jensdatter falde nogen betydelig Arvedel, og Deres Velbaarenhed ej skulde finde for godt dem til hendes Formynders, forskrevne Jens Lauridsen, at ville udlevere, skal jeg efter Advarsel og min Skyldighed indfinde mig, den at modtage, hvor næst jeg med største stedse forbliver

Dejbjerglund den 2. Oktober 1749.

Chr. Krarup.³⁵

Ikke længe efter, at Mette Jensdatter var bleven kone i Astrup, døde hendes fader, Jens Christensen, i Store Skindbjerg 1757, og efterhånden fik Peder Mortensen sin hustrus arv udbetalt, og da han 1760 havde hele hendes arv efter faderen, gav han i retten følgende afkald:

»Underskrevne Peder Mortensen, boende i Astrup i Faster Sogn, tilstaar hermed, at min Hustru, Mette Jensdatters Stiffader, Mads Jespersen i Store Skindbjerg, haver paa hans Hustrues, Karen Christensdatters, Vegne til mig fuldkommen og nøjagtigen betalt og fornøjet mig for al den Arvepart, 156 Rdlr. 2 Mark 10 Skilling, som efter hendes sal. Fader, Jens Christensen, var tilfalden og efter Skiftebrevs Formelding hende var betroed i Stefboen at blive staaende uden nogen Rente der af at svare, saa længe hun hos vores kiære Moder hiemme forblev og der imod Nød en Christelig og skikkelig Optugtelse, samt blev forsynet med Klæder og andet behøvende, fornævnte hendes Fædrene Arv haver jeg efter Forlangende oppebaaret og bekommed saaledes: Anno 1757, den 5. September 106 Rdlr. 2 Mark 10 Skilling. 1759 den 3. Maj 20 Rdlr., indeværende Aar den 13. Januar 20 Rdlr., og i Dag de øvrige 10 Rdlr., som i alt gjør ovenmeldte Summa et Hundrede halvtredsindstyve og seks Rigsdaler 2 Mark 10 Skilling, hvorfor jeg hermed for mig og min Hustru og vores Arvinger giver vores kiære Forældre og deres Arvinger fuldkommen og uigjenkaldelig Afkald og Qvittering og i alle Maader skal holde dem kravesløse til Stadfæstelse under min Haand og Zignete.

Store Skindbjerg, den 2. September 1760.

Peder Mortensen Astrup.³⁶

Efter Begæring til Vitterlighed underskriver

Jens Pedersen, Jens Lauridsen.«

Men kun 6 år efter faderens død, altså 1763, døde Mette Jensdatters moder, Karen Christensdatter i Skindbjerg, og i Anledning af arven efter hende udstedte Peder Mortensen et afkald, der lød således:

»Underskrevne Peder Mortensen i Astrup kiendes og hermed vitterliggør efter venlig og kiærlig Forening imellem min Hustru, Mette Jensdatters, Stif-fader, Mads Jespersen i Store Skindbjerg, og mig for hendes Arvepart efter hendes sal. Moder, Karen Christensdatter, som forgangen Aar ved Døden af-gik, af hannem at have bekommet og oppebaaret Rede Penge 200 Rdlr., Skriver to Hundrede Rigsdaler, og der foruden sal. Moders Lif og Gangklæ-der, og hvis vidre imellem os aftalt og accorderet var, da os saaledes for hendes Moders Arv er sket fyldest og nøjagtig Betaling, saa gives hermed fornævnte min kiære Svigerfader, Mads Jespersen, og hans Arvinger af min Kone og mig og vores Arvinger, fuldkommen og uigienkaldelig Afkald og Qvittering for bemeldte Arvepart, saa at vi intet ydermere derfor have at fordre eller kræve og skal det hannem være tilladt uden nogen til os fore-gaaende Kald og Varsel, baade denne for Mødrene som og den forrige af 2. September 1760 for Fædrene Arv udgivne Afkald naar og om behager til Tingte at lade læse Protocollere, og til dets Bekræftelse haver jeg dette med egen Haand underskrevet og forseglet.

Store Skindbjerg den 3. April 1764.

Peder Mortensen Astrup (LS).³⁷

Efter Begæring til Vitterlighed underskriver Frantz Bollerup. Efter Peder Mortensens Forlangende i lige Maade til Vitterlighed underskriver Jens Pedersen.«

Med sin hustrus samlede arv i forening med sin egen formue var Peder Mortensen bleven en af egnens større velhavere.

Et af de værste vilddyr, vi igennem tiderne har været plaget af, og som først blev udryddet her i landet for godt 100 år siden, var ulven. Den holdt særlig til ude på de store moser, kjær og heder, og i strenge vintre, hvor det kneb med føden, kunne den være meget farlig.

Den gjorde stor fortræd på bøndernes husdyr, særlig på de mindre, således kunne den godt overfalde hele fåreflokke, splitte og sønderlide dem. Kalve og ungnød kunne aldrig vide sig sikre for overfald; og selv køer og heste var ikke altid udenfor fare-zonen. Derfor var disse farlige vilddyr bøndernes bitre fjender, og for at få dem udryddet havde øvrigheden udlovet en vis pen-gesum for hver dræbt ulv. De fangne ulve skulle afleveres og op-hænges ved tinget. Også her i Vestjylland huserede ulvene slemt. Ude på de mange moser, kjær og hedestrækninger i FASTER sogn har der nok været rigeligt med disse farlige dyr. En nat i vinteren 1758, den 23. januar, var Peder Mortensen i Astrup og Niels

Jensen i Ejstrup på ulvejagt ude i deres store heder. Det lykkedes dem da også at fange et af de glubske dyr, og som måske havde gjort meget fortræd på deres får og kvæg. Dagen efter mødte de på tinget, afleverede deres jagtbytte og modtog deres belønning derfor.³⁸

Det ser ud til, at Milter Nielsen på Fastergaard og Peder Mortensen på Astrup har haft en del med hinanden at gøre. Her blot et eksempel:

I Faster, eller måske var det i Borris sogn, boede en ældre mand ved navn Ole Justesen Winter. Han må have været en god ven eller bekendt af ovenstående to mænd. Sandsynligvis var han en syg mand, der lå og ventede på døden. Det slutter man af den hjælp, de to mænd har ydet ham. De har vist i fællesskab opsat et gavebrev for ham. Peder Mortensen skrev udmærket, og det gjorde Milter Nielsen måske også, så den bistand har de været i stand til at yde ham. Ole Justesen Winter havde i lang tid haft en husbestyrerinde ved navn Mette Lauridsdatter, født på Dejbjerg Kjærgaard, og han havde været meget glad og tilfreds med hende. Gavebrevets ordlyd kender vi ikke, men det går i alt fald ud på, at »da Mette Lauridsdatter har tjent mig fast udi ti Aar og imidlertid vist al Troskab og Omhyggelighed, saa har jeg besluttet, at hun efter min Død skal have alt, hvad jeg efterlader mig.« Da gavebrevet var opsat, hvilket skete fredag den 10. november 1769, skrev de to mænd under som vitterlighedsvidner. Derefter bad han dem bringe dokumentet til Bølling herredsting, for at det kunne blive læst og påskrevet. Dette skete den 14. november.³⁹

Det havde altid knebet beboerne på Fastergaard i Faster sogn at få bjerget tilstrækkelig af tørv og lyng i deres moser og heder til eget brug, hvorfor de søgte at skaffe sig disse uundværlige ting på sognets øvrige hedestrækninger, vel særlig ude på de såkaldte fællesheder, hvor de måske har tænkt, at der kunne enhver nok bjerge, hvad de havde brug for; men derved kom de i konflikt med mange mennesker. Vi har allerede berørt, at Niels Nielsen og senere Milter Nielsen på Fastergaard på grund af tørvestridigheder også var blevet uenige med Morten Jensen i Astrup, men det blev vist ordnet i mindelighed. Det ser ud til, at Mads Pedersens stridigheder med mange af sognefolkene var af en alvorligere

art; thi 1776 stævnedes disse herremænd på Lundenæs og hans bonde på Fastergaard, Mads Pedersen, til at møde for retten den 26. november samme år.

Poul Christian Christensen på Dalagergaard skulle føre Mads Pedersens sag og over- og underrets procurator Montagne bøndernes.

Vi medtager kun et uddrag af denne store retssag, hvis udfald vi ikke kender.⁴⁰

På tinget var mødt 19 vidnespersoner. Deraf krævede Montagne Niels Ejstrup, Peder Mortensen i Astrup, Anders Astrup og Peder Mortensens broder, Jens Mortensen i FASTERLUND, først afhørt. Poul Christian Christensen protesterede imod, at Niels Ejstrup skulle afhøres, da han havde fået sin sag med Mads Pedersen afgjort på birketinget i Skjern, og da han havde været med til »at pante og fratage FASTERGAARDS Beboere deres Lyngleer ved Lav Sletten, samt at forbyde dem Tørvegravning og iøvrigt være med i alle de Optøjer, samme FASTER Sogns Beboere har brugt imod Mads Pedersens FASTERGAARD.« Men protesten hjalp ikke, hvorfor Niels Jensen Ejstrup altså skulle vidne i sagen.

For at forhøret ikke skal fylde for meget, er Montagnes spørgsmål knyttet sammen med svarene. Vidnesmændene er altså Niels Jensen i Ejstrup, Peder Mortensen i Astrup, Anders Astrup samme sted og Jens Mortensen fra FASTERLUND.

»Jo, FASTERGAARDS Beboere har Hede, Mose og Ejendom, hvori de kan grave Tørv, dog kun faa, men til Klynekastning og Lyngslet har de nok. FASTERGAARD har sin Hede for sig selv, men de ved ikke, om den er indstenet, men den ligger saa tæt østen og norden til FASTERGAARDS Agermark, som den kan ligge. Der var ingen af FASTER, BORRIS og Vium Sognets Beboere, der nogen Sinds havde gravet Tørv eller bjerget Lyng i FASTERGAARDS Hede. Jo, der gaar en Bæk og er et gammelt Dige imellem FASTERGAARDS og FASTERKJÆRS Ejendomme. Ja, der ligger en stor Hede mellem BORRIS, FASTER og Vium Sogne.

Paa Spørgsmaalet, om Beboerne paa FASTERGAARD har faaet deres Tørv i den store Hede Øst for FASTERKJÆR, svarede Niels Ejstrup, at han vidste, at FASTERGAARDS Beboere har faaet Tørv i BORRIS Østerhede siden 1727 omtrent. Peder Mortensen svarede, at han vidste, at FASTERGAARDS Beboere havde faaet Tørv i den store Hede i omtrent 30 Aar, og i de senere Aar har de faaet Tørv i Astrup Hede. Jo, Vidnerne havde godt nok hørt, at for omtrent 3 Aar siden blev det FASTERGAARDS Beboere forbudt at grave Tørv i FASTERHEDE af 4 Mænd i Kloklose, men om det var Tilfældet, kunde de ikke sige.

Paa Forespørgsel, om Fastergaards Beboere baade kan sælge og har solgt Lyng til andre af deres Hede, svarede Peder Mortensen og de tre øvrige, at de vidste, at andre havde faaet Lyng af Fastergaards Hede, men hvad Betaling eller Vederlag derfor blev givet, vidste de ikke, kun at nogle havde hentet Hø derfor paa Skjern Enge, og de forklarede tillige, at der og undertiden var blevet solgt et Læs Klyne af bemeldte Mose. Paa Spørgsmaalet, om Fastergaards Beboere har nogen Lod, Fædrift eller anden Rettighed udi den store Hede, som ligger mellem Borris, Faster og Vium Sogne, svarede Peder Mortensen i Astrup og de øvrige: Fædrift kan de ingenlunde have, men om de havde nogen Lod eller Del derudi, vidste de ikke. Paa Spørgsmaalet, om Fastergaards Beboere til denne Tid aabenlyst og uden Frygt og Undseelse for de andre lodtagne i Heden, har gravet Tørv og bjerget Lyng og Lav, svarede Vidnerne, at førend Tvisten paakom, kørte de om Dagen med Tørv og Lyng samt Lav, ligesom andre af Sognet gjorde, uden at de vidste, at de havde nogen Frygt derfor, og desuden erklærede Peder Mortensen og de øvrige videre, at de vidste, at Fastergaards Beboere for nogle Aar siden var blevet pantet og frataget nogle Tørv, samt Lyng og Lav, som var bjerget paa den store Hede. Og paa Forespørgsel, om Fæstebønderne har haft Tilladelse af deres Husbønder, at nogen maatte faa Lov som uvedkommende at grave i den store Hede, eller om Fastergaards Beboere har haft Lov af bemeldte dertil, svarede Vidnerne, at de troede ikke, at Fæstebønderne dertil havde nogen Forlov af deres Herskaber, men de vidste, at Fastergaards Beboere dertil havde Forlov af Forvalter Andersen for et Aars Tid siden omtrent.

Paa Spørgsmaalet, om Fastergaards Beboere kan komme ind i tit bemeldte store Hede med Heste og Vogne, uden de skal køre paa andres Ejendom, svarede Peder Mortensen med de andre, at de ikke kunde komme med Heste og Vogn fra Fastergaard og ud i den store Hede, uden at de maatte over andres Ejendom, da der ikke falder nogen alfar og slagen Vej lige fra Fastergaard og ud til Heden.

Derefter stillede Poul Christian fra Dalager Peder Mortensen, Anders Astrup, begge fra Astrupgaard, og Jens Mortensen i FASTERLUND flere Spørgsmaal bl. a. om Fastergaards Beboere har andre Steder i deres Marker at grave Tørv end i deres Mosegrønning og Fædrift. Hertil svarede Peder Mortensen og de to andre, at de vidste ikke, om de kunde grave Tørv paa deres gamle »furskaaren« Jord, men de gravede ved Mosesiden Tørv, hvor der var begroet med Lyng, ellers havde de ikke ret Tørvejord at grave paa, og den var forøvrigt ringe, naar de vilde spare Fædriften (Kreatureernes Vej ud til Marken) for at grave udi, og yderligere svarede Peder Mortensen og Anders Astrup, og dersom Fastergaards Beboere ikke kunde grave nogle Tørv paa deres gamle Ager, ligesom de kunde paa deres, saa kunde Beboerne paa Fastergaard i Almindelighed ikke behjælpe sig uden Skade paa Fædriften med Tørv, med mindre de gravede desmere Klyne, som de har nok af; men saa længe Tørvene stod i Marken, var de i Vejen for Kreaturerne.«

Med dette uddrag af retssagen er det ikke så lidt, vi har fået at vide om Peder Mortensen i Astrup, og af alt, hvad han har fortalt, kan man forstå, at der slet ikke skulle så meget til, for at naboer og andre kunne komme i konflikt med hinanden angående deres tørvegravning og lyngslet.

Tingbøger og justitsprotokoller kan fortælle om mange sådanne stridigheder fra hedeegnene.

Det ser ud til, at Astrupgaard⁴¹ har været hovfri igennem flere hundrede år. Den har været det i den tid, vi har kendt slægten der, helt fra Jens Astrups tid, 1683, og af en jordebog fra Dejbjerglund, hvortil Astrupgaard hørte, fra 28. april 1776, fremgår det, at gården havde 13 tdr. 1 skp. 1 fdkr. 2 alb. hartkorn og er hovfri, og dens beboere var Peder Mortensen og Anders Nielsen. Denne sidste er Peder Mortensens brodersøn.

Peder Mortensen i Astrup har med sin hustru, Mette Jensdatter, nedennævnte børn:

1. Kirsten Pedersdatter, døbt 1757, død 1758.
2. Kirsten Pedersdatter, døbt 1758, gift med Ole Jensen i Øster Herborg.
3. Karen Pedersdatter, døbt 1762.
4. Morten Pedersen, døbt 1765.
5. Karen Pedersdatter, døbt 1768, gift 1782 Søndag mellem Jul og Nytaar med Jacob Pedersen, vist fra Høghøj i Hanning. Blev Ejer af Svigerfaderens Gaardspart i Astrup.

JACOB PEDERSEN

Født 1752, død 1830.

Jacob Pedersen var ikke, som man skulle tro, en søn af Peder Mortensen i Astrup. Han havde giftet sig ind i gården. Han var vist kommen fra Høghøj i Hanning sogn og var 1782 bleven gift med Peder Mortensens datter, Karen Pedersdatter, og derefter overtog han gården, selv om han først 1791 fik skødet på den.

Peder Mortensen var meget ung, kun 56 år, da han trak sig tilbage fra gårdens drift, men han har måske været en svag mand og ikke haft kræfter til at stå for styret. Af folketællingen fra 1787 ser vi, at han virkelig har trukket sig helt tilbage; thi det år kaldes Jacob Pedersen for husbonde på gården.

1791 lod Peder Mortensen sin svigersøn købe gården til selveje fra Dejbjerglund. Dette skifte fra fæste til selveje har næppe bragt de to mænd store forandringer. I det hele taget havde slægten på Astrupgaard sikkert ikke følt sig videre afhængig af gods-ejerne på Dejbjerglund, da Astrup var fri for alt hoveri, og beboerne — takket være deres gode økonomiske forhold — altid havde let ved at svare deres afgifter.

Forøvrigt ved vi, at Peder Mortensens svigerforældre på Store Skindbjerg stod i et venskabeligt forhold til godsejer Chr. Krarup på Dejbjerglund. Vi skal kun nævne et par eksempler: Da Peder Mortensens hustru, Mette Jensdatter, blev født på Skindbjerg 1732, blev hun ved dåben båret af fru en på Dejbjerglund, og dennes mand, Sr. Christen Krarup, nævnes blandt fadderne. Og da samme Mette Jensdatter skulle have sin arv efter sin faders søster, Karen Christensdatter på Rækkergaard, husker vi, at Krarup var hende behjælpelig dermed.

Jacob Pedersens selvejskøde på Astrup lød således:

»Jeg underskrevne Landvæsenskommissair Peter Christian Petersen gjør vit-terligt, at jeg med frie Villie og velberaad Hu haver solgt og afhændet, ligesom jeg herved sælger, skøder og afhænder fra mig og mine Arvinger til Jacob Pedersen i Astrup og hans Arvinger den mig ved Dejbjerglunds Køb tilhørende Gaard, beliggende i Ribe Stift, Lundenæs Amt, Bølling Herred og Fæster Sogn, staar for Hartkorn Ager og Eng seks Tønder fire Skpr. to Fd., to og en halv Album, hvilken Gaard med alle sine Bygninger, Herligheder og Rettigheder, det være sig af Ager og Eng, Kær, Moser item Jagt, efter hans kongl. Mayts. allernaadigste Forordning, intet undtagen, af hvad Navn nævnes kan, som benævnte Gaard nu tilhører, og alt ligesom hans Svigerfader, Peder Mortensen, den udi Fæste haft haver, og ej videre, bemeldte Jacob Pedersen og hans Arvinger skal nyde, bruge, eje og beholde, som nu lovlig indkøbt Ejendom, hvorudi jeg eller mine Arvinger efter denne Dag haver ingen Ejendomsdel eller Lod.

I Følge hans kongl. Mayts. allernaadigste Anordninger af 8. December 1784 og 13. Juli 1785, samt den imellem bemeldte hans Svigerfader og mig oprettede Købekontrakt af 13. Februar 1791, bliver Køberen, Jacob Pedersen, pligtig at lade denne Gaards Bygninger assurere i Brandkassen, og dens Ejendomme udskifte af Fællesskabet; og dersom det ovenmeldte Hartkorn skulde igen paa ny blive solgt til en Hovedgaard, maa samme ikke bruges til saadan en Gaards Completering. For Resten, da ofte benævnte Jacob Pedersen rigtig til mig har betalt den for ermeldte Gaards accorderede Købesumma 675 Rdlr. skriver seks Hundrede og fem og halvfjerdindstyve Rigsdaler, saa forbinder jeg mig herved efter Loven at hjemle samme solgte Ejendom og for Van-

No. 8. Licog Een. Post. Nigedaler.

1791.

Lette Contract!

... Peter Christian Peteren ...
 ... og Peter Mortensen ...
 ... for ...

... Peter Mortensen ...
 ... og ...
 ...

... Contract ...
 ... og ...
 ...

1801 -

Peteren

Anders Matheson
 & Commission og udm. Tingsfor
 Jacob Matheson

... Mortensen ...

... Matheson ...

Begyndelse og slutning af »Kjøbe-Contract» i anledning af selveje gives ber.

hjemmel holde Jacob Pedersen og Arvinger skadesløs. Dette mit udgivne Skøde maa, naar forlanges, inden Tinge læses og protocolleres uden mig dertil at kalde. Til Bekræftelse under min Haand og Segl. Skjernbrogaard den 14. Juni 1791.

Petersen (LS).

Til Vitterlighed efter Begæring underskriver og forsegler Frands Mogensen og Niels Madsen.

At jeg som forrige Fæster intet har imod, at saadant sker efter min Begæring, derom vidner denne med Paategning.

Peder Mortensen Astrup.

Datum ut supra, læst for Retten paa Bølling Herredsting d. 21. Juni 1791«.

Samtidig med, at Jakob Pedersen får skødet på Astrup, blev der mellem ham og svigerfaderen oprettet en aftægtskontrakt af følgende indhold:

»Som jeg underskrevne Peder Mortensen har overladt og afstanden min ifæstehavende Gaard til min Svoger, Jacob Pedersen, ham og hans Hustru til Beboelse, siden han efter lovlig Skøde af Dato 14 Juni 1791 sig haver tilkøbt, og jeg den ej længere formedelst Alderdom og Svaghed kan bestride, drive og dyrke, saa overlader og overdrager jeg herved al min Gaardens uden- og indendørs Besætning og Bohave, levendes og dødt, af hvad Navn nævnes kan, til benævnte Svoger, Jacob Pedersen, og hans Hustru, Karen Pedersdatter, og deres Arvinger, at jeg og min Hustru, Mette Jensdatter, derimod nyder fornøden Pleje og Underholdning, og vor Aftægt hos dem eller af Gaarden, saa længe vi lever, da er vi derom accorderet saaledes:

1. Skal det være mig og benævnte min Hustru tilladt at søge Bord og Disk hos benævnte min Svoger og hans Hustru, saa længe vi lever, eller det os behager, og imidlertid være vi dem til Tjeneste i alt, hvad vi kan, saa vidt Helbred tillader, da nyder vi ej alene fornøden Pleje af Føde og Underholdning, Gange og Sengeklæder og hvad Tjeneste og Opvartning og Pleje i Alderdom og Svaghed vi kunde behøve, nyder vi hos dem, som de for Gud og Øvrighed kan være ansvarlig.

2. Skulde vi blive til Sinds enten begge eller den længstlevende at være for sig selv paa Aftægt og selv at have Husholdning, og der vi sømmelig Husværelse i Stuehuset eller herved det saa meget, som efter Skjønsmhed behøves til en Stue, liden Kælder, Fremmes eller Køkken, Stue og Kammer forsynet med Fjelloft, behøvende Vinduer og Døre, Sengested, Skorsten og Jernkakkellovn af Størrelse, som Stuen kan behøve, alt holdes i Stand forsvarlig, saa længe vi lever, eller har vi os reserveret og skal være os tilladt og alene at medtage paa vor Aftægt vore Kister Klæder og Seng og saa meget af Indboet, som vi daglig til Husholdnings Brug kan behøve.

3. Nyde vi og aarlig ren og sundt Korn, Rug 3 Tønder, Byg 3 Tønder, det

halve om hvert Aars Marken, det halve om Majdag eller i smaa Terminer, ligesom vi det forlanger eller behøver, fly os det til og fra Møllen.

4. Fra 1. Maj og til sidste Juli nyder vi hver Dag 3 Potter Sødsmælk, den øvrige Tid ikke uden to Potter dagligen, Kaal til fornøden Spisning af Beboernes. Vort Brød bages ved Beboernes, af Ildebrændsel forskaffer Beboeren os aarlig i Bjergetiden 30 Læs Tørv a 8 Snese Læsset, som de for os lader grave og vedgøre til Tørring, og samme hjemager i ordinaire Tid og sættes i Stak for sig selv. Naar vi vilde udflytte paa Aftægt, skal det være os tilladt at udtage 6 Faarehoveder hos Beboerne, da Beboerne tager den 1., siden tager vi hveranden, enten det sker om Michelsdag eller om Majdag, maa det være uklippet.

5. Til hvert Aars Martini nyder vi 1 Lispund Flæsk og 1 Rdrl. i Penge til Humle, Salt og anden Fornødenhed, samt betaler for os Offer og Extra Skat, saa længe vi lever; hvad Pleje vi af Tilsyn og Opvartning paa Aftægt kunde behøve, nyder vi som meldt er i 1ste Part. Naar een af os ved Døden afgaar, afgaar 1 Tdr. Rug, 1 Td. Byg og 1 Potte Mælk daglig og 2de Faar føde, $\frac{1}{2}$ Lispund Flæsk, 2 Mark i Penge; det øvrige nyder den længst levende til sin Døds Tid, og saa længe den lever vores Faarehoveder Beboeren med Foder og Græs med deres Egne, da vi nyder Ynglen, Ulden og Frugten deraf.

6. Naar vi ved Døden bortkaldes, nyder vi, enhver for sig, en sømmelig Jordefærd, som her i Sognet er brugeligt, paa benævnte min Svogers og Hustrus Bekostning.

7. Derimod skal benævnte min Svoger, Jacob Pedersen, og hans Hustru, Karen Pedersdatter, eller deres Arvinger nyde al vor Efterladenskab, ej alene det Bohave og Boskab, som vi har at bruge paa vor Aftægt, men endog vore Kister, Klæder og Seng og alt, hvad Navn nævnes kan, uden nogen Skifte eller Deling efter Loven eller nogen Arvepretension af min Datter, Kirsten Pedersdatter, eller hendes Mand, Olle Jensen Herreborg, eller deres Arvinger.

8. At benævnte mine kære Svigerforældre kan være forvisset om at nyde foreskrevne Aftægt hos mig eller af Gaarden, saa længe de lever, og at foreskrevne Poster og Clausuler skal holdes, da for samme til Sikkerhed har jeg, Jacob Pedersen, forundt dem, at de skal nyde, have og beholde, saa længe de lever, 1. eller saakaldet 2. Prioritet ej alene i min afstanden og opladte Gaard, ligesaa anden Prioritets Rettigheder i alt andet, inde og ude, levendes og dødt af hvad Navn nævnes kan, da 1. Prioritet er 400 Rdrl.

At foreskrevne Aftægt er af os paa begge Sider med fri Villie og beraad Hu i Mindelighed aftalt og indgaaet. Saa skal og samme af os paa begge Sider holdes og efterkommes. Dette til Bekræftelse haver vi ej alene begge selv dette med egne Hænder underskrevet, samt med overværende Vitterlighedsmands Underskrift forsynet, som er og herved vores ærbødige Begæring, at samme maa læses, protocolleres uden nogen foregaaende Kald eller Varsel.

Adstrup den 20. Oktober 1791.

Jacob Pedersen.

Til Vitterlighed underskriver

Laurids Pedersen Tarp. J. Helgaard.«

Jacob Pedersen, der døde den 22. maj 1830, havde med sin hustru, Karen Pedersdatter, nedennævnte børn:

1. Mette Jacobsdatter, født 1783, gift 30. Marts 1806 med Christen Sørensen i Bukkjær.
2. Else Jacobsdatter, død 1790.
3. Else Jacobsdatter, født 10. November 1796, gift 1818 med Gaardejer Niels Knudsen i Drongstrup, Sdr. Felding.

Else Jacobsdatter havde 3 børn:

1. Johanne Kathrine Nielsdatter (gift med Thomas Chr. Madsen) arvede Drongstrupgaard.
2. Jacob Nielsen, ejer af Gaardsviggaard, Sdr. Felding.
3. En Søn, faldt i 3aarskrigen.

1801 afstod Jacob Pedersen sin gård til Christen Sørensen fra Bukkjær i Assing sogn. Han stammede fra gamle slægter, som har haft hjemme i Arnborg Gren, Gl. Arnborg, Holtum og Bukkjær i Assing sogn. Først 30. marts 1806 blev han gift med Jacob Pedersens datter Mette, skønt han havde fået gården i Astrup overdraget flere år i forvejen; men skødet blev først tinglyst 1. december 1807.

Christen Sørensen havde med sin hustru, Mette Jacobsdatter, følgende 6 børn:

1. Peder Christensen, Biskolelærer og Musiker, død ung.
2. Maren Christensen, gift med Hans Andersen, Hoversig i Hover.
3. Jacob Christensen, gift med Mette Andersdatter. Boede i Søndergaard i Brejning.
4. Søren Christensen, Ejer af Slægtsgaarden i Astrup, gift med Ane Christensdatter, Datter af Chr. Hansen, Klokmose.
5. Karen Christensen, gift med Sognefoged Jens Pedersen Abildtrup, Gaardejer, Abildtrup, Vorgod.
6. Morten Christensen, født 2. Marts 1825, død 24. Maj 1915, gift med Ane Dorthea Pedersdatter, født 13. Juli 1824, død 27. April 1892. Boede i Fyrstenborg i Sædding.

Den skildrede slægt var ikke nogen almindelig fæstebondeslægt, da ikke få selvejerslægter efterhånden giftede sig ind i den. De fleste fæstebønder var tillige hovbønder, det vil sige, de skulle

udføre en mængde arbejde for deres godsejer på herregårdens marker — og i reglen på de tider, da bonden havde mest brug for sine folk hjemme på gården, men denne bondens tungeste byrde var vor slægt fri for, så dens stilling over for herremanden har været langt friere og selvstændigere end hovbøndernes, hvorfor man med en vis ret kunne kalde disse bønder for fribønder; men også på anden måde hævede slægten sig over fæstebønderne, idet flere af dens medlemmer på den tid var dygtige og ansete handelsfolk, og på grund af den velstand, som var en meget sjælden ting at finde blandt fæstebønderne, nød den en ikke helt ringe magt og indflydelse hos sine omgivelser.

II DEL

I 1937 søgte jeg af forskellige grunde navneforandring til Astrupgaard, bl. a. fordi jeg — manden fra ploven — følte mig underlig rodløs inde på stenbroen med navnet Christensen, der kun sagde noget om min slægt, men ikke noget om min hjemstavn.

Fra det øjeblik, jeg fik navnet Astrupgaard, syntes jeg, jeg kunne træde fastere til, for nu bar jeg jo noget af mit kære hjem — min far I A6 B1 hed Astrup Christensen — og hjemstavn med mig, hvor jeg færdedes.

Jeg mente at have god grund til at tage navnet, for på Astrupgaard i Faster var min farfar født, og på Astrupgaard i Velling var min mormor født.

Når jeg i sene aften- og nattetimer sad og puslede med de mange navne, der repræsenterer lige så mange skæbner — korte og livslange, tragiske og lykkelige, de fleste dog præsenterende et jævnt og muntert, virksomt liv på jord — *da* stod en bestemt situation fra min barndom ofte levende for mig.

Vi børn gik jævnlig op i farfars stue, hvor vi færdedes stille, da »allefar« næsten altid sad ved sit lille bord ved vinduet og læste, og fordi vi havde stor respekt for ham.

Når jeg *der* gik rundt og så på portrætter af præster og missionærer og på det store billede af Jesus, der står for døren og banker, læggende øret til døren, der — allegorisk*) — kun kan åbnes indefra — *da* følte eller hørte jeg som en underlig susen eller duren i luften, noget lignende, som når man »hører havet bruse« i en konkylie. (Mærkeligt nok hang billedet på en dør, som ikke kunne lukkes op fra farfars stue; at dette forhold forstærkede billedets allegori, tænkte han næppe på).

Det var vel en fysisk foreteelse, men den følte som en stilhed,

*) sindbilledlig.

der talte, talte om fortid, for bedstefar var jo gammel, og portrætterne var for os børn af gamle mennesker og talte om alvor og højtid, når man så på Jesus-skikkelsen.

Jeg har aldrig kunnet glemme denne talende stilhed, hvor luften var ligesom fortættet levende af fortid, Gud og evighed og syntes at suse af højtid.

Når jeg under samlen af oplysninger kom rundt i sognene, dukkede dette minde også op, når jeg trådte inden for kirkedørene og et øjeblik satte mig i stolene, hvor de gamle af slægten — uden undtagelse — følte sig hjemme, hvor de for en stund glemte dagliglivets besvær og søgte kraft og styrke til de kommende dages kamp ude i livets uro.

Det er vel kort sagt ærbødigheden for de gamle, de henfarne slægter, der manifesterer sig i sådanne øjeblikkes intense stilhed. — Nærmere præciseret: ærbødighed for Mette og Else Jacobsdatters børn, der vist alle var levende med i de grundtvigske, indre missionske og luthersk-missionske vækkelses- og kamp-tider i 60erne og 70erne.

Det kendtes på forskellig vis, at de lagde om i deres liv:

Drikkeriet fik knæk i hjemmene, snyderier i kreaturhandel blev for tunge for samvittigheden, ligesom man heller ikke mere »kunne være til«, når man f. eks. som handelsmand havde fået gendarmerne om bag laden og bestukket dem rigeligt, for at de skulle lukke øjnene for vognens indhold.

Og så lader vi slægten træde frem, en for en i al sin brogede mangfoldighed.

Så vidt muligt er alle talt med, selv de spæde, hvis livslys næppe var tændt, før det pustedes ud.

En nøjagtig tælling er umulig, lige så vel som det er umuligt at få helt nøjagtige oplysninger. Og det er komplet u-lad-sig-gørligt at kontrollere alle data ud fra kirkebøgerne. Mange data er rettede i disse halvandet år, og det vil ganske givet blive sådan, at en og anden vil irriteres over fejl i bogen, men jeg har gjort mit bedste og meddelelserne ligeledes, så jeg håber, man vil være mere glad end skuffet, når man går bogen igennem.

Navnene har voldt mange vanskeligheder, men de er stavet og skrevet, som de pågældende har opgivet dem. Dog stemmer de i adskillige tilfælde ikke med kirkebøgerne.

Så følger en lille vejledning i at finde ud af bogen.

Slægten deles i 2 grupper:

Gruppe I er Mette Jacobsdatters slægt.

Gruppe II er Else Jacobsdatters slægt.

Gruppe I. Mette Jacobsdatters 5 gifte børn danner slægterne i Hoversig, Hover, i Nørre Søndergaard, Brejning, på Astrupgaard (Søren Astrup), i Abildtrup i Vorgod og i Fyrstenborg i Sædding og er 1. generation med bogstav A2, A3, A4, A5 og A6. A1 døde ung.

Deres børn, ialt 30 er 2. generation med bogstav B, hvor søskendegrupperne bliver søskendebørn.

3. generation er C, hvor søskendegrupperne bliver næstsøskendebørn.

4. generation D.erne er tipsøskendebørn.

5. generation E.erne lægger et tip til, og 6. generation er tip-tipsøskendebørn.

7. generation findes der allerede nogle af.

Gruppe II. Else Jacobsdatters 2 gifte børn med slægterne på Drongstrupgaard og Gaardsviggaard, begge i Sdr. Felding er 1. generation A1 og A2.

Deres børn ialt 14 er 2. generation med bogstav B o. s. v. som under gruppe I.

Hver af de 7 slægters afsnit begynder med et billede af slægtsgården og med lidt af dens historie.

Mærkværdigt nok er der, så vidt jeg kan se, ingen ægteskaber mellem Mettes og Elses efterkommere, til trods for små geografiske afstande. Indenfor Mettes efterkommere er flere tilfælde — og for Elses efterkommere enkelte — hvor slægterne er indgiftet i hverandre, men da henvises begge steder, hvor de forekommer, til ægtefællens bogstav og nummer andetsteds.

Der er kun få forkortelser: f. betyder født, g. betyder gift, d. betyder død, bev. betyder, at navnet er beskyttet ved navnebevilling.

De små karakteristika, af slægtledene A og B, omfattende ialt 43 familier, er skrevet af børn og børnebørn eller af mig.

Enkelte er der kun lidt om, men det betyder ingenlunde, at deres liv var uden indhold, men de levede beskedent og stilfærdigt, og på dem passede ordet: »Det stille vand har den dybe grund«, og sangen: »Der er nogle, der bestandig går, som de gik kongebud«.

Jeg har ikke på nogen måde foreskrevet eller dikteret indholdet, men da det er de alvorligste begivenheder, der præger sindet dybest, er det naturligt, at meget bliver religiøst præget, som disse generationer også var.

Kun i enkelte tilfælde har jeg fraveget regelen — begrundet — og ladet 3. generation fortælle, men undtagelserne bekræfter jo også regelen.

Måske burde jeg have skrevet karakteristik af alle de hjem, hvor begge ægtefællerne er døde, og måske burde jeg også have prøvet at samle familie- og enkeltbilleder af alle, men det ville være blevet for uensartet af flere grunde, og desuden ville alle have været nødt til selv at bekoste portræt og cliché. Dermed var ideen dømt til fiasko, for alene portrætter og clichéer af generation C ville beløbe sig til 5—6.000 kroner.

Som det nu er, er linien nogenlunde klar, og arbejdet overkommeligt for mig.

Ejendommeligt, næsten betagende, er det at konstatere, at portrætterne og de tilhørende levnedbeskrivelser stemmer påfaldende overens. Disse gamle satte ikke et »stort Hollywood-smil« på, men var sig selv, når de blöw tawn aw', og derfor er billederne meget talende.

I denne forbindelse vil jeg gerne takke min gode nabo, kunstoffotograf Herluf Lykke, der har fremstillet de fleste af bogens portrætter og gjort et stort og dygtigt arbejde for at få noget ud af de gamle billeder, som mange unge fotografer af i dag vil afvise, fordi der »ikke er penge i dem«.

Jeg kunne ikke have været heldigere, da hr. Lykke netop har som hobby at rekonstruere gamle portrætter og billeder og får fantastisk meget ud af dem.

Tillige vil jeg gerne takke førstelærer S. K. Risbjerg Thomsen II A1 B6 C5 for samling af grupperne B2, B3 og B6 i Drongstrupslægten, som han tillige har skrevet meget interessant om.

Og så skal jeg vist også være en højere taknemmelig for, at en telefonstiver en skøn sommeraften 1955 stod så løs i grøftesiden nær Høver kirke, at den elegant svingede 90° til venstre og placerede sig nydeligt på den anden grøftkant, så jeg med bilen kunne fortsætte over en overkørsel og nogle meter pænt ind i kartoffelrækkerne parallelt med og en meter fra grøftvolden, der på det sted var halvanden meter høj.

Altsammen, fordi en hveps fløj rundt i vognen.

Knubsene var små. — En brækket tommelfinger gjorde det besværligt at skrive slægtstavler dagen efter, da jeg kom hjem med vognen.

Det kunne let have blevet en dyr bog, og måske var den slet ikke udkommet, hvis telefonarbejderne havde gjort deres arbejde bedre.

Der har været mange små skuffelser og en del bryderier med arbejdet, men opmuntringerne og de manges tak har været en god drivkraft for mig, så jeg har kunnet gøre bogen færdig inden for en rimelig tid, til trods for at slægten tæller 3 gange så mange, som jeg oprindeligt havde antaget.

Bemærkninger til slægtstavlen.

Ved at studere slægtstavlen ser vi, hvordan slægtens tråde spindes, og aner, at der er en sammenhæng i, at Else Jacobsdatter kom til Drongstrupgaard.

Forbindelsen går fra Peder Christensen i Paarup, Assing, over brodersønnen Chr. Andersen og hans broder Jens Andersen på Astrupgaard, igen til hans søn Morten g. m. Kirsten Pedersdatter (Skonning) fra Skarrild Sogn, og selv om der er et spring fra hende på 2 generationer, hvor der ingen forbindelse ses, til Mette Jacobsdatter g. m. Chr. Sørensen, Bukkjær, Assing, og søsteren Else g. m. Niels Knudsen, Drongstrupgaard, Sdr. Felding, er der ingen tvivl om, at der har været ubrudt forbindelse mellem slægterne i Assing og på Astrupgaard lige fra 1634 til 1850. (Se, hvad lærer Risbjerg Thomsen fortæller om Drongstrupslægten).

Med Astrupgaard som centrum er der højst 3 mil at køre til de fjernestboende slægter i Hoversig, Abildtrup og Sdr. Felding.

Derfor var der også i min farfars, Morten Fyrstenborgs I A6 aftægtskontrakt indsat den bestemmelse, at han havde ret til at blive kørt 4 gange årligt til sin familie indtil 3 mil borte. Det passer nemlig nogenlunde med afstanden til ovennævnte slægter.

Slægtens bosteder fra ca. 1630 og til nu ligger overvejende inden for et nærmest ellipseformet område med Hoversig og Arnborg i ellipsens ender og med Videbæk, Abildtrup og Assing på den nordvestlige side og Skarrild, Drongstrup og Gaardsvig i Sdr. Felding, Fastergaard — Astrupgaard — den sidste stræbende ind mod centrum ligesom Videbæk og Assing — Fyrstenborg i Sædding og Søndergaard i Brejning på den sydvestlige side af ellipsen.

Den store akse længde fra Hoversig til Arnborg er ca. 35 km, og den lille akse fra Fyrstenborg eller Fastergaard til Abildtrup 15 km. En anden lille akse kan også lægges fra Gaardsvig til Abildtrup med 17 km.

Det vil sige, at størstedelen af slægten fra Astrupgaard bor på et område — nogle lidt uden for og mange inden for ellipsen — på ca. 4—500 km², væsentligst i sognene Hover, Brejning, Videbæk, Vorgod, Assing, Skarrild, Sdr. Felding, Troldhede, Nr. Vium, Faster og Sædding.

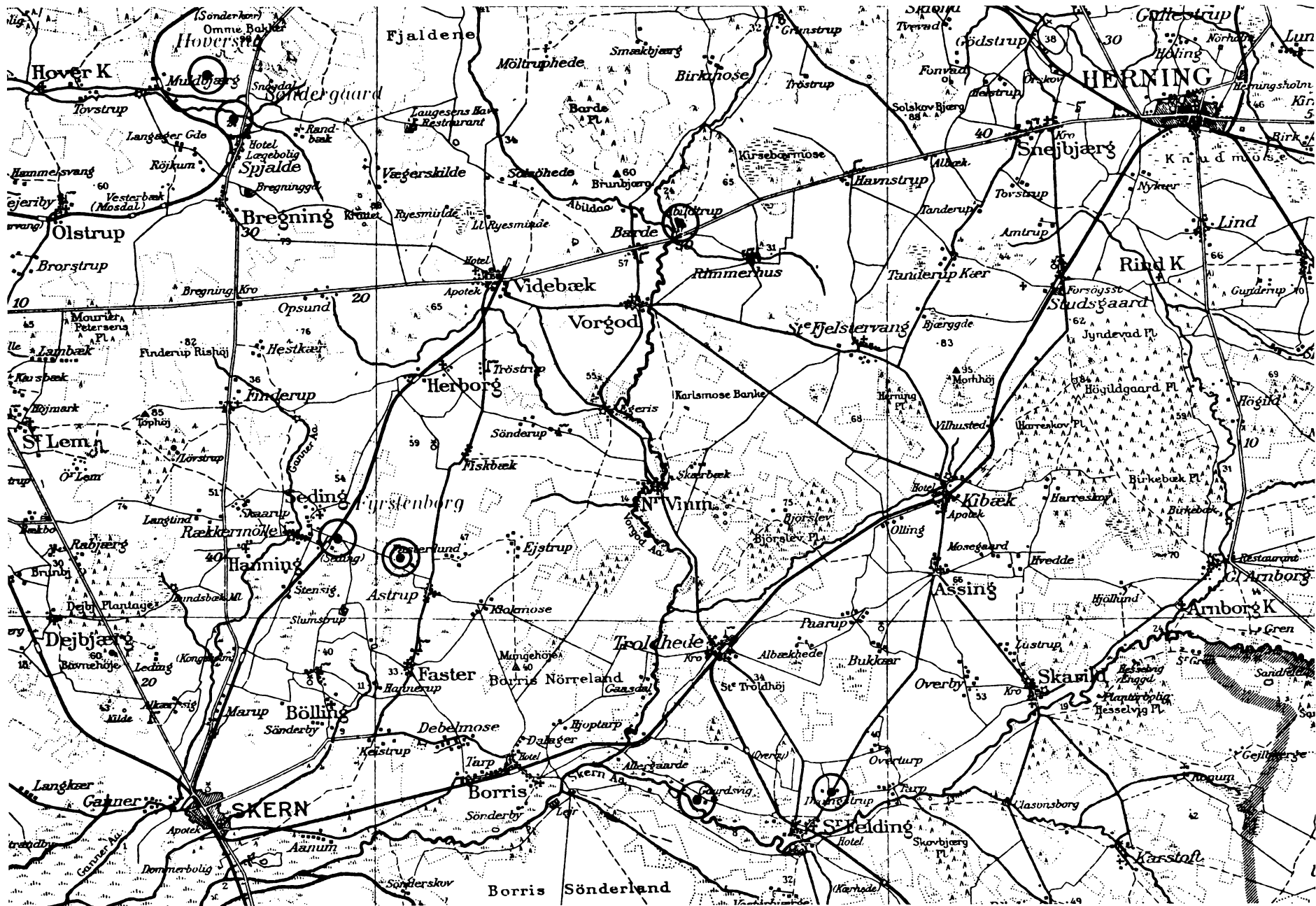
Registrene og kortet viser videre, at Mettes efterkommere mest bosatte sig i den nordligste og største del af ellipsen, der hører til Skovbjerg Bakkeø med sand- og lermuldet jord fra den ældre istids moræner.

Sædding Sogn må være det frugtbareste af nævnte sogne, da en vestjysk rektor over for mig hævdede, at Sædding var Bølling Herreds »smørhul«. Efter forfatteren Salomon Frifelt hører FASTER dog også med til »smørhullet«.

Elses efterkommere kom mest til at bo på hedesletten, Paarup-sletten, fra istidens smeltevandsaflejringer, på sandet bogstavelig talt. Det er betegnende, at æ så'end går igen adskillige gange i registrene.

Tilsyneladende har denne forskel i frugtbarhed til tider grebet drastisk ind i slægtens liv.

Den større frugtbarhed på bakkeøen har nok været medbestemmende i, at Mettes slægt mere blev ved landbruget end Elses, der

på hedeslettens mere karrige jord nødvendigvis måtte blive hårdere ramt af f. eks. tørken 1868, hvor der ikke faldt en dråbe regn fra 1. maj til september*), og hvor den danske husdyrbestand som følge deraf halveredes og blev realiseret med små økonomiske resultater på grund af det store udbud.

De, der havde godt med enge, klarede sig bedst.

Var tørken en katastrofe, var de dårlige landbrugstider omkring 1890 det endnu mere.

Under denne 7—8 årige krise skal $\frac{1}{3}$ af ejendomsbesidderne i det fattige sogn, Sdr. Omme, efter hvilket Sdr. Omme hedesletten har navn, være gået fallit, hvad man godt forstår, når man betænker, at der ikke var hjælpeaktioner af nogen art dengang.

Jordens gavmildhed eller karrighed griber dybt ind i menneskeskæbner. Naturligt, at man bliver ved at elske mulden, når den giver gode gaver, og slet ikke underligt, om nogle bliver træt af kampen med genstridig jord og går over i andet erhverv.

At der også er andre årsager til Elses slægts flugt fra jorden, skal jeg komme tilbage til i bogens slutning.

Hvordan forbindelser førte til ægteskaber, skal man mest gætte sig til.

Slægtsfester, jule- og høstgilder var inden for snævrere kredse, men gav god anledning til at drøfte de unges fremtid.

Kvægmarkederne, der var landmændenes største udensogns begivenhed, spillede uden tvivl en rolle med hensyn til at knytte bekendtskaber og forbindelser mellem folk på et større område.

Muligt, at markederne derved har været med til at forhindre for meget indgifte inden for nærmeste familie ved at føre frisk blod til.

Dalager Marked i Borris har været afholdt i lange tider og har måske betydet en del i så henseende for slægten.

Ifølge Jens Astrups slægtsbrev besøgte det af Hoversigslægten, og man kan roligt regne med, at det også besøgte af slægten fra næsten alle de nævnte sogne, da de alle var nærmere beliggende end Hover.

*) Det fortælles, at noget af forårskornet først spirede, da regnen kom, og at fuglene begyndte at synge som om foråret.

Abildtrupslægten tog måske til Lund Marked nær Herning, skønt der var længere. Hvor meget markeder betød, ses af udtryk som: »Ses vi ikke før, så ses vi til Lund Marked« og af, at tjenestefolk ved fæstemål tingede sig fri til Lund Marked, der varede 3 dage. Noget lignende har nok været gældende for Dalager Marked.

Der er ingen tvivl om, at der på markedet drøftedes mere end kreaturer og ejendomshandler. Man spurgte til slægt og venner, og man talte om børnene. Da forældrene i de tider mere end nu bestemte for børnene, var disse også en slags handelsobjekter, hvormed man lavede gode partier, der skulle forøge slægtens velstand og anseelse.

Hvordan bedstefars søster Maren A2 kom til Hoversig ved vi ikke, men Søren Astrups A4 svigermor var søster til Marens mand, Hans Andersen Sig, så det er meget naturligt, at hun kom til at tjene i Ravnsbjerg hos sin tilkommende svigerfar, Anders Hansen, der var gårdejer, kromand (Ravnsbjerg Kro) og sognefoged i Brejning. Da forstår vi også let, hvor nemt Jacob Christensen A3 kunne komme i forbindelse med sin tilkommende kone, Hans Sigs søster, Mette Andersen, så det altså blev til dobbelt svogerskab.

Hvordan det for Karen A5 blev til ægteskab med sognefogeden i Abildtrup, ved heller ingen nulevende; men da han var født i Hover, hvor faderen, der var fra Abildtrup, midlertidigt boede, aner vi en forbindelse.

Havde Jens Abildtrup levet, var det spørgsmål vel klaret ligesom adskillige andre angående Abildtrupslægten.

Min farfar, Morten Fyrstenborg A6, flyttede kun 2 km vest for »hjemmen«. Hvordan han fandt sin hustru fortæller min far om i sine slægtserindringer.

Slægten blev altså spredt. Først Else, der drog til den store Drongstrupgaard på 614 tdr. land, Sdr. Feldings førende gård.

Af søsteren Mettes 5 børn opnåede de 4 også at gøre gode partier og stifte nye hjem i Hover, Brejning, Abildtrup og på Astrupgaard.

(Det er vist rimeligt at slutte, at børnene fra Astrupgaard var ret ansete. En slægtsforsker har skrevet til Anders Hansen Sig,

den nuværende ejer af Hover Sig: Din oldemoder Maren Sig var en driftig kone, hun var fra Astrup i Faster, i denne slægt var der fremdrift. I anden anledning roser han hende og siger: Det er jo et fint skudsmål om (sin) din oldemor).

De tre hjem var langt fra Astrupgaard, så det var ikke let at holde sammen på slægten og at udvikle nogen slægtsfølelse knyttet til Astrupgaard.

25 km synes ikke meget i vor tid, men dengang betød det, at man næppe sås hvert år. I dag med biler og cykler er det noget helt andet.

Jeg håber, at denne bog må bidrage til, at man kommer til at føle mere samhørighed med slægten og får opleve rigdommen derved; en rigdom, som jeg i disse 2 år har fået opleve og nødig ville undvære.

Så vidt jeg kan skønne, er der en anden væsentlig årsag til, at de nystiftede slægter ikke holdt forbindelsen ved lige.

Som nævnt var alle 7 familier af 1. generation vågne mennesker og levende med i den tids åndelige rørelser, hvor meningerne brødes, og hvor det nye liv: grundtvigsk, indremissionsk eller luthersk-missionsk, frisk og levende, dog savnede modenhed til at forstå modparten.

Vi fik retningerne og »båsene«, som dog heldigvis ikke betyder så meget nu, hvor vi af den åndelige situation herhjemme og ude må lære at lade det uvæsentlige ligge og enes om det væsentlige.

Jeg har indtryk af, at der blev skranker imellem familierne, da Hoversig blev grundtvigsk, Søndergaard og Astrupgaard blev luthersk missionsk og Abildtrup og Fyrstenborg indremissionsk. (Det må tjene det grundtvigske liv i Hover til ære, at andet åndeligt liv ikke så godt kan trives der).

Drongstrupslægten var mest indremissionsk. Hoversig og Søndergaard må være kommet meget sammen, da der var dobbelt svogerskab og kun få km mellem gårdene. Slægtsregistre viser det også.

Hoversig og Abildtrup kom måske en del sammen, fordi de to søstre kunne se bort fra de åndelige meningsforskelle under deres samvær, og fordi Jens Abildtrup var født i Hover og havde slægt der.

Et morsomt træk er fortalt mig af Marie Christensen A3 B3 C4

Hover. En sommerdag kørte Hans og Maren Sig til Abildtrup. Det varede ikke længe, før Hans blev søvrig, og Maren sagde da: Læ mæ fo' æ tøm'! Men hun faldt også i søvn under vognens skumplen på de dårlige veje, og begge vågnede først, da hestene af sig selv gik ind i Brejning krostald, hvor de var vant til at »bede«.

For mit eget hjemms vedkommende kan jeg huske, at køreturene med bedstefar gik til Abildtrup, hvor jeg var meget optaget af den store gårds herligheder: vandrender for køerne i stalden, springvand i haven og et stort billede af bedstefars søster i »den pæne stue«.

Jeg syntes ligesom de andre, det var helt underligt, at hun så på os, ligemeget hvor vi var i stuen.

Mærkeligt, at dette billede skulle komme inden for væggene her. Nu findes det i bogen.

Marens mand døde i 1872 i fotografiens barndom, hvor mange mennesker kunne være betænkelige ved at lade sig »ta aw«. Af ham er der intet billede.

Altså til trods for, at søsteren var død, gik turen til Abildtrup, og det var tydeligt, at det, der »trak«, var, at familierne havde det samme syn på åndelige ting.

Trods foranstående har jeg dog ikke indtryk af, at »retnin-gerne« satte bitterhed mellem familierne. Således ved jeg, at bedstefar foretog 2—3 dages ture til Hoversig og Søndergaard.

Jeg tror ikke, min far besøgte sine fætre og kusiner i de andre familier med undtagelse af de nærmest boende, til trods for, at de var luthersk missionske, men det var antagelig også, fordi de fleste var meget ældre end han. I min ungdom glattedes skellet dog meget ud mellem I. M. og L. M.

Det er et af mine rigeste minder fra min ungdom, at de få familier af begge retninger i Sædding engang imellem mødtes — også i mit hjem — og lod stridsspørgsmålene ligge og glædede sig inderligt over det, de var enige om.

Jeg kan endnu se disse nidkære og broderkærlige mennesker for mig.

Som registrene skrider frem, vil alene højskolenavnene fortælle, i hvilken retning de 7 slægter er gået, men det vil jeg vende tilbage til i slutningen af bogen.

GRUPPE I

Mette Jacobsdatters slægt

Mette Jacobsdatter, døbt 20.3.1783, d. 25.1.1854; g. 1806 m.

Christen Sørensen, døbt 19.12.1774, d. 19.1.1854. (Se sidst i Jens Abildtrups bog).

Vi ved næsten intet — mærkeligt nok — om disse to. De foregående slægtled på Astrupgaard ved vi meget om, takket være Jens Abildtrup, og de efterfølgende er registreret i denne bog; så det synes, som om der mangler et led i oplysningskæden.

Min fader, Kræ Fyrstenborg A6 B1 omtaler dem slet ikke i sine »slægtsminder«, men det skyldes sikkert, at de var døde en del år, før han blev født.

Det forlyder, at Mette havde et strengt sind. Alt tyder på, at hun har været af typen: dygtig, men skrap.

Mærkeligt er det, om der har været stor forskel på de to søstre, hvoraf Else bliver betegnet som god og from (vist Herrnhut*) og elsket af sine børnebørn. Disse talte om herlige ture til Astrupgaard, men kun de ældste børn har kunnet huske de gamle, så det er muligt, at det var Søren Astrups hjem, der var herligt. Ydre set stod Astrupgaard tilbage for hjemmet i Drongstrup, så det har ikke været den herlighed, der tænkes på.

*) Herrnhuterne = Brødremenigheden. Brødremenigheden begyndte kolonien Herrnhut i Sachsen ca. 1722. Brødremenigheden er et særpræget, selvstændigt kirkesamfund (se Christiansfeld med kirkegården) udbredt i Tyskland, Norden, Holland, England og Amerika. Brødremenigheden levede et stille fromhedsliv, var kendt for sin flid og nøjsomhed — og offer-sind; den har i øjeblikket 14 missionsmarker.

Heldigvis er der opbevaret mindetavler over dem begge, og gennem dem falder der lidt lys over personerne.

En mindetavle er en parallel til de festsange, som man i dag bestiller hos lejlighedsdigtere, når man ikke selv kan »rime« godt nok. I en sådan situation giver man oplysninger om eller karakteristik af den, sangen skal handle om, så den bliver personligt præget. Der er kun den forskel, at festsange bliver skrevet før, men mindetavler efter højtideligheden.

Altså indeholder mindetavler nærmest en beskrivelse af den hedengangne, svøbt i gudelig tekst. Mange ældre har temmelig sikkert tit set sådanne tavler i glas og ramme.

MINDE-TAVLE

over

salig *Christen Sørensen*,

født i Aaret 1774 i Bukkjær i Assing,
død den 19de Januar 1854 i Astrup i Faster,
efterat at have levet heri Verden i 79 Aar.

Til Afsked vi forsamles her
Med Dig — Du Olding fromme!
Til Graven vi dig følge hen,
Hvor ogsaa vi skal komme;
Dog gode Fader! Du os gav
Et Haab, som ei kan svige —
Det Haab at gennem Død og Grav
Vi kaldes til Dit Rige.

Derhen er gaaet en herlig Mand,
Og Mange ham vil savne;
Men han gik til de Frommes Land,
Til Dydens, Fredens Havne.
Sin Mage, sine Børn saa troe,
Saa kjærligt, ømt han ledte,
Han gjerne vilde de skuld' boe
Det Sted, Gud ham beredte.

Han Vennen var en trofast Ven,
Mangt Taare Øiet væder;
Dog vi bør ej misunde den,
Der uforsagt betræder
Den taarnefulde Himmelvei,
Og trygt paa den tør vandre;
Farvel! Dig glemmer vi vist ej,
Gid Gud os hist vil samle!

Hans hulde Mage, Søn kan ei
Til Graven Dig ledsage;
Thi de paa taarnefulde Vei
Henslides deres Dage.
O Fader, ved Din Kjærlighed!
Styrk dem i deres Smerte!
Gyd Naadens milde Balsom ned
I deres sorgfuld Hjerter.

FRED VÆRE MED HANS STØV!

MINDE-TAVLE

over

salig *Mette Jacobsdatter*

født i Aaret 1783 i Astrup i Faster,
død samme sted den 25de Januar 1854,
efterat at have levet heri Verden i 70 Aar.

Atter vi snart her forsamlede ere,
For at sige vort sidste Farvel
Til en Christinde, som nu hos vor Herre
Havner i Himlen, det evige Vel;
Der hun forenes med kjærlige Mage,
Som nys forud for hende er gaaet,
Vel neppe hun troede, at Herren saa fage
Hende hjemkaldte — nu Gudsfred opnaaet!

Inderlig bad hun vor Herre om Hvile;
Thi Alderdoms-Byrden var hende så stor,
Og nu, da hun ene tilbage mon blive
Var Alt hende Nat paa den syndige Jord;
Derfor Algode! Du hende bønhoerte,
Friede hende fra Trængsel og Nød;
Til Englenes mange Tusind' Du førte
Aanden fra Støvet — at skilles Du bød!

Vi Dig lovprise, o kjærlige Fader!
At Du har skjænket de Gamle Din Fred,
Ogsaa vi bede — Du aldrig aflader
Til Din Himmel Du gjør os bereed;
Saa naar fra Verden vi Afsked skal tage,
Vi maatte lande i Evigheds Havn;
Trøste deres børn som her er tilbage
Med dem at forenes i Frelserens Favn.

FRED VÆRE MED HENDES STØV!

Når man læser disse to mindetavler omhyggeligt og eftertænksomt, kan man ikke undgå at se, at Chr. Sørensen har betydet mere end Mette Jacobsdatter.

Det er et overmåde smukt billede, der tegnes af ham, og selv i tavlen over Mette skimtes det i »kærlige mage«.

Uvilkårligt tænker man på smitsom sygdom, når man i 4. vers ser, at hustruen og sønnen (Søren Astrup) ikke kunne være med til begravelsen.

At Mette døde umiddelbart efter sin mand, kan også forklares på anden måde. Hvis det er sandt, at hun havde et strengt sind — og det er det vist — kan man godt forstå, at livet ikke bød på meget mere for hende, når manden, der måske som en anden Moses gennem en kone med skarp tunge var blevet den sagtomdige af alle mennesker, ikke var mere. Han der kunne bære mere over med hende og holde mere af hende end de andre i huset: sønnen og svigerdatteren, som naturligt følte sig mere knyttet til den milde fader end til hende, hvad hun ikke kunne undgå at mærke.

Men det er også troligt, at hun den sidste tid gennem »alderdoms-byrden« er mildnet i sind og modnet for det evige. Vi ved det ikke, kan kun gisne.

Billedet af hende er uklart; dygtig, men skrap har hun uden tvivl været.

Der har altså været nogen spænding i det hjem med to åbenbare modsætninger, og et sådant hjem kan let give kontrastvirkning i barnesind; negativt kan blive til positivt, og omvendt.

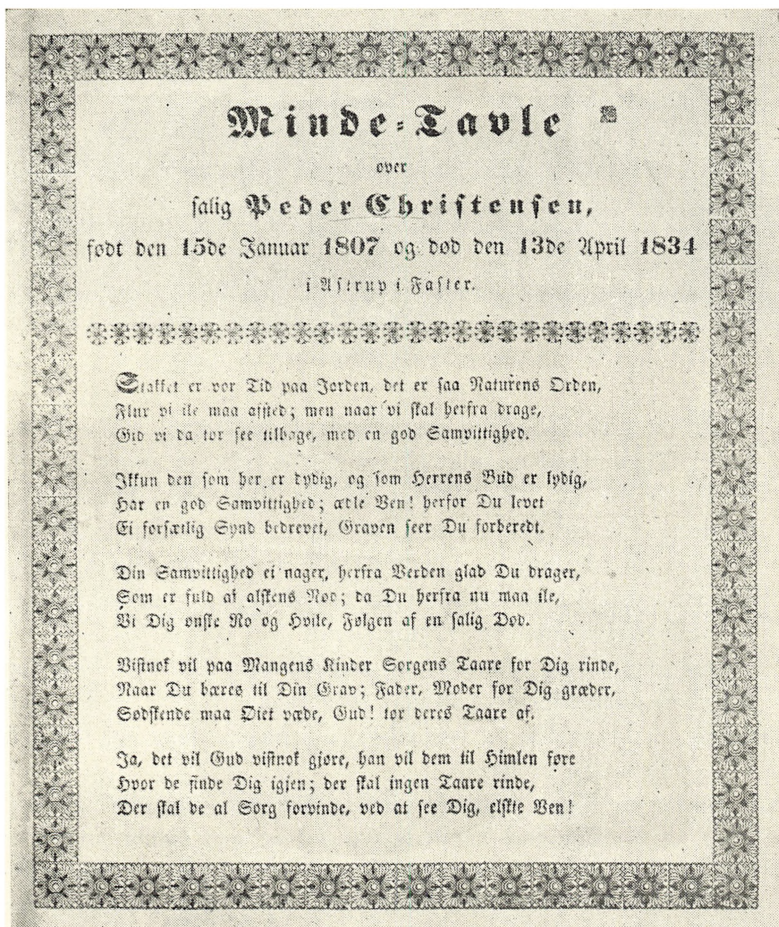
De seks børn, der alle var meget åndelig interesserede, har haft stærke minder hjemmefra. Faderens godhed og fromhed, der stod dobbelt værdifuldt i børnenes erindring, når de sammenlignede forældrene, ansporede naturligt til efterfølgelse. Moderens svagheit har da kun forstærket trangen til at gå i faderens fodspor og måske også i bedsteforældrenes. Jacob Pedersen og Karen Pedersdatter skal nemlig, efter hvad Drongstrupslægten fortæller, have været påvirket af herrnhutisk forkyndelse. I så fald er der faldet en rig arv til Mette og Else, og vi forstår endnu bedre, at deres børn var dybt grebne af åndelige spørgsmål.

Det er værd at lægge mærke til, at børnene var livlige og muntre; der kan ikke være sket nogen skade i barneårene, så trods alt har hjemmet været godt.

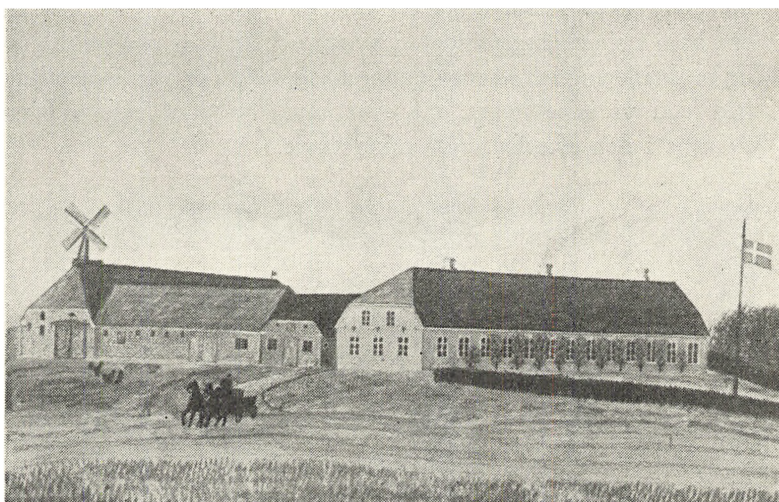
De havde som nævnt seks børn: A1—6.

A1 Peder Christensen f. 15.1.1807, d. 13.4.1834; biskolelærer,

musiker, skrev retsdokumenter for folk. Min fader har fortalt om ham i sine slægtsminder. Det ser ud til, han var en dygtig og praktisk ung mand med gode evner; men om hans personlighed ved vi ikke noget, ud over, hvad vi kan læse mellem linierne i den efterfølgende mindetavle.

Vi får indtryk af en god, ung mand, der har haft høje idealer og bestræbt sig for at leve et fromt liv. Det ser ud til, at han har været forberedt på døden, og at han har fået gjort op i sit liv, så han har kunnet dø frimodig og glad som mange kristne unge har kunnet — og kan den dag i dag.

Hoversig eller Siggården.

Gården var oprindelig ca. 200 tdr. land, deraf ca. halvdelen hede. 20 tdr. land er solgt til fremmede ligesom andre 26 tdr. land, ialt 46 tdr. land. Resten 52 tdr. land blev delt mellem brødrene D2 og D3, Anders og Niels Hansen Sig. Niels fik desuden 36 tdr. agerland, ialt 62 tdr. land, som han byggede Møgelbjerggaard på 1937, nord for den gamle gård. Anders fik fødegården med ca. 92 tdr. land.

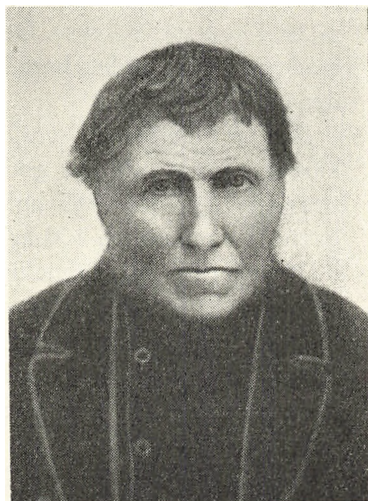
Den gamle gård brændte ved kortslutning 6.6.1949. Ved den lejlighed ødelagdes et gammelt sølvbæger fra 1700-tallet med navne på Hans Sig og forfædre, som havde gjort sig fortjent ved opdyrkning af heden.

Jorden er meget bakket, sandmuldet med lerunderlag, med sand- og morlag ind imellem. En del af den første jord, der blev dyrket, har nok været sig, = et lavtliggende, vådt jordstykke, et sted, hvor der i fugtigt vejr står vand. Deraf navnet på gården, der måske for længe siden har ligget lavere end i dag.

Hoversigslægten

A 2 Maren Christensen.

Hans Andersen, g. m. A 2.

A2 Maren Christensen f. 4.9.1810 på Astrupgaard, Faster, d. 30.5.1885; g. 1834 m.

Hans Andersen f. 24.9.1810 i Ravnsbjerg, d. 16.2.1891; ejede gården Hoversig i Hover; (Søn af Anders Hansen, gårdejer og kromand i Ravnsbjerg, hvor de store kvægdrifter gjorde holdt, da kroen lå ved Holstebro—Skern landevejen, han var tillige sognefoged i Brejning Sogn. Dannebrogsmand?)

Han var en velstående mand, der havde sat penge i flere store gårde, hvoraf han måtte overtage nogle til sine børn i de dårlige tider for landbruget omkring 1830. I alt fald fik Hans Hoversig 1834, Mette fik Nørre Søndergaard i Brejning 1836, 4 tdr. hartkorn stor. Abelone blev gift ind Borriskrog 1833, 8 tdr. hartkorn stor, og en datter Maren blev gift i Klokrose, Faster, hvor der var velstand, da datteren derfra blev gift med Søren Christensen A4.

Maren Sig var en lille, trivelig og livlig natur, rask til svar. At hun var dygtig, ved vi fra en slægtsforsker, der skriver til Anders Hansen Sig: »Din oldemoder var en driftig kone, hun var fra Astrup i Faster; i denne slægt var der fremdrift«.

Der skulle bestilles noget, ja meget, hvad der er fortalt morsomt om. Når sypigerne, der dengang gik fra gård til gård, blev for støjende, åbnede Maren døren og sagde: »Væ stæl, piger, Hans æ o æ lowt«. Der kunne han, medens han arbejdede med korn eller andet, høre, om det blev til noget med syarbejdet.

Der blev passet på, selv om de to havde startet gunstigt. At kårene vedvarende var gode, kan man vel også slutte af det store bryllup, der 1865 holdtes for Dina, der kom til Fastergaard. En nu næsten 100-årig gårdejer var dengang hjorddreng i Hoversig og var meget optaget af det lange vogntog på 30 vogne og to forridere. Det syn glemte han aldrig.

De fem døtre blev alle gift, men forinden har de tit i ungdomstiden været samlet i hjemmet og da været livlige, som deres natur var, og som glade og gode børn er, når de kommer hjem.

Når Hans Sig, der var lidt tung i det, syntes, lystigheden blev for stor, dæmpede han — eller prøvede at dæmpe — dem ned med et godmodigt vrissende: »Flirres — flarres!« (Flirres = flimre, flarres = flagre, føjte om, tilknytning til svirre, urolige flagrende bevægelser, flirende, lærkekvidder. Vi ser de livlige piger for os, og at der er mening i de gamle »Søjjer«).

Selv på sine gamle dage var han flittig, kartede f. eks. uld, som han så kom med til Petrine B3, for at hun skulle spinde garn af det. Når han kom kørende, sagde mor altid: »No ska I væ rolle, for allefar ka et' to'el spetakkel!«

Besøget endte altid med, at det alvorlige kom frem; børnene skulle synge for ham og ofte salmen: »Dig vil jeg elske, du min styrke«, som han holdt særlig meget af.

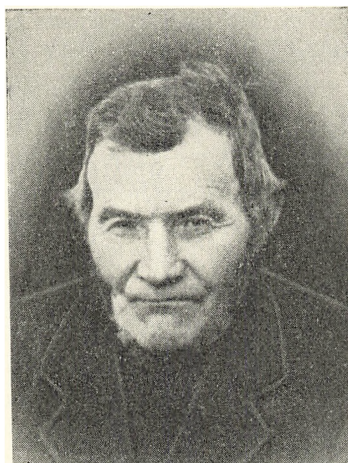
At hans kristendom var alvorlig, fortælles der også om i Jens Astrups slægtsbrev.

Det er et smukt træk om ham, at han stod tidligt op på højtidsmorgener, satte sig ved bordet og sang af Kingos salmebog, så han vækkede Maren i alkoven derved.

Børnene blev selvfølgelig kristeligt oplærte. Et morsomt træk derom. I soveværelset over fodenden af sengen var der en hylde?, hvor den mindste af børnene sov. Når det var lagt til rette til natten, skulle det sige: »I Jesu Kristi navn!« Menin-

A 2 B 1 Dina Hansen.

Niels Boel Madsen, g. m. A 2 B 1.

gen forstod barnet selvfølgelig ikke. Det var mere optaget af, at lyset nu skulle slukkes, og det så skulle være ene i mørket, hvad det ikke holdt af, og så kom det umiddelbart efter de fromme ord: »No kom'r æ bussemand!«

Endnu huskes det som en stor begivenhed, når bedsteforældrene kom, altid havde allemor noget med, små sukkerkringler, kandis eller lignende.

Se ellers Jens Astrups slægtsbrev.

Børn B1—6

B1 Dina Hansen f. 26.6.1836, d. 27.5.1897; elev på Askov H., g. 1865 m.

Niels Boel Madsen f. 1.12.1836, d. 7.11.1910; ejer af fødegården Fastergaard i Faster; (Søn af Mads Madsen, (Bindesbøl) gårdmand i Østerlem 1830—1836, i Bindesbøl i Aadum 1836—1845, derefter ejer af Fastergaard. Døde ved drukning i Borris å). Jens Astrup, Dinas yngste barn, har skrevet smukt om sine forældre og sin mors søskende i følgende slægtsbrev:

Kære slægt!

Da lærer Jens Abildtrup for 3 år siden sendte sin bog ud om Søren Kierkegaards tipoldefader og hans slægt på Astrupgaard,

var en Maren Christensen og hendes søskende nogle af de sidst omtalte.

Maren Christensen blev min bedstemor, og jeg ville derfor gerne, at Abildtrup havde ført bogen videre. Nu er Astrupgaard, Odense, gået i gang med opgaven og har bedt mig som en af Hoversigslægten fortælle noget om denne. Med nogen lyst, men også med nogen betænkelighed forsøger jeg, men hvad jeg skriver her, står for egen regning.

Det kunne være meget interessant at vide lidt om, hvordan det gik til, at Maren Christensen rykkede ind som kone på Hoversig, og om, hvordan forpranget = forhandelen til et giftermål for ca. 120 år siden kunne finde sted mellem to, der dog havde nogle mil imellem sig.

Den unge slægt af i dag, der daglig ser lynfarten på vore asfalterede kørebaner, kan dårligt gøre sig nogen forestilling om, hvor langsomt transport af folk og fæ foregik på den tid, hvor man mest brugte apostlenes heste, og den har slet ingen ide om, hvordan mennesker kunne finde sammen, når de ikke boede dør om dør. Vi ældre kan endda kun svagt mindes køreture fra vore barndomsdage, da vi kørte til slægt og venner langt af by i de høje, stive fjedervogne.

Men alligevel blev der et par af Maren Christensen fra Astrupgaard i Faster og Hans Andersen fra Ravnsbjerg i Brejning. Hoversig blev deres hjem, og af disse to er der blevet en hel folkehær siden, hvor mange, skal vi til at tælle op, når bogen ser dagens lys.

Ja, jeg ved, at Astrupgaards tanke med bogen er, at den ikke blot giver besked om fødselsdata, giftermål, børn og børn fremad igen, men at den bliver en bog, der stikker spaden dybere end til blot registrering af menneskemylderet inden for vor slægt.

Jeg har haft en slægtsbogs tilblivelse på nært hold og ved lidt om, hvad kolossalt arbejde, der er til redaktionen, blot for at få fat på de nøgne tal og data; masser af breve må ud, der må rykkes og rykkes igen, utrætteligt, men jeg ved også, det er allerværst at få bogen stablet på benene, hvis der skal hales noget ud af det, som folk bærer inden for vesten.

Inden for Fastergaardslægten fik vi en bog, der sikkert er et mønsterværk inden for slægtsbøger, men ud over, hvad redak-

tionen bragte, var der kun nogle få linier fra mig og min tid på Fastergaard.

Til erstatning for det savnede har jeg bidraget til en vandre-
bog med 6—700 adresser, hvor man skriver løs og bekender
kulør. Måske, hvis det lykkes dig, Astrupgaard, at få din bog
ud og godt modtaget, din bog kan få en vandrebog i sit kølvand.

Kære slægt, hvad ved så jeg? Gamle allefar og allemor i Ho-
versig døde kort efter, at jeg var startet her i livet, og min mor
måtte også bort, før jeg nåede spørgealderen for svundne slægters
liv, for hvor er det i grunden mærkeligt, at de mange af os skal
være op ved det såkaldte støvets år, før vi med lyst og interesse
går med til at forske tidligere slægters liv og færden.

Husk dette, I unge inden for slægten, spørg de gamle ud om
fortids slægt, mens I har dem — de gamle er som regel villige —
notér ned, så I kan fortælle videre, når I engang har en yngre
slægt omkring jer.

Ja, bedstefar, du skulle ha' ført dagbog, gamle, sådan nu og
da i en stille stund skrevet noget ned, når livet bar med, men
også, når ploven trak sine besværlige furer.

Om det var alle på din tid beskåret at kunne føre en egenhæn-
dig pen, ved jeg ikke, men din håndskrift er helt på højde med
håndskrift i dag, og tak for følgende linier i en gammel andagts-
bog:

Denne bog tilhører Hans Andersen og Maren Christensen og
er os foræret af pastor Helveg, Velling, på vores guldbryllupsdag
12. oktober 1884 i en alder af 74 år gammel, 20 dages forskel
på vor alder.

At de gamle har været glade for denne præstelige opmærksom-
hed er givet. Gaven skulle derfor skrives ned og bedstefar føjede
til:

Vi bede dig, søde Herre Jesus Christ, du giver os den at lære
og at forstå, at vi himmerige kunne vinde og nå. Ja, Gud, hør
det for Jesu navns skyld. Amen!

Muldbjerg Siig, d. 20. okt. 1884,

Hans Andersen Siig.

Af denne bog kan vi helt sikkert dømme, at der har været et åndeligt fællesskab mellem den Velling præst og Hoversiig; men også, at de på en anden måde havde stået hinanden nær. Livet mellem de to gamle i Hoversiig kan ikke have været helt til rotterne, når en guldbryllupsdag kunne rygtes fra Hover til Velling.

Det samlede billede og indtryk er blevet, at Hoversiig har været rammen om åndeligt og folkeligt liv i gamle dage. Der fortælles om sommermøder i haven med præsterne Balslev, Dejbjerg og Helveg, Velling som talere, om morgenandagt med salmesang. Andagtsbogen fortæller også sit, to af døtrene kom på Askov Højskole, endda to gange, sønnen Anders på landbrugsskole. At børnene fik noget ud af deres skoleophold, har jeg fået bekræftet ved at samtale med mine to mostre. Endog 50 år efter kom det frem gang på gang, at de havde fået præg, der holdt livet ud.

Alle fortællere er enige om, at vore bedsteforældre var meget forskellige. Bedstemoder hørte nok til den runde type, var optimistisk, lyseeren, der tålte og gouterede en spøg. En nulevende 99-årig, der har tjent i Hoversiig, fortæller om hendes ualmindelige godhed og omsorg for hjemmets tjenestefolk.

Bedstefar var sikkert den mere indadvendte, lidt mørk, måske, i sin væremåde, grublende, den altid alvorlige, hvad de bønkelige linier i andagtsbogen siger os. Han tænkte på mere end på dagen og dens øjeblikkelige krav.

Mærkeligt, hvor ofte man i ægteskaber ser meget forskellige temperamenter vandre side om side, men alligevel lære kunsten at omgås hinanden på en god måde. Grundtonen, den lyse eller mørke, holder sig nok livet igennem, og netop i kraft af forskellighederne kan der blive en sund balance mellem to ægtefolk, ja, måske kommer den allerstørste velsignelse til huse, hvor kontraster bygger et hjemliv op sammen.

Børnene var også meget forskellige. Mine to mostre, der fik deres virke her i nærheden B5 og B6, kender jeg bedst, og jeg er sikker på, jeg ikke siger for meget om de to, at de kom til at præge Nørgaard og Marupgaard meget.

Moster i Nørgaard var lidt stille, når det drejede sig om dagens og tidens spørgsmål, havde nok sin mening, forstod også hjemme at få sin vilje placeret på en virksom måde; hun var en bondekone af den rigtige gode, gamle slags.

Om moster i Marup kunne der spindes en lang ende; hun syntes mig sit hoved højere end alt folket. Hvad var hun ikke moster i, hvad fik hun ikke tryllet frem af den tids første bønderhaver, der almindeligst var små, firkantede kålgårde. Hun var også stærkt præget af åndelige og — dengang uhørt blandt bønderkoner — politiske interesser.

Hun var interesseret i alt, og på besøg i andre hjem ville hun se alt, opleve alt, var på utallige måder enestående.

Så to andre af søskendeflokken. Mette B2, der blev gift så ung og døde knap efter, fortælles der om, at hun skulle have været så ualmindelig smuk.

Om morbror Anders B4 fortælles, at han favnede langt uden for markskellet, en gå-på-mand med mangeartede interesser, en plantnings- og havemand af det helt store format.

Han var en drivende kraft i den tids begyndende foreningsliv, det stærke åndelige præg fra de gamles liv førte han videre, da han rykkede ind for bordenden. Men ikke mange år fik han lov at virke, hans manddomsgerning måtte slutte først i 40-års alderen, mærkeligt nok måtte sønnen Hans Sig C1 også bort i en ret ung alder.

Hvad tør jeg så berette om de to sidste af børneflokkene: moster i Hovergaarde B2 og min egen mor? Jo, det ganske sikre, at de i natur og væsen var meget forskellige. Moster Petrine slægtede sikkert sin mor mest på, står for mig som den livlige, altid let smilende.

Å, sikken en herlighed i barneårene, når vi skulle på sommer-ture til Hover, når fjedervognen med sit fine »røde plyds og blankpolerede læder blev trukket ud af »garagen«. Duften sidder næsten i næsen endnu. Enkelte gange var vognen så toplæst, at min bror og jeg fik vores plads på hakkelsessækken på vognens bagsmæk. Ja, sikken fest i gaden, når vi efter besøg i Hoversiig ville ind i Hovergårde, hvor der var et par guttermænd på alder med min bror og mig. Ja, i barndommens glans rangerer de ture op ved siden af vestjyske skolebørns københavnertur af i dag.

Siden kom Dalager marked og — så sikkert som amen i kirken — Niels C6 og Peder C7 fra Hovergårde trækkende med to, tre eller flere stude, der skulle omsættes i klingende mønt på Borris marked, som det også hed. Guderne må vide, hvor lang

tid det har taget at få det ofte genstridige studepak slæbt fra Hovergaard til Fastergaard. Tak, skæbne, at byde drenge i dag slig bedrift. Og sikken en nat efter i gæsteværelset, alle fire i een seng med et hoved i hvert hjørne, benene filtret ind i hinanden; rolig efter dagens strabadser? Nej, om de kunne. Inden vi sov, hjem søgte vi æbletræet lige uden for vinduerne og »mor-derne« = gulerødderne i haven.

Men der var hændelser under disse Hover-Faster samvær, som jeg ikke kunne lodde dybden af. Der var politik i luften dengang, og far og Kræ Hansen kunne geråde i frygtelig uenighed. Værst var det da, at morbror, der nok kunne få far til at se rødt, havde været den førende kraft i at få den Stadil degn I. C. Christensen til Ringkøbing-kredsen, og der havde han fået Clausager, en af fars fætre, en højagtet og estimeret gårdmand her fra egnen, til at bide i græsset.

Nej, morbror, så hurra senere hen i livet for din gode bror, Ole Christensen, Knud Christensens far. Der var sammenhold og hjerteligt håndtryk mellem Faster og Hover, da han engang i Hover talte mig ud, men på sin venlige og ejegode måde spurgte: Jens Astrup, vil du ikke love mig at blive ved at arbejde for din tanke om en fællespresse, så længe du lever?

Han døde kort efter, men endnu bærer jeg mit håndtryks løfte til ham i mit sind, agter også at holde det, skal I vide, I pressefolk, om I læser dette.

Så mor, min elskede gode mor, du var den ældste af søskendeflokken.

Mon ikke vi er mange, der synes, vi hver især har haft sådan en uendelig ejegod mor?

Bedstemor drog fra Faster til Hover, du kom til at rejse den modsatte vej, kom fra et hjem, hvor to så forskellige havde bygget hjemliv sammen, og du kom ikke mindre til at leve under lige så forskellige kår. Igen synes jeg, det er mærkeligt, at to så store modsætninger skulle finde hinanden og få tro til hinanden.

Mor, det var sikkert noget af bedstefars alvorlige, søgende, grublende sind, du tog med som slægtsarv. (Du står for mig altid så svag af helbred og dog så myreflittig.) Når jeg betragter dit og bedstefars billede sammen, ser jeg tydeligt linien.

Syv børn blev du mor til, hvoraf jeg fik lov til at slippe

med som den sidste, og så mærkeligt formes livsskæbner, at du, som ikke havde mere til husbehov af smil, det lyse sind og god fysik, endda med top på har kunnet skænke mig så meget af disse velsignede livsgoder.

Du skænkede mig mere; du har sikkert den store andel i, at jeg føler trang til ofte at tumle med de store livsproblemer. Ja, mor, med din søgende livsindstilling måtte du høre selv for rigtig at kunne dømme selv.

Derfor var Dina fra Fastergaard altid med til skolemøderne i Tarm, fortælles der, og det var ikke almindeligt, at bønderkoner deltog i sådanne møder.

Men desværre var jeg ikke gammel nok, da du gik bort, til helt ud at forstå dine dybe interesser. Havde jeg blot haft et brev fra dig, skrevet med din egen hånd og ud af dit rige livssyn, men ak, det er med breve som med billeder, de har først rigtig værdi, når der ikke kan tales sammen mere.

Sidder lige og tænker på, at alle vi forældre gjorde rigtigt i over for vore børn i en stille stund da at skrive i det mindste et brev til hvert af dem, forsegle det til gemning i den allernederste skuffe. Det bliver nok fundet, når vi ikke er mere, læst, lagt stille hen igen, læst igen og gemt hen til senere slægter; kort sagt: et åndeligt testamente.

Du kunne ellers nok skrive, fortæller skudsmålsbogen: Ved afholdt skoleprøve d. 18. april 1854 erholdt du følgende:

For kristendomskundskab	mg +
indenadslæsning	ug
skønskrivning	mg
tavleregning	mg
hovedregning	mg +
retskrivning	ug

Videre: Hendes forhold og flid har været rosværdig.

På sogneforstanderskabets vegne,
Thorsted præstegaard. sign. P. M. Cramer.

På næste side læses om konfirmationsforberedelse, konfirmation og nadver. Præsten attesterer, at du, mor, altid har været en vakker pige, og som vedtegning i kirkebogen bekræftes:

Meget god for både kristendomskundskab,
for flid og skikkelighed.

Hvordan var du som mor? Du skændte ikke, slog ikke os børn. Din stille færd var vist også den bedste opdragelsesmetode.

Jeg ved ikke, om du og far var i nogen kirkelig bås, I propagerede i hvert fald ikke for nogen retning, men I levede jeres liv sådan, at jeg aldrig har tvivlet på, at jeres kristendom ikke var en skueret, men at I var alvorlige søgende mennesker, der famlede sig frem for at finde et sikkert ståsted for jeres åndelige livssyn og tro.

Det kan være svært at tro, men endnu sværere ikke at tro. Vor åndelige stilling, i hvert fald min, er en stadig bølgende bevægelse, der kan veksle med tvivl, håb, ønske og bøn om at blive vejledet, at blive styrket til at leve sit liv sådan, at det bliver til velsignelse, at man får lykke til at gøre livet rigere for andre. Det første og sidste hænger uvægerligt sammen.

Det sidste, jeg husker, før du drog ud på den sidste rejse, var, at du en søndag formiddag lå i din seng, og min bror og svigerinde kom med deres første barn fra dåben, dit første barnebarn, C1 D1 og lagde ham i dine arme, og du trykkede ham ind til dig og sagde: Gud velsigne dig, min dreng!

Så en dag, måske næste søndag formiddag, var dr. Melchiorsen, Ringkøbing, tilkaldt, og du blev beordret snarest på sygehus.

En arbejdsfjedervogn blev lånt, du blev båret op på den i din seng, som den sidste tren jeg op på bageste vognhjul for at sige farvel til dig. Det blev ikke mange ord, men jeg bærer dem i mit hjertes dyb til min dødsdag: Lille Jens, du vil nok være en rar dreng.

Å, kære lille mor, tilgiv mig, så tit, som det har været svært at leve efter dit sidste ønske, og så tit jeg føler, jeg er faldet.

Så drog de afsted med dig, mor, men sikken en køretur. Imellem Brejning og Røgind kro måtte en af mine søstre gå foran vognen for at samle de største sten af vejen, fordi du ikke kunne holde den forfærdelige rysten ud, ja, forfærdelig sygetransport (30—35 km) af en døds syg patient, og så er det dog kun ca. 60 år siden.

Om tirsdagen blev du opereret, din kære præst, provst Vilstrup,

Borris, besøgte dig samme dag; torsdag kom der bud, da far og jeg var kommet op til kirken, at du var død, Kristi Himmelfartsdag 1897. Så kom du sidste gang til Fastergaard, men i den hvide kiste; begravelsesdagen stod du i den vestre lo, og Kræ Vester-gaard, din fætter, stod ved kistens ende og talte, men hvad? Å, bare jeg dog vidste.

Så mange slægtsarv vi bærer i os. I to gamle i Hoversiig og mor, I har alle lod og del i mig, og alt, hvad jeg er, er også noget af jer. Så kom min far med sin rige slægtsarv ind i billedet, og når jeg ser, hvor forskellige ophavene er, kan jeg ikke undre mig over, at 7 søskende opfører sig så forskelligt, som her er soleklare beviser for.

Jeg mindes af og til om en stribe af dig, far, men også kun en stribe. Du forsøgte aldrig at rage dig i klammeri med offentligheden. En vise om dig fra din virksomhed i sognerådet siger:

Du brugte sjældent mund og pen,
men du var hele rådets ven.

Ak, sikken en vanartig søn, du har fået, far.

Er det en Søren Kierkegaardsk arv, man slæber rundt med, når man så ofte føler trang til at tale Roma midt imod.

Men nu skal I få den sidste historie.

I går, bag atter onnen, (middag) var jeg på vej over til mig selv og hørte nok: Hwo hen, bedstefar? Jeg stavrede videre, men den lille lod sig ikke gå på, han kom op på siden af mig med sit hwo hen.

A ska øw'r å skryw te dæj, lelle brormand, a ska skryw en lång, lång brøw, å den ska Jensemånd løs; nær han blyw'r stur'r.

Og så tegnede jeg med min go'pind en stor firkant i vejsandet. Så stu'r æ den brew, bedstefar æ ve å skryw.

Den lille purk sad på sin trehjulede og blev så tankefuld, da bedstefar fortalte: Når Jens bliver stor.

Jeg så ind i et par krystalklare øjne og glædede mig over den lille velformede knold, de lange gule krøller hang så skøj' uden for hans skråtsiddende jockeykasket. Hvad den lille fyr tænkte, ved jeg ikke, men jeg ved noget om, hvad bedstefar tænkte.

Hans tanker løb i lange slægtsbaner: Mon du, lille Jens Astrup Madsen engang bliver manden for bordenden på Faste-

gård? Skal du mon komme til at vandre op og ned på disse agre som slægter før dig? Hvordan vil dit liv blive med hende, som du måske skal leve hjemliv sammen med på Fastergaard?

Ja, hvordan skal det gå dig, min kære lille dreng, og så dukker der en hel skare op, omkring 20 små og store, fra Debelse, Lånem og Varde og Lise pige fra Virum. De kommer og lister deres hånd i min og siger: Ja, men du er da også vores bedstefar.

Hvor bliver jeg en lille, bitte mand, når jeg i tankerne favner jer alle, som jeg så uendelig gerne ville må få en velsignet fremtid.

I har alle en livsvej foran jer, og nu tænker jeg på Blichers dejlige salme:

Ud går du nu på livets vej,
Brug livet, men misbrug det ej!
I modgangs sky, i medgangs sol
Ej på dig selv, men himlen stol!

Kære alle, jeg fristes slet ikke til formaningsstaler over, hvordan I skal bruge livet, men ønsker inderligt, at I må bruge det i fuldeste mål, ønsker jer alle de glæder, I kan tåle, at heldet må følge jer, men ikke så meget, at I bliver overmodige og tror, I kan det hele selv, for så er jeg bange for, at det vil gå nedad. Nej, vær taknemmelig.

Sorgerne, trængslerne og det store besvær, dem ønsker vi langt fra og slet ikke over jer; men det er min tro, at vor kære H. C. Andersen har ret, når han har skrevet omtrent sådan: Kun gennem de største sorger og de største glæder finder menneskene vejen ind til Gud.

Jeg erfarede noget af det dengang, jeg havde hjemliv, og vi to engang ingen hjælp kunne øjne. I, mine børn, husker, hvordan vi havde det på Fastergaard, da mor var den lidende, der ikke kunne få den luft, som nok bliver det sidste, vi kæmper for i vor jordiske tilværelse.

Vi glemmer det aldrig, skam få os, om vi gjorde. Ingen kunne hjælpe lille mor; det vidste hun og sagde det atter og atter. Da var det, jeg tog bedstemors store gamle salmebog på natbordet ved mors seng, gik ind i børnekammeret og lukkede døren efter at have sagt til mor og mig selv: A vil inderlig ønske, når A slår op i salmebogen, at det så må blive en, vi kan blive trøstet af.

Og så, jeg mangler ord for at beskrive, hvad jeg følte, da det blev: O herre, kommer sorgens stund hernede (nr. 521 i den nye salmebog). Læs selv, og I vil forstå, at den gamle salme blev bedstefars kæreste, og I forstår lidt af, hvorfor jeg lod salmebogen blive, da jeg drog af gårde og skrev, at det var mit ønske, at den og Fastergaard måtte høre sammen så længe, slægten og gården hørte hinanden til.

Jeg er så tit blevet mindet om, at slægters liv er som en kæde, led for led, knyttet sammen med blodets bånd, men vi er mere end kød og blod. Vi er også sjæl, og vort livssyn må vi hver især leve os til; det kan ikke arves fuldt påklædt fra dem før os.

Livets skole har for mig været den bedste læremester og opdrager. De lyse og festlige stunder, som jeg har fået i stort mål af, er jeg glad og taknemmelig for, men de mørke stunder er måske dem, jeg har haft allermost brug for.

Jeg citerer et vers efter hukommelsen:

Først når væven er standset,
og skytten holdt op med at slå,
tager Gud tæppet til side,
så vi rigtig kan forstå,
hvorfor de gyldne tråde
såvel som de mørke bånd
var lige nødvendige for mønstret
i Herrens kyndige hånd.

Tit har den tanke strejft mig: Hva' nør' æ et te? med alt det skriveri, men der er jo arbejde, der ikke kan gøres op i kroner og ører.

Nu har jeg i slægtsbogen på min fars og nu på mors side fået lov til at lukke hjertedøren op for en større kreds, så det kan vist siges, at jeg har opfyldt min skrivepligt, og hvis ikke nuværende bog har fået nok fra min hånd, så er slægten »uremmele«, eller også har jeg ingen evne til at udtrykke mig skriftligt og burde aldrig have lov til at fortælle livshistorie med en pen mere.

Og slut. Jeg hilser dig Hoversig og den øvrige slægt, også dig, min lille ven fra Fastergaardsslægtssten.

Farvel alle og lev vel, kære slægt!

Omkring Fastergaard, juli 1955.

Jens Astrup.

Dinas børn: C 1-7

(Se slægten fra Fastergaard, side 347—352)

C1 Mads Fastergaard Madsen f. 11.2.1867 på Fastergaard, elev på Vejstrup Højskole, siden ejer af en udflyttergård, Nørvang, fra Fastergaard, g. 1896 m. sit næstsøskendebarn Maren Kirstine Pedersen f. 26.7.1863; (Datter af Niels Pedersen, Søndergaard, Faster, der var med i Fredericiaslaget 6. juli 1849) elev på Rødding Højskole i Cornelius Appels tid, medlem af menighedsrådet i Faster.

Børn D1—5

D1 Niels Boel Madsen f. 14.4.1897 i Faster, elev på Ry Højskole, Ladelund Landbrugsskole og Tune Landbrugsskole, var gårdejer i Essenbæk ved Randers, men emigrerede til U.S.A. i 1928 og har siden boet i Chicago med undtagelse af 2 års ophold på en farm i Alabama (se Ladelund Årsskrift 1937); har virket som journalist ved forskellige amerikanske dagblade og magasiner og også leveret bidrag (vederlagsfrit) til den dansk-amerikanske presse i 20 år; deltager i den social-økonomiske debat som taler og skribent; mangeårigt aktivt medlem af Dansk-amerikansk atletikklub i Chicago; har 1947 stiftet et firma til fabrikation af springbrætter for svømmebassiner, g. 1926 m.

Dora Signe Jensen f. 17.4.1898; (Datter af gdr. L. M. Chr. Jensen, Hurup, Thy) på Askov Højskole, var et år i Norge og 1½ i England; (se Thorvald Lodberg: Stamtavle over Bjerreslægten 1948 nr. 607.)

Børn E1—2

E1 Harry Boel Madsen f. 20.2.1928 i Essenbæk; studeret ved universitetet i Illinois 1946, var medlem af universitetets elitehold i svømmesport, livredder ved badeanlæg i Chicago i fire somre; sekondløjtnant ved U. S. Army Engineer's 1947; kom som den yngste amerikanske officer til Korea 1948; kontorist i et forsikringsselskab.

E2 Edgar Bjerre Madsen f. 22.3.1938 i Chicago; på gymnasium, vinder i en konkurrence om salg af varer.

- D2 Dina Madsen f. 7.10.1898, d. 11.10.1900.
- D3 Niels Peter Søndergaard Madsen f. 4.8.1900 i Faster; elev på højskole og landbrugsskole; studierejse i England med landbrugsministeriets rejsestipendium 1924; har senere været i Normandiet og ved gartneri i Paris og Versailles; forpagter af fødegården Nørvang i Faster.
- D4 Dina Madsen f. 24.5.1902 i Faster; g. 1931 m.
Niels Andersen Nielsen f. 1.11.1901; (Søn af gdr. Poul Nielsen, Stauning) ejer af Nørregaard i Lønborg.

Børn E1—6

- E1 Poul Nielsen f. 18.5.1932; Staby Eftsk., Ladelund Landbr.sk., 9 mdr. kursus, læser til landbrugskandidat fra 1.9.1955.
- E2 Signe Nielsen f. 26.8.1933; Staby Eftsk., Ryslinge H., husassistent.
- E3 Maren Nielsen f. 28.9.1934; Staby Eftsk., Ryslinge H., husassistent.
- E4 Else Nielsen f. 29.11.1936; Staby Eftsk., husassistent.
- E5 Mads Fastergaard Nielsen f. 26.4.1938; i realklassen på Tarm gym.
- E6 Astrid Nielsen f. 1.8.1940; mellemskoleelev.
- D5 Marius Alfred Madsen f. 28.6.1906 i Faster; elev på højskole og landbrugsskole; et halvt års studierejse i Schweiz; overtog 1946 en parcel fra fødegården Nørvang og oprettede her et gartneri, væsentlig med frugtavl; g. 1946 m.
Maja Kristensen f. 2.6.1921; (Datter af gdr. P. A. Kristensen, Dalager, Borris) elev på højskole og husholdningsskole.

Børn E1—3

- E1 Mads Fastergaard f. 4.10.1947; E2 Peter Andreas f. 24.5.1949; E3 Ole Milther f. 25.12.1950.
- C2 Birthe Marie Madsen f. 12.12.1869; g. 1896 m.
Niels Kjær (bevilling til navnet Kjær 15.8.1905) f. 17.6.1870; (Søn af gdr. Niels Sørensen, Fasterkjær) ejer af sin fødegård fra 1896 til sin død 16.4.1937.

Børn D1—8

- D1 Niels Christian f. og d. 11.8.1897.

D2 Kristian Kjær f. 20.7.1898; ejer fra 1925 en udflyttergård fra fødegården i Fasterkjær; g. 1925 m.

Karen Marie Nielsen f. 17.8.1898; (Datter af lærer Eskild Nielsen, Emborg, Gl. Ry).

Børn E1—5

E1 Poul Eskild Kjær f. 11.6.1926; Ryslinge H., 1 år på Askov H., 4 år på den frie lærerskole i Ollerup, deraf 1 år i praktik på Vestbirk H. og Friskole, fra 1954 lærer ved Koefoeds sk. i København.

E2 Niels Kjær f. 24.11.1928; Vestbirk H., er ungdomsforeningsformand i Faster, landmand.

E3 Gudrun Kjær f. 19.5.1930; Lægård Eftsk., Ryslinge H., husassistent på forsøgsgården ved Ribe.

E4 Aksel Andreas Kjær f. 14.9.1934; Ryslinge H., det sidste halve år af soldatertiden ved brigaden i Tyskland.

E5 Sigurd Marius Kjær f. 28.10.1939; landmand.

D3 Dina Kjær f. 25.10.1900; g. 1926 m.

Niels Jørgensen f. 11.11.1884; (S. af gdr. Kr. Jørgensen, Kellerup ved Ringe) gdr. i Kellerup.

Børn E1—4

E1 Karen Kjær Jørgensen f. 6.4.1928; Vallekilde H., Klejsgaards Husholdningssk., i huset hos lensgrevinde Reventlow, Brahetrolleborg.

E2 Marie Kjær Jørgensen f. 18.7.1930; Vallekilde H., Ubberup Sygeplejesk., elev på Ringe Sygeh., d. 12.10.1951.

E3 Kristen Kjær Jørgensen f. 1.7.1932; Korinth Landbr.sk., landmand.

E4 Martha Kjær Jørgensen f. 28.12.1939; Ringe Eftsk.

D4 Niels Boel Arnold Kjær f. 24.11.1902; medhjælper på sin fødegård.

D5 Theodor Kjær f. 8.3.1904; ejer af fødegården i Fasterkjær, g. 1930 m.

Agnes Sigrid Korsholm f. 24.11.1908; (D. af gmd. Peder Korsholm, Langkjær, Stauning).

Børn E1—5

E1 Niels f. 14.8.1933; Brejning Eftsk., landmand; E2 Ruth Sol-

vejg f. 26.11.1936; Brejning Eftsk., husassistent; E3 Edith f. 12.9.1939, d. 1939; E4 Jens Kristian f. 21.1.1942; E5 Aage Ejvind f. 14.6.1943.

D6 Ida Valborg Kjær f. 20.4.1906; Danebod H., g. 1933 m.

Chr. Peder Jensen f. 27.8.1898; (S. af gdr. Hans Jensen, Sønderby, Stauning) Roskilde H., gdr. i Sønderby, Stauning, formand for skolekommissionen, medlem af sognerådet, i bestyrelsen for mejeriet og foredragsforeningen, samt flere andre bestyrelser.

Børn E1—4

E1 Hans Jensen f. 2.9.1934; Brejning Eftsk., landmand.

E2 Birthe Marie Jensen f. 27.3.1936; Brejning Eftsk., husassistent.

E3 Magda Kjær Jensen f. 6.4.1939; Staby Eftsk.

E4 Harry Niels Kjær Jensen f. 19.7.1944.

D7 Agnes Ingeborg Kjær f. 24.6.1909; g. 1934 m.

Christian Søndergaard (navnet bevilget 1942) f. 16.12.1902; (S. af Peder Søndergaard Pedersen, Mosegaard, Faster) gdr. i Herborg.

Børn E1—5

E1 Johanne Søndergaard f. 5.12.1934; Brejninggaards Eftsk., Ryslinge H.; E2 Birthe Marie f. 20.3.1937; E3 Inga Krista f. 8.9.1939; Brejninggaards Eftsk.; E4 Mary f. 26.10.1941; E5 Peter f. 17.2.1945.

D8 Svend Holger Kjær f. 9.9.1912; gdr. i Fasterkjær, g. 1937 m.
Maren Høj Kjeldsen f. 12.11.1912; (D. af gdr. Jakob Høj Kjeldsen, Sdr. Bork).

Børn E1—3

E1 Niels Jakob f. 7.12.1940; E2 Gunnar f. 10.5.1943; E3 Marie Mathilde f. 3.6.1949.

C3 Hans Siig Arden (bevilling til navnet Arden 1908) f. 8.2.1873 på Fastergaard, d. 5.4.1951; Præliminæreksamen fra Tarm Realsk. 1890, discipel på Kolding Apotek 1890—94, farmaceutisk kandidat 1897, konditioneret på apotekerne i Farsø, Thisted, Falkenberg i Oberschlesien 1902, Olten i Schweiz, Haderslev 1902—08 og Vestervig, bestyrer af Hurup Hjælpeapo-

tek 1908—1918 og apoteker på Trekrøner Apotek i Valby siden 1926, har skrevet talrige artikler i de farmaceutiske fagblade og har ved foredrag, pjecer og artikler i dagspressen søgt at skabe forståelse for det daglige apotekerarbejde, medlem af bestyrelsen for forsikringsforeningen for farmaceuter i Danmark, g. 1905 m.

Anna Caroline Margrethe Jensen f. 9.10.1883; (D. af distriktsdyrlæge Hans Jensen, Farsø, Himmerland, og søster til forfatterinden fru Thit Jensen) exam, pharm. 1913.

Børn D1—3

D1 Anna Agda Arden f. 1.1.1907; Cand. pharm. 1931, farmaceut på faderens apotek.

D2 Hans Poul Arden f. 9.5.1909; kioskejer i København, g. 1945 m.

Anna Marie Jensen f. 11.4.1910; (D. af gdr. Simon Jensen, Randers).

D3 Emil Andreas Arden f. 21.4.1919 i Hurup; student 1937, cand. jur. 1944, sekretær i Direktoratet for Fængselsvæsenet, landsretssagfører i Bagsværd, formand for Akademisk Fægteklub 1945—49, idrætsmærket i guld, g. 1944 m.

Ellen Karen Blenda Kirk Nielsen f. 7.10.1919 i Nykøbing F.; (D. af møbelarkitekt Niels Vilhelm Kirk Nielsen, Frederiksberg) student 1938, uddannet som teknisk tegner.

Børn E1—3

E1 Birrethe Anna f. 28.6.1945; E2 Holger f. 9.11.1946; E3 Hans f. 23.5.1955.

C4 Maren Madsen f. 14.8.1875, d. 10.8.1921; g. 1905 m.

Jes Jessen f. 11.8.1880; (S. af gdr. Christen Jessen, Kjelstrup, Faster) Ladeland Landbrugssk., gdr. i Bjerrebogaard i Videbæk 1905—12, i Kjelstrup 1912—30, derefter handelsmand i Ringkøbing.

Børn D1—2

D1 Harald Christen Kjelstrup Jessen f. 9.5.1906; tarmreenser i Skjern 1930—49, tarmhandler i Outrup, Varde, g. 1940 m.

Jenny Lauridsen f. 24.4.1915; (D. af arbmd. Marinus Lauridsen, Outrup).

Barn E1 Ole Flemming Kelstrup f. 1.10.1950.

- D2 Dinne Margrethe Kelstrup Jessen f. 28.5.1919; g. 1950 m.
Svend Egon Lyhne Heldgaard f. 23.3.1923; (S. af postbud J. M. Heldgaard, Trolldhede) dimitteret fra Nr. Nissum sem. 1945, fra 1946 lærer i Ringkøbing, K.F.U.M.-spejderleder.
- C5 Mette Madsen f. 20.5.1878 på Fastergaard, d. 26.11.1911; Ryslinge H., g. 1905 m.
Gravers Graversen f. 14.12.1878; (S. af gdr. Jens Christian Graversen, Ejstrup, Faster) Frederiksborg H., ejer af Hedegaard, en udflyttergård fra Fastergaard 1905—45, siden boende i Faster gamle mejeriby, kasserer for Faster Andelskasse fra 1919, formand og regnskabsfører for Faster Brugsforening fra 1932.

Børn D1—2

- D1 Christian Graversen f. 28.5.1906; lærereksamen fra Gedved Seminarium 1932, lærerkursus i Askov 1933, vinterlærer i Gaasdal Østre Skole, Borris 1932 og 1933, vikar ved skolen i Lunde og Outrup Kommune 1934 og 1935, førstelærer ved Hanning Skole fra 1935, kasserer for Hanning Sogns Sygekasse, bibliotekar for Hanning Sognebibliotek, drev illegal bladvirksomhed i modstandsbevægelsen, g. 1936 m.
Else Margrethe Steffensen f. 25.1.1915; (D. af førstelærer Anders Steffensen, Akkerup Skole, Haarby, Fyn).

Børn E1—7

- E1 Gravers Hedegaard Graversen f. 5.3.1937; gymnasieelev i Tarm. E2 Karen Marie f. 11.3.1938; på prælimerkursus E3 Dina Hansgaard f. 22.5.1939; E4 Anna Margrethe f. 23.10.1941; E5 Anders Hansgaard f. 8.11.1943; E6 Holger f. 31.1.1945; E7 Svend Erik f. 10.4.1949.
- D2 Niels Boel Graversen f. 12.8.1909; Ryslinge H. og Borris Landbrugssk., siden ejer af fødegården Hedegaard i Faster, g. 1945 m.
Kirsten Marie Mortensen f. 13.9.1920; (D. af gdr. Christian Mortensen, Aaruphøj, Hanning) Rødding H.

Børn E1—2

- E1 Maren Marie Hedegaard f. 9.5.1946; E2 Mette Hedegaard f. 4.3.1949.

C6 Peder Astrup Madsen f. 8.6.1881 i Fastergaard; Askov H. og Borris Landbrugssk., et år kontrolassistent, et år forsøgsassistent, et halvt år i Tyskland ved landbrug, ejer af Slumstrup Møllegaard i Sædding 1909—49, derefter boende i Faster gamle mejeri, medlem af Bølling-Sædding Sogneråd 1921—25, formand for Bølling Andelsmejeri 1929—37, i forskellige andre bestyrelser, g. 1912 m.
Sara Katrine Laurette Nielsen f. 23.2.1882; (D. af rentier Søren Rask N., Varde) Ryslinge H.

Børn D1—3 (D1 og D2 tvillinger)

D1 Niels Boel Madsen f. 1.4.1914; husmand i Sædding, fra 1949 ejer af Slumstrup Møllegaard, g. 1940 m.
Betty Tranberg f. 19.8.1917; (D. af gdr. Niels Laurids Tranberg, Hodde).

Børn E1—3

E1 Peter Astrup Tranberg f. 15.11.1942; E2 Anna Bodil Tranberg f. 31.8.1946; E3 Harald Astrup Tranberg f. 7.7.1951.
D2 Dina Astrup Madsen f. 1.4.1914; g. 1938 m.
Hans Hansen f. 12.2.1911; (S. af rentier R. Hansen, Kvang) gdr. i Højgaard i Sædding, en udflyttergård fra Slumstrup Møllegaard.

Børn E1—5

E1 Birgit Astrup H. f. 13.10.1939; E2 Jørn Astrup H. f. 17.5. 1942; E3 Grethe Astrup H. f. 9.9.1944; E4 Edit Astrup H. f. 21.12.1950; E5 Annelise Astrup H. f. 9.10.1953.
D3 Laurids Iver Madsen f. 1.1.1921; realeksamen, boghandler-medhjælper i Vejle, Haderslev, Aalborg, København, et års ophold i Schweiz på stipendium.
C7 Jens Astrup Madsen f. 14.7.1883 på Fastergaard; Frederiksborg H., kontrolassistent, ejer af Fastergaard 1907—42, købte Faster mejeris gamle bygninger 1943 og drev her fabrikmæssig tørring af rodfrugter og generatorbrænde 1942—45, har haft mange hverv i sognets foreningsliv og været folketingskandidat 1932 og 1935, har siden 1917—18 arbejdet for sine tanker om en fællespresse i stedet for den ensidige partipresse (Ringkøbing Amts Dagblad 10.7.1943), bor i et hus ved siden

af gården, som han afhændede til Svenning 1942, har skrevet slægtsbrevet i bogen om »Slægten fra Fastergaard« og et slægtsbrev i denne bog, g. 1907 m.

Thora Otilia Hansen f. 10.6.1883, d. 11.2.1938; (D. af mølle-ejer og gdr. Anders Hansen, Slumstrup Mølle, Sædding).

Børn D1—5

D1 Dagny Elisabeth Madsen f. 21.3.1908; Ollerup H. og Borris Husholdningsk., g. 1929 m.

Janus Kjærgaard Søndergaard f. 27.5.1903; Ollerup H. med delingsføreruddannelse og på Borris Landbrugssk., ejer af Vester Kjærgaard, Debelmose, Borris, fra 1929.

Børn E1—6 (E4 og E5 tvillinger)

E1 Mads Søndergaard f. 19.9.1930; Rødding H. og Borris Landbrugssk., gdr. i Norup ved Hadsund, g. 1953 m.

Else Marie Jensen f. 27.5.1931; (D. af gdr. Marius Jensen, Torup, Samsø) Snoghøj Gymnastikhøjsk. 2 vintre, senere lærerinde, 2 vintre i Øster Alling og Assens.

Børn F1 Elna Margrethe f. 2.4.1955.

E2 Jens Astrup Søndergaard f. 10.6.1932; Askov Sløjdsksk., Viborg Gymnastiksk., korporal ved flyvetropperne.

E3 Gunnar Søndergaard f. 2.3.1935; Brejninggaards Eftsk., Viborg Gymnastikskole.

E4+E5 Erling og Rigmor f. 29.10.1939; E6 Niels Jørgen f. 7.5.1947.

D2 Niels Boel Madsen f. 29.12.1910; på landbrugssk., gdr. i Laanum, Smøllerup, g. 1938 m.

Signe Christoffersen f. 21.12.1912; (D. af husmand Christoffer C., Øster Børsting, Smøllerup) på husholdningskole.

Børn E1—4

E1 Thora Astrup f. 21.6.1938; E2 Karen Astrup f. 5.7.1939;

E3 Gudrun Elisabeth f. 3.10.1941; E4 Erik Astrup f. 26.7.1947.

D3 Anders Hansen Madsen f. 21.3.1912; Vallekilde H., gdr. i Højris ved Varde, g. 1938 m.

Anna Grimstrup f. 3.1.1912; (D. af gdr. Iver Gr., No)

Børn E1—4

E1 Nancy Astrup f. 21.1.1940; E2 Jens Astrup f. 31.12.1942;

E3 Thora Astrup f. 10.6.1944; E4 Poul Astrup f. 28.8.1954.

D4 Svenning Vilhelm Madsen f. 24.7.1913; Staby H. og Borris Landbrugssk., ejer af Fastergaard fra 1942, g. 1942 m.

Mariane Aas Jansen f. 6.9.1916; (D. af gdr. Jan Aas J., Stensbo, Faster) Staby og Frederiksborg H.

Børn E1—3

E1 Birgitte f. 7.4.1944; E2 Thora Kristiane f. 4.3.1947; E3 Jens Astrup f. 15.6.1952; (Den lille dreng i slutningen af slægtsbrevet).

D5 Dina Astrup Madsen f. 25.6.1915; statsautoriseret sygeplejerske, g. 1942 på Københavns Rådhus (andet trossyn) m.

Carl Oscar Krogh f. 28.9.1913; (S. af Chr. K., Skansen, Randers) grosserer, medindehaver af firmaet Krogh & Larsen, København, bor i Virum.

Barn E1 Anna Elizabeth f. 7.8.1945.

B2 Mette Hansen f. 17.3.1841, d. 9.11.1859; g. 4.10.1857 m.

Lavst Andersen, Muldbjerg f. 2.5.1829, d. 14.5.1902; (S. af gdr. Anders Knudsen på Bilring, Brejning, bror til Anders Kirkegaards 1. kone Ane Kathrine Andersen, se Søndergaardssl.) ejer af Østergaard, Muldbjerg, Hover.

Der er intet billede af Mette. Det var i fotografiens barndom. Om hende ved vi kun, at hun var smuk, og at hendes mand skulle have påskyndet giftermål, fordi han var bange for, en anden skulle tage hende fra ham.

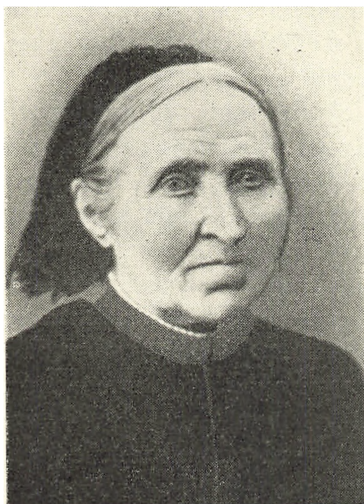
Kort før hun døde — 8 dage efter Kirstens fødsel — sagde hun til sin mor: Du vil nok tage dig af min lille pige, når jeg dør. Og det gjorde Maren Sig selvfølgelig. Hun hørte til *der* i sin ungdom og fik senere værelse hos morbror Anders B4, indtil hun rejste til Amerika.

C1 Kirsten Andersen Muldbjerg f. 1.11.1859, d. juni 1935; g. 1886 m. (kaldet Christen Bæk) hed:

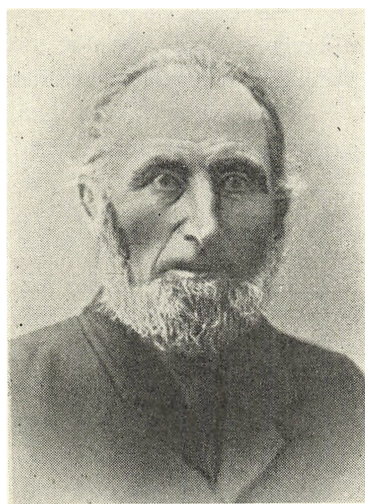
Jens Christian Nielsen f. 10.2.1864 (died in the fall = efteråret 1922); (S. af husm. Niels Jensen, Ølstrup Bæk) udvandrede til U.S.A. 1889, solgte is om sommeren og brændsel (kul) om vinteren i Cleveland, Ohio.

Børn D1—3

D1 Lavrids Nielsen f. 19.5.1887; kaldet George i U.S.A., d. juli 1929. D2 Anders, gift. D3 Kristian, gift. Alle tre skal have været med i 1. verdenskrig.

A2 B3 Petrine Hansen

Christen Hansen Christensen, g. m. A2B3

B3 Petrine Hansen f. 15.4.1843, d. 5.6.1919; g. 1866 m.

Chr. Hansen Christensen f. 30.3.1836, d. 2.1.1927; fra Hovergaarde, fik en udflyttergård vest for fødegården, som halvbroderen Ole, der blev far til statsminister Knud Kristensen, fik.

De to halvbrødre var sammen på Askov H., Chr. H. Christensen var i sognerådet nogle år.

Marie Kristensen C4 fortæller: Far var meget politisk interesseret (venstre), hvad vel ikke var blevet mindre efter højskoleopholdet, og han huskede ualmindelig godt. Mor var mere end flittig, stilfærdig og ligevægtig — og en god hustru og mor.

Vi havde den lykke at beholde vore forældre langt op i årene, og der knytter sig mange gode minder til vort hjem:

En juleaften, hvor var den festlig og skøn, når vi alle blev bænket om langbordet. Far sad for bordenden og læste juleevangeliet, som vi vel med årene så omtrent kunne udenad. Så sang vi vore dejlige julesalmer, og da vi alle kunne synge, hjalp vi trolig far, som sang for, mens mor i stille tilfredshed nynnede med og lod hvilen falde på sig, for det var en lang og travl tid med de store forberedelser til julen med slagtning, lysestøbning, vask og bagning, og der skulle bages meget, for at det kunne slå til julen ud.

Selv om hun havde en pige til hjælp, før vi børn kunne hjælpe til, var det dog mor, som skulle ordne det, dog, arbejdet har mor aldrig beklaget sig over.

Efter sangen skulle der spises oksekødssuppe og hvad dertil hører, det var fars livret. Så blev juletræet tændt, og vi sang igen. De sidste år var det en selvfølge med juletræ. Det første juletræ var en hemmelighed, og jeg husker det kun efter, hvad mor har fortalt. — Hvor far havde købt et grantræ aner jeg ikke; dengang var der ikke som nu granskove overalt. — Men far havde da fået fat på et og samlet det hjem en aften og lagt det ude bag laden. Næste morgen var min næstældste bror Hans C2 kommet ud i laden og havde kikket ud af en luge. Han kom farende ind til mor og råbte op om, hvad det dog var for et dyr, som lå derude. Der var nemlig kommet et lag sne, og så kan et grantræ nok komme til at se ud som en større genstand. Far eller karlen fik træet af vejen, så det ikke skulle blive undersøgt tiere. Senere blev det lempet ind, jeg tror i gæsteværelset, hvor mor så, når vi børn var i seng, kunne sætte lys og hænge glimmer på.

Det var en overraskelse så stor, da vi børn kom ind og så de mange lys stråle fra træets grønne top, en juleaften så skøn, og der var endda ingen julenisser med poser fulde af gaver, som børn nu om dage får rigeligt af og måske så meget, at de tager glansen fra selve juletræet; nå, men vi vidste, at mor havde rigeligt med pebernødder, som med lidt mådehold kunne vare julen ud.

Ja, og så den årlige, endda to dages tur over til moster Dina på Fastergaard og moster Mette Marie i Handerup. Så fik vi, så mange som kunne være på vognen, lov at komme med. Det var flere timers kørsel hen ad vejen — vi kan vist ikke sige landevejen, da vejen var alt andet end jævn — men hvor vi nød den køretur.

Far og mor talte hele tiden om alt, hvad vi så — og far kendte hver vej og sti og hver ejendom, vi kom forbi — og om, hvem der boede i dem. Trods det han var tunghør, gik han ikke tung og sløv gennem tilværelsen, men lagde mærke til alt og kunne huske det.

Når vi så ved middagstid kom til Fastergaard og havde spist,

gik vi i haven, hvor moster havde tilhyllet en stikkelsbærbusk, for den måtte ikke røres, før vi kom. Så faldt dækket og sikken en herlighed. Stikkelsbær var nemlig en ukendt vare i Hovergaard.

Det var småt med penge dengang. Vi fik kun 50 øre til indkøb, når vi skulle til Ringkøbing. Selv som halvvoksne måtte vi gå til mor med vore ønsker. Var de så rimelige, sagde hun det til far, og så fik vi gerne lov, for far gik ud fra, at når mor sagde A, måtte ønskerne være rimelige, og så måtte han sige B.

Han kunne gå med til spøg. En af mine søstre foreslog engang i marken, at de skulle løbe om kap hjem og tilbød ædelmodigt at bære hans træsko; men nej, det kunne han godt selv. Hun blev da også belært om, at han kunne klare det løb, selv med træsko på, og sagde til mor: Få'r ka ændda ræ'nd stærk!

Ja, der er mange minder fra barndomshjemmet, og jeg, som fik lov til at have far og mor til deres sidste time, har flere minder siden, som vidnede om, at de ikke gik tankeløst gennem livet og — trods alt — var glade og tilfredse mennesker.

Børn C1—8

C1 Kristen Kristensen f. 6.9.1869, d. 4.7.1932; Ryslinge H., gymnastiklærer i Hover, leder af skytteforening samme sted, i sogneråd, sognerådsformand i en årrække, folketingsmand i Hurupskredsen, arvede »Hovergaard«. Han var »lun«. Engang ville pigerne ikke sprede møg. »Det gør heller ikke noget, så kan I bytte med karlene og fylde møg« (på vognen), g. 1899 m.

Anna Næsgaard f. 10.3.1879; fra gården Røjkum, Brejning, Ryslinge H.

Børn D1—4

D1 Nanna Kathrine Kristensen f. 6.9.1900; Ryslinge H., i menighedsrådet i Hover i 2 perioder, g. 1926 m.

Jens Agergaard f. 5.1.1898; (S. af landpost Agergaard i Ramme) i sognerådet i 7 år, sparekassebestyrer i Hover.

Børn E1—6

E1 Kristen Kristensen Agergaard f. 8.2.1927; Brejninggaards Eftsk., Gerlev Gymnastikskole, Rødding H., Lægaards Land-

- brugssk., gymnastiklærer 2 vintre, den ene på Brejningg. Eftsk., læser på Landbohøjskolen til lærer ved landbrugsskoler.
- E2 Knud Agergaard f. 28.3.1928; Brejningg. Eftsk., Ryslinge H., Lægaard Landbrugssk., »landmand med liv og sjæl«.
- E3 Poul Agergaard f. 16.8.1930; Brejningg. Eftsk., Gerlev Idrætssk., Rødding H., gymnastiklærer samme sted, elev på Den frie Lærerskole, Ollerup.
- E4 Oluf Agergaard f. 11.5.1932; Ryslinge H., kommis, uddanner sig til brugsforeningsuddeler.
- E5 Alfred Agergaard f. 22.9.1934; Brejningg. Eftsk., Ryslinge H., landmand.
- E6 Frode Agergaard f. 8.9.1936; Brejningg. Eftsk., landmand.
- D2 Astrid Johanne Kristensen f. 21.7.1903; Ryslinge H., i skolekommissionen i Brejning, g. 1923 m.
Jens Knudsen f. 9.1.1897; (S. af gdr. Knud K., Ølstrup) ejer af Langagergaard i Brejning, i sognerådet, i bankbestyrelsen i Spjald i menighedsrådet.

Børn E1—5

- E1 Knud Knudsen f. 17.4.1925; Brejningg. Eftsk., Ryslinge H., Lægaard Landbrugssk., landmand.
- E2 Kristen Knudsen f. 25.4.1927; Brejningg. Eftsk., lærereksamen fra Silkeborg Sem. 1951, lærer ved Ansager Centralskole.
- E3 Anna Knudsen f. 20.7.1933; Brejningg. Eftsk., Engelholm H.
- E4 Gunner Knudsen f. 9.1.1936; Brejningg. Eftsk., landmand.
- E5 Sigfred Knudsen f. 17.4.1939; landmand.

- D3 Thorvald Kristensen f. 24.5.1906; Nordborg Slots Eftsk., Ryslinge H., Graasten Landbrugssk., har fødegården »Hovergaarde«, i sognerådet, g. 1932 m.
Dagny Søgaard f. 21.8.1910; (D. af gdr. P. Søgaard, Brejning) Ryslinge H.

Børn E1—2

- E1 Peter Søgaard f. 22.5.1939; landmand. E2 Anna f. 7.5.1948.
- D4 Kristen Harry Kristensen f. 15.5.1909; Ryslinge H., uddannet som landbrugskonsulent i 1937, kvægavlskonsulent i Thisted, g. 1937 m.
Else Yde f. 23.10.1919; (D. af gdr. Yde, Snedsted).

Børn E1—2

E1 Grethe f. 4.7.1939; mellemskoleelev. E2 Lis f. 5.1.1945.

C2 Hans Kristensen f. 26.6.1871, d. okt. 1903; blev mejerist efter lårbensbrud, Dalum Mejeriskole, mejeribestyrer i Gl. Sogn og i Velling.

C3 Jens Kristensen f. 11.8.1873, d. 27.6.1951; Ryslinge H., ejede Grønbjerggaard i Nr. Omme, i skolekommission, sogneråd og menighedsråd og i bestyrelsen for filial af Landbobanken i Ringkøbing, g. 1901 m. kusine:

Else Kristensen f. 22.4.1879; (D. af gdr. Ole Kristensen, Hovergaard, Hover) på højskole.

Børn D1—12

D1 Kristen Hansen Kristensen f. 18.7.1902; Askov Sløjds., Antvorskov H., har gården »Bakkebo« i Opsund, Brejning, g. 1931 m.

Kathrine Nielsen f. 20.4.1906; (D. af husmand og tækkemand Nielsen i Borbjerg, Holstebro).

Barn E1 Hanne f. 8.9.1949; (adopt.).

D2 Kirstine Kristensen f. 24.3.1904; Askov Sløjds. og Antvorskov H., g. 1927 m.

Mads Peter Sinkjær f. 21.6.1893; (S. af gdr. Peder Ditlev, Søndergaard i Kodahl pr. Grønbjerg st.) har fødegården, medlem af sogneråd og skolekommission.

Børn E1—14

E1 Peter Søndergaard f. 16.8.1927; Vallekilde H., forkarl hjemme. E2 Jens f. 20.3.1929; Andelssk. i Middelfart, ekspedient i brugsforening. E3 Maren f. 21.9.1930; Danebod H., husassistent. E4 Else f. 10.9.1931; Danebod H., husassistent. E5 Agnete f. 1.12.1932; Danebod H., husassistent. E6 Gunnar f. 13.10.1934; landmand. E7 Kaj f. 17.12.1936; landmand. E8 Tove f. 1.8.1938; husassistent. E9 Alf f. 30.1.1940; E10 Holger f. 14.11.1942; E11 Selma f. 18.10.1943; E12 Frida f. 10.6.1945; E13 Annelise f. 5.5.1948; E14 f. 23.2.1950.

D3 Kathrine Kristensen f. 4.12.1905; Rødding H., g. 1934 m.

Svend Østergaard f. 20.10.1906; (S. af sognefoged og gdr. Østergaard i Nr. Omme) Borris Landbrugssk., ejer af Pilgaard i Opsund, Brejning, formand for mejerikredsen i Videbæk.

Børn E1—5

E1 Henning Østergaard f. 28.5.1935; Brejningg. Eftsk., landmand. E2 Edith f. 6.11.1938; E3 Helga f. 18.5.1942; E4 Birthe f. 26.5.1944; E5 Ove f. 28.11.1948.

D4 Sigrid Kristensen f. 27.7.1908; Vallekilde H., g. 1934 m.

Martin Jensen f. 8.12.1908; (S. af gdr. H. P. Jensen, Fane-fjord, Møn) vognmand i Strøby Egede pr. Køge.

Børn E1—3

E1 Ole Bjørn Jensen f. 28.9.1934; kolonialkommis. E2 Per Jensen f. 29.4.1938; i glarmesterlære. E3 Svend Jensen f. 1.8.1946.

D5 Ole Kristensen f. 26.5.1909; Vesterlund Eftsk., Ollerup Gymnastikskole, Andelsskolen i Middelfart, brugsforeningsud-deler i Vinding pr. Sørvad, g. 1942 m.

Ingrid Larsen f. 13.1.1921; (D. af gdr. Lars Larsen, Hodde, Tistrup).

Barn E1 Ernst Børge Kristensen f. 23.1.1943.

D6 Hans Kristensen f. 14.2.1911; Ryslinge H., Borris Landbrugssk., gdr. i Tiphede, Vildbjerg.

D7 Esther Kristensen f. 11.1.1913; præliminæreksamen, husholdningssk., ekspeditrice, g. 1935 m.

Emil Gravholt f. 21.6.1909; (S. af sognefoged og gdr. på Hostrupgaard, Verst, Kolding) præliminæreksamen fra Vestjydsk Gymn., Tarm, ejer af fødegården.

Børn E1—3

E1 Ulla f. 4.4.1939; mellemskoleeksamen i Kolding. E2 Hanne f. 13.12.1944; E3 Per f. 22.10.1948.

D8 Agnes Kristensen f. 30.11.1915; Ollerup Gymnastiksk., den lille organisteksamen i Århus 1935, g. 1937 m.

Ejnar Østergaard f. 28.7.1911; (broder til D3's mand) Borris Landbrugssk., ejer Lille Hoverdal, Hover.

Børn E1—5

E1 Bent f. 28.5.1940; E2 Else Marie f. 29.10.1942; E3 Anne Grethe f. 3.2.1948; E4 Tage f. 16.4.1949; E5 Margit f. 18.3.1951.

D9 Knud Kristensen f. 25.12.1916; Ollerup Gymnastikhøjsk., Ladelund Landbrugssk., har fødegården Grønbjerggaard.

D10 Ingrid Kristensen f. 20.8.1919; Ollerup Gymnastikhøjsk., ekspeditrice forskellige steder, g. 1947 m.
Verner Justesen f. 10.2.1916; (S. af husmand Anders J., Farsø)
Andelsskolen i Middelfart, købmand i Randers.

Børn E1—3

E1 Jørgen Just f. 19.8.1948; E2 Else Marie f. 2.8.1951; E3 Jens f. 20.3.1953.

D11 Harald Kristensen f. 30.8.1921; Uldum H., Ladelund Landbrugssk., medhjælper på Grønbjerggaard.

D12 Anna Margrethe Kristensen f. 12.4.1923; Ollerup Gymnastikhøjsk., Borris Husholdningssk., g. 1951 m.

Arne Østergaard f. 20.11.1914; (broder til D3's og D8's mænd)
Borris Landbrugssk., har fødegården Kærgaard, Nr. Omme.

Barn E1 Marianne f. 16.12.1952.

C4 Marie Kathrine Kristensen f. 4.10.1875; Ryslinge H., i menighedsrådet i Hover i 2 perioder, havde Anneksgården samme sted fra 1912—44, byggede så hus ved Hover Kirke, bor sammen med broderen C6.

C5 Maren Kristensen f. 3.1.1878; Ryslinge H. 2 gange, g. 1913 m.

Gravers Graversen f. 14.12.1878; (S. af gdr. J. Chr. Graversen, Ejstrup, Faster) Frederiksborg H., ejede Hedegaard, en udflyttergård fra Fastergaard, bor nu i Faster gl. mejeriby, kasserer for Faster Andelskasse fra 1919, formand og regnskabsfører for Faster Brugsforening fra 1932, se B1's datter Mette Madsen C5 (se slægten fra Fastergaard s. 350).

Børn D1—2

D1 Hans Holger Graversen f. 29.8.1915; lærereksamen fra Gjedved Sem. 1941, årskursus i fysik og matematik, vinterlærer i Hover i 2 år, lærer ved Randers Realskole fra 1943, nu overlærer, g. 1945 m.

Gyda Jeppesen f. 24.12.1917; (D. af lektor ved katedralskolen i Viborg og forfatter Niels Jepp.) lærerindeeksamen fra Gjedved Sem. 1941, lærerinde ved Randers kommunale Skolevæsen siden 1949.

Børn E1—4

E1 Hans Hedegaard f. 2.7.1946; E2 Sven f. 21.1.1948; E3 Karen Hedegaard f. 5.3.1950; E4 Anne Merete Hedegaard f. 1.3.1955.

D2 Mette Elisabeth Graversen f. 14.3.1917; Staby Eftsk., Ryslinge H., g. 1947 m.

Carl Christian Godtfredsen f. 13.5.1902; (S. af gdr. R. Godtfredsen, Gamby, Fyn) Ladelund Landbrugssk., ejer af Jubelholm, Fuglsang, Egtved.

Børn E1—5 (E3 og E4 tvillinger)

E1 Niels Jørgen f. 28.6.1948; E2 Anna Marie f. 22.2.1950; E3 Dagmar Hansgaard f. 15.10.1951; E4 Ejvind f. 15.10.1951; E5 Maren Elsebeth f. 8.1.1953.

C6 Niels Kristensen f. 23.4.1880; Ryslinge H., gymnastikkurser flere steder, gymnastiklærer i en del år, har haft Gadegaard i Hover, bor sammen med C4, er murer nu, g. 1917 m.

Mette Søndergaard Kirkegaard f. 24.7.1894, d. 6.11.1942; (D. af Anders Kirkegaard, Kirkegaard i Hover, se Søndergaardssl. B1 C2) Høng H.

Barn D1 Karen Sofie Kathrine Kristensen f. 29.9.1924; organist fra 15 års alderen ved Hover Kirke, Staby Eftsk., Ry H., Kornmod v. Silkeborg, uddannet massøse = fysioterapeut 1946 (med udmærkelse), ansat på Sygekassernes Klinik, København.

C7 Peter Kristensen f. 6.8.1882; Frederiksborg H., brugsforeningsuddeler i Hover i ca. 40 år, nu regnskabsfører ved samme, bor ved Muldbjerg st., g. 1912 m.

Dorthea Kirstine Kristensen f. 29.6.1889; (Ole Kristensens datter fra Hovergaarde) Ryslinge H.

Børn D1—2

D1 Hans Frederik Kristensen f. 18.7.1917; Staby Eftsk., Andelskolen i Middelfart, brugsforeningsuddeler i Grønbjerg, Nørre Omme.

D2 Poul Henry Kristensen f. 25.3.1920; Staby Eftsk., Vallekilde H., Andelsskolen i Middelfart, brugsforeningsuddeler i Ydby, Thy, og fra 1954 i Tvis, g. 1949 m.

Edel Christensen f. 25.3.1929; (D. af lærer Christensen, Ny Grønbjerg Skole) Brejning Eftsk., Engelsholm H.

Børn E1—2

E1 Elsebeth Abildtrup f. 25.1.1950; Margit Abildtrup f. 12.4.1951.

C8 Else Kristensen f. 30.6.1884; Frederiksborg H., g. 1908 m.

Knud Kristensen f. 26.10.1880; (S. af gdr. Ole Kristensen, Hovergaarde) Frederiksborg H., Askov H., Dalum Landbrugssk., ejer af Biviumgaard, Humlebæk.

Den blå bog:

K¹*) Knud Kristensen, fhv. statsminister, f. 26.10.1880 i Hover pr. Ringkøbing, søn af gdr. Ole Kristensen, d. 1936, og hustru Kirstine Knudsen, d. 1936, g. 17.4.1908 m. Else Kristensen, datter af gdr. Christen Hansen Christensen, Hover.

Folketingsmand (venstre) for Randers Amts kreds 1920—29 og 1932—49, medlem af folketingets finansudvalg 1927—29, medlem af overskyldrådet 1927—38, af landsskatteretten 1938—40 og af prisnoteringskomiteen 1939—40; indenrigsminister i ministeriet Stauning 1940, i det første ministerium Buhl majnovbr. 1942 og i det andet ministerium Buhl i 1943, statsminister 1945—47.

Formand for Venstres Landsorganisation 1941—49 og for Venstres Rigsdagsgruppe 1942—45; stifter af og formand for partiet »De uafhængige 1953«.

Gået af som formand for ovennævnte parti i foråret 1956.

Børn D1—8

D1 Kirstine Kristensen f. 22.7.1913; realeksamen fra Rungsted Statssk., Holte Husholdningssk., adgangseksamen til det farmaceutiske studium fra statens og hovedstadskommunernes kursus, farmaceutisk medhjælpereksamen (exam. pharm), g. 1949 m.

Carl Peter Falk-Munkå f. 18.1.1923; (S. af husmand Thomas Falk, Avernakø) cand. polyt., ingeniør ved laboratoriet for teglværksvarer i Århus, var frihedskæmper.

D2 Kathrine Kristensen f. 13.11.1915; mellemskoleeksamen fra Rungsted Statssk., g. 1937 m.

Knud Arne Find Olsen f. 29.2.1908; (S. af snedkermester Olof Olsen) gået i Frederiksborg Statssk., fabrikant inden for ligkistebranchen i Fredensborg, gruppefører i hjemmevernet.

*) Kommandør af 1. grad.

Børn E1—2

E1 Annegrete f. 17.8.1943; E2 Asta f. 11.8.1950.

D3 Emma Kristensen f. 7.1.1917; realeksamen på Rungsted Statskk., Danebod H., uddannelse: håndvævning på Teknologisk Institut, g. 1948 m.

Børge Kørner f. 20.2.1912; (S. af kirurgisk instrumentmager Carl Valdemar K., København) student fra Gl. Hellerup Gym., handelsudd. på Translatørskolen, samt den handelsvidenskabelige læreanstalt, er repræsentant.

D4 Ole Kristensen f. 1.3.1918; ejer af Maarbjerregaard, Nakke pr. Nykøbing, g. 1950 m.

Signe Mølgaard f. 8.9.1922 fra Granlygaard, Vonge pr. Vonge.
Barn E1 Knud Erik f. 2.8.1952.

D5 Anna Elisabeth Kristensen f. 18.9.1919; realeksamen 1936, Husassistenternes Fagskole, Ryslinge H., husholdningslærerinde fra Ankerhus 1946, g. 1948 m.

Poul Schou Nielsen f. 10.4.1914; (S. af gdr. Carl Poul N. Gammelgaard, Skårup, Nykøbing S.) ejer af ovennævnte gård.

Børn E1—2

E1 Marianne Schou f. 30.7.1949; E2 Annette Schou f. 5.11.1951.

D6 Kristen Kristensen f. 26.8.1921; Egaa Eftsk., snedkermester i Valby, g. 1943 m.

Vera Jørgensen f. 17.11.1922, d. i jan. 1954 (D. af murer Jørgensen, Torpen, Humlebæk).

Børn E1—3

E1 Else f. 30.8.1943; E2 Jytte f. 24.2.1945; E3 Birgit f. 28.4.1946.

D7 Hans Kristensen f. 18.7.1923; Egaa Eftsk., Vallekilde H., Korinth Landbrugssk., Askov H., forpagter af Biviumgaard, Torpen, Humlebæk, g. 1950 m.

Else Margrethe Hansen f. 6.5.1927; (D. af gdr. Anders H., Saxegaard, Langeskov) Snoghøj Gymnastikh., Engelsholm H.

Børn E1—2

E1 Elsebeth Gertrud f. 17.6.1951; E2 Hanne-Grethe f. 7.5.1954.

D8 Bertha Marie Kristensen f. 14.3.1926; realeksamen fra Rungsted Realskole, lærerindeeksamen fra N. Zahles Sem. 1947, Askov H., lærerinde fra 1948 i Nykøbing F., g. 1951 m.

Ane Marie Nielsen, g. m. A 2 B 4

A 2 B 4 Anders Sig Hansen

Johannes Olesen f. 29.7.1924; (S. af fhv. gdr. K. Olesen, Kjærgaard, Tørring) realeksamen fra Tørring Realskole 1940, lærereksamen fra Jelling Statssem. 1947, lærer i Nykøbing F. fra 1949.

B4 Anders Sig Hansen f. 16.6.1845, d. 29.7.1888; arvede Hover Sig, g. 1873 m.

Ane Marie Nielsen f. 6.7.1844, d. 25.7.1892; (D. af gdr. Nielsen, Fløtkjær, Ølstrup).

Anders Sig var levende interesseret i alt, både religiøst og politisk, var en dygtig plantnings- og havemand og desuden meget husflidsinteressert (se slægtsbrevet).

Børn C1—4

C1 Hans Sig Hansen f. 2.8.1874, d. 17.6.1917; Tune Landbrugssk., arvede Hover Sig, havde den først i forpagtning og overtog den sidst i 90'erne, formand for mejeribestyrelsen i 13 år, medlem af sognerådet, formand i brugsforeningen i Hover m. m., g. 1900 m.

Kirstine Nygaard f. 22.12.1875; fra Nygaard i No., Ryslinge H., bor hos sin søn D3.

Børn D1—4

D1 Ane Marie Sig Hansen f. 9.4.1902; Frederiksborg H., Sorø Husholdningssk., køkkenchef på Spjold Afholdshotel, hotel Klitten, Vedersø Strand, Ny Missionshotel, Vejle, Vejle Høj-skolehjem og på Hjerting Badehotel, g. 1946 m.

Christen Lund f. 13.7.1894; (S. af herskabskusk og landmand Alfred L., Varde) Roskilde H., i bestyrelsen for arbejdernes fagforening i 17 år og i arbejdernes kooperative virksomhed i 10 år, er arbejdsformand på Esbjerg Havn.

D2 Anders Hansen Sig f. 6.9.1904; Antvorskov H., Graasten H., Graasten Landbrugssk., overtog Hover Sig efter moderen, g. 1936 m.

Johanne Opstrup f. 18.3.1909, d. 14.11.1949; (D. af gdr. Mads Kamp, Opstrup, Hanning).

Børn E1—5

E1 Hans Hansen f. 20.8.1937; E2 Mads Ole Hansen f. 31.10.1938; E3 Gerhard Hansen f. 3.4.1940; E4 Niels Erik Hansen f. 19.1.1943; E5 Poul Hansen f. 11.6.1946.

D3 Niels Hansen Sig f. 21.10.1907; Staby Eftsk., Vallekilde H., Graasten Landbrugssk., ejer af Møgelbjerggaard, en udflyttergård fra Hover Sig, i bestyrelsen for brugsforeningen og mergelselskabet, formand i kontrolforeningen m. m., ugift.

D4 Jens Hansen Sig f. 31.8.1910; Staby Eftsk., Andelsskolen i Middelfart, købmand i nogle år i Sig, Varde, kolonial- og delikatesseforretning i Silkeborg, Vestkystens Kiosk i Esbjerg, fra 1948 inspektør for Tryg Andels Anstalten og for Mejeriernes og Landbrugets Ulykkesforsikring i Esbjerg, g. 1936 m.

Marie Vendelbo f. 12.2.1907; (D. af gdr. J. Chr. Vendelbo, Sædding) kursus på Hotel Herning, Vestergaards Hotel, Videbæk, Hotel Rødding og Blaavands Kro, servitrice på Haandværkerforeningen, Ringkøbing.

Børn E1—3

E1 Johannes Sig f. 3.4.1937; mellemskoleeksamen, herreekviperingslærling; E2 Anna Grethe Hansen f. 8.1.1939; mellemskoleeksamen 1954, kontorelev eller realeksamen? E3 Svend Aage Hansen f. 29.12.1945.

C2 Niels Fløtkjær Siig Hansen f. 19.8.1876, d. 1915; studentereksamen i København, studerede nationaløkonomi, rejste til Amerika 1902 for at tjene penge til fortsatte studier.

C3 Maren Siig Hansen f. 25.8.1880; Frederiksborg H., haft hotel i 25 år, Spjald Afholdshotel, g. 1924 m.

Karl Knudsen Klemmensen f. 7.6.1895; (S. af landmand Klemmen Knudsen, Brejning) muremester til 1931, siden tømrerhandler i Spjald, medlem af sognerådet i 2 perioder, medlem af repræsentantskabet for Ringkøbing Landbobank.

C4 Anne Fløtkjær Siig Hansen f. 16.4.1885, d. 30.10.1934; Vallekilde H., g. 1910 m.

Kristian Nielsen Søndergaard f. 12.1.1883; (S. af gdr. Ole Nielsen, Søndergaard, Ølstrup) Vestbirk H., opholdt sig 10 år(?) i Amerika, ejede Gammelgaard i Ølstrup 1909—46, overtog så sin 2. hustrus fødegård i Øster Lem, sognerådsformand i Ølstrup i 6 år, kreditforeningsrepræsentant i 13 år (se Erlang: Den vest- og sønderjyske Kreditforening 1910—35, s. 126 f.).

Børn D1—6

D1 Anders Sig Søndergaard f. 13.10.1911; Ryslinge H., har en ejendom udskilt fra ovennævnte Gammelgaard, g. 1940 m.

Ellen Kathrine Johannesen f. 24.11.1916; (D. af husmand K. A. J. Johannesen, Kistrup, Fåborg).

Børn E1—3

E1 Anna Elisabet f. 18.4.1942; E2 Karl Kristian f. 12.3.1945; E3 Kirsten f. 12.1.1950.

D2 Marie Søndergaard f. 14.11.1912; Ryslinge H., g. 1937 m.

Hans Jensen f. 12.5.1906; (S. af ske'mand M. Jensen, Haarby, Fyn) arbmd. i Haarby.

Børn E1—3

E1 Anna Mis f. 3.7.1937; husassistent. E2 Ole f. 31.12.1939; malerelev. E3 Leif f. 16.7.1941.

D3 Ester Søndergaard f. 26.12.1913, g. 1937 m.

cyklehandler Hans Pedersen, Assens f. 19.8.1911; (S. af tømrer Pedersen, Salbrovad, Fyn).

Barn E1 Solvejg Søndergaard f. 21.3.1938; er musiker.

D4 Olga Søndergaard f. 15.3.1916, g. 1941 m.

Regnar Pedersen f. 9.4.1913; (bror til D3's mand) mekaniker i Flemløse.

Børn E1—3

E1 Yngvard f. 8.7.1943; E2 Anna Elisabeth f. 8.7.1943; E3 Mona f. 1.6.1947.

D5 Thyra Søndergaard f. 5.4.1917, d. 9.12.1935.

D6 Vagn Søndergaard f. 22.2.1919; Vallekilde H., Borris Landbrugssk., ejer fødegården Gammelgaard i Ølstrup, g. 1947 m. Magdalene Madsen f. 14.8.1922; (D. af brugsforeningsuddeler Madsen i Ølstrup).

Børn E1—3

E1 Mads Peter f. 19.2.1948; E2 Thyra f. 13.3.1949; E3 Karen Elisabet f. 27.10.1951.

B5 Kristine Hansen f. 10.11.1848, d. 27.11.1939; Askov H., g. 1878 m.

Otto Pedersen (Marup) f. 16.7.1845, d. 22.1.1918, fra Søndergaard i Faster, søn af P. Nielsen der (Fastergaardssl. s. 334 og 343—344) ejer af Marupgaard, Skjern, var i sognerådet i mange år.

Begge var meget interesserede i planter og forøvrigt alt smukt. Stine Marup gjorde meget ud af sin have, og Otto plantede læhegn overalt, så meget, at »pigerne« ikke var begejstrede, når de — ofte — skulle ud at hjælpe med at stikke de små fyr og graner i jorden. Hedeselskabet derimod viste sin påskønnelse ved på hans gamle dage at skænke ham et sølvbæger for udført plantning (se slægtsbrevet).

Børn C1—3

C1 Maren Pedersen f. 27.5.1880, d. 27.11.1947; Ryslinge H. og Askov H., g. 1906 m.

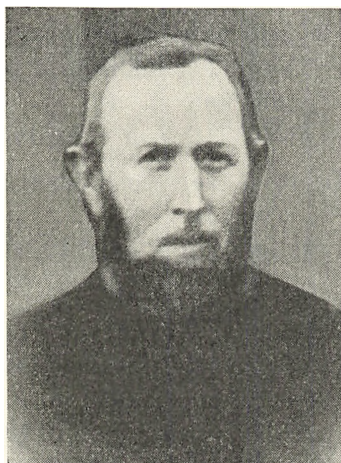
Hans Chr. Sørensen Rahbæk f. 10.7.1867, d. 31.1.1926; (S. af gdr. Morten Sørensen R., Skjern) ejede sin fødegård i Skjern.

Børn D1—7

D1 Morten Søndergaard Sørensen Rahbæk f. 20.7.1908; vognmand i Skjern, g. 1932 m.

A2 B5 Kristine Hansen

Otto Pedersen, Marup, g. m. A2 B5

(Se slægten fra Fastergaard side 342-44)

Irene Margrethe Ebbesen f. 8.4.1941; (D. af V. Ebbesen, Skjern).

D2 Otto Marup Sørensen Rahbæk f. 24.9.1911; Staby Eftsk., sømand.

D3 Maren Johanne Sørensen Rahbæk f. 26.2.1916; Vallekilde H., g. 1945 m.

Anders Verner Karlsen f. 6.7.1912; (S. af gdr. J. P. K. Vor-god) ejer fra 1945 fødegården Marupgaard, Skjern.

Børn E1—2

E1 Karen Margrethe f. 9.1.1947; E2 Hans Jørgen f. 9.7.1949.

D4 Kirstine Sørensen Rahbæk f. 29.7.1917; Staby Eftsk., Rys-linge H., i mange år køkkenchef på Korinth Landbrugssk., g. 1947 m.

Helmuth Andersen f. 10.10.1922; (S. af gdr. Andersen, Købe-lev, Lolland) forvalter på Savnsøgaard, Nakskov, nu på Krau-søgaard pr. Maribo.

Børn E1—3

E1 Maren Lisbet f. 23.6.1949; E2 Niels f. 6.8.1950; E3 Anne Mette f. 9.12.1951.

D5 Jens Martin Sørensen Rahbæk f. 22.11.1921; Ryslinge H., Ladelund Landbrugssk., ejer af fødegården Rahbæk fra 1946, g. 1951 m.

Anna Lis Jensen f. 7.6.1932; (D. af gdr. J. Dyrvig J., Gesten).

D6 Ester Sørensen Rahbæk f. 31.3.1923; sygeplejerske i Holbæk, g. 1952 m.

Svend Trier f. 23.10.1923; (S. af læge Hjalmar T., København) læge på Amtssygehuset, Vejle.

Barn E1 Peter Trier f. 19.5.1954.

D7 Ingeborg Sørensen Rahbæk f. 31.3.1923; husbestyrerinde på fødegården, g. 1953 m.

Poul Jørgensen f. 6.10.1922; (S. af gdr. J. N. Jørgensen) er inseminør i Haverslev, Arden.

Barn E1 Anne Birte Jørgensen f. 17.2.1955.

C2 Mette Marie Pedersen f. 25.12.1881, d. 27.2.1956; Ryslinge H., g. 1910 m.

Hans Bjergbro Jansen f. 24.6.1885; (S. af gdr. Anders J. i gården Bjergbro, Sædding) ejer af en udflyttergård fra Marupgaard, 1910—16, af Marupgaard 1916—45, derefter boende i Skjern by, Ollerup H., Ladelund Landbrugssk., i mejeribestyrelsen, m. m. i bestyrelsen for højskoleforeningen og en tid dens formand.

Børn D1—3 (D2 og D3 tvillinger)

D1 Olga Kristine Jansen f. 15.9.1911; Staby Eftsk., Vallekilde H., g. 1935 m.

Svend Aage Nielsen f. 18.12.1907; (S. af husmand Niels Marinus N., Dybe ved Lemvig) Borris Landbrugssk., ejer af udflyttergården Højagergaard fra Marupgaard fra 1935.

Barn E1 Niels Bjergbo Jansen f. 29.6.1941.

D2 Maren Bjergbo Jansen f. 6.12.1915; Vallekilde H., syerske i Skjern.

D3 Agnes Bjergbo Jansen f. Ølgod Eftsk., Ryslinge H., i hjemmet i Skjern.

C3 Karen Margrethe Pedersen f. 22.6.1886, d. 23.5.1955; Vinding H., Askov Væveskole, kunstvæverske i Skjern.

Mads Pedersen og Mette Marie Hansen A2 B6
(Se slægten fra Fastergaard, side 286-88)

B6 Mette Marie Hansen f. 1.3.1852, d. 10.5.1944; Askov H., g. 1879 m.

Mads Pedersen f. 13.3.1850, d. 25.4.1927; (S. af Peder Miltersen, gårdmand og smed i Handerup, Faster, se slægten fra Fastergaard s. 275, 286—288) ejede fødegården i Handerup.

Mette Marie gik stille og støt derhjemme på gården som en god ægtefælle og mor. Se ellers Jens Astrups slægtsbrev.

Børn C1—3

C1 Mariane Pedersen f. 16.10.1880; Ryslinge H., g. 1904 m.

Mads Peder Jensen f. 4.8.1872, d. 11.3.1917; (S. af gdr. Mads Christian J. i Astrup) gdr. i Handerup, Mariane bor nu i Borris.

C2 Maren Pedersen f. 26.6.1882, d. 6.2.1944; Ryslinge H., g. 1907 m.

Simon Gaasdal Jacobsen f. 3.4.1874, d. 27.12.1949; (S. af husmand Eske J., Faster) gdr. i Faster.

Børn D1—8 (D6 og D7 tvillinger)

D1 Osvald Jakobsen f. 6.10.1907; Ollerup Gymnastikhøjsk., gdr. i Faster, Borris og Varde, gymnastiklærer på Jaruplund H., Sydslesvig.

D2 Anders Nørgaard Jacobsen f. 22.6.1909; Ollerup Gymnastikhøjsk., gdr. i Faster, gymnastiklærer på Borris Landbrugssk. fra 1947, leder af gymnastik i Faster i mange år, g. 1941 m. Maren Lydia Nielsen f. 27.2.1919; (D. af gdr. Jens N., Borris) Ryslinge H.

Børn E1—3

E1 Erik Nørgaard f. 10.11.1944; E2 Jens Arne f. 2.3.1946; E3 Gudrun f. 22.5.1950.

D3 Anna Marie Katrine Jacobsen f. 26.10.1911, g. 1937 m. Thorkild Jørgen Thorkildsen f. 22.7.1903; (S. af H. K. Thorkildsen, Højby, Fyn) Ringe Eftsk., Antvorskov H., fra 1943 vognmand i Odense.

Barn E1 John Thorkildsen f. 31.12.1943.

D4 Mads Nørgaard Jacobsen f. 11.5.1913, d. 2.5.1934; landarbejder.

D5 Mette Marie Nørgaard Jacobsen f. 23.10.1915; Ollerup Gymnastikhøjsk., g. 1943 m.

Gunnar Thorkildsen f. 10.6.1908, broder til D3's mand, fodermester i Vamdrup.

Børn E1—4

E1 Karen Margrethe f. 26.3.1944; E2 Mads f. 1.4.1946, d. dagen efter. E3 Anna Lise f. 2.4.1947. E4 Sigfred f. 1955.

D6 Mariane Jacobsen f. 23.11.1917, d. 18.12.1918.

D7 Magda Petra Jacobsen f. 23.11.1917, g. 1944 m.

Svend Aage Jensen f. 30.5.1922; (S. af tømrer Chr. Siig J., Herborg) arbdm. i Herborg.

Børn E1—3

E1 Maren Siig f. 3.10.1944; E2 Jørgen Siig f. 24.7.1947; E3 Kirstine Siig f. 1.10.1951.

D8 Mariane Jakobsen f. 19.2.1920, d. 26.6.1940; født krøbling, døde af sorg over moderens død.

C3 Peder Miltersen Pedersen f. 16.2.1885; ejer af fødegården Nørgaard i Handerup, g. 1911 m.

Ane Marie Jakobsen f. 12.1.1889; (D. af gdr. Jens J., Bølling).

Børn D1—7

D1 Mette Marie Nørgaard Pedersen f. 23.12.1912; Borris Hus-
holdningssk., g. 1940 m.
Frode Emil Poulsen f. 11.12.1913; (S. af gdr. N. Chr. Poulsen,
Faster) gdr. i Handerup.

Børn E1—3

E1 Holger f. 12.11.1943; E2 Peder Nørgaard f. 27.7.1945; E3
Niels Christian f. 16.8.1949.

D2 Elly Marie Nørgaard Pedersen f. 6.5.1914; Ryslinge H., g.
1943 m.
Søren Marinus Termansen f. 27.4.1915; (S. af rentier Thøger
T., Varde) landmand på Varde Nørmark.

Børn E1—7

E1 Lilly f. 30.6.1943; E2 Børge Miltersen f. 11.8.1944; E3 Jytte
f. 29.8.1945; E4 Ester f. 26.3.1948; E5 Sigfred Nørgaard f.
13.4.1950; E6 Aage f. 25.6.1951; E7 Jørgen f. 8.11.1952.

D3 Mads Nørgaard Pedersen f. 23.4.1916; Ryslinge H., land-
mand i Frisvad ved Varde, g. 1945 m.
Kamma Siggaard f. 29.1.1923; (D. af landmand P. Jensen,
Siggaard, Gjaldbæk, Borris).

Børn E1—3

E1 Mette Marie Nørgaard f. 20.3.1947; E2 Jens Peder Nørgaard
f. 8.8.1949; E3 Inger Nørgaard f. 12.3.1953.

D4 Jens Nørgaard Pedersen f. 4.8.1918; Uldum H., gdr. i
Hodde ved Tistrup, g. 1946 m.
Kirstine Mejling Madsen f. 21.2.1925; (D. af vognmand Kr.
Mejling M., Hodde).

Børn E1—3

E1 Ernst f. 31.3.1949; E2 Hilda f. 29.3.1951; E3 Verner f. 9.2.
1954.

D5 Anders Nørgaard Pedersen f. 6.11.1920; Uldum H., land-
mand i Sdr. Vognbjerg, Stauning, g. 1950 m.
Ester Nielsen f. 30.5.1926; (D. af landmand Jens Engelbret
N., No., Ringkøbing).

Børn E1—3

E1 Bente f. 24.6.1948; E2 Folmer Nørgaard f. 12.1.1951; E3 Rita Nørgaard f. 10.11.1954.

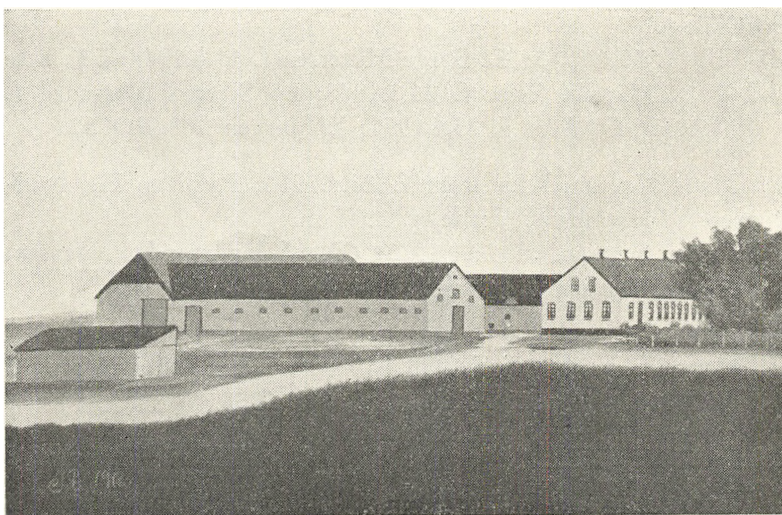
D6 Agnes Nørgaard Pedersen f. 18.2.1927; Uldum H., g. 1955 m.

Einar Nielsen f. 6.9.1925; (S. af maler Peder N., Astrup hotel) er maler, bor samme sted.

D7 Henry Nørgaard Pedersen f. 1.7.1930; landbrugsmedhjælper i fødegården, g. 1955 m.

Esther Jensen f. 23.4.1935; (D. af fabriksarbejder Peder J., Fiskbæk, Herborg).

Hoversigslægten: 440 personer.

Nørre Søndergaard

Nørre Søndergaard i Brejning var på ca. 200 tdr. land, lige-
lig delt med 100 tdr. land ler- og sandmuldet agerjord og 100
tdr. land hede. Ned til Ravnsbjerg å lå større enge, som også
hørte til gården.

Næsten hele den vestre side af Spjald by og stationen er ud-
stykket fra gården. Desværre er den ikke mere i slægtens eje, den
blev solgt af nedennævntes yngste søns enke, men ikke af nød
og trang.

Søndergaardslægten

Mette Andersen, g. m. A3 og Jacob Christensen A3

A3 Jacob Christensen, kaldet Jacob Søndergaard f. på Astrupgaard 15.10.1812, d. 26.7.1899; g. 1836 m.
Mette Andersen f. 14.4.1816, d. 9.5.1893; (Søster til A2's mand Hans Andersen) D. af gdr., kromand og sognefoged Anders Hansen (Ravnsbjerg) i Ravnsbjerg, Brejning.

Da svigerfaderen, Anders Ravnsbjerg, så ham an som tilkommende svigersøn, skal han have sagt: »Han (Jacob) er vist ikke meget værd, men han kommer vel til at skulle ha *det* alligevel«. *Det* var Søndergaard.

Det er muligt, at denne vurdering har ægget Jacob til at tænke: Jeg skal vise ham, jeg er noget værd, for vi hører om ham, at han blev en velstående mand, vist Brejning sogns største skatteyder; men vi lader en sønnesøn, Peder Astrup Andersen B3 C10 fortælle:

Jacob Christensen var anset for at være en meget dygtig landmand. Da han overtog gården, var bygningerne gamle og meget forfaldne. Han rev da det hele ned og byggede 1876

en helt ny — og efter datidens forhold — meget flot gård med 4 længer. Særlig stuehuset var usædvanlig stort og flot, står endnu i dag.

Det blev, tænket med skifer, noget helt enestående på den tid. Skiferpladerne — af tavleskifer — skulle hentes med hest og vogn i Silkeborg, så det blev til mange dages kørsel ad de dårlige veje dengang.

I den søndre ende blev indrettet en stor aftægtslejlighed, hvor de gamle fik deres aftægt, da sønnen Peder Astrup Jacobsen B6 overtog fødegården. Jacob Hindhede C1 fortæller om sin morfar, at han på sine gamle dage kom gående den lange vej til Hindhede i Lem for at besøge datteren Dina, og at han så kørte ham hjem, når han var mæt af besøget.

Han mindes endnu med glæde køreturene fra Lem til Søndergaard i Brejning, Muldbjerg og Kirkegaard i Hover.

Jacob H. fortæller videre, at morfaderen var meget interesseret i havebrug, plantede selv frugttræer og havde sans for alt skønt.

Peder Astrup C10 fortæller videre: »Som femårig kom jeg over (fra Muldbjerg) til »allefar« i Søndergaard for at lære bogstaverne.

Han havde nemlig holdt skole for sine egne børn og andre børn fra hjem med samme åndelige anskuelse. Jacob hørte til Luthersk Missionsforening og var levende med i denne bevægelse.

Jeg husker dem begge som to meget rare og venlige, beskedne mennesker, vellidt af alle.

En særlig grund har jeg til at huske ham, idet mine forældre havde svært ved at finde et navn til mig, nr. 10 i flokken, og så fandt på navnet David. Men aftenen før dåbsdagen kom »allefar« over til Muldbjerg til mine forældre og fremhævede, at jeg nok som voksen ville være ked af et så særpræget navn. Og så foreslog han navnet Peder Astrup, der pegede langt tilbage i slægten, (oldefaderen (1726—1795) og den ældste bror A1) og det navn er jeg ham meget taknemmelig for«. Jo, Jacob Søndergaard var en praktisk mand.

A3 B1 Anders Kirkegaard Jacobsen

Ane Kathrine Andersen, g. m. A3 B1

Børn B1—7

B1 Anders Jakobsen (bev. ca. 1905 til Kirkegaard) f. 24.10.1837, d. 17.9.1909; g. 1. gang 1861 m.

Ane Kathrine Andersen f. 27.10.1834, d. 19.12.1891; (D. af gdr. Anders Knudsen på Bilring i Brejning og søster til B3's Mette Søndergaards mand, Laust Andersen) ægteskabet var barnløst. Vi ved ikke meget om hende, men hun skal have været en dygtig og klog kvinde, gæstfri har hun nok også været, da der kom mange mennesker i hjemmet, hvad vi senere hører om. G. 2. gang 1892 m.

Johanne Marie Kirstine Kristensen f. 8.1.1865, d. 2.4.1950; (D. af gdr. og købmand Jesper Kristensen, Søndergaard i Muldbjerg, Hover).

»Mor var en dygtig og stilfærdig kvinde med et lyst sind og meget religiøs, hvad vel nok hjalp hende over de vanskeligheder, som kommer, når man bliver tidlig enke med 7 børn, hvoraf 5 ukonfirmerede. Hun førte et stort og gæstfrit hus, hvor der altid kom mange unge mennesker, og hvor underholdningen gerne var sang og musik«.

Jobanne Marie Kirstine Kristensen

»Anders Kirkegaard købte Kirkegaard i Hover, jeg tænker mig den meget uanseelig, lå i dalen næsten ind under kirkegårdsdiget. Han byggede senere en ret anseelig gård oppe på bakken, hvor den ligger endnu, opført efter branden i 1924. Ved overtagelsen var kun ca. 2 tdr. land opdyrket, han gik straks i gang med at opdyrke ca. 100 tdr. land, blev tidligt klar over kløverens store betydning i sædskiftet, høstede efter datidens forhold meget store afgrøder, kunne altid sælge foder om foråret. Han havde tidligt stort areal med roer, eget mejeri, var blandt de første, som byggede ajlbeholdere — var i mange retninger forud for sin tid.

Han var i sogneråd, dets formand, sognefoged i over en menneskealder og Dannebrogsmænd«.

Anders K. er af slægten beskrevet som livlig og fornøjelig, og det harmonerer godt med, at der kom mange mennesker i det gæstfrie hjem. Der kom mange jægere, da »han var jæger og fisker af Guds nåde«.

Og der kom mange veteraner; han havde jo været med i 1864, hvor han blev såret i højre hånd. Det var fædrelands-kærlige mænd, og når de nævnte kongen, Chr. d. 9., og Dannebrog, var det med særlig ærbødighed, næsten andagt.

Han var ejer af Hover Kirke, og som sådan måtte han selvfølgelig finde sig i, at man kritiserede vedligeholdelsen af kirken, men så tog sognepræsten ham i forsvar med: »Hvad sognefogden gør, gør han godt«.

Som de fleste af de ældre i slægten var han gavmild. Under en storm væltede et hus, og da man i de tider ikke havde noget, der hed forsikringer, foretog man sogneindsamling til den skadelidte. Og der siges, at han ved den lejlighed ydede det meste af hjælpen.

Selvfølgelig var han dybt religiøs, vel nærmest luthersk missionsk, men det stærke grundtvigske liv i Hover øvede stor indflydelse på slægten.

Børn C1—7

C1 Anton Kirkegaard f. 13.4.1893; Høng H., Ladelund Landbrugssk., ejer af fødegården, g. 1922 m.

Ragnhild Elmelund f. 16.7.1898; af Niels Juels slægt (D. af kommunelærer Theodor Jensen, Sprove Skole, Møn) Aabybro H., hvor en bror var forstander; i menighedsrådet i Hover.

Børn D1—4

D1 Anders Aage Elmelund Kirkegaard f. 3.11.1923; studentereksamen fra Marselisborg Gymn., dyrlægeeksamen 1849, praktiserende i Sørvad pr. Vinding, illegal virksomhed under frihedskampen i København, g. 1944 m.

Helga Toft f. 7.12.1922 fra Hovergaarde, præliminæreksamen i Ringkøbing, Gerlev Gymnastikhøjsk., forskellige kursus, forretningsbestyrer i møbelforretning, siden regnskabsfører i et skindfirma i København.

Børn E1—3

E1 Helle f. 14.2.1949; E2 Ebbe f. 26.11.1951; E3 Merete f. 2.5.1954.

D2 Gunnar Elmelund Kirkegaard f. 25.2.1925; Gerlev Gymnastikhøjsk., korporal 1948 ved flyvetropperne i Karup, Lægaard Landbrugssk., landmand hjemme i gården.

D3 Lisbeth Elmelund Kirkegaard f. 9.10.1930; Rødkilde Sygeplejehøjsk., 1950 autoriseret sygeplejerske, fortsætter uddannelsen.

D4 Johanne Margrethe Elmelund Kirkegaard f. 24.2.1932; studentereksamen 1950, stud. polyt., læser til bygningsingeniør.

C2 Mette Søndergaard Kirkegaard f. 24.7.1894, d. 6.11.1942; Høng H., g. 1917 m.

Niels Kristensen f. 23.4.1880; (S. af gdr. og folketingsmand Kristen Kristensen, Hovergaard, se under Hover Sig B3, søn C6 Niels Kristensen) Ryslinge H., gymnastikkurser flere steder, gymnastiklærer i en del år, har haft Gadegaard i Hover, er nu murer og bor sammen med sin søster C4 Marie Kristensen ved Hover Kirke.

Barn D1 Karen Sofie Kathrine Kristensen f. 29.9.1924; organist fra 15 års alderen ved Hover Kirke, Staby Eftsk., Ry H., Kornmod præliminærkursus ved Silkeborg, uddannelse: massøse = fysioterapeut 1946 (med udmærkelse), ansat på sygekassernes klinik i København.

C3 Jenny Nielsine Kirkegaard f. 12.9.1896; Høng H., Århus Handelshøjsk., bogholderske på et reklamebureau, Århus.

C4 Margrethe Kirkegaard f. 24.2.1898; Ubberup H., haft broderiforretning fra 1923 i Ringkøbing sammen med søsteren Palline.

C5 Palline Kirkegaard f. 22.3.1900; Ubberup H., Århus Handelshøjsk., se C4.

C6 Jacob Søndergaard Kirkegaard f. 20.8.1901; Roskilde H., Tune Landbrugssk., har ejet Idumgaard i Idum, Holstebro, Isagergaard i Rindom, ejer nu Østergaard i Sir, Holstebro, i sognerådet i Idum flere år, forskellige hverv på de forskellige steder, folketingsmand (radikal) i Vinderupkredsen fra 1950, g. 1931 m.

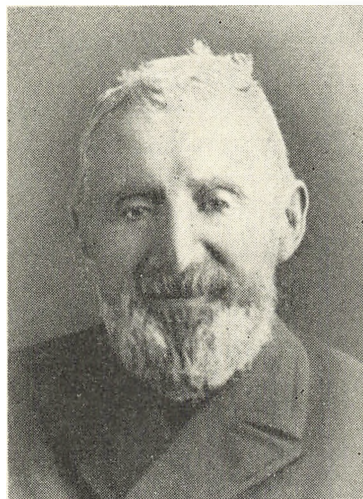
Anne Hindhede Bukholt f. 19.4.1902; (D. af gdr. Jens B. i Ny Bjerg, Lem, se B2 C3) Ubberup H., medlem af skolekommission og menighedsråd, organist ved Sir Kirke.

Børn D1—4

D1 Anders f. 13.2.1937; realeksamen 1952, landmand. D2 Anne Marie f. 20.1.1939; mellemskoleeksamen. D3 Jens Bukholt f. 2.6.1941; D4 Jørgen Hindhede f. 2.6.1941; (enæggede tvillinger).

A3 B2 Dine Jakobsen

Jens Mikkelsen Hindhede, g. m. A3 B2

C7 Andrea Kirstine Kirkegaard f. 6.11.1904; Ubberup H., uddannet til sygeplejerske på Bispebjerg Hospital, på Augustenborg Hospital nogle år, ligeså på Øresundshospitalet, nu på Kommunehospitalet, København.

B2 Dine Jakobsen f. 16.2.1840 i Søndergaard, d. 22.3.1937; g. 1865 m.

Jens Mikkelsen Hindhede f. 21.7.1835, d. 27.2.1919; (S. af gdr. Mikkelt Jørgensen, i Hindhede, Lem). På spindesiden fælles stamfader med Søren Kierkegaard, blev far i 1. ægteskab (g. med en søster til docent N. J. Fjord) til den bekendte ernæringsfysiolog, læge Mikkelt Hindhede, der tog den fineste lægeeksamen i 47 år.

Dine var ualmindelig dygtig. Således fik hun 1876 indlagt vandmejeri på gården, lavede selv smør, som hun leverede til en grosserer i London og fik betydelig højere pris for end andre i sognet.

Hun var selvsagt meget proper og kunne lave alt i hjemmet og var en god støtte for sin mand, en god værtinde for de mange missionærer og andre talere, som kom i hjemmet, og en god mor, stille i sin færd.

Jens Hindhede fik gården Gl. Hindhede i Lem, som han styrede med stor dygtighed, var foregangsmand med mergling, klog på kreaturhandel.

»Han leverede »borholmerne« = tilhængerne af Luthersk Missionsforening, både deres kreaturer og deres kristendom, og det var gode varer begge dele«.

»Sommetider kom han og stak en tier eller to til en mand med de ord: Jeg tror, du fik for lidt for den ko, her er lidt mere«.

Der stod megen respekt om hans navn, således var han sognerådsformand i 2 perioder i Lem og med i det første menighedsråd, der dannedes efter menighedsrådsloven af 1922.

Jens Hindhede var levende med i den store vækkelse i 60'erne og var leder af Luthersk Missionsforening i Lem, som han var tro imod i de stærke brydningstider mellem retningerne: Indre Mission, Luthersk Mission, Evangelisk Luthersk Mission og Grundtvigianismen.

Han var en meget nidkær mand, »gik ud til syge og døende med et godt ord«.

Hjemmet var velstillet og begge meget godgørende.

Citaterne er fra bogen: Det åndelige liv i Lem sogn.

Børn C1—4

C1 Jacob Søndergaard Hindhede f. 18.12.1868; Tune Landbrugssk., arvede Gl. Hindhede, dygtig til kvægopdræt, hvad der er fælles for Hindhedeslægten, skatterådsmedlem og senere formand i Ringkøbing Skattekreds ialt i 27 år, deraf 12 år som formand, formand i Ringkøbing Amts Mejeriforening 1926—40, ved afgang æresmedlem af samme, medstifter af Sdr. Lems og omegns Andelskasse og formand i 36 år, æresmedlem, medstifter af Mejeriernes og Landbrugets Ulykkesforsikring og i bestyrelsen, i menighedsrådet i 3 perioder.

Ridder af Dannebrog og Dannebrogsmænd, g. 1896 m.

Maren Olesen f. 6.3.1874, d. 24.3.1951; fra Kærgaard i No.

Børn D1—6

D1 Sigrid Hindhede g. 1.8.1897; Ryslinge H. og Askov H., g. 1921 m.

Peter Møller f. 9.12.1898; (S. af muremester M. Ferup, Kol-

ding) Ollerup Haandværkerskole, murermester i Lem, i sognerådet 2 perioder.

Børn E1—2

E1 Ingrid Hindhede Møller f. 31.5.1923; Silkeborg Husholdningssk., Salling Vævesk., væverske hjemme.

E2 Gerda Hindhede Møller f. 13.9.1927; Brejningg. Eftsk., Silkeborg Husholdningssk., Danebod H., på en engelsk pigeskole, udlært sygeplejerske i Herning 1954.

D2 Dina Hindhede f. 20.2.1899; Ryslinge H. og Askov H., g. 1927 m.

Knud Kærsgaard f. 2.7.1901; (S. af gdr. K. i Gellerup) Danebod H., Ladelund Landbrugssk., har gården Nørre Holmegaard, Lem, i menighedsrådet, mejeri- og elektricitetsbestyrelsen.

Børn E1—3

E1 Maren Hindhede Kærsgaard f. 6.12.1928; Brejningg. Eftsk., Danebod H., g. 1951 m.

Ejnar Kjær f. 3.8.1926; (S. af kontorchef Eli Kj., V. S. Kreditforening, Ringkøbing) dimitteret 1946 fra Jonstrup Sem., førstelærer i Gl. Sogn, Holmsland.

Børn F1—2

F1 Jørgen Hindhede f. 18.8.1952; F2 Knud Hindhede f. 18.8.1952.

E2 Kathrine Hindhede Kærsgaard f. 12.11.1931; Salling Ungdomssk., Vallekilde H., g. 1952 m.

Søren Svendsgaard Nohns f. 19.2.1927; (S. af mejeribestyrer N., Holmsland) Salling Ungdomssk., Hadsten H., Ladelund Landbrugssk., mejerist ved Staby Mejeri.

Barn F1 Maja Nohns f. 1.4.1954.

E3 Jens Jakob Hindhede Kærsgaard f. 17.4.1934; Brejningg. Eftsk., landmand.

D3 Jens Hindhede f. 4.3.1902; Askov Eftsk., Ryslinge H., Dalum Landbrugssk., ejer af Øster Lundgaard i Tjørring, Herning, repræsentant i Herning Sparekasse, formand for tyrekommissionen og for statsdyreskuet i Ringkøbing Amt, g. 1930 m.
Ane Andersen f. 4.3.1908; (D. af gdr. Julius A. i Lem).

Børn E1—5

E1 Karen f. 8.1.1933; Snoghøj Gymnastiksk., husassistent. E2 Jacob f. 8.5.1935; Brejningg. Eftsk. E3 Ernst f. 17.11.1938; E4 Grethe f. 23.9.1945; E5 Bente f. 16.6.1953.

D4 Jens Jørgen Hindhede f. 1.4.1904; Askov Sløjdsksk., Roskilde H., Dalum Landbrugssk., gdr. i Ørre ved Herning, hvor han var sognerådsformand 1942—45, nu ejer af Søndergaard i Ølstrup pr. Lervæng, sognerådsformand? G. 1929 m.
Ellen Dyrholm f. 28.2.1905; fra Lille-Kelleklintegaard, Udby, Kalundborg, Kolding Husholdningssk.

Børn E1—3

E1 Tove Hindhede f. 26.7.1929; g. 1951 m.

Ole Nygaard f. 5.2.1928; fra gården Hammelsvang, Lervang, har gården Brostruphus, Ølstrup, Lervang, Vallekilde H.

E2 Inga Hindhede f. 18.7.1935; Brejningg. Eftsk. og Århusegens Husholdningssk.

E3 Birthe Hindhede f. 10.10.1942.

D5 Aksel Hindhede f. 8.12.1905; Staby Eftsk., Ryslinge H., Ladelund Landbrugsskole, ejer af Køngsgaard, Vantinge, Ringe, g. 1940 m.

Else Højgaard Jensen f. 2.3.1918; (D. af gdr. og sognerådsformand Jensen i Trunderup, Kværndrup) Ryslinge H.

Børn E1—5 (E4 og E5 tvillinger)

E1 Jørgen f. 27.11.1940; E2 Jens Jacob f. 27.3.1943; E3 Elin f. 28.8.1944; E4 Bent og E5 Grethe f. 1.7.1949.

D6 Aage Hindhede f. 28.5.1908; Staby Eftsk., Vallekilde H., Ladelund Landbrugssk., har fødegården Gl. Hindhede, havde i 1948 Vestjyllands bedste kvægbesætning, g. 1939 m.

Maren Dejgaard f. 28.3.1916; (D. af købmand Dejgaard i Sdr. Omme) Ølgod Eftsk., Vallekilde H., Borris Husholdningssk.

Børn E1—5

Børn E1—5 (E2 og E3 tvillinger)

E3 Kirsten Dejgaard f. 13.11.1942; E4 Karen Dejgaard f. 10.3.1950; E5 Jørgen f. 20.5.1954.

C2 Else Marie Oline Christensen Hindhede f. 24.4.1871, d. 13.11.1943; formand i en årrække for Ulfborg-Hind Herreders land-

boforenings husholdningsafdeling, i ledelsen af Ringkøbing Amts Dameafdeling under Røde Kors, i bestyrelsen for hjælpe-kassen i Lem, g. 1891 m.

Mads Kristjan Lambæk f. 18.8.1861, d. 11.7.1933; Vallekilde og Askov H., fra gården Storgaard i Lambæk, Lem, ejede fødegården en tid, købte senere Gl. Bjerg, Lem, folketingsmand (venstre) fra 1918—24 i Østbirk-kredsen, medlem af landbrugsrådet, arbejdsforsikringsrådets landbrugsafdeling, formand for Ulfborg-Hind landboforening, medlem af bestyrelsen for de samvirkende landøkonomiske foreninger i Ringkøbing Amt, hvis formand han var i en årrække, formand i foredragsforeningen, medlem af det kirkelige udvalg, der forberedte den kirkelige lovgivning, kirkeværge for Lem Kirke i mange år, i sognerådet i 6 år, Ridder af Dannebrog.

Børn D1—3

D1 Peder Kristjan Lambæk f. 27.9.1892, d. 2.11.1931; student fra Ribe Katedralskole, cand. polit., oversatte bøger, rejste til Amerika, døde hjemme.

D2 Jens Hindhede Lambæk f. 6.4.1894, d. 4.7.1955; Ryslinge H., Tune Landbrugssk., ejede Gl. Bjerg, fødegården, fra 1920 formand for den stedlige gymnastikkreds og for 1. hovedkreds, i bestyrelsen for mejeriet en årrække, formand for Lem foderstofforening og repræsentant for F.A.F., i bestyrelsen for Dansk Jagtforening, næstformand for Ringkøbingkredsens venstreforening, g. 1920 m.

Kirstine Muldbjerg f. 7.4.1893; (se slægten fra Fastergaard s. 205) fra Store Kærgaard i Lem, Ollerup Gymnastikhøjsk. og Ryslinge H.

Børn E1—4

E1 Mads Kristian Lambæk f. 30.9.1921; Ollerup Gymnastikhøjsk., Ladelund Landbrugssk., har overtaget gården efter faderens død, formand for den stedlige gymnastikforening og for 1. hovedkreds ligesom faderen, formand for ungdomsforeningen.

E2 Sigrid Lambæk f. 26.2.1923; Ollerup Gymnastikhøjsk., g. 1945 m.

Jens Erling Jakob Palsgaard Jensen f. 16.5.1920; (S. af arbejdsmand Marinus J., Aalborg) svejser på Aalborg Skibsværft.

Barn F1 Inger Palsgaard f. 4.3.1946.

E3 Anders Muldbjerg Lambæk f. 19.8.1924; Ollerup Gymnastikhøjsk., inseminør fra Tune Landbrugssk., bor i Ringkøbing, g. 1951 m.

Erna Green f. 20.5.29; fra gården Graakjær, Lem, Rødding H.

Barn F1 Bent f. 4.1.1954.

E4 Jørgen Hindhede Lambæk f. 19.6.1928, d. 29.8.1944; Brejningg. Eftsk., dræbt af en maskingeværssalve fra en tysk flyvemaskine, der dykkede ned og skød på de unge på en sportsplads i Lem.

D3 Dina Lambæk f. 25.3.1912; Ølgod Eftsk., Ollerup Gymnastikhøjsk., g. 1934 m.

Skjalm Thormod Uhre f. 3.6.1905; (S. af lærer Th. Uhre, Bilum) mellemskoleeksamen fra Ribe Katedralskole, lærereksamen fra Jelling Sem. 1926, årskursus 1936—37 i dansk og naturfag, lærer og kirkesanger ved Højmark Skole, Lem, første-lærer ved samme fra 1931, formand i ungdomsforeningen og formand for Ringkøbing Lærerkreds, i menighedsrådet som kirkeværge een periode, bibliotekar for sognebiblioteket.

Børn E1—2

E1 Thomas f. 3.7.1939; Staby Eftsk., nu på præliminærkursus i Skjern. E2 Kirsten f. 6.5.1944.

C3 Anna Hindhede f. 6.3.1876, g. 1899 m.

Jens Bukholt f. 24.11.1874, d. 28.10.1929; ejede gården Ny Bjerg i Lem, var møller i flere år, bankbestyrer i Lem, medlem af sognerådet.

Børn D1—4 (D1 og D2 tvillinger)

D1 Sigrid Bukholt f. 18.12.1900; Ollerup Gymnastikhøjsk., g. 1925 m.

Morten Møller f. 9.1.1895; pelsdyravler i Rindom.

Barn E1 Ole f. 29.1.1941.

D2 Dagny Bukholt f. 18.12.1900; Ubberup H., g. 1925 samme dag som Sigrid m.

Chr. Hansen f. 24.12.1894; (S. af gdr. Julius H., Dejbjerg) Ollerup H., Borris Landbrugssk., købmand i Astrup, d. omkring 1. maj 1956 i Skjern, efter at han en måneds tid før havde afviklet forretningen og var flyttet til Skjern.

Børn E1—2

E1 Jens Bukholt Hansen f. 6.4.1931; på eftsk., grosserer i Skjern, g. 1952 m.

Tove Andersen f. 9.10.1930; (D. af cyklehandler A. i Vildbjerg).

Barn F1 Dagny Bukholt f. 3.3.1953.

E2 Jørgen Juhl Hansen f. 16.2.1937; koloniallærling i Skjern.

D3 Anna Hindhede Bukholt f. 19.4.1902; g. 1931 m.

Jacob Søndergaard Kirkegaard f. 20.8.1901; gdr. og folketingsmand. (Se foran om B1 Anders Kirkegaard Jakobsens søn C6.)

Børn E1—4

E1 Anders f. 13.2.1937; realeksamen 1952, landmand. E2 Anne Marie f. 20.1.1939; mellemskoleeksamen. E3 Jens Bukholt f. 2.6.1941; E4 Jørgen Hindhede f. 2.6.1941 (eenæggede tvillinger).

D4 Jens Hindhede Bukholt f. 9.1.1906; Danebod H., Dalum Landbrugssk., ejer af fødegården Ny Bjerg, Lem, i sognerådet, bankbestyrer i Lem efter faderen og formand for Ulfborg-Hind Herreders Landboforening, g. 1930 m.

Karen Lambæk f. 25.3.1904; (D. af gdr. Anton L. i Lem) på Ubberup H.

Børn E1—4 (E3 og E4 tvillinger)

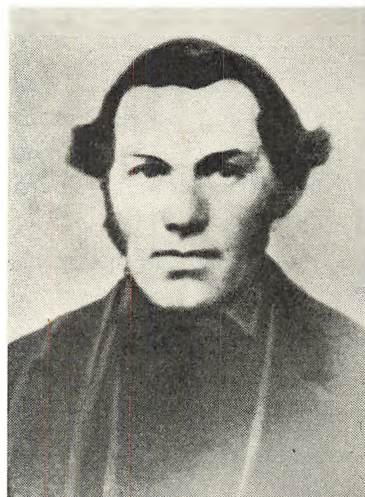
E1 Erik f. 29.1.1934; Viborg Gymnastikhøjsk., landmand. E2 Grethe f. 21.5.1936; husassistent. E3 Jens f. 15.4.1942; E4 Anton Lambæk.

C4 Jørgen Bjerg Hindhede f. omkring 1877, d. ni år gammel.

B3 Mette Søndergaard Jakobsen f. 22.5.1842 i Søndergaard, d. 28.11.1929; g. 1861 m.

A 3 B 3 Mette Søndergaard Jakobsen

Laust Andersen, Muldbjerg, g. m. A 3 B 3

Laust Andersen f. 2.5.1829, d. 14.5.1902; (S. af gdr. Anders Knudsen på Bilring, Brejning) ejer af Østergaard, Muldbjerg, Hover. (Se Hoversigsl. B2, som han var gift med 1. gang).

Peder Astrup Andersen C10 fortæller:

Min mor var meget godt lært fra barndommen af, og det ville hun også, vi børn skulle være. Hun tog sig selv af vor oplæring, længe før vi kom i skole. Da vi syv år gamle begyndte skolegangen, var vi langt fremme i regning og skrivning og kunne meget af katekismen udenad, så al den videre skolegang faldt os forholdsvis let.

Mor holdt søndagsskole, fra jeg kan huske, og til flere år efter, at hun var gået på aftægt. Jeg tror nok, hun havde sjældne evner til at tale med børn. De kom langvejs fra og fra alle slags hjem.

Hendes dybe og ægte kristendom og hele færd gjorde hende agtet og æret af dem, der kendte hende.

Jeg husker, at mor ofte tog os to mindste drenge med ind i soveværelset, lagde sig på knæ mellem os ved sengene og bad inderligt. Vi to drenge skiftedes til at bede fadervor. Sådanne oplevelser glemmes aldrig.

For os børn var det fest, når vi om søndagen kørte den lange vej til det store Finderup Missionshus, der var centrum for flere sognes Luthersk missionsfolk, og hvor vi følte, der var godt at være.

Havde mor været deltager i det offentlige liv, skulle hun nok have gjort sig bemærket, men hendes interesse og kærlighed var knyttet til Luthersk Missionsforening og arbejdet der.

Men først og fremmest var hun hjemmets kvinde for mand og børn.

Min far husker jeg som en ældre mand, stærkt plaget af gigt og som en meget lidt talende mand.

Han havde foruden at drive sin gård handlet en del med heste og gårde, havde flere gårde samtidig.

Børn C1—10

C1 Mette Sig Andersen f. 9.12.1862, d. 1904; g. 1886 m.

Niels Hansen Olesen f. 1856; (S. af gdr. i Albæk, Skjern) gdr. (?) i Muldbjerg, Hover.

Niels Olesen emigrerede til Cleveland, Ohio, U. S. A. i 1906 hendad 3 år efter hustruens død. Hans 7 børn blev midlertidig anbragt hos slægt og venner og fulgte senere efter med mellemrum, een ad gangen til det nye hjem.

Kort efter ankomsten kom han i arbejde hos en entreprenør og endte med selv at være entreprenør og bygmester, indtil han 73 år gammel trak sig tilbage.

Han var en flittig og dygtig mand. »Cleveland Press« skriver desuden, at han var en dybt religiøs mand, ivrig bibellæser og regelmæssig kirkegænger. Han døde 93 år gammel d. 21.2.1949.

Ruth Carlson Jarvis skriver: Mette og Niels Olsens 7 børn bor alle i U. S. A. Deres 18 børnebørn er alle gode amerikanske borgere. 9 af børnesønnerne var med i 2. verdenskrig: 4 i flåden, 2 i Air Force, 1 i handelsmarinen og 2 i hæren. Mere end halvdelen af de 18 er akademikere eller gift med akademikere. Ved sidste tælling var der 20 oldebørn.

Børn D1—7

D1 Oline Carlson f. 24.5.1890 i Muldbjerg, hvor hun gik i skole, kom til Amerika 1908, g. 1915 m.

Ivar Carlson f. 8.5.1887 i Sverrig, d. 23.8.1949; amerikansk borger 1912, maskinist. Oline bor nu i Los Angeles i California.

Barn E1 Ruth Carlson, g. m.

lokomotivfører Charles Jarvis i Cleveland, Ohio.

Børn F1—3

F1 Judy, 15 år. F2 Sally Meta, 11 år. F3 Eric, 9 år.

De bor nu i Scituate, Massachusetts.

D2 Ole A. Olesen f. 8.6.1892 i Muldbjerg, gik også i skole der.

Han kom til Amerika 1908, g. 1917 m.

Ella Boesch i Cleveland, Ohio ,hvor hun var født og opvokset.

Har mælkeriforretning (smør og æg) sammen med D7 Lawrence.

Børn E1—4

E1 Jane g. m. Harry Kent Harris, ingen børn.

E2 Robert Olesen, g. m. Dorothy Anne.

Børn F1—2

F1 Jeffry Robert. F2 Darcy Anne.

E3 Lawrence. E4 James.

D3 Methea Olesen f. 4.3.1894 i Muldbjerg og gik i skole der.

Hun kom til U. S. A. 1911, g. 1914 m.

elektriker Alvin Trautman.

Barn E1 adoptivdatter Doris Trautman, g. m.

Bernard Schilling, de har 5 børn.

F1—5

F1 Gerald. F2 France. F3 Barbara. F4 Mary Ellen og F5 »baby boy«.

Alle bor i Cleveland, Ohio.

D4 Laura Olesen f. 26.1.1896 i Muldbjerg, til Amerika 1908, gik både i dansk og amerikansk skole, g. 1918 m.

Arthur Busch f. 23.8.1898 i Cleveland, maskinist.

Børn E1—3

E1 Calvin, g. m. Betty.

Børn F1—3

F1 Niel. F2 Pamela. F3 Carol Ann.

E2 Sterling, g. m. Patricia.

Barn F1 David.

E3 Niel, d. 3 år gl.

Alle bor i California.

D5 Jenny Olesen f. 11.8.1897 i Muldbjerg, kom til U. S. A. 1913, g. 1918 m.

Herbert Cutner f. 22.9.1896 i South Bend, Indiana, hvor han gik i Luthers skole, var tilskærer, d. 29.6.1949.

Børn E1—3

E1 Russell, g. m. Deela, har 3 piger.

F1—3

F1 Susan. F2 Nancy. F3 Kerry.

E2 Jack, g. m. Vivian.

Børn F1—2

F1 Cathy. F2 Richard.

E3 Betty, g. m. Robert Cleveland.

Barn F1 Steven.

Alle bor i California.

D6 Kathrine Olesen f. 22.2.1899 i Muldbjerg, men gik i skole i Faster. Hun kom til U. S. A. 1916 og g. 1924 m.

Erwin Helms f. 20.9.1897 i Cleveland, hvor han er slagter.

Børn E1—5 (E1 og E2 er tvillinger)

E1 Leonard. E2 Lawrence, g. m. Harriet.

Børn F1—2

F1 Shirley. F2 Janet.

E3 Ralph. E4 Arleen. E5 Gordon.

Alle bor i Cleveland.

D7 Lawrence Olesen f. 26.6.1902 i Muldbjerg, kom til Amerika 1911, så han gik i både dansk og amerikansk skole, g. 1931 m.

Juanita Finley f. 28.12.1903 i Boulder, Colorado, student fra Senecaville, Ohio High School, mælkeriforretning (smør og æg).

Barn E1 Carol.

Det var mig en stor glæde, da ejendomsmægler Mikael Muldgaard Andersen, Birkerød C4 D6 ledte mig på sporet af denne gruppe, som Frelsens Hær ikke kunne finde for mig.

Der er håb om besøg fra California, så kontakten glædeligvis igen er knyttet efter ca. 33 års forløb.

C2 Mette Søndergaard Andersen f. 14.10.1864, d. 21.8.1932 på amtssygehuset i Tarm, g. 1892 m.

Michael Mikkelsen Ramsing f. 13.11.1869, d. 1.9.1952; (S. af baneformand H. M. R., Tistrup) bager, senere isenkræmmer i Lem i lang tid, formand for bestyrelsen i elektricitetsforeningen i Lem og i Spjald, søndagsskolelærer i Lem og Spjald i mindst 40 år, formand for Luthersk Misionsforening i Spjald, bestyrelsesmedlem i Luthersk Missionsforening i Vestjylland.

Børn D1—8

D1 Hans, døde nogle måneder gammel.

D2 Hans Mikkelsen Ramsing f. 14.7.1895; udlært som isenkræmmer i Ulfborg, blikkenslagermester i Spjald, g. 1916 m.
Louise Sofie Agnete Møller f. 18.6.1893; (D. af lærer Søren Juul M., Dagstrup pr. Mørke) kontoruddannet.

Børn E1—4

E1 Agnete Camilla Mette Ramsing f. 10.11.1917; Frederiksborg H., g. 1941 m.

Marinus Nielsen f. 25.5.1913; (S. af lokomotivfører August N., Lemvig) assistent på el-værket, Tarm.

Børn F1—3

F1 Jette Ramsing f. 29.11.1944.

F2 Eva Ramsing f. 8.4.1948. F3 Ruth Ramsing f. 17.1.1952.

E2 Herdis Juul Ramsing f. 14.10.1919; Ryslinge H., g. 1940 m.
Marius Kirkegaard Jensen f. 17.8.1915; (S. af gdr. Thomas Børge J., Kirkegaard, Lyhne) bagermester i Lem.

Børn F1—3

F1 Hans Kirkegaard f. 18.6.1944; F2 Lis Kirkegaard f. 24.9.1945, d. 29.1.1946; F3 Liss Kirkegaard f. 2.10.1948.

E3 Henning Michael Mikkelsen Ramsing f. 13.3.1921; blikkenslagermester i Brørup, g. 1947 m.

Rigmor Mikkelsen f. 17.5.1924; (D. af tømrermester Mikkelsen, Gesten).

Børn F1—2

F1 Birthe f. 22.4.1952; F2 Karsten f. 12.4.1948.

E4 Carlo Møller Ramsing f. 10.8.1926; blikkenslagermester, har overtaget faderens forretning i Spjald, g. 1950 m.

Ruth Olesen f. 31.1.1931; (D. af Jørgen Olesen, Spjaldgaard, Brejning.

Børn F1—2

F1 Ole Møller f. 20.4.1951; F2 Carl Møller f. 11.5.1955.

D3 Laurids Muldbjerg Ramsing f. 17.12.1896, d. 13.6.1952; lært kolonialhandel, købmand i Slagelse, g. 1923 m.

Anine Haugaard f. 15.6.1902; fra gården Fuglsang.

Børn E1—3

E1 Karla Ramsing f. 15.3.1924; kassererske i Næstved, g. 1944 m.

Karl Frederik Larsen f. 7.3.1921; frisørmester.

Børn F1—2

F1 John Ramsing f. 13.6.1945; F2 Gert Ramsing f. 3.5.1949.

E2 Richardt Ramsing f. 13.4.1927, d. 17.4.1927.

E3 Einar Leif Ramsing f. 7.10.1936; realeksamen fra Slagelse komm. Gym., gymnasieelev.

D4 Jens Ramsing, d. 12 år gammel.

D5 Emil Chr. Ramsing f. 12.5.1900; Teknisk Skole., Ringkøbing, anlægsgartner i Emdrup, g. 1924 m.

Gudrun Frederiksen f. 29.12.1905; (D. af liniebygmester August Fr., København).

Børn E1—4

E1 Erik Ramsing f. 30.11.1925; lægeeksamen 1954, ansat ved Kommunehospital, København, g. 1953 m.

Tove Vad f. 15.12.1928; (D. af læge Vad, ejer af Lønborggaard, Tarm) student fra Silkeborg, sygeplejerske fra 1952.

Barn F1 Liselotte.

E2 Birthe Ramsing f. 6.5.1928; kontoruddannet, g. 1951 m.

Svend Viggo Riise f. 31.3.1925; Arbejdernes H., lagerforvalter på Ryvangskasernen, København.

E3 Per Ramsing f. 24.11.1932; præliminæreksamen 1953, seminarieelev samme år på Emdrup S.

E4 Hanne Ramsing f. 9.12.1938; mellemskoleeksamen, kontorelev hos Illum, København.

D6 Medium Julius Ramsing f. 11.8.1901; isenkrammer i Viborg, g. 1927 m.

Ragnhild Johanne Borresmidtle Graver f. 4.10.1900; uddannet som pianistinde i Viborg. (D. af lokomotivfører Graver, Viborg).

Børn E1—2

E1 Poul Ramsing f. 15.3.1928; student 1948 fra Viborg Katedralskole, Handelshøjskolen, H. A., København, erhvervsøkonom, ansat på »Plumrose« (konserves), København, g. 1955 m.

Lilli Bang Aaen f. 25.10.1928; (D. af postkasserer E. Aaen, Vejle) uddannet i pels- og konfektionsbranchen.

E2 Kaja Ramsing f. 2.10.1930; var røntgenassistent på Viborg Sygehus, g. 1951 m.

Vagn Overgaard f. 8.9.1928; (S. af Overgaard, Løvel central) assistent ved statens sindssygeevæsen, København.

D7 Helga Kirstine Ramsing f. 1.7.1903; været i isenkramforretning, er medlem af Danmarks Lottekorps, g. 1924 m.

Hans Bach f. 27.11.1897; (S. af slagtermester B. i Assens, Mariager) murermester i Gentofte.

Børn E1—2

E1 Jørgen f. 24.4.1927; dyrlæge, ansat i Hillerød, g. 1952 m.

Herdis Larsen f. 30.3.1925; uddannet sygeplejerske.

Børn F1—2 (tvillinger)

F1 Mette f. 22.3.1953; F2 Lone.

E2 Poul Bach f. 17.8.1929; udlært murer, g. 1953 m.

Hilda Huber f. 28.3.1933 i Kanada. Begge rejst til Kanada 20.4.1954.

D8 Metha Mathilde Ramsing f. 10.4.1906; Luthersk Missionsforenings H. i Hillerød, giver musikundervisning, g. 1934 m.

Martin Overgaard Jakobsen f. 12.9.1895; (S. af A3 B6 Peder

Astrup Jakobsen) Ølgod Eftsk., Luthersk Missionsforenings H. i Hillerød, har en udflytterejendom fra fødegården, Søndergaard.

Børn E1—3

E1 Per Søndergaard f. 27.9.1935; cyklemekaniker. E2 Børge Ramsing f. 21.8.1939; E3 Gemma Lis f. 17.4.1942.

C3 Anders Andersen f. 10.2.1867, d. 29.12.1930; arvede fødegården Østergaard i Muldbjerg, medlem af sogneråd og menighedsråd i Hover, var 3 år i Amerika, g.1898 m.

Karen Marie Mortensen f. 23.8.1873, d. 1.4.1952; (D. af husmand Matias M., Opsund, Brejning).

Børn D1—11

D1 Metha Andersen f. 25.1.1900, d. 17.7.1918; druknede sammen med søsteren D5 i Ravnsbjerg å.

D2 Karen Katrine Andersen f. 30.11.1901; Luthersk Missionsforenings H. i Hillerød, g. 1924 m.

Peter Josef Olsen f. 23.8.1900; ejer Vestergaard, Haagendrup, Gilleleje; (S. af gdr. P. Olsen samme sted).

Børn E1—7

E1 Helga Vestergaard Olsen f. 12.5.1926; Luthersk Missionsforenings H. i Hillerød, g. 1952 m.

Otto Hankelbjerg Mortensen f. 11.11.1930; (S. af gdr. M. H. M., Randbæk, Spjald) dimitteret 1954 fra Haslev Sem., lærer i Hillerød.

Børn F1—2

F1 John Brian f. 19.4.1953; F2 Rolf Lennart f. 18.3.1955.

E2 Villy Vestergaard Olsen f. 11.11.1927; Luthersk Missionsforenings H., Hillerød, lægeeksamen 1954, p. t. læge på Central-
sygehuset, Holbæk, g. 1953 m.

Karen Kristensen f. 26.12.1927; (D. af murermester K. Kristensen, Hillerød).

Barn F1 Peter Vestergaard Olsen f. 3.6.1954.

E3 Ida Vestergaard Olsen f. 8.12.1928; Luthersk Missionsforenings H. i Hillerød, Fjellhaug Bibelskole, Norge, seminarie-elev i Haslev.

- E4 Anders Muldbjerg Vestergaard Olsen f. 15.3.1931; Luthersk Missionsforenings H. i Hillerød, Hammerum Landbrugssk., forpagter af Pibemosegaard, Græsted, g. 1955 m.
Edith Martinsen f. 10.2.1930; (D. af gdr. Hans M., Filso, Henne.)
- E5 Helmer Vestergaard Olsen f. 14.7.1933; Luthersk Missionsforenings H. i Hillerød, gardehusar.
- E6 Robert Vestergaard Olsen f. 19.1.1939; præliminæreksamen 1955.
- E7 David Vestergaard Olsen f. 21.3.1943.
- D3 Lavrids Muldbjerg Andersen f. 13.4.1903; Luthersk Missionsforenings H. i Hillerød, maskinhandler i Skjern, g. 1931 m.
Marie Nielsen f. 17.4.1904; (D. af gdr. Hans N., Hemmet)
Luthersk Missionsforenings H. i Hillerød.
- Børn E1—5 (E3 og E4 tvillinger)
- E1 Leif Arthur Muldbjerg f. 17.2.1932; smed. E2 Irma Muldbjerg f. 23.10.1935, d. 9.12.1935; E3 Ulf Muldbjerg f. 2.2.1937; montørlærling. E4 Ernst Muldbjerg f. 2.2.1937, d. 4.2.1937; E5 Gert Muldbjerg f. 5.6.1939; landmand.
- D4 Signe Cæcilie Andersen f. 21.8.1904; Luthersk Missionsforenings H. i Hillerød, g. 1931 m.
Markus Agerbo f. 16.11.1903; (S. af landmand og postbud J. A., Opsund i Brejning) er postbud i Spjald.
- Børn E1—3
- E1 Jytte Agerbo f. 14.2.1933, g. 1952 m.
Gunnar Andersen f. 16.3.1918; (S. af landmand A. A., Spjald) chauffør for oliefirmaet Caltex, København.
- Børn F1—2
- F1 Elin f. 11.3.1953; F2 Lis f. 26.7.1954.
- E2 Doris Viola Agerbo f. 4.6.1935; Luthersk Missionsforenings Eftsk. i Løgumkloster, sygeplejeelev.
- E3 Torben Agerbo f. 3.12.1936; Luthersk Missionsforenings Eftsk. i Løgumkloster.
- D5 Mathilde Petrea Andersen f. 14.8.1906; druknede sammen med søsteren D1 17.7.1918.

D6 Thora Magdalene Andersen f. 4.2.1908; Luthersk Missionsforenings H. i Hillerød, g. 1935 m.

Otto Frode Thorngren f. 17.5.1906; (S. af stenhugger Otto Th., Allinge, Bornholm) dimitteret 1932 fra K.F.U.M.s Sem., lærer ved Blistrup Skole, Hillerød.

Børn E1—3

E1 Ole Marcher f. 17.7.1940; E2 Gerd Marcher f. 3.3.1942;

E3 Sten Marcher f. 2.10.1945.

D7 Jenny Augusta Andersen f. 1910, d. 1912.

D8 Mary Otilia Andersen f. 12.5.1912; Luthersk Missionsforenings H. i Hillerød, g. 1940 m.

Holger Olsen f. 15.12.1909; (S. af maskinmester J. Olsen, Vægerløse) forvalter på Lindholmgaard i Slangstrup.

D9 Peder Martin Andersen f. 5.2.1915; ejer af fødegården Østergaard i Muldbjerg, Hover.

D10 Erhard Oskar Andersen f. 12.7.1916; i udlandet (eventyrer).

D11 Erna Elvira Andersen f. 6.2.1918; Luthersk Missionsforenings H. i Hillerød, g. 1946 m.

Peder Hauskov Olsen f. 2.9.1922; (S. af gdr. Ole O., Muldbjerg, Hover) installatør i Voldby, Djursland.

Børn E1—2

E1 Bjarne Olsen f. 29.6.1949; E2 Marie Olsen f. 5.10.1952.

C4 Jakob Søndergaard Andersen f. 10.6.1869, d. 22.10.1952; cykle- og træhandler i Spjald, i menighedsrådet en årrække, hjælpekasseformand, både han og hustruen søndagsskolelærere i en hel menneskealder, i bestyrelsen for Luthersk Missionsforening i Skjern-kredsen, startede dagvognsruten Spjald—Skjern sammen med broderen C10 i 1910, g. 1893 m.

Edel Inger Marie Andersen, Ærl te Jakobs kaldtes hun, f. 22.2.1873, d. 7.1.1923 på amtssygehuset i Herning, fra gården Hjøllund i Sdr. Lem.

Børn D1—10

D1 Laurids Muldbjerg Andersen f. 16.9.1894, d. nytår 1916; udlært træskomager, tilknyttet K. F. U. M.s soldaterhjem i Gøthersgade, København.

D2 Anna Hjøllund Andersen f. 29.8.1896; Haslev H., udlejer af værelser i en meget stor lejlighed på Vesterbrogade, København.

D3 Knud Hjøllund Andersen f. 11.6.1898; haft viktualieforretning i København i 20 år, nu vicevært og varmemester i en ejendom på Frederiksberg.

D4 Jens Andersen f. 29.4.1900; har servicestation på Jagtvejen, København, g. 1933 m.

Ellen Margrethe Marie Nielsen f. 9.10.1914; (D. af søkaptajn N. N. i København).

Børn E1—2

E1 Birthe Andersen f. 1.6.1935; mellemskoleeksamen, i huset i England 1/2 år, ved post- og telegrafvæsenet i København.

E2 Inge Lise Andersen f. 22.6.1938; på Købmandsskolen på Nørrevold, i forretning.

D5 Aage Christian Andersen f. 16.1.1902; Tommerup H., forvalter på Ledreborg, Roskilde, udvandret til Canada 1928, farmer i Alberta 1932—46, fra da farmer ved Stillehavskysten, g. 1932 m.

Lilly Helga Madsen f. 25.3.1933; (D. af gdr. Mads Peder M., Nørrelund, Bølling, Skjern).

Børn E1—5

E1 Frede f. 12.2.1934; realeksamen, på universitet. E2 Loyd f. 29.9.1936; realeksamen, læser til missionær blandt hedninger.

E3 Norman f. 15.3.1938; E4 Harvard f. 5.5.1940; mellemskoleelev. E5 Kenneth f. 15.5.1945.

D6 Mikael Muldbjerg Andersen f. 14.7.1904; taxavognmand i nogle år, ejendomsmægler i Birkerød fra 1950, g. 1937 m.

Ingeborg Thers f. 23.5.1912; (D. af slagtermester Thers, Kallundborg) kan føre sin slægt helt tilbage til Morten Luther.

D7 Aksel Georg Andersen f. 7.4.1906; installatøreksamen fra Helsingør 1932, i 1934 el- og vandværksbestyrer i Løgumkloster, fra 1938 bestyrer på Tim el-værk, installatørforretning samtidig, g. 1934 m.

Else Andersen f. 24.2.1908; fra Allégaarden, Kølstrup, Fyn.

D8 William Frede Andersen f. 18.4.1908; realeksamen fra Johannesskolen, København, har en servicestation på Jagtvejen, København, ligesom broderen.

D9 Otto Ricard Andersen f. 19.2.1910; Luthersk Missionsforenings H. i Hillerød, landmand, bestyrer på svigerfaderens teglværk i Sdr. Omme, ejer af samme 1941—54, nu ejer af »Lindholm«, Tim, frihedskæmper i Sdr. Omme, g. 1934 m.

Else Hedegaard Thellesen f. 23.9.1905; fra Jerlevgaard pr. Vejle, realeksamen fra Grindsted Realskole, på Kvindeligg Industrialskole, Haslev, børnehøveddannet på Wulffs Sem., København 1931, været børnehøvedleder på Saxoly, København.

Børn E1—4

E1 Edel Marie Hedegaard Thellesen Andersen f. 29.1.1935; realeksamen fra Grindsted Realskole, væveeksamen fra Salling Vævesk., vævelærerinde på Ølgod Ungdomssk., i England 1956.

E2 Sine Bodil Hedegaard Andersen f. 13.3.1937; realeksamen fra Solhverv Kostskole, i England 1956.

E3 Mette Muldbjerg Andersen f. 7.10.1941; mellemskoleelev.

E4 Anna Hjøllund Andersen f. 31.7.1944.

D10 Sara Noomi Andersen f. 16.6.1915; Luthersk Missionsforenings H. i Hillerød, inspektrice ved belysningsvæsenets rengøringspersonale, København, bor i samme ejendom som broderen D3.

C5 Mads Astrup Andersen f. 20.6.1871; (navneforandring til Ast) d. 24.12.1955, var postekspedient i Aggersund, Køge, Kalundborg, postassistent i Købmagergades Postkontor, postkontrollør ved Sundby Postkontor, senere Købmagergades Postkontor, postmester i Aars 1929—1941. Ridder af Dannebrog, g. 1. gang 1906 m.

Marie Nielsen f. 20.1.1880, d. 6.3.1923; (D. af gdr. William N., Landrupgaard, Ballerup) g. 2. gang 1927 m.

Elna Bergenhammer f. 6.12.1888, d. 15.10.1937; (D. af købmand Sørensen, Århus).

Børn D1—2

D1 Gemma Ast f. 5.3.1909; præliminæreksamen fra Rysensteen Gym. 1925, husholdningslærerindeeksamen fra den Suhrske

Husholdningsskoles Husholdningslærerindeseminarium 1930, lærerinde på Frederiksberg Husholdningsskole 1931—33, konsulent ved Margarinefabrikken Alfa, Vejen 1936—45, konsulent ved husmodertjenesten, København 1950—55, nu konsulent ved dampmøllen Victoria, Odense, fra 1.7.1955, g. 1944 m.

Anker Ludvig Huld f. 4.9.1900; (S. af grosserer A. L. Huld, København) grosserer i korn- og foderstoffer, København.

D2 Torben Ast f. 9.12.1916; realeksamen fra Aars Realskole, Teknisk Skole, København, elektroingeniør, ingeniør for Køfoed Meyer, København (gaffeltrucks) g. 1946 m.

Inga Stæhr f. 27.10.1922; (D. af kontorchef S. i Københavns Magistrat) studentereksamen, kontorist ved krisepolitiet en år-række, flyttet til anden afdeling.

C6 Jens Andersen f. 24.7.1874 var i Amerika i 3 år sammen med broderen C3, sparket ihjel af en hest, da han var forkarl på St. Skindbjerg, Dejbjerg, 22 år gammel.

C7 og C8 døde som små, født henholdsvis 1876 og 1878.

C9 Laurids Martin Andersen f. 10.11.1881, d. 5.3.1933; købmand i Rækker Mølle, Spjald og Skjern og Odense, g. 1914 m. Inga Jensen f. 28.1.1890, d. 7.4.1931; (D. af politibetjent Olaf J., Hjørring).

Barn D1 Ebba Andersen f. 11.3.1917; telefonistinde i København.

C10 Peder Astrup Andersen f. 7.1.1884; Vejstrup H., ejer af Kildsiggaard, Spjald. Var levende interesseret deltager i det landøkonomiske arbejde i sognet og på egnen, var med ved oprettelsen af flere herhen hørende foreninger, landboforeningen, kontrol- og kvægavlsforeninger, medlem af de forskellige bestyrelser, i flere år formand for kontrol- og kvægavlsforeningen, g. 1913 m.

Madsine Sørensen Grantoft f. 23.7.1892; (D. af husmand S. Sørensen Gr., Nr. Nissum, Lemvig).

Børn D1—6

D1 Laura Astrup Andersen f. 1.1.1914, g. 1937 m.

Jacob Jensen f. 6.7.1898, d. 29.8.1949; (S. af smed Søren J., Sdr. Bork) ejede St. Kradsbjerg, Sdr. Bork.

Børn E1—3

E1 Benny Andersen f. 22.1.1934; i handelslære. E2 Ester f. 6.5.1938; E3 Tove f. 6.2.1947.

D2 Jens Astrup Andersen f. 29.3.1915; slagteriarbejder i Hjørring g. 1942 m.

Karen Margrethe Schubert f. 7.6.1921; (D. af arbejdsmand Johan Sch., Hjørring).

Børn E1—4

E1 Erika Bohl f. 13.9.1943; E2 Kirsten Astrup f. 12.10.1946; E3 Bent Schubert f. 7.11.1948; Birthe Astrup f. 30.10.1950.

D3 Søren Astrup Andersen f. 25.12.1916; Ollerup H., 9 mdr. på Ladelund Landbrugssk., har gården Elmelund, Thorsted pr. Ørnstrup, g. 1946 m.

Johanne Marie Nielsen f. 27.5.1916; (D. af gdr. og sognefoged Andreas N., Vidtskue, Vinding, Vejle).

Børn E1—4

E1 Rigmor Astrup f. 1.9.1947; E2 Per Astrup f. 6.5.1949; E3 Karen Astrup f. 22.10.1952; E4 Jørn Astrup f. 23.3.1954.

D4 Mette Astrup Andersen f. 16.10.1919, g. m.

Agner Nørbo f. 6.12.1912; (S. af gasværksarbejder Aksel Andersen, Odense) frisørmester i Laurbjerg.

D5 Svend Astrup Andersen f. 7.3.1921; Luthersk Missionsforenings H. i Hillerød, uddannet til kontrolassistent, gdr. i Hedager, Spjald, g. 1951 m.

Irene Hounissen f. 11.3.1929; (D. af gdr. Jens L. H., Sdr. Nissum).

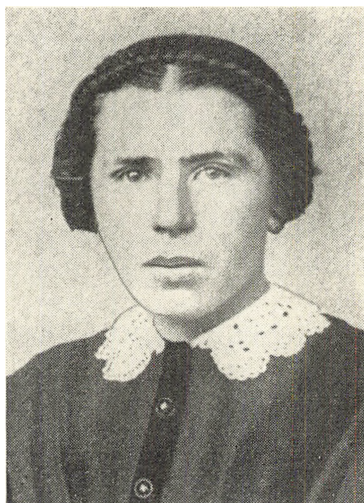
Børn E1—2

E1 Jens Peder Astrup f. 19.2.1952; E2 Arne Astrup f. 28.10.1953.

D6 Marie Astrup Andersen f. 25.3.1922, g. 1951 m.

Lavrits Jensen f. 10.8.1913; (S. af gdr. Kr. Jensen, Søndbjerg, Thy) bagermester i Grønninghoved, Sølund, Skamling.

Barn E1 Kristian Rust Jensen f. 18.12.1951.

A3 B4 Kirsten Jakobsen

B4 Kirsten Jakobsen f. 10.12.1844, d. 2.3.1929, g. m.

Hans Adam Hansen, ejer af gården Bækbo, Lem, og havde part i gården Boling samme sted.

Kirsten, der blev sent gift, var en dygtig kone og en god kvinde.

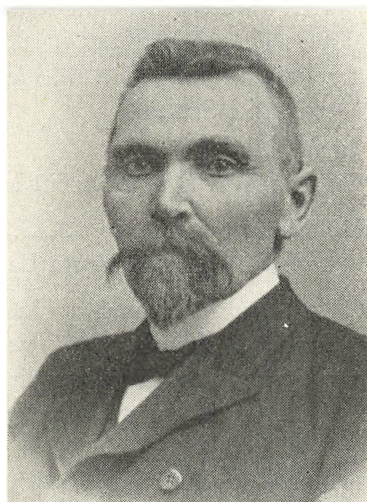
B5 Chresten Jakobsen f. 23.12.1846, d. 10.2.1917; Han var ejer af Skovgaard, Ryde, til 1905, var flere perioder sognerådsformand i Ryde, flyttede til Vinderup, hvor han var medstifter af Vinderup Bank og direktør sammen med sagfører Hviid, samme sted.

Chr. Jakobsen var en dygtig landmand, klog, i sin væremåde stille, men til tider livlig og munter. G. 1. gang 1871 m. Ane Johanne Kathrine Palline Vad f. 18.1.1848, d. 4.2.1899; (D. af møbelsnedker Wad i Haderup).

»Mine forældre mindes jeg med stor ære og respekt, jeg føler mig lille, når jeg mindes dem. De var æret og respekteret langt uden for sognets grænser. Da banken blev oprettet, skrev dagbladet bl. a. »han er en mand, man har en grundmuret tilid til«.

*A 3 B 5's 1. hustru,
Ane Johanne Kathrine Palline Wad*

A 3 B 5 Chresten Jakobsen

Ane Johanne, der var af Anders Sørensen Vedels og Hans Tausens slægt, var uddannet som lærerinde. Hun var passioneret rytter. Mest blev hun husket som »de syges og fattiges ven«, idet der blev sendt »meget ud af huset til småkårsfolk«.

Hjemmet var præget af gudsfrygt og nøjsomhed — det sluttede sig til Indre Mission.

Børn C1—8 (C1—6 i 1. ægteskab) (C7—8 i 2. ægteskab)

C1 Søren Tang Jacobsen f. 1878, d. 1903; studentereksamen i Herning, teologisk embedseksamen 1903, døde samme år som soldat af lungebetændelse.

C2 Alfred Jacobsen f. 17.6.1882; Haslev H., havde Enggaarden, Bjert, Vinderup, g. 1. gang 1910 m.

Maren Bøge Andersen f. 16.7.1883, d. 2.5.1921; fra gården »Over Bøge«, Ryde, Vinderup, g. 2. gang 1924 m.

Anna Andersen f. 26.12.1889; fra gården Store Sevelsted, Sahl, Vinderup.

Børn D1—2

D1 Maren Jacobsen f. 6.2.1926; student fra Struer Gymn. 1945, lærerindeeksamen fra Zahles Sem., København 1948, lærerinde

ved Vinderup Kommuneskole, fast ansat fra 1954, g. 1949 m.
Jens Peter Bjørnkjær f. 19.9.1915; (S. af teglværksejer og spa-
rekassedirektør Chr. B., Hasselholt, Sahl) har fødegården, Tof-
tegaard i Sahl.

Børn E1—2

E1 Anders f. 20.6.1951; E2 Marianne f. 26.12.1952.

D2 Christen Jacobsen f. 3.3.1928; Tommerup H., Haslev udvi-
dede H. og Hammerum Landbrugssk., er landmand.

C3 Emanuel Jacobsen f. 13.1.1884; Nr. Nissum H., haft gården
Sønder Kokholm, Ølby ved Struer i 35 år, i bestyrelsen for
mejeriet, elektricitetsforeningen, sygeplejeforeningen og Kriste-
lig Lytterforening, i menighedsråd, er kirkeværge i Ølby, g.
1909 m.

Louise Madsen f. 1.1.1883, d. 1949; fra Nygaard, Vandborg,
Haslev Husholdningsskole.

C4 Elisabeth Margrethe Mathilde Jacobsen f. 25.4.1885, d. 12.
10.1950, g. 1910 m.

Alfred Emil Ingwersen f. 7.3.1883, d. 31.3.1952; (S. af bager-
mester I., Lunderskov) skræddermester i Odense, oldermand i
skrædderlauget, Odense.

Børn D1—5 (D4 og D5 tvillinger)

D1 Knud Valdemar Ingwersen f. 10.12.1911; realeksamen, han-
delsskoleeksamen, afdelingsleder i »Caltex« med Fyn som di-
strikt, bor i Odense, var gruppefører i frihedshæren, g. 1947
m.

Else Kirstine Hansen f. 30.8.1920; (D. af blegemester Karl H.,
Odense) Skaarup Husholdningsskole.

Børn E1—4

E1 Jens Ulrik f. 7.7.1947; E2 Vibeke f. 23.8.49; E3 Jørgen Peter
f. 18.12.1950; E4 Annelise f. 1.1.1952.

D2 Ellen Margrethe Ingwersen f. 22.12.1914; Thestrup H. og
uddannet som sygeplejerske, g. 1944 m.

Viggo Filtenborg f. 8.8.1912; (S. af snedkermester P. J. Fil-
tenborg, Bjerringbro) møbelfabrikant i Bjerringbro.

Børn E1—2

E1 Ole f. 15.7.1945; E2 Hans Christian f. 30.8.1952.

D3 Lilli Ingwersen f. 13.6.1916; realeksamen, Haraldsborg Hus-
holdningssk., kontorudd., g. 1941 m.

Børge Wæde Hansen f. 25.12.1912; (S. af fhv. købmand An-
ders Vilhelm H., Roskilde) kontorchef på Fabers fabrikker,
Ryslinge.

Børn E1—3

E1 Claus W. H. f. 7.5.1943; E2 Knud W. H. f. 22.9.1944; E3
Ida W. H. f. 14.8.1949.

D4 Erik Ingwersen f. 22.12.1924; gartnererelev hos Dæhnfeldt,
Stensballe forsøgsgartneri, præliminæreksamen fra Fyens Stu-
denterkursus, havebrugskandidat fra den kgl. veterinær- og
landbrugsskole i København, bestyrer for »Patterson Green-
house«, Montezuma, U. S. A., g. 1951 m.

Arlene Doris Miller f. 13.1.1928; (D. af skolepedel Charles
W. Miller).

Børn E1—2

E1 Sherry Elisabeth f. 20.4.1952; E2 Allan Erik f. 22.4.1954.

D5 Else Johanne Ingwersen f. 22.12.1924; været husassistent, g.
1956 m.

Johannes Stenhus Hansen f. 25.3.1924; gartner og frugtavl-
er på Hundslev Nymark pr. Kølstrup, har faderens ejendom.

C5 Jacob Jacobsen f. 4.9.1887; har haft gårdene Købberup i
Mejrup og Store Damgaard i Aulum, handlet en hel del med
ejendomme i og omkring Holstebro, hvor de har en meget stor
ejendom, g. 1926 m.

Inger Marie Støvring f. 30.7.1894; (fra gården Store Over-
lund, Naur) Nr. Nissum H.

C6 Methea Jacobsen f. 12.10.1891, g. 1920 m.

Kristian Godfred Kristiansen f. 11.9.1884; (S. af baneformand
J. Chr. Hvirgel Kr., Horsens) uddannet som tømrer, 1919 an-
sat ved politiet i Kibæk, 1921 ved kriminalpolitiet, Silkeborg,
pensioneret som kriminalpolitiassistent samme sted 1.10.1954.

Børn D1—3

D1 Anna Vibeke Kristiansen f. 3.5.1923; realeksamen, handels-
uddannet, g. 1947 m.

Kurt Henning Nielsen f. 1.10.1924; (S. af tømremester J. P. N., Silkeborg) lærereksamen fra Th. Langs Sem., Silkeborg, siden 1947, ansat ved den danske skole: Friserbjergskolen, Flensborg.

Barn E1 Lars Erik f. 27.3.1949.

D2 Tove Kristiansen f. 30.9.1924; realeksamen, kontorudd., kontorassistent, g. 1950 m.

Svend Arne Petersen f. 23.4.1926; (S. af tørvefabrikant J. Valdemar P., Silkeborg) udlært som maler, siden 1951 politibetjent i København.

D3 Karen Margrethe Kristiansen f. 7.5.1930; realeksamen, sygeplejerske fra Silkeborg Centralsygehus, ansat ved Randers Centralsygehus, g. 1952 m.

Knud Erik Maaetoft f. 31.5.1926; (S. af guldsmed Søren M., Silkeborg) handelsudd., ansat som dekoratør i skotøjsfirmaet Kjær og Andersen, Randers.

G. 2. gang 1901 m.

Vilhelmine Petersen f. 8.9.1865, d. 1.7.1941; (D. af proprietær Petersen, Vinderupgård, Vinderup).

»Efter fars død var min mor og hjemmet stadig samlingspunkt for os og vore søskende fra fars første ægteskab.«

Følgende lille træk kendes vist fra de fleste I. Ms. hjem på den tid. I alt fald kunne jeg have skrevet nøjagtig det samme.

»Det faldt os trangt om søndagen, når far læste en af Luthers prædikener, der var på så mange sider, at vi blev trætte og havde svært ved at sidde stille. Vi åndede lettet op, når der blev bladet om til den side, der var blank og med det lille ord amen til slut.

Mor var respekteret i sognet, også fordi hun havde sine meningers mod og ikke var bange for at stå ene med sine synspunkter.

Hun var vant til store forhold, da hun havde stået for husholdningen på Vinderupgaard, mens faderen var enkemand, så

*Chresten Jakobsens 2. hustru
Vilhelmine Petersen*

det var let for hende på Skovgaard, hvor hun med pæne, solide piger kun behøvede at administrere.

Hun blev altid tituleret med »fru«, hvilket var meget sjældent på landet dengang, måske var det, fordi hun talte rigsdansk og altid havde gjort det.

Hun var alligevel et jævnt og ligetil menneske, der ikke stillede sig på en piedestal.

Ligesom Ane Johanne færdedes hun meget i naturen, men med hest og ponyvogn.«

C7 Anna Jacobsen f. 27.7.1902; Haslev Husholdnings- og Vævesk., musikudd., har været medhjælper på ungdoms- og skolehjem.

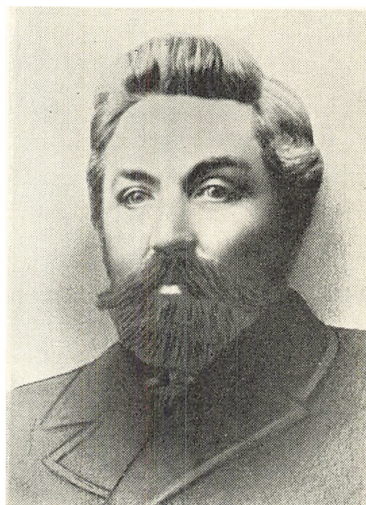
C8 Carl Tang Wad Jacobsen f. 6.10.1903; uddannet ved landvæsen, gået over til forretningslivet, ekspedient, g. 1942 m.
Else Karlsen f. 27.10.1913; (D. af murermester Jens K., Langå).

Børn D1—3

D1 Grethe f. 23.3.1943; D2 Mogens Tang f. 10.5.1946; D3 Jens Erik Tang f. 18.5.1951.

Cecilie Magdalene Mortensen, g. m. A3 B6

A3 B6 Peder Astrup Jacobsen

B6 Peder Astrup Jacobsen f. 8.7.1849, d. 10.1.1909; arvede fødegården Nørre Søndergaard, var i lang tid i sognerådet i Brejning, i skolekommissionen, kasserer for Brejning-Muldbjerg Andelsmejeri, som han var med til at oprette og bygge 1888. Han skænkede grunden til den og gjorde dermed begyndelsen til Spjald by. De gamle fortæller, at han efter forhandling med proprietær Kofoed, Brejninggaard, fik tilsagn om levering af mælk fra gården, så mejeriets start dermed var sikret, g. 1893 m.

Cecilie Magdalene Mortensen f. 3.9.1861, d. 10.1.1943; (D. af gdr. og vandre lærer M. i Toftum, Hemmet).

C2: »Far var vist en af dem, vi kalder lune vestjyder, han kom tit med udtalelser, der gav munterhed i selskabet.« Det stemmer godt med, hvad yngre medlemmer af slægten har sagt, at alle brødrene B1, B5 og B6 var livlige og fornøjelige.

»Mor var tit behjælpelig i små hjem. De var begge stræbsomme. I hjemmet var der gudsfrygt og nøjsomhed, så vi børn har fået en rig arv. Deres sidste ord var: Søg først Guds rige!«

Børn C1—5

C1 Jakob Søndergaard Jakobsen f. 16.9.1894, d. 10.8.1919; var maler.

C2 Martin Overgaard Jakobsen f. 12.9.1895; Ølgod Eftsk., Luthersk Missionsforenings H. i Hillerød, har en udflytterejendom fra fødegården, g. 1934 m.

Metha Ramsing f. 10.4.1906; (se samme slægt B3's datter Mette Søndergaard C2 og hendes datter D8) Luthersk Missionsforenings H. i Hillerød, giver musikundervisning.

Børn D1—3

D1 Per Søndergaard, cyklemekaniker f. 27.9.1935; D2 Børge Ramsing f. 21.8.1939; D3 Gemma Lis f. 17.4.1942.

C3 Ane Søndergaard Jakobsen d. 1 år gl.

C4 Medom Søndergaard Jakobsen f. 5.1.1898; murer i Spjald.

C5 Anna Søndergaard Jakobsen f. 29.10.1902, d. 16.5.1940 på amtssygehuset i Ringkøbing; g. 1932 m.

Gustav Nielsen f. 5.2.1902; (S. af N. Nielsen, gdr. i Stadil) er gdr. i Gl. Præstegaard i Brejning, er sognerådsmedlem, i bestyrelsen for Brejning-Muldbjerg Mejeri, formand for Jysk Andels Foderstofforening i Brejning og for vejarbejdet i Brejning kommune.

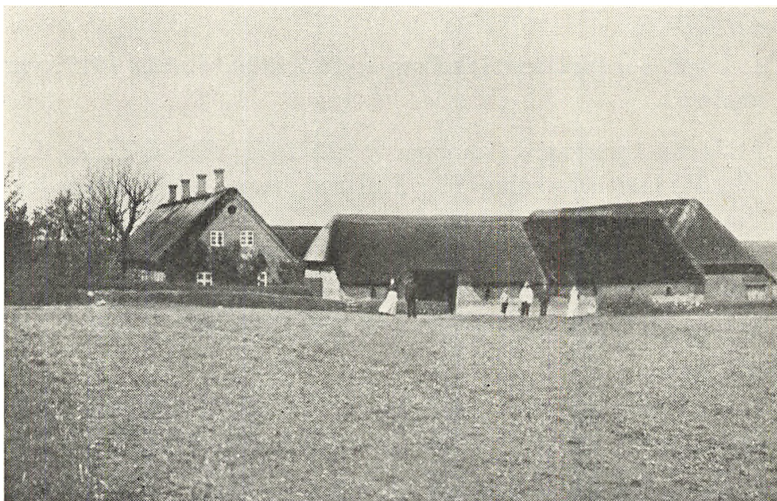
Børn D1—3

D1 Gunner Nielsen f. 4.8.1934; kommis.

D2 Peter Søndergaard Nielsen f. 14.5.1936; ved landbruget; D3 Andreas Nielsen f. 28.4.1940; også ved landbruget.

B7 Mads Jakobsen f. 16.1.1853; død som barn.

Søndergaardslægten: 419 personer.

Astrupgaard

Astrupgaard er beliggende i FASTER Sogns nordvestligste del.

Matrikulkort, der er over 150 år gamle, fortæller, at Astrupgaards sydlige markskel var ved Fastergaards jorder. Skellet gik øst-vest, dog med et indhug mod nord til fordel for Fastergaard.

Imod øst grænsede jorderne til Kløkmose og FASTERlund.

Mod nord gik heden til Fiskbæk Kær, dog fulgte skellet — sogneskellet — ikke bækken hele vejen, men lå lidt sydligere nogle steder. Sådan fastsattes sogneskellet af sandemænd i 1540, og sådan er sogneskellet endnu.

Astrupgaards vestre markskel er sogneskel til Sædding og er sandsynligvis ikke flyttet væsentligt, siden adelsmand Iver Lunge, som i 1578 købte Slumstrup, satte markskel mellem Astrup og Sædding.

I 1791 (se Jacob Pedersens selvejerskøde) er jorderne delt omtrent ligelig i 2 gårde.

Jan Aas Jansen af Fastergaardslægten, hvis oldemor var den samme som Søren Astrups svigermor, har som ejendomsskyldvurderingsmand foretaget en opgørelse, der viser, at Astrupgaard med dens 14 udstykkere var på tilsammen 480 tdr. land og nabogården, som fra 1799 til 1941 har været i Fastergaardslægten eje, hvad de fleste af dens 14 udstykkere er endnu, var på 470

tdr. land + grundene i Astrup by. Det bliver ialt godt 950 tdr. land, men dette tal er for højt, da flere af ejendommene har købt enge og andre jordstykker, siden nævnte matrikulkort blev fremstillet.

En udregning efter gl. matrikulkort resulterer da også i 820,4 tdr. land, så den påstand, at Astrupgaard oprindeligt var på ca. 800 tdr. land er rigtig nok*).

Det meste af gårdene lå hen i hede. Lidt før 1791 var der af den samlede gårds areal kun dyrket 77 tdr. land, mens Fastergaard, som købtes til selveje omtrent samtidig, havde 95 tdr. land dyrket med samme hartkorn og kostede 1140 rigsdaler mod Astrupgaards 675 rigsdaler.

Ejendommeligt nok har der udstrålet flere veje fra Astrupgaard. Vejene fra Fastergaard og Klokrose samledes for over 150 år siden i heden ca. 400 m sydøst for Astrupgaard nær ved — eller der — hvor Astrup By ligger. Vejen fortsatte skråt ned mod Astrupgaard, ind ad gårdens vestre gårdsled (åbning mellem stuehus og fløjhus) gik så over gårdspladsen og ud gennem en port i det nordre hus (ladebygningen) mod nord og nordvest efter Herborg, Videbæk og Brejning til. — Se, hvad Søren Vestergaard skriver i »slægtsminder« om begravelsen af en af Kr. Astrups B3 små piger.

Ved senere byggeri er der vel blevet en port i stedet for gårdsled, så begge parter har ret.

Ud fra denne vej ca. 200 m nord for gården gik der en vej mod øst ad Fasterlund vel der, hvor 2 af Søren Astrups døtre B2 og B4 fik udflytterejendomme. Endvidere en vej ad Sædding omtrent som den ligger nu. En tredje vej gik ca. 200 m vest for gården ud fra Sæddingvejen i sydvestlig retning gennem heden og delte sig i det sydvestlige hjørne af gårdens jord, den ene ad Slumstrup og den anden ad Slumstrup Mølle.

Efterhånden som al jorden blev dyrket, ændrede vejene retning, undtagen — som nævnt — Sæddingvejen. De måtte rette sig efter agrene og går derfor nu i rette vinkler.

Disse veje giver anledning til nogle betragtninger. Da kirkerne under den mægtige vækkelse i det 12. og begyndelsen af det 13.

*) Fra anden side hævdes, at gården snarere har været på 800 ha end 800 tdr. land; det er muligt, men det har været i fjerne tider.

århundrede blev bygget, var det væsentlig i nærheden af eller på selve de gamle gudehøvs fundamenter. Det er givet, at samfundene har omfattet mange familier inden for hvert sogneområde, ellers kunne de ikke have magtet den kolossale opgave: at bygge de nu 1000 gudshuse, som står endnu, i modsætning til samtidige slotte og borge, der i dag næsten alle ligger i grus.

Det er altså rimeligt at antage, at navne som Astrup, Faster, Fasterlund, Klokmose Slumstrup, Sædding o.s.v. har eksisteret længe på ovennævnte tidspunkt med den ret fyldige befolkning.

Forbindelsen mellem bostederne har været stier, der søgte uden om lavningerne, som var moradser dengang. Det er betegnende, at vejen til Sædding går for enden af begyndelsen til Astrup Kær og for enden af kæret, der begynder nær ved Fyrstenborg i Sædding, og at vejen gennem gården har retning uden om Fiskbæk Kær til Herborg og går langs med vestre side af Herborg Bæk efter Videbæk og Brejning.

Var det nødvendigt at forcere et vandløb, benyttede man vadestederne: steder, hvor terrænet havde stort fald, og hvor strømmen derfor var stærk, og løbet grundt og fast. På sådanne steder byggedes ofte vandmøller. I denne forbindelse kan vi tænke på Slumstrup Mølle, hvis oprindelse uden tvivl har været et vade-sted, hvorover man færdedes fra Sædding til Faster (kirke) og omvendt.

I de fleste tilfælde har stierne, som senere blev til veje, da vogne blev trafikmiddel, søgt kirken som det centrale punkt i sognet. Det har også været tilfældet i Faster, men når vi så et andet sted i sognet — som ved Astrupgaard — møder et vejcentrum, kan vi vist med rette ud fra det ovennævnte slutte, at Astrupgaard er et ældgammelt bosted, der i fjerne tider har været en torp*) med flere familier. Senere indskrænkedes den til 2 familier, hvad vi kan se i 1. del af bogen. I begge tilfælde har de holdt sammen af fornuftgrunde, bl. a. af sikkerhedshensyn.

En omstændighed mere tyder på eksistens helt tilbage i den hedenske tid. Vi har nemlig mange bosteder med navne af religiøs oprindelse. Der er særlig mange med f. eks. Tor: Torstrup =

*) Gl. nordisk udtryk for en samling huse, og fra dette udtryk har vi endelserne trup og rup, drup m. fl.

Torstorp, men også en del med As — oldnordisk udtryk for en gud — f. eks. som her: Astrup = As's torp.

Da Søren Astrup overtog gården var den mindst på 256 tdr. land, men i 50'erne solgte han 60 tdr. land hede til Morten Hahne, fortæller Jan Aas, der som sognerådsformand indberettede denne »historie« til udvalget for mindeparken i »Kongenshus.«

Senere udstykkedes 27 og 31 tdr. land til 2 døtre, Maren B2 og Kristine B4 og ca. 34 tdr. land til Kræ Vestergaard B7. Christen Astrup B3 fik 84,6 tdr. land, da han overtog gården efter sin far, og den størrelse har gården endnu i dag. Den sidste udstykning fandt sted, da Mads Lodahl solgte 20 tdr. land til B4C1.

Jorden er ler- og sandmuldet. Der er en del eng til, idet Astrup Kær begynder ved gården, der ligger på østre side af lavningen. Nabogården ligger ca. 150 m øst for og noget højere. Den bebos nu af Knud Aage Hjøllund A4 B4 C2 D7.

De fleste af oplysningerne om Astrupgaard er givet af ovennævnte Jan Aas Jansen, som med stor dygtighed og interesse har stillet sig til rådighed for mig, hvad jeg er ham meget taknemmelig for.

Astrupgaardslægten (eller SØREN ASTRUPSLÆGTEN)

*A4 Søren Christensen (Astrup)
og hustru Ane Christensdatter*

A4 Søren Christensen, kaldt Søren Astrup f. 22.11.1814 på Astrupgaard, som han arvede, d. 13.5.1895, g. 1841 m.
Ane Christensdatter f. 15.9.1823 (efter kirkebogen 16.9.1823), d. 8.10.1912; (D. af gdr. Chr. Hansen i Vestergaard, Klokemose, og hustru Maren Andersdatter f. 16.2.1800, d. 28.7.1888; D. af gdr., kromand og sognefoged Anders Hansen, kaldt Anders Ravnsbjerg — efter hans gård i Brejning — hvis søn Hans Sig blev gift med Maren A2 og hvis datter Mette blev gift med Jakob Christensen A3 kaldt Jakob Søndergaard).

Vi ser da, at Søren Astrups slægt hører til Ravnsbjergslægten ligesom Hoversig — og Søndergaardslægten.

Kun undres man umiddelbart over, at de 3 søskende blev gift omtrent samtidig, skønt Sørenes kone er en generation senere end svogrenes koner, men det viser sig — forklarende — at Maren Andersdatter er født 10 år før hendes søskende i Hover og Søndergaard — og så er den undren ovre.

Da Anders Ravnsbjerg og hustru dominerer i slægterne A2, A3 og A4, er det rimeligt, at vi lader kirkebøgerne fra Viborg Landsarkiv fortælle om dem:

Anders Hansen Ravnsbjerg var søn af gårdmand Hans Lauritsen i Østergaard, Nr. Vium Sogn, og blev født her som tvilling 3.12.1772. Han døde 5.3.1861, 88 $\frac{1}{4}$ år gl. og var da enkemand og aftægtsmand i Søndergaard. Det vil altså sige, at han var sine sidste år hos datteren Mette, hvad vi ikke har hørt noget om før.

Hans kone Dine Madsdatter var født 9.1.1777 i Vorgod sogn som datter af Mads Michelsen og Maren Christensdatter; hun døde 15.4.1839, 62 år gammel.

Anders Hansen og Dine Madsdatter er viet i Vorgod sogn 1799.

En sønnesøn Søren Vestergaard B7 C4 har skrevet: Nogle oplysninger og minder om Ane og Søren (Astrup) Christensen:

Til fætre og kusiner.

»For at bevare et minde om dem, deres hjem og virke, har jeg i dette lille hefte nedskrevet et uddrag af det, jeg kender om disse to prægtige mennesker, der var anset og æret af alle, som kendte dem.«

(Som det ses, er »slægtsminder« kun beregnet for en mindre kreds, men jeg har bedt om og fået tilladelse til at gengive det, stort set uændret, da jeg finder det smukt og meget værdifuldt, også m. h. t. oplysninger).

Omtrent 10 km nordøst for Skjern ligger Astrup by i Faster sogn. Byen ligger på et højedrag, hvorfra man ser ud over et frodigt landskab, hvor gårdene ligger tæt sammen. Både byen og omegnen har nutidspræg.

Helt anderledes så egnen ud i midten af forrige århundrede. Hvor Astrup by nu ligger, lå der dengang kun et par gravhøje — »Wollehyw«, og talte deres tavse sprog om hensovede slægter. — I sognet fandtes kun få gårde, men store hedestrækninger. Til nogle af gårdene hørte der flere hundrede tdr. land — dette var

også tilfældet med Astrupgaard, der lå nær omtalte gravhøje. At gården har matr. nr. 1a, viser, at den har været denne sognedels største, ja, måske endog en tid den eneste gård — fra den er der udstykket en del gårde.

På den tid ejedes Astrupgaard af Søren Christensen, gift med Ane Christensdatter, datter af Chr. Hansen, Klokmose, Faster.

Astrupgaard var en typisk vestjydsk bondegård med lange, lave, stråtækkede bygninger, laden var en såkaldt agerrumlade, vist nok bygget af strandingstømmer. Stuehuset havde indvendig hvidkalkede lervægge og sandbestrøet lergulv, kun i soveværelset og i storstuen var der hvidskuret bræddegulv, storstuen var i husets hele bredde og meget rummelig, beregnet til fest og dans. I dagligstuen stod et langt bord med fast bæk ved den ene side og en skammel ved den anden. Desuden var der en stor bilæggerovn med en skuffe foroven, hvori der tørredes malt til ølbrygning. På væggen hang et ur med røde æbler på urskiven og med blankpudsede messigkæder og lodder. Der findes endnu gamle møbler, som på den tid havde plads i stuerne.

I disse omgivelser levede altså Søren Astrup og Ane og delte med- og modgang.

Kort efter deres bryllup slagtedes der en ko til den ret store husholdning. Efter den tids skik var det husmoderens pligt at forestå slagtingen. En gammel nysgerrig kone indfandt sig nu for at se, om den endnu ikke 20 årige Ane nu også forstod sine sager. Da koen skulle parteres, stod Ane og betænkte sig lidt, så sagde konen: »Du har selvfølgelig lært, hvordan en ko rigtig skal skæres i stykker, tag kun fat!« Men nu kom Søren sin unge kone til hjælp, idet han sagde: »Det betyder intet, hvordan det bliver skåret i stykker — hvad der ikke er i det ene stykke er jo i det andet!« Så tog han kniv og sav og skar koen i stykker. — »Sådan var Søren så god til at hjælpe mig!« sagde Ane, da hun som gammel kone fortalte denne oplevelse.

Med årene blev Søren og Ane (eller Ann som hun i daglig tale kaldtes) velsignet med en stor børneflokk, nemlig 9 døtre og 2 sønner. Sønnen fik begge navnet Chr. efter deres bedstefædre. I daglig tale hed de »store Kristen« B3 og »lille Kristen« B7. Sidstnævnte var den yngste, han blev med tiden den største, men hed fremdeles »lille Kristen«. Han kaldtes senere ved sit mellemnavn,

Vestergaard. Han var født med en vanskabt fod (ligesom sin fader). Hans moder græd, da hun første gang så ham. Hendes mand trøstede hende med at sige: »Det skal du såmænd ikke græde over, det er ikke godt at vide, hvem af vore børn vi skal få mest glæde af.«

Børnene fik hver sit arbejde at passe. På den store gård var der mange slags arbejde at udføre både ude og inde. Af mælken skulle der laves smør og ost, det var et stort arbejde. Det var datteren Marens B2 opgave altid at have et større antal store oste på lager, men da hendes mor var gavmild mod fattige folk og delte ud med rund hånd også af ostene, var det ikke så let altid at holde det bestemte antal — »for mor giver dem jo væk!« sagde Maren.

Der skulle bages rugbrød, brygges øl, laves klipfisk. Dette sidste foregik på den måde: Når vesterhavsfiskerne om foråret kom ind med store fangster torsk, sendte de en mand, en såkaldt løber, rundt til de omliggende sognes større gårde med underretning derom, og så kørte man ufortøvet til havet efter et læs torsk. De blev så rensat og hængt til tørring langs lademuren. Fisken kunne så bruges hele året. De større børn havde kvierne, en stor fåreflok og gåseflok at vogte. Deres far var streng imod dem, dersom dyrene kom i kornet.

En dag havde en af drengene (5—6 år) fået fat i en hammer og søm, hvormed han slog en mængde huller i et kalveskind, der var udspændt til tørring på en ladedør for senere at sælges. Da hans far opdagede, at skindet var ødelagt, fik han fat i den lille synder, og idet han pegte på skindet, spurgte han vredt: »Hvem har gjort det?« men da drengen glad og fri svarede: »Det har jeg gjort!« fik han slet ingen straf — kun en formaning. Det glemte drengen aldrig.

Søren Astrup var en meget foretagsom mand. Han prøvede på at forbedre jord og avl så godt, det lod sig gøre. På ejendommen findes store mergelgrave, derfra er marken merglet. Kalkindholdet var lavt, så der skulle bruges mange læs »lim«, som man kaldte det, pr. tdr. land. For at forbedre sæden, pillede han de bedste kerner fra og fik på den måde et lille parti sæd til videre fremavl.

Han drænede forskellige steder i marken med kampestens-ledninger. Heden kunne på den tid (hvor kunstgødning endnu ikke

fandtes) kun opdyrkes lidt efter lidt af mangel på gødning. Engene var højt i kurs, fordi der groede det uden gødning og gav værdifuldt foder. Søren Astrup købte eng til 1100 kr. pr. tdr. land — det var mange penge dengang. Til gården hørte store engarealer, ca. 18 tdr. land eng og kær med tørvejord hjemme ved gården og desuden enge i Skjernaadalen.

Det var et drøjt stykke arbejde at få dette store areal slået med le, revet med håndrive og vel for en stor part kørt hjem med studespand. Ad dårlige veje trak de sindigt de trækslede vogne den ca. 15 km lange vej til Skjernengene og hjem igen med et læs hø hver dag. De trækslede vogne måtte smøres godt i madfedt til så lang en tur, ellers »skreg« de, inden de kom hjem igen. Man var mange folk på gården — man levede sammen i god forståelse og havde det meget fornøjeligt til daglig. — Når der f. eks. skulle høstes, fortæller en af døtrene, var der 6 karle til at høste og 6 piger til at »binde op« (binde negene), man fulgtes ad — både i skår og når man gik tilbage for at begynde på et nyt skår. De havde »trøsteren« (madkassen) og »skægmanden« (ler-øldunken) med og spiste i marken.

Man havde i over 20 år en karl på gården — Jeppe hed han, han var godmodig, men småt begavet, ham havde hans medtjenere mange småløjer med. Således hændte det engang, de bjergede hø ved den vandrige Skjern Aa, at de fik ham til at vade tværs over åen med alt sit tøj på, fordi de påstod, at ovre på den anden side var der en pige, som gerne ville tale med ham. — En pinse-dags morgen var Jeppe ikke til at finde. Endelig blev man opmærksom på, at en mand stakkede tørv langt ude i heden — det var Jeppe. Han var stået tidligt op, og da han syntes, det så ud til regn, skyndte han sig ud i heden for at stakke de tørre tørv trods helligdagen. Da han kom hjem, sagde han ydmygt og undskyldende til sin husbond: »A tøv', det trak sådan op til regn!« Engang klagede han til sin husbond over, at det var så koldt i karlekammeret, hvortil Søren Astrup, som var meget spøgefuldt anlagt, svarede: »Så kan vi bytte soveværelse, Jeppe!« — Da det så blev sengetid, rejste Søren sig, og idet han gik hen mod døren, sagde han henvendt til Jeppe: »Ja Jepp', så go'r a ad æ kaa'l-kammer!« — Jeppe stod og så nedad, glippede med øjnene og sagde så: »A tøv's lissom de er sådan halv sær!« — Der blev

ikke noget bytte, og Jeppe klagede ikke oftere. Engang havde Jeppe dog fået plads på en anden gård, men kunne ikke finde sig i at være der og bad om at få lov at komme tilbage til Søren Astrups igen, og det kom han. —

Livet på Astrupgaard var præget af arbejde, flid og stor sparsommelighed i det daglige — intet måtte spildes. Når fårenes vogter drev omkring med flokken til græsbevoksede lavninger på de store heder, havde de strikkestrømpen med for at udnytte tiden. — En dag havde datteren Kristine tabt en strikkepind derude i lyngen — hun var meget ked af det og bad derfor Gud så mindelig om at måtte finde den igen — hun gik så tilbage og ledte og fandt sin strikkepind. Denne bøn høreelse af sin barnebøn var senere værdifuld for hende.

En dag Søren Astrup var i marken med stude og vogn, greb han en levende hare — han fik den med på vognen. Haren skreg op, så studene blev skræmt og fo'r afsted hjemad med vognen. Børnene løb ind til deres mor og sagde: »Studene kommer springende med vognen, og hvad mon der er i vejen med far, han skriger sådan!« men det var altså haren, de havde hørt.

Lærer Pedersen fortæller i sin bog »To Hundrede Aars Trosliv«, at der en dag kom en mand til Astrupgaard og præsenterede en hest, han havde købt, og efter at have fortalt om handelen, spørger han: »Synes du ikke, det er en god handel?« hvortil Søren Astrup svarede: »Jeg synes næsten, det er for god en handel!« — Denne udtalelse vidner om, at han var en retsindig mand.

En dag kom en fattig husmand og hans kone til Søren for at forhøre, om han kunne undvære en ko — de havde vist mistet en ko. — Jo, de kunne godt købe en, og Søren har sikkert forlangt en rimelig pris. Da husmanden alligevel betænkte sig, siger hans kone til ham: »Synes du, prisen er rimelig, så slå dog til i den gode Guds navn!« og så slog manden til.

Søren Astrup var på mange måder en selvhjulpen mand, idet han havde indsigt i og håndlag til at kunne lave mange forskellige slags arbejder. Ved sin høvlebænk og i sin smedie var han meget optaget, og i de lange vinteraftener sad han i sin stue og lavede strikkepinde, hæklenåle m. m. i ben. — Af halm udførte han smukke arbejder, f. eks. store humlekurve med låg, bikuber, såkurve m. m., alt forarbejdet med stor akkuratess. Man levede

et arbejdsomt hjemmeliv. Tiden blev taget vel i agt også i aften-timerne, da var alle forsamlet i den rummelige dagligstue, og hver havde sit arbejde at udføre.

Under loftsbjælken hang en tranlampe (vel nærmest en skål) med et siv til væge og kastede sit sparsomme lys over stuen. Nærmest lyset sad børnene, der skulle læse lektier, og de, der syede, længere tilbage, de, der kartede og spandt eller strikkede. Fårenes uld var materiale til næsten utallige timers arbejde for gårdens kvinder, før det var forvandlet til gang- og sengeklæder for den talrige familie samt til de mange brudeudstyr, der med tiden blev brug for.

Karlene var også i arbejde, de snoede sime (tyndt halmreb) til at fastsy stråtag med og lavede forskelligt andet arbejde om aftenen.

De levede alle i god forståelse med hverandre og havde sans for humor, så de har uden tvivl haft det hyggeligt og fornøjeligt sammen. Søren Astrup var ung med de unge. Af og til kom unge fra nabolaget, og de fik en dans, mens han blæste på fløjte. Søren Astrup og Ane levede de første år af deres ægteskab som de fleste andre i åndelig henseende. De beflittede sig på at føre et retskaffent liv, gik i kirke, læste en prædiken om søndagen og lærte deres børn at bede aftenbøn, men de holdt også julegilder med dans og deslige efter skik og brug.

I årene 1860—70 begyndte der i Vestjylland en åndelig op-vågnen, der bl. a. gav sig udslag i, at lægprædikanter begyndte at rejse rundt og holde »gudelige forsamlinger« på gårde eller hvor man ønskede det. Flere af disse prædikanter: Julius Dalstrøm, Chr. Møller m. fl. kom også til Astrupgaard og holdt møder. Der kom man også i besiddelse af Rosenius' skrifter, som ikke mindst de voksne børn ivrigt læste i og derved blev delagtig i evangeliet. En dag kom et par af døtrene hjem fra et møde, lykkelige og glade over det, de havde hørt. Straks de var inden for hjemmets dør, udbød den ene med varme: »Tænk — forløsningen er vundet ved Jesu Kristi blod, med Gud på sikker grund er sluttet freden. Hvi har jeg gået ængst'lig? Min sag den er jo god« — o.s.v. (Ahnf. sange nr. 65), hvortil faderen betænkelig sagde: »Så, så, tag det nu med ro!« Ved et møde kort efter, hvor Chr. Møller talte over salme 89, kom Ane Astrup til tro på sine

synders forladelse, så hun med glædestårer udbød: »Nu kan jeg se, at jeg kan blive salig!« — Denne troens vished blev også Søren til del. Han kendte til striden for freden og udtalte engang: »Der er kamp om min sjæl!« Hans kone fortalte følgende: »En dag kom jeg ud i laden og fandt der min mand på knæ i bøn, jeg knælede ved hans side. — Da han igen rejste sig, spurgte jeg: »Er der noget, der trykker dig, Søren?« Han svarede: »Ja — du ved, jeg er dårlig til at læse for andre, og nu vil jeg gerne læse Guds ord for vore folk til daglig. — Det bad jeg om hjælp til!« Hans bøn blev hørt. Der blev herefter holdt husandagt. I begyndelsen hjalp de hinanden med det. Efterhånden vandtes hele den store børneflokk for Herren. Et nyt liv var begyndt på Astrupgaard. Dansens larm hørtes ikke mere, men lovsang til Gud fra en lykkelig familie.

Mens tiden randt, og tranlampen afløstes af petroleumslampen, studespandet af heste og den grønmalede stadsvogn med den smukt udskårne vognkasse (tildels bevaret endnu) erstattedes med fjedervognen — førte den også med sig, at børnene blev færdige til selv at få et hjem. — Til Maren B2 og hendes mand, Mads Christiansen, lod Søren fraskille jord samt lod opføre beboelse og lidt udhus, så de kunne begynde bedriften. Et par år efter fraskiltes igen jord til Kristine B4 og hendes mand, Karl Christiansen (broder til Mads Christiansen), og der blev ligeledes bygget begyndelsen til en gård til dem.

Til de indvendige mure brugtes hjemmelavede lersten — »grå sten«. Søren Astrup havde også en lille teglovn ude i marken, så muligvis er alle stenene til ydermurene brændt der. Det hele murede i ler. Byggeriet gav meget arbejde til gårdens folk.

Den ældste datter, Mette, var svagelig. Hun havde en dårlig ryg, var tunghør og led af astma. Hun var familiens syerske — hun blev hos sine forældre al sin tid. En dag stod Mette og hendes søster Karen B5 for sig selv i et udhus og »hviskede« sammen om forlovelser, de hemmelige og de mulige. Karen sluttede med at sige: »Det værste er, at jeg synes, der ingen er til Kræsten«. — »Hva'?'« sagde Mette. — Så måtte det jo gentages noget højere. Kristen Vestergaard, som ubemærket var i nærheden, hørte det også, og han morede sig over søstrenes omsorg for ham. Med tiden blev der også en pige til ham. Hans søster, Dine, kom nogle år

efter i tjeneste hos sognefoged Mikkel Jensen, Skjern, hvor hun »bløw' så møj godt te må'd«, sagdes der. Dette blev nok anledning til, at datteren der, Mette Kathrine, og Kristen Vestergaard blev kendt og senere gift.

Den ældste søn, Kristian Astrup, overtog ret tidlig slægtsgården. Han spurgte en dag sin far, om han kunne købe gården, og i så fald til hvilken pris. Faderen forlangte for gården, men regnede ikke med, at Kr. Astrup kunne klare det med pengene. — »Jeg vidste jo ikke,« sagde han siden, »at han havde Jens Astrup i baggrunden.« Men Kr. Astrup kunne betale købesummen — han var nemlig hemmelig forlovet med Kirsten Marie, datteren fra nabogården.

Købesummen var ret beskednen, i kontanter vistnok 4000 rbd., men dertil kom en ualmindelig stor aftægtsforpligtelse. Søren, Ane og Mette skulle have lejlighed på gården for livstid. Der skulle ydes dem pleje og begravelse. Den årlige aftægtsydelse omfattede alt, hvad de havde brug for: mælk, brød, kartofler, alle slags kolonialvarer, slag, brændsel, får i græsning, så de havde rigelig uld. Altsammen i større mængder, end de kunne forbruge, så der var overflod i aftægtslejligheden. — Kristen Astrup Sørensens overtog Astrupgaard i 1874.

Dog flyttede Søren Astrups ikke straks i aftægtslejlighed. Han havde nemlig fraskilt et stykke jord ca. 1 km fra gården — dertil flyttede han et stykke af laden og byggede et stuehus. Til dette nye hjem drog Søren og Ane med børnene: Mette, Kristen og vel mindst een mere af de endnu ugifte døtre. Søren Astrup og hustru boede derefter i 7 år på den nybyggede udflytterejendom — afstod den omkring 1882 til sønnen Chr. Vestergaard.

De tog så ophold på Astrupgaard til deres død, når undtages, at de sommeren 1883 boede hos Chr. Vestergaard, indtil det nye stuehus blev færdig. — Dette år (1883) lod Kr. Astrup nemlig et stort og efter den tid ualmindeligt velbygget stuehus opføre med rummelig aftægtslejlighed til sine forældre og søster. Han var flere gange syg af lungebetændelse, som han også døde af på sygehuset i Tarm den 24.5.1886.

Der er bevaret et brev fra Chr. Vestergaard, skrevet til hans broder nogle dage før han døde — lidt afkortet lyder det således:

Astrup den 21. maj 1886. »Kjære, elskede broder!

Herren velsigne dig både til legem og sjæl, og måtte hans fred, som overgår al forstand, bevare både hjerte og tanker i Kristus Jesus! Amen. Så sidder jeg nu her for at opfylde dit ønske, og det er med hel forunderlige tanker.

Min kære, min eneste broder, aldrig før har jeg således forstået, hvor nær vi er sammenbundne med kødets bånd, og hvor tomt det ville være ikke at have nogen broder mere på jorden. Tankerne herpå og på de endnu ømmere bånd, som derved ville bristet*), nedsætter mig i en hel tom og vemodsfuld stemning. Men forlad mig broder, det er nu slet ikke ret, at jeg derved måske opvækker dine følelser ved at fremsætte mine egne, men måtte Gud selv stille vore hjerter og give os nåde til at se alt fra Gud og alt i Gud, da var man lykkelig. —

Ja kære broder, se på Gud, istedet for på dig selv. Han banker atter kærlighedens slag på dit hjerte, og hvad vil han dermed sige? — »Se hvor jeg elsker dig«. Dette er det rette billede af Gud, så er han malet for os i ordet — bed om nåde til at holde det klart for dit hjerte.

Hvor godt at vende sine øjne bort fra, hvad der er i og hos sig og lægge sig til hvile på den evig klippefaste grund: Guds egen frie udkårelse i Kristus Jesus, at han udvalgte os i ham efter sin egen viljes velbehagelighed, sin herlige nåde til lov. Alt hvad der er i os er falsk og bedrageligt, men her er grunden til lykke og fred. Ja Gud være evig tak og pris!

»Vel har du valgt en fattig brud, men valget var jo frit«.

Og så kære broder, ved jeg intet andet råd at give, end som du er at kaste dig i nådens favn — hvordan du er eller har været, kommer ikke der i betragtning, blot du kommer. Den som kommer til mig, kaster jeg ikke henud, siger Jesus. Han vil ingen synders død, og den, som med frygt for sit eget hjertes bedrag kommer til ham, skal ved Guds evige trofasthed blive frelst og salig.

Og så, kære broder, sender jeg måske min sidste hilsen og farvel. Tak for svundne dage. Gud give os et glædeligt gensyn hjemme hos vor fader. Jeg har de hjerteligste hilsener at bringe

*) Båndet mellem ham, hans hustru og børn.

dig fra din kone og børn, forældre og søskende. Vi er alle raske. Og så skriver jeg endnu engang med tårer hjertelig hilsen og farvel fra Mette Kathrine og din broder Kristen.«

Da stuehuset var færdig i efteråret 1883 flyttede Søren Astrup og Ane samt Mette tilbage til Astrupgaard i aftægtslejligheden og fortsatte deres arbejde ved høvlebænken, rokken og symaskinen. Søren udtog selv alt sit træ hos tømmerhandleren, det skulle være ekstra godt. Eg eller det fede, røde fyrretræ, som næsten hverken orm eller tiden kan bide på. Han lavede ben-pølsepinde til præstegården i Borris. I sine sidste år gik han ved stok til daglig — den afmærkede han som alenmål (så man kan sige, han havde tommestokken ved hånden). Den gemmes i familien. —

I gårdens vestlige længe var en port, som altid var lukket, men en dag, der var begravelse over en af Kr. Astrups små piger C1, blev porten lukket op, så kisten kunne føres den vej fra gården. En lille pige spurgte Søren Astrup: »Hvordan kan det være, at vi skal ud gennem den port i dag?« Han svarede: »Jo, det skal man en sådan dag!« Forklaringen er uden tvivl den, at den gamle vej fra denne port og langs med havens stendige til sognevejen, er den oprindelige vej til gården. — Den ældre slægt holdt fast på, at ved bryllupper og begravelser skal vogntoget »følge kirkevejen«, d.v.s. den oprindelige til gården udlagte vej. Det var altså af pietet mod gammel slægtsskik — derfor nævnes det her som et karaktertræk hos Søren Astrup. — Så vidt vides, findes der nu kun et brev, som Søren Astrup har skrevet. Det er til en datter. Skriften er fin — uden tvivl skreven med gåsefjer. Af brevets indhold følgende:

»Astrup 11. december 1884. Kjære datter.

Efter dit forlangende vil jeg skrive nogle ord. Hvad os angår, så har vi det, Gud ske tak, godt, skønt der nok kan være noget, som trykker lidt. Kunne det have været bedre for os at blive det fri, så er jeg sikker på, vi blev det. Vi har en kjær fader, som seer og ved, hvad der er os bedst tjenlig. Lad os derfor bede Gud om nåde til, at vi med tålmodighed tager imod alt, hvad Herren pålægger os.

Jeg har for nogen tid siden været ved Videbæk doktor. Han

sagde, han nok kunne hjælpe mig lidt, men kurere mig kunne han ikke, for mine lunger var for store«. — Brevet slutter: »Vi håber, du kommer hjem i julen og så ikke tager tiden alt for knap. Jeg må slutte med mange kærlige og hjertelige hilsener fra os til eder alle. Og vi ønsker eder en glædelig jul. Og så farvel i Jesu navn. Søren Christensen, Ane Astrup.«

Søren Astrup led gennem mange år af astma. Når det var værst, sov han om natten i kostalden — luften der hjalp ham noget. Med årene tog sygdommen til. Engang under et hårdt anfald udtrykte han sit salighedsråb med sangerens ord: »I frelsernavnet Jesus er al min salighed«. — I denne tro sov han ind den 13. maj 1895. I 1898 døde Mette B1.

Så var Ane Astrup nu ene i sin stue i mange år. Hun fik en god og kærlig pleje af sin svigerdatter, Kirsten Marie, og hendes døtre, samt hendes mand i andet ægteskab, Mads Lodahl.

Hun fulgte sine mange børn og børnebørn i tankerne og omsluttede dem alle med kærlighed og vedholdende forbøn. Det var hende til stor glæde, når nogen af dem kom på besøg — da lyste hendes milde ansigt, og hun havde altid noget at traktere med. I sin have havde hun æbler og dejlige, gule blommer at forære bort af. Var det ikke frugttid, så kunne hun altid trække en kommodeskuffe ud og der hente et stykke kandis med en tråd igennem. Jo, hun var en herlig bedste at besøge. — En dattersøn fortalte, hvordan han som dreng var et ærinde hos sin bedstemor: »Jeg skulle med ud i haven, og bedste siger til mig: »Du må tage et æble af træet!« men så sagde jeg til hende: »Du må hellere give mig et, bedste« — for så vidste jeg, at jeg fik det største, hun kunne finde!« — Hun havde et kærligt sind mod alle. — Det største, der kan siges om hende, er dog, at hun var en gudfrygtig kvinde, der levede sit liv med Gud og blev til velsignelse for sin omgivelse, særlig for sine børn. — I sin sidste tid var hun svækket på evner. — Hun døde mæt af dage den 8. oktober 1912.

Hvordan gik det så Søren Astrup og Anes store børneflokk (og deres mange efterkommere)?

Ja, det er et kapitel for sig, tilmed så stort og omfattende, at vi må lade det ligge — men hver slægtsgren for sig bør nedskrive nogle minder for efterslægten.

Dog — så meget skal siges om børneflokkene fra Astrupgaard, at det gik dem alle godt. Mens de var sammen i deres barndomshjem, levede de med hverandre i skøn harmoni, og det fortsattes uændret gennem hele livet. — De fik troende ægtefæller, med hvem de levede med og for Herren.

Når de senere i livet nu og da var forsamlede ved familiefester, genlød stuerne af livlig samtale, spøg og latter, men man forsøgte aldrig ved en sådan lejlighed at bruge Guds ord og samtale om det, og de sang mange åndelige sange sammen.

Deres stemmer er forstummede hernede iblandt os, thi også de er alle forlængst døde — dog nej — de lever. — De troede jo på Jesus, og han har sagt: »Jeg er opstandelsen og livet — den, som tror på mig, skal leve, om han end dør.« Joh. 11, 25.

Børnene samles i deres faders hjem. — Lad det også være vort evighedsmaal. Med taknemlighed mindes vi vore kære, deres kærlighed, deres opofrelse og deres forbønner.

Æret og velsignet være deres minde!

Børn B1—11

A4 B1 Mette Sørensen f. 10.12.1842, d. 26.11.1898; Mette var en meget gudfrygtig kvinde, holdt en tid søndagsskole i Hanning og — gik den lange vej.

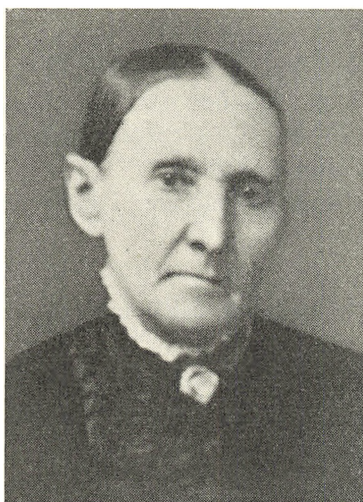
Hun var meget afholdt af sine søskende, hvem hun rejste rundt til og syede for. Der var mange børn, så hun tog ophold hvert sted så længe, der var nyt at sy eller brugt at sy om. Ikke mindst det sidste tog tid, thi den tids »hjemmegjorte« tøj var der »hold i«, det kunne vendes og det blev vendt, om det så kun var en drengeskjorte.

Da Søren Astrups døtre var hjemme, gik de også om sommeren i uldne kjoler; det var for ringe at gå i bomuldskjoler. Mette skriver engang til en søster: Man kunne jo nok købe noget af det billige bomuldstøj, men når det er vasket et par gange, er det forbi med både farve og holdbarhed.

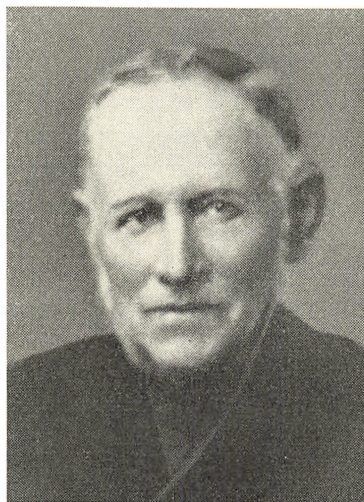
Ved disse ophold i hjemmene blev hun rigtig ven med børnene. En søsterdatter siger om hende: Moster Mette var livlig, vi holdt så meget af hende. På hende passer ordet: elsket og savnet.

A 4 B 1 Mette Sørensen

A 4 B 2 Maren Sørensen

Mads Christiansen, g. m. B 2

B2 Maren Sørensen f. på Astrupgaard den 3.12.1844, d. 25.9.1932, g. 1871 m.

Mads Christiansen f. 21.9.1841, d. 15.8.1923; (S. af P. Christiansen, Bjerrum, Mosegaard, Øster Skjern) ejede en udflytter-

gård fra Astrupgaard mod nordøst på 18 tdr. land ager og 19 tdr. land hede, idag på 39 tdr. land.

De var meget stilfærdige og rettænkende mennesker, der måtte gennemgå store sorger, idet alle børnene på nær en døde som små eller ganske unge. I dag — med alle lægevidenskabens triumfer — kunne de alle have været reddet. Et eksempel på hans redelighed: En gang han byttede et vædderlam med en svoger B7 sørgede han for, at begge dyr blev vejet, »for jeg ville da nødigt være dig for nær«, sagde han. Maren strikkede strømper til fattige børn.

Børn C1—6

C1 Søren Astrup Christiansen døde 14 år gammel af sukkersyge.

C2 Peter Christian Christiansen døde 11 år gammel af halssyge = difteritis.

C3 Ane Astrup Christiansen døde som lille af gastrisk feber.

C4 en pige, døde kort efter fødslen uden at blive døbt, blev smittet af C3 umiddelbart efter fødslen.

C5 Anton Christiansen f. 13.3.1880, døde 1901 af sukkersyge.

C6 Johan Christiansen f. 7.10.1883, g. 1910 m.

Kristine Astrup Vestergaard f. 4.6.1886; (D. af gdr. og missionær Chr. Vestergaard Astrup B7) altså en kusine.

Johan arvede fødegården, var søndagsskolelærer i hjemmet i mange år.

Børn D1—2

D1 Marie Christiansen f. 15.5.1911; Luthersk Missionsforenings H. i Hillerød, g. 1934 m.

Peter Nygaard Knudsen f. 16.10.1909; (S. af gdr. P. Chr. Knudsen, Fasterlund) har fødegården, der engang blev udskilt fra den østlige del af Astrupgaard.

Børn E1—4

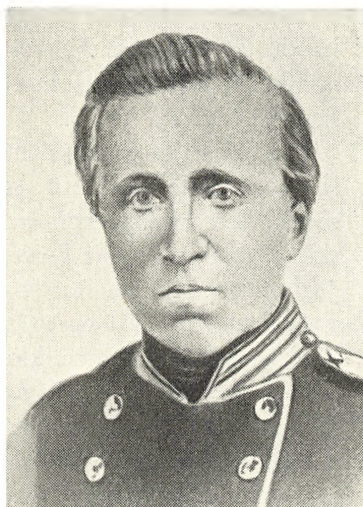
E1 Ruth Nygaard f. 15.11.1939; E2 Martha Nygaard f. 15.9.1943; E3 Erling Nygaard f. 9.12.1945; E4 Gunner Nygaard f. 2.6.1948.

D2 Mads Christiansen f. 20.12.1916; Luthersk Missionsforenings H. i Hillerød, har fødegården, g. 1940 m.

Kathrine Juul Christensen f. 30.10.1919; (D. af landmand P.

Kirsten Marie Jensen, g. m. A 4 B 3

A 4 B 3 Christen Astrup Sørensen

Christensen i Aadum, Tarm) Luthersk Missionsforenings H. i Hillerød.

Børn E1—6

E1 Sonja f. 25.9.1941; E2 Mogens f. 7.7.1944; E3 Jonna Kristine f. 29.6.1946; E4 Inger Marie f. 20.1.1949; E5 Grethe f. 6.5.1954; E6 Peder Midtgaard f. 14.8.1955.

B3 Christen Astrup Sørensen f. 22.7.1846, d. 24.5.1886; ejede fødegården Astrupgaard, g. 1874 m.

Kirsten Marie Jensen f. 1.12.1851, d. 2.6.1941; (D. af gdr. Jens Madsen Astrup i nabogården) g. 1888 m.

Mads Lodahl Christensen f. 8.12.1860, d. 14.2.1923; (S. af gdr. P. Christensen, Sdr. Lodal, Faster).

Datteren C2 skriver: »Af det, som mor fortalte fra sin første ungdom, husker jeg kun:

Må jeg ikke gå ned til Sørens i aften og få mine fødder varme? (ved leg og dans). Der var nemlig ret livligt dernede (på Astrupgaard) men ret stille i hendes hjem. Det blev til kærlighed mellem Kr. Astrup som den tredjeældste og Kjesten Marie som den yngste fra nabogården, så det blev til et kort »flyt«, kun ca. 200 m.

Mor var rettskænkende og ville gerne hjælpe dem, som ikke havde det så godt. Vi børn blev ofte sendt af sted med en god kurv; foruden gav hun til dem, der kom ved døren, og det kom der tit.

Det må have været en meget svær tid for mor, da først søster Ane døde, og far en måned efter af lungebetændelse. En søndag eftermiddag kom der bud fra Tarm, at mor og vi børn skulle komme og sige farvel til far. Vi sang just i det øjeblik: Jeg ved et navn så stort og kært, det navn har liv i sig. Det var faster Mette B1 og en anden faster, der sang. Vi børn kom hjem samme aften, men ikke mor.

Dagen efter, da vi gik og længtes efter mor, kikkede vi ind til bedstefar, og der sad mor, ganske hvid i ansigtet. Jeg ser det endnu, og det er for mig, som det var sidste gang, jeg så mor med sit sorte hår. Det blev hurtigt hvidt efter så stor sorg og savn.

Mor var altid flittig med sine hænder, men læste også meget, særlig af Luther og Rosenius.

Jeg mindes hende som en rettskænkende og støt kvinde.«

Jeg (udg.) kan tiltræde den sidste bemærkning. Som 12 års dreng tjente jeg på gården. Jeg havde stor respekt for hende, god og dygtig som hun var, respekt for hendes stilfærdige og ligevægtige væremåde, der sammen med hendes legemlige rankhed gav en vis værdighed.

Således glemmer jeg ikke en middagsstund, da jeg var listet i jordbærrene og pludselig så hende stå i gangen uden at sige et ord. Jeg bad om forladelse og mødte kun venlighed. Jordbærrene blev ikke besøgt mere, og episoden blev ikke drøftet mere.

Børnene kan kun huske om deres far, at han var jæger og kom hjem med harer i tasken.

At han ikke har været en ubetydelig personlighed, forstår man af, at den unge sognepræst H. S. Vilstrup og han var ungdomsvenner og skrev sammen. Der er således bevaret et brev fra pastor Vilstrup til Kr. Astrup, da han var soldat. Det har stået lidt afkortet i »slægtsminder«, men er nu sat ind i sin rette sammenhæng.

Borris præstegård den 26. juli 1869.

Min kære Kristen Astrup!

»Det glæder mig at høre fra dig og erfare, at du har det godt i din stilling efter omstændighederne, og at du uden at samtykke i ugudeligheden dog efterhånden finder dig bedre i din stilling, idet du bliver bekendt med flere troende både blandt soldaterne og i byen, ja, Herrens vej er nok trang, og det er svært altid at stå på krigsfod med verden, men *salig* er dog, som David siger, den mand, der ikke vandrer i de ugudeliges råd og ikke står på synderes vej og ikke sidder i spotteres sæde. Han er salig, fordi Gud er med ham, og *hans* samfund er dog det bedste, for ham fattes intet. — Hans kærlighed overgår al kundskab, hans omsorg for os strækker sig til alle vore fornødenheder. Hos ham er livets kilde, og i hans lys får vi lys. Er Gud for os, hvo kan da være imod os?

Om vi og har ham alene til vor trøst, så er han nok til at give frimodighed i alle ting, også mod vore synder: thi hvo vil anklage os, når Gud retfærdiggør os. Ja, det er det eneste, som giver en urokkelig trøst, at han selv retfærdiggør os, thi hverken vi selv, eller vore venner, eller noget andet kan retfærdiggøre os, men vi retfærdiggøres uforskyldt af Guds Nåde ved den forløsning, som er i Kristu Jesu.

I går så jeg som sædvanlig en del af dine folk i kirken: din moder bar et lille barn til dåben af Jakob Piigs, havde desuden til faddere: Knud Peter og pigen Sine hos Chr. Kastbjergs. Jeg ville ønske, at man altid ved valget af faddere således tog hensyn mere til tro og Guds frygt end andre hensyn.

Jeg var meget ked af, at jeg ikke var hjemme, da Søren Madsen var her. — Dalstrøm holdt den eftermiddag just en forsamling hos Anders Vestergaards, hvor jeg var til stede. Hvis du ser ham inden hans afrejse, må du hilse ham ret meget og ønske ham, at Herren vil være med ham. Hvis du tror, at han ikke har noget imod en lille hjælp til rejsen, og du får lejlighed dertil, ville jeg gerne bede dig give ham på mine vegne indtil 5 rd., ligesom du synes og formår, når du da underretter mig derom, skal jeg straks klarere.

Din kammerat, Anders Mikkelsen, erindrer jeg nok fra forsamlingen nemlig hos Chr. Kastbjergs, som en smuk og lys-

håret karl — jeg takker for hans hilsen og dig for, at du kærligt har mig i erindring. Jeg skal se at tænke på eder i mine bønner, skønt jeg har ondt nok med at tænke på mig selv. Men lad os kun altid blive ved at være svage, ligesom du kalder dig. Guds kraft fuldkommes i skrøbelighed, ham være ære i al evighed. Han være med dig, bevare og opholde dig i troen til hans barmhjertighed i Kristus, og lade din nuværende stilling blive dig til gode, idet du elsker ham og forlader dig på, at han styrer alle ting til det gode.

Din hengivne *H. S. Vilstrup.*

Hils Anders Mikkelsen og andre gode venner og brødre, som måtte kende dig. Beder også for mig som Ef. 6, 19 er skrevet, at ikke jeg, som prædiker for andre, selv skal blive forskudt.

H. S. V.«

Børn C1—3

C1 Ane Sørensen f. 16.9.1875, d. 12.4.1886.

C2 Kirstine Sørensen f. 12.11.1876, g. 1902 m.

Mads Christian Christensen f. 21.4.1869, d. 29.4.1950; bror til hendes stedfar Mads Lodahl Christensen (se under B3) gårdforvalter hos tømmerhandler Hans Bank, Skjern 1902—06, derefter forretningsfører for samme til 1921.

Børn D1—3

D1 Ane Christensen f. 7.8.1903; væverske i Skjern.

D2 Christian Astrup Christensen f. 2.1.1905; handelsudd., egen kolonialforretning i Struer siden 1933, formand for Kolonialhandlerforeningen for Struer og omegn, g. 1939 i Roskilde Domkirke m.

Inger Haarbo f. 15.8.1914; (D. af lokomotivfører A. H., Roskilde) realeksamen 1931, kontor og handelsuddannelse.

Børn E1—2

E1 Lene f. 25.8.1942; E2 Helle f. 5.1.1947, d. 9.1.1947.

D3 Peder Lodahl Christensen f. 18.4.1912; urmager og guldsmed i Holbæk, g. 1949 m.

Elin Jensen f. 10.12.1913; (D. af bagermester P. J., Køge).

Barn E1 Niels Lodahl f. 3.6.1953.

C3 Sørense Petrine Sørensen f. 27.10.1879; g. 1906 m.
Hans Christian Mortensen f. 17.7.1880; (S. af gdr. Morten
Bojlesen, Aarup, Hanning) gdr. i Klokmose, Faster.

Børn D1—5

D1 Kristian Astrup Mortensen f. 30.9.1907; landmand i Klokmose Faster, g. 1948 m.

Jenny Marie Østergaard f. 11.10.1904; (D. af J. Krog Østergaard) ejer af en udflyttergård fra Østergaard, Klokmose til 1944.

D2 Mariane Mortensen f. 8.5.1909; g. 1948 m.

Svend Andersen f. 15.9.1921; (S. af havnearbejder A. A., Esbjerg) havnearbejder i Esbjerg.

Barn E1 Knud Erik f. 25.4.1949.

D3 Kirsten Maria Mortensen f. 6.10.1910; g. 1. gang Christensen.

Børn E1—3

E1 Ruth Christensen f. 6.5.1932; g. 1953 m.

Karsten Atzen Jensen f. 10.11.1931; (S. af tovværksarbejder Jørgen Albert J., Esbjerg) finmekaniker i Esbjerg.

Barn F1 Lis Jensen f. 7.1.1956.

E2 Rita Christensen f. 10.7.1934; g. m.

Bidstrup.

Barn F1 Allan René Bidstrup f. 20.9.1952.

E3 Poul Erik Christensen f. 5.11.1937; chauffør i København.

Kirsten Marie g. 2. gang m.

Henry Verner Rønne Jensen f. 24.3.1909; (S. af rentier J. Otto Rønne Jensen, Odense) lagerist i Esbjerg.

Barn F1 Sonja Rønne Jensen f. 29.8.1949.

D4 Martin Mortensen f. 26.5.1916; ejer af Sdr. Ager i Klokmose, Faster, g. 1955 m.

Maria Petersen f. 9.9.1933; (D. af arbmd. Søren P., Faarvang).

D5 Anna Mortensen f. 7.7.1919; g. 1952 m.

Jes Thomsen Frandsen f. 26.4.1918; (S. af landmand Thomas Fr., Horne pr. Tistrup) landbrugskandidat 1949, assistent i planteavl og ved statens plantetilsyn, bor i Grindsted.

Barn E1 Søren Peter f. 5.3.1953.

A1 Christen Astrup Christensen f. 15.5.1890; den nuværende ejer af Astrupgaard (halvbroder til foranstående C1—5). Da hans moder hørte til Fastergaardslægten, er Astrupgaard altså gået over til denne slægt, medens nabogården med Knud Hjøllund er kommet tilbage til Astrupgaardslægten.

Chr. A. Christensen er formand i elektricitetsforeningen, kasserer i mejeribestyrelsen, g. 1916 m.

Anna Lodahl f. 13.5.1889; (D. af gdr. Jens L., Sdr. Lodahl, Faster).

Børn B1—3

B1 Mads Lodahl Christensen f. 5.2.1917; Borris Landbrugssk., gdr. i Hedeby, Skjern, g. 1949 m.

Ketty Miltersen f. 7.7.1920; fra Mølgaard i Hanning.

Børn C1—2

C1 Karen Lodahl f. 12.10.1951; C2 Christen Lodahl f. 2.7.1954.

B2 Jens Lodahl Christensen f. 14.2.1919; Haslev Landbrugssk., forpagter af Astrupgaard.

B3 Else Marie Christensen f. 18.6.1922; Luthersk Missionsforenings H. i Hillerød, husassistent i gården.

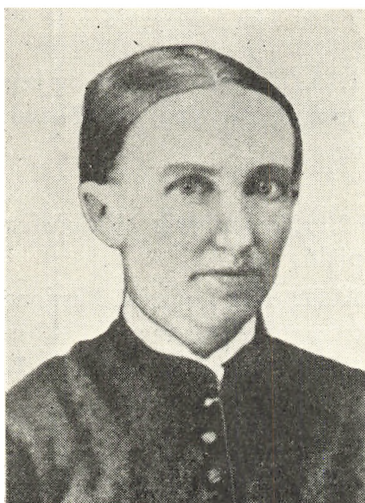
A4 B4 Kristine Sørensen f. på Astrupgaard den 18.6.1850, d. 8.3.1932; g. 1873 m.

Carl Christiansen f. 17.7.1845, d. 1.11.1890; broder til B2's mand og ejede som denne en udflyttergård fra Astrupgaard, den var på 31 tdr. land, hvoraf halvdelen var hede.

Denne familie er stærkt præget af følgende begivenhed:

En dag, da Carl Chr. gik hen til en nabo for at indbyde til barnedåbsgilde, C6 f. 11.4.90, blev han sparket af en hest, ville alligevel gå hjem, og han gik hjem for ikke at forurolige familien, men han var så hårdt kvæstet, at han døde 4 dage efter. Min mor (udgiverens) tjente i gården og skulle rejse den dag: 1. november, men lovede ham ved hans dødsseng at blive et år mere for at støtte de efterlevende, der næsten alle var svage.

En datter skriver: »Så døde far, lykkelig i troen på Jesus. Tilbage stod mor med 6 børn, den ældste kun 15 år. Din mor

B4 Kristine Sørensen

Carl Christiansen, g. m. B4

var til uvurderlig hjælp for os alle, især for mor, så hende glemmer vi børn aldrig.

Mor gjorde alt for at opdrage os i Herrens frygt og formaning og havde den glæde, at alle hendes piger blev søndags-skolearbejdere som hun selv. Hvor der var sygdom eller anden nød, var hun altid rede til at hjælpe. Hun var hårdt ramt, var enke i 42 år og oplevede at se en datter blive enke, men hun var gudhengiven i alt. I det sidste brev hun skrev, stod der bl. a.: Det skal for Guds store barmhertigheds skyld lykkes, at vi bliver en hel familie i himlen. Hun døde frimodig og glad.«

Datteren slutter: »Alt dette satte særpræg på os og hjemmet. Jeg har således altid følt mig bedst tilpas, hvor alvorstonen lyder, og det er sikkert en vuggegave.«

Børn C1—6

C1 Søren Christiansen f. 14.7.1875; fik fødegården efter sin mor 1903, solgte den 1904, tog 15 tdr. land fra, købte 20 tdr. land fra Astrupgaard og byggede en ny gård på 40 tdr. land. Moderen boede hos ham til sin død 1932 og søsteren »Lille

Hanne« C3 lige så længe; har været gdr. i Brejning i 12 år, nu husejer i Spjald, g. 1903 m.

Kirstine Thøgersen Winther f. 11.12.1879; (D. af gdr. og læg-prædikant Chr. Th. Winther i Opsund, Brejning) Nr. Nissum H., 8 år vinterlærerinde i Brejning.

Børn D1—7

D1 Carl Astrup Christiansen f. 25.2.1905; Luthersk Missionsforenings H. i Hillerød, arbm. i Spjald.

D2 Søren Winther Christiansen f. 10.12.1907; Luthersk Missionsforenings H. i Hillerød, har Vestergaard, Snebjerg, g. 1942 m.
Dorthea Marie Knudsen f. 17.3.1920; (D. af husmand O. K. i Snebjerg) Haslev H..

Børn E1—4

E1 Lilly Winther f. 17.2.1944; E2 Else Winther f. 29.2.1948; E3 Karen Winther f. 29.4.1952; E4 Inger Winther f. 10.3.1955.

D3 Thorvald Winther Christiansen f. 28.1.1913; læste til cand. mag., men måtte opgive kort før eksamen på grund af sygdom.

D4 Kristine Astrup Christiansen f. 26.10.1914, d. 13.4.1948; udd. i sygepleje, arbejdet på Frederiksberg Hospital og på andre sygehuse.

D5 Jesper Christian Nørgaard Christiansen f. 18.4.1917; Borris Landbrugssk., er tjenestekarl i Maarum, i hjemmeværnet.

D6 Marie Winther Christiansen f. 11.11.1918; Luthersk Missionsforenings H. i Hillerød, g. 1943 m.
Anders Ahle Madsen f. 24.3.1908; (S. af gdr. M. Raunsbjerg Madsen, Nr. Omme) Luthersk Missionsforenings H. i Hillerød, statshusmand i Kodal, Nr. Omme.

Barn E1 Egon Raunsbjerg Madsen f. 4.11.1944.

D7 Nanna Margrethe Winther Christiansen f. 19.7.1922; går hjemme.

C2 Ane Christiansen f. 9.4.1877; søndagsskolelærerinde i mange år, g. 1896 m.

Chr. Rahbeck Kristensen f. 15.4.1872, d. 30.7.1899; træhandler i Videbæk.

G. 2. gang 1905 m.

Kristen Andersen Hjøllund f. 30.9.1878, d. 13.1.1956; fra går-

den Hjøllund, Lem, som han ejede, boede senere 20 år i Ejstrup, så 15 år i Spjald, sidst i Skjern.

Børn D1—10 (D1—2) i 1. ægteskab (D3—10) i 2. ægteskab.

D1 Kirsten Marie Rahbeck f. 5.6.1898, d. 13.4.1940, g. 1926 m. Michael Ladekjær Vestergaard f. 17.1.1893; (S. af gdr. og missionær Chr. Vestergaard i Astrup, se B7's søn C5), 2 årig udd. på Haslev Højsk. håndværkerafdeling, tømremester i Skjern fra 1926, næstformand for Luthersk Missionsforenings i Danmark fra 1954, prædikant for Luthersk Missionsforenings afdeling i Jylland, fra 1936 afdelingens kasserer og medlem af dens bestyrelse, arbejder i søndagsskole, med bibelklasse og blandt unge, fra 1929—53 i bestyrelsen for Luthersk Missionsforenings H. i Hillerød.

D2 Ane Kristine Karoline Rahbeck f. 16.8.1898; sygeplejerske i Aabenraa.

D3 Anna Hedvig Hjøllund f. 8.10.1906; husbestyrerinde i Tarm.

D4 Karla Kristine Astrup Hjøllund f. 10.3.1908; g. 1932 m. Erik Overgaard Faartoft f. 15.12.1905; (S. af gdr. F., Faster) tømremester i Skjern.

Børn E1—5

E1 Aksel f. 31.1.1933; E2 Jakob Kristen f. 9.10.1934, d. 12.11.1934; E3 Bent f. 29.11.1935; E4 Jakob Kristian f. 4.2.1939; E5 Kristen Hjøllund f. 22.7.1942.

D5 Emma Hjøllund f. 16.2.1910, g. 1935 m.

Magnus Thomsen f. 3.9.1904; (S. af gdr. H. Chr. Thomsen, Brejning) gdr. i Mosdal, Brejning.

Børn E1—2

E1 Hans Kristian Thomsen f. 5.12.1949, d. 12.12.1949; E2 Anne Marie Thomsen f. 24.2.1951.

D6 Sara Lilly Hjøllund f. 7.3.1912, g. 1934 m.

Niels Sig Jensen f. 2.2.1909; (S. af tømrer Chr. S. Jensen) murer i Herborg.

Børn E1—4

E1 Birte Sig J. f. 14.5.1937; E2 Elvin Sig J. f. 24.6.1940; E3 Gurli Sig J. f. 5.3.1942; E4 Kaj Sig J. f. 16.8.1950.

- D7 Knud Aage Hjøllund f. den 8.4.1915; gdr. i Astrup, g. 1941 m.
Jakobine Jensen f. 1.8.1915; (D. af gdr. Jens Astrup i Astrup).
Børn E1—5 (E4 og E5 tvillinger)
E1 Agnete Kirstine f. 22.9.1942; E2 Anna Lise f. 28.4.1944; E3
Ruth Astrup f. 25.2.1947; E4 Jens Erik Astrup f. 15.2.1948;
E5 Poul Kristian Astrup.
- D8 Ninna Johanne Rahbek Hjøllund f. 10.5.1917, g. 1936 m.
Emil Clausen f. 6.5.1911; (S. af landmand Clausen i Borde,
Vorgod) landmand i Skjern.
Børn E1—5
E1 Tove Clausen f. 16.10.1937; E2 Bodil f. 4.1.1940; E3 Kristen
Hjøllund f. 3.8.1941; E4 Misse f. 29.4.1944; E5 Anna Dorete
f. 27.10.1953.
- D9 Elvin Hjøllund f. 22.5.1919; død af sukkersyge 5.6.1924.
- D10 Max Edvard Hjøllund f. 11.7.1921; forpagter i Borris præ-
stegård, g. 1946 m.
Kirstine Kristensen f. 5.6.1921; (D. af gdr. Jens Kristensen,
Fasterlund).
Børn E1—3
E1 Ilse f. 2.6.1948; E2 Jens f. 4.5.1951; E3 Annette f. 23.12.1952.
- C3 Johanne Christiansen f. 1.6.1880, d. 21.3.1952; »Lille Han-
ne«, som hun kaldtes, boede hos moderen og havde systue,
holdt søndagsskole i mange år.
- C4 Petrine Christiansen f. 7.7.1882; søndagsskolelærerinde, g.
1908 m.
Peter Jørgensen Haahr f. 17.12.1881, d. 13.5.1942; (S. af gdr.
Jørgen Pedersen H. i Lundbjerg, Ølgod) gdr. på Svanehøj-
gaard, Gaarde. Petrine bor i Ølgod.
- Børn D1—6
D1 Jørgen Thorlund Haahr f. 2.5.1909; Luthersk Missionsfor-
enings H. i Hillerød, har fødegården, g. 1937 m.
Kirstine Bojsen f. 7.2.1911; fra gården Store Andst, Andst.
- Børn E1—4
E1 Sven Erik f. 20.10.1938; Løgumgaard Eftsk., landmand. E2
Peter Thorlund f. 2.8.1942; E3 Carsten f. 5.12.1944; E4 Bir-
git Bojsen f. 6.7.1947.

D2 Kristine Haahr f. 11.1.1911; Luthersk Missionsforenings H. i Hillerød, g. 1941 m.

Søren Søgaard Jørgensen f. 20.9.1907; fra Østerbrogaard, Ølgod, Haslev Landbrugssk., har fødegården.

Børn E1—3

E1 Ole Søgaard f. 13.2.1946; E2 Agnete f. 7.6.1947; E3 Jørgen f. 4.11.1950.

D3 Karl Astrup Haahr f. 30.1.1914; Teknisk Sk., Ølgod, købmand i Hoven, formand for sygekassen i Hoven, g. 1937 m.

Laurikke Kristine Kristiansen (kaldet Thygesen) f. 19.5.1913; (D. af gdr. Kr. Thygesen, Strelluf).

Børn E1—4

E1 Connie Haahr f. 3.9.1938; ekspeditrice hjemme; E2 Gerda f. 8.9.1942; mellemskoleelev; E3 Kristian Astrup f. 12.4.1947; E4 Peder Astrup f. 14.10.1948.

D4 Anna Haahr f. 17.6.1914; Luth. Mfs. H. i Hillerød, nu sygeplejerske på Sundby Hospital, g. 1943 m.

Victor Lauridsen f. 12.2.1910; fra Århus, slagtersvend i København.

Barn E1 Finn Lauridsen f. 20.4.1945.

D5 Esther Marie Haahr f. 13.1.1919; Luth. Mfs. H. i Hillerød, g. 1947 m.

Ernst Emil Andersen f. 16.12.1918, fra Fjerbækgaard, Vostrup, Tarm, Luth. Mfs. H. i Hillerød, gdr. i Sædding.

Børn E1—4

E1 Gunhild Haahr f. 5.12.1948; E2 Henning Haahr f. 9.3.1950; E3 Solveig Haahr f. 23.3.1954; E4 Christian Haahr f. 23.6.1955.

D6 Eva Johanne Haahr f. 4.5.1924; Luth. Mfs. H. i Hillerød, g. 1948 m.

Peter Duus f. 18.7.1921; (S. af pakpostmester Duus, Varde) fisker fra Esbjerg havn, bor i Ølgod.

Barn E1 Poul Erling Duus f. 19.9.1951.

C5 Sørense Otilie Christiansen f. 15.5.1885, søndagsskolelærerinde g. 1910 m.

Henning Haahr f. 4.5.1884 (broder til C4s mand) gdr. på »Tambøj« i Gaarde.

Børn D1—4

D1 Karl Astrup Haahr f. 28.12.1910, d. 12.3.1935; Luth. Mfs. H. i Hillerød.

D2 Anna Jørgine Haahr f. 21.3.1912; Luth. Mfs. H. i Hillerød, i Lyngby Skibsted menighedsråd, g. 1937 m.

Niels Jensen f. 22.1.1908; realeksamen fra Bælum Realsk., Haslev Landbr.sk., i Lyngby Skibsted sogneråd; gdr. på Anderstrup, Lyngby, Store Brøndum, Vendsyssel.

Børn E1—2

E1 Else Haahr Jensen f. 25.4.1939; E2 Henning Haahr J. f. 13.6. 1941.

D3 Krista Haahr f. 5.12.1918; Luth. Mfs. H. i Hillerød, g. 1942 m. Karl Henriksen f. 2.12.1907; (S. af gdr. Henriksen, Store Brøndum) Tommerup H., har Bækgården i Bælum.

Børn E1—4

E1 Agnete Haahr H. f. 11.9.1943; E2 Inge Louise Haahr H. f. 8.6.1945; E3 Emmy Haahr H. f. 16.2.1950; E4 Karsten Haahr H. f. 3.9.1954.

D4 Jørgen Thurlund Haahr f. 16.1.1922; Luth. Mfs. H. i Hillerød, Hammerum Landbr.sk., søndagsskolelærer, overtog fødegården Tamhøj, g. 1948 m.

Krista Vestergaard f. 6.1.1926; (D. af B7s søn Jens Peter Kristian Vestergaard C6) Luth. Mfs. H. i Hillerød.

Børn E1—3 (E1—2 tvillinger)

E1 Jens Vestergaard f. 20.10.1949; E2 Else Vestergaard f. 20.10. 1949; E3 Asta Vestergaard f. 15.12.1953.

C6 Christine Christiansen f. 11.4.1890; søndagsskolelærerinde, g. 1912 m.

Jeppe Laugesen Jepsen f. 18.3.1887; (S. af skrædder H. Pertov J., Egknud, Ølgod) ejer af Lindbjerg Mejerigaard, Ølgod.

Børn D1—3

D1 Karl Astrup Jepsen f. 9.7.1913; er gdr. i Thurlund, pr. Gaarde, g. 1942 m.

Kirsten Marie Andersen f. 20.6.1920; (D. af gdr. A. H. Andersen, Agersnap, Ølgod) Luth. Mfs. H. i Hillerød.

A4 B5 Karen Sørensen, g. m. Jens Gammelgaard

Børn E1—5

E1 Dinna f. 6.2.1944; E2 Villy Haahr f. 9.7.1946; E3 Else Marie f. 23.7.1950, d. 18.1.1951; E4 Else Marie f. 23.8.1953; E5 Bent Thorlund f. 10.10.1955.

D2 Hans Elvin Jepsen f. 1.8.1919; har Duegaard, Galtho, pr. Mølby, g. 1943 m.

Bente Due f. 9.2.1918; (D. af postbud Due, Sommersted).

Børn E1—3

E1 Lisbeth Due f. 15.11.1948; E2 Paula Due f. 14.5.1950; E3 Inger Margrethe f. 9.11.1954.

D3 Verner Hilbert Jepsen f. 17.7.1926; Bibelafdelingen på Luth. Mfs. H. i Hillerød, prædikant i Luth. Mfs. fra 1951, overtog fødegården november 1955, g. 1955 m.

Jørga Haahr f. 24.7.1930; (D. af gdr. Ejnar Haahr, Lindbjerg, Ølgod, bror til C4 og C5s mand).

B5 Karen Sørensen f. 21.7.1850; på Astrupgaard, d. 6.5.1926; sygepige, g. 1877 m.

Jens Gammelgaard f. 29.1.1842, d. 15.8.1892; søn fra Gammelgaard i Dejbjerg, som han arvede.

Datteren C2 fortæller: »Min mor havde gode evner og god hukommelse, var en livlig og interessant fortæller, hvilket kom hende meget til gode i søndagsskolearbejdet.

Far var en meget alvorlig mand, men alligevel snaksom.

Han var meget vel anset, hvad man godt forstår ud fra følgende træk: Engang ville han besøge en mand, der havde tyfus, blev advaret, men holdt alligevel på, at han ville besøge ham, hvad denne aldrig glemte.

Han kørte meget med talere for Luth. Missionsforening. Engang på de dårlige veje vendte taleren sig om mod far og grimacerede over, at det trak ud, så de kom for sent til mødet, men han kørte uanfægtet videre.

Når folk fik tilbud om en køretur om søndagen, vidste de, at det skulle være til møde. På en sådan køretur til Skjern med unge heste for, sprang en line, og hestene løb løbsk. Folk ville standse dem ved vinken med tøj og arme, men far vinkede dem væk, for at de ikke skulle skræmme hestene væk fra vejen og i grøften. Da han fik standset hestene, sagde han kun: No ska Gud ha tak!

Sønnen C1 skriver:

Mine forældre Jens Nielsen Gammelgaard, Dejbjerg, og hustru Karen f. Sørensen, viste deres kristentro i gerning. Ingen, der bad dem om hjælp, gjorde det forgæves, der kom mange tiggere, og ingen gik tomhændede fra dem. Hver søndag formiddag holdt min mor i mange år søndagsskole, og der kom børn langvejs fra til den. Søndag eftermiddag kørte vi gerne til møde i Skjern Missionshus.

Vor nærmeste nabo, en husmand, var en omgængelig mand, der ikke sjældent kom ind hos mine forældre og fik en forfriskning, som oftest i form af en kop kaffe med hjemmebagt kage, hvad han nød med synlig og hørlig velbehag. Han var yderst påpasselig og sparsommelig, og han fik i årenes løb samlet så mange penge, at han kunne købe en nærliggende mindre gård, og det gjorde han. Men den omstændighed, at han, der altid havde været vant til små forhold, nu pludselig havde fået ansvar for to ejendommers drift, tyngede nok for stærkt på ham. Han blev syg, og sygdommen mindede meget om de besættelser, som også bibelen fortæller om. Selv mente

han, at han var forhekset af en gammel mand på egnen. En dag kom han løbende igennem vor gård og over mod sin nylig købte ejendom; han råbte, at han ikke kunne holde ud at leve længere. Min fader løb efter ham og kom netop tidsnok til at vriste den barberkniv fra ham, som han førte mod sin strube. Sygdommen udviklede sig med stadig voldsommere sammen-trækninger af lemmerne og raserianfald med hakken tænder, mens fråden stod ham ud af munden. Han troede sig forfulgt af en ond ånd, og der var kun eet sted, hvor han mente sig i sikkerhed for denne, og det var i mine forældres hjem. Her fandt han sit fristed; syg til døden lagde han sig med et befiel-sens udtryk i ansigtet til hvile i mine forældres soveværelse; her kunne ingen ond ånd gøre ham fortræd; her rådede en stærkere, vidste han.

Børn C1—2

C1 Niels Gammelgaard f. 21.7.1878; 14 år gl. 1.11.1893 lærer ved sin barndomsskole i Rabjerg indtil optagelsen på Jelling Sem. 1897, dimitteret 1900 med det års største lærereksamen i hele landet, lærer på Flemming Eftersk. til 1.4.1901, andenlærer og organist ved Viby, Århus til 1.9.1905, førstelærer ved Tolstrup Skole, Ringsted, til 1.7.1907, lærer ved Skovshoved Skole til 1.5.1920, inspektør ved Tjørnegaardsskolen i Gentofte til 1.8.1945, 1912 statens stipendium til en rejse til England for at studere engelske skoleforhold, dygtig i oliemalerier, i menighedsrådet i Gentofte, g. 1909 m.

Marie Brink f. 3.4.1883; (D. af gdr. Hans Brink, Tarm Vestermark).

Børn D1—4

D1 Jens Oluf Gammelgaard f. 20.5.1911; realeksamen fra Gentofte Komm. skole, lærereksamen fra K.F.U.M.s Sem., sløjdlærerkursus i Askov, overlærer i Hellerup, dygtig i oliemalerier ligesom faderen, g. 1. g. 1941 m.

Marie Else Hansen, Aalborg.

Børn E1—2

E1 Hans Christian f. 9.10.1942; E2 Anne Birgitte f. 30.5.1945.

G. 2 g. 1955 m.

Gudrun Vibeke Lüttichau f. 6.6.1923; (D. af kammerherre

Lüttichau, Tjele) sygeplejeudd. og udd. på »Ankerhus«, var med Røde Kors i Polen 1946, leder af Schäffergaarden, hvor norske stipendiater bor under deres studieophold i Danmark tilsvarende det norske »Lysebu« for danske stipendiater, Jægersborg, til sit giftermål.

D2 Hans Brink Gammelgaard f. 28.11.1912; studentereksamen fra Gentofte Statssk., tandlæge i Struer, g. 1953 m.

Sigrid Beiter f. 16.12.1916; (D. af slagtermester Chr. Beiter, Skjern) sygeplejerske, skolesundhedsplejerske til sit giftermål.

Barn E1 Marie Brink Gammelgaard f. 13.11.1954.

D3 Karen Gammelgaard f. 7.7.1916; udd. sygeplejerske ved Røde Kors i Polen og Tjekoslovakiet efter 2. verdenskrig, g. 1949 m. Asbjørn Stig f. 15.8.1903; afdelingschef ved Svensk Kuglelejerfabrik, Oslo.

Børn E1—2

E1 Per Eivind S. f. 9.3.1950; E2 Anne Mette f. 16.10.1952.

D4 Thora Gammelgaard f. 9.7.1918; realeksamen fra Gentofte Statssk. 1934, dimittend fra N. Zahles Sem. 1940, gymnastikinstituttet fra 1940—41, Ankerhus 1943—44, g. 1944 m.

Johannes Johansen f. 26.8.1918; (S. af lærer J. H. Johansen, Krøjerup, Sorø) realeksamen fra Sorø Akademi 1934, lærereksamen fra Jonstrup Sem. 1940, førstelærer og kirkesanger ved Kirke Saaby Centralskole.

Børn E1—2

E1 Inger Brink Johansen f. 27.5.1945; E2 Kirsten Brink Johansen f. 7.5.1948.

C2 Ane Kathrine Gammelgaard f. 8.5.1880, g. 1902 m.

Anders Olsen f. 27.9.1870, d. 22.7.1945; (S. af parcellist Olsen, Haagendrup, Gilleleje) lærereksamen fra Blaagaard Sem. og student fra Døckers Kursus, i 6 år lærer ved Nansensgade Sk., København, teologisk embedseksamen 1899, præst og lærer ved Michaelis Kirke, Fredericia 1908—13, sognepræst i Nørbæk, Sønderbæk og Læsten sogne 1913—18 og ved Fredens Kirke, Østerbro, København 1918—38, præst efter sin afsked ved Rigshospitalet 1939—44. Han var »de fattiges præst« i den tæt befolkede Ryesgade, var meget flittig til husbesøg.

Børn D1—3

D1 Karen Olsen f. 26.11.1903; realeksamen fra N. Zahles Skole, g. 1929 m.

Villy Hansen f. 23.3.1901; (S. af skomagermester Richard H., Rønne, Bornholm) arkitekt i København, har fået flere legater og præmier fra kunstakademiet og Theophilus Hansens store rejselegat. På dette var han i Wien, Rom, Grækenland og Palæstina, ledede fra 1945 arkitekthjælpen til de bomberamte byer på Bornholm, blev i 1952 ridder af Dannebrog.

Børn E1—3

E1 Bertel Rønne Hansen f. 20.2.1932; student fra Metropolitan-skolen, kontorassistent hos »Mærsk Møller«, ansat hos skibets reder A. P. Møller, er nu i Bangkok, Siam, for firmaet i 4 år.

E2 Steffen Rønne Hansen f. 16.11.1935; realeksamen; E3 Eskil Rønne Hansen f. 2.5.1939; mellemskoleeksamen.

D2 Christa Johanne Olsen f. 13.10.1908, d. 26.9.1950 i Paris, g. 1931 m.

Kai Sønderby Simonsen f. 28.4.1909; (S. af hotelejer Simonsen, København) har isenkramforretningen »Westend« på Frederiksberg.

Børn E1—3

E1 Dorthe Sønderby S. f. 29.1.1938; realeksamen, har været 10 år i Svejts hos mosteren (D3), læser nu til korrespondent.

E2 Per Sønderby S. f. 18.4.1941; E3 Jesper Sønderby S. f. 26.5.1948.

D3 Gudrun Olsen f. 7.1.1909; organisteksamen i Heidelberg, forfatter til bl. a.: »En ung pige i Svejts« (Gyldendal), »Kaj Munk, dramatiker, præst (profet) og martyr« (på fransk), flere oversættelser af bøger fra fransk til dansk, og oversættelser af bøger om Søren Kierkegaard fra dansk til fransk, g. 1933 m. Albert Cavin f. 27.1.1907 i Genève, Svejts, reformert præst i Sion, Rhonedalen, Svejts, siden i Genève.

Børn E1—4

E1 Claudine Cavin f. 20.6.1934; realeksamen; E2 Denise f. 7.4.1936; realeksamen; E3 Jaqueline f. 30.4.1940; E4 Christian f. 25.12.1942.

A4 B6 Kirsten Vestergaard Sørensen

Jesper Nørgaard, g. m. A4 B6

B6 Kirsten Vestergaard Sørensen f. 22.4.1852 på Astrupgaard, d. 19.3.1944, g. 1876 m.

Jesper Nørgaard f. 2.5.1841, d. 4.9.1915, havde fødegården Nørgaard i Bølling pr. Skjern, sognefoged samme sted.

»Kjen Nargaard« var ualmindelig proper og holdt meget af at have det pænt, hvad hun også havde. Hun var gavmild, gik ofte ud til småhjem med slagtemad og var altid bange for, det var lidt, hun havde med.

Jesper Nørgaard blev træt af sognefogedhvervet i provisorietiden, da han skulle kontrollere »bisserne«, og det var meget besværligt, hvorfor han sagde sig embedet fra.

Udgiveren mindes dem som meget livlige og interesserede mennesker.

Børn C1—6

C1 Søren Jespersen Nørgaard f. 15.5.1880, d. 7.5.1898. C2 Maren Vad Nørgaard f. 29.9.1882; havde fødegården i mange år sammen med søstrene C3 og C6.

C3 Ane Petrine Nørgaard f. 21.2.1884, d. 15.8.1947, se under C2.

- C4 Kresten Astrup Nørgaard f. 24.3.1888; Haslev Landbr.sk., gdr. bor nu i Skjern, g. 1922 m.
Esther Lauridsen f. 24.5.1897; (D. af gdr. Lauridsen, Snejbjerg).
- Barn D1 Ruth Irene Nørgaard f. 3.3.1925, g. 1948 m.
Knud Erik Petersen f. 11.6.1920; (S. af mejeribestyrer P., Truest, Faarvang) Rønde H., Dalum Mejerisk., ostefabrikant i Mundelstrup ved Århus.
- Barn E1 Helene Nørgaard Petersen f. 1.2.1951.
- C5 Niels Hansen Nørgaard f. 7.8.1890, fabriksarbejder i Racine, U.S.A., g. 1924 m.
Kirstine Lauridsen f. 11.2.1895; søster til C4s kone.
- Barn D1 Donald Nørgaard f. 15.7.1926; uddanner sig i radioteknik.
- C6 Kirsten Nørgaard f. 16.3.1893; havde fødegården i fællesskab med C2 og C3. C2 og C6 solgte den i 1955. De bor nu i Skjern.
- B7 Chr. Vestergaard Sørensen, 1905 navneforandring til Vestergaard f. 16.2.1856 på Astrupgaard, d. 22.4.1922; ejede en udflyttergård fra Astrupgaard, var lægprædikant, g. 1884 m.
Mette Kathrine Mikkelsen f. 19.9.1856, d. 22.3.1944; (D. af sognefoged Mikkjel Jensen på gården Ladekjær, Skjern).
Kræ Vestergaard var vinterlærer i Hanning nogle år, arvede udflyttergården »Vestergaard« på 34 tdr. ld., var søndags-skolelærer i mange år og havde evne til at vinde børn.
Han var missionær for Luth. Missionsforening i 35 år, deraf en årrække formand for dens afdeling i Jylland, medredaktør af »Budskab for Naadens Rige« og »Kristelig Børnetidende«, i menighedsrådet i Faster 2 perioder.
Christen Vestergaard var en livlig mand, en hjemmets mand, der elskede sang og musik, spillede guitar. Hans breve var smukt skrevne.
I »to hundrede års trosliv af Skjern Sogns historie« fortælles om Faster Sogn:
»Luthersk Missionsforening kom til sognet først i halvfjerdserne... Den vandt en del ligealdige mennesker for Guds

Mette Kathrine Mikkelsen, g. m. B7

A4 B7 Christen Vestergaard Sørensen

rige, og gør endnu en betydelig gerning i sognet. Gamle Søren Astrup A4 betød meget for livet, og hans søn, nu afdøde Kr. Vestergaard, som var missionær i foreningen, var en mand, som både med mund og liv var en anbefaling for Guds rige«.

Der holdtes på den tid store møder på Astrupgaard. Efter møderne blev der dækket et langt bord med aftensmad, så hvem som helst kunne sætte sig til bords og forsyne sig, før de skulle gå eller køre langt af led. Ofte kørte Søren Astrup lange strækninger med talere, ja helt til Møltrup i Timring.

Kræ Vestergaard var en fredens mand. Det hændte engang, da han ledede et kristeligt forhandlingsmøde, at en mand angreb ham på en uforskammet måde, men Vestergaard svarede ham roligt og mildt og afvendte derved strid. Det var derfor meget naturligt, at »fader flere gange blev tilkaldt for at forsøge at stifte fred mellem mennesker«.

»Mett Katri'n« så som otteårig tyske soldater drage ind i gården, og så faderen i den tid gå med politiskilt under vesten. Hun så også banen (vestbanen) blive anlagt; på den tid bestod Skjern by kun af 5—6 huse.

»Mor havde en vid horisont. Hun var en stille, opofrende kvinde, der ofte nægtede sig selv goder for at glæde og gavne

andre. Mor var energisk, havde altid travlt, sad ofte oppe og arbejdede, efter at vi børn var i seng. En sådan sen aftenime vågnede jeg ved, at mit navn blev nævnt; jeg så da min mor ligge på knæ og hørte hende bede for os børn. Det gjorde et dybt indtryk på mig. Med ord og liv søgte hun at vise os til Gud. Når far var borte fra hjemmet, holdt hun andagt for husets folk, på helligdage og i andre ledige timer forstod hun at skabe hjemmehygge ved at samle os til højtlesning og sang.

Kræ Vestergaard oplevede en sidste streng tid, men fik et skønt endeligt. Under roekørsel gled han ned af vognen, et hjul gik over ham og brækkede hans ryg, så han blev lammet i underkroppen. Denne tilstand varede ca. 1½ år, så udfriedes han endelig af sine lidelser.

Lige efter ulykken sagde han: »Det var for mig, som jeg var lige ved »havnen«, og det havde været så godt at glide stille ind, men nu behøver jeg mere frimodighed til at leve end til at dø«.

Kort før døden: »Det har været mit højeste mål og min største glæde at føre sjæle til Jesus. I min ungdom fandt jeg hvile i det ord: Den, som kommer til mig, vil jeg ingenlunde kaste ud, og jeg kan mærke, det bærer endnu«.

Ovenstående er fortalt af sønnen Søren Vestergaard C4 som har skrevet »slægtsminder«, og hvori han også fortæller om sin far.

C1—6 (C2 og C3 tvillinger)

C1 Kristine Astrup Vestergaard f. 4.6.1886, g. 1910 m.

Johan Christiansen f. 7.10.1883 (den samme som B2s søn C6)
2 børn, 1 Marie Christiansen, g. m.

Peter Nygaard Knudsen (4 børn).

2 Mads Christiansen, g. m.

Kathrine Juul Christensen (5 børn), se iøvrigt under B2.

C2 Ane Vestergaard f. 13.3.1888, d. 26.1.1922.

C3 Else Marie Vestergaard, g. 1914 m.

Søren Chr. Sørensen f. 19.1.1887; (S. af gdr. N. Chr. Sørensen, Lønborg) Haslev H., gdr. og sognefoged i Lønborg, i sognerådet i 18 år, i menighedsrådet 1 periode, i bestyrelsen for Luth. Missionsforening.

D1 Niels Chr. Sørensen f. 11.8.1916; Luth. Mfs. H., Hillerød, gdr. i Lønborg, g. 1946 m.

Marie Rebekka Mikkelsen f. 21.3.1926; (D. af arbejdsmand Ingvard M., Lønborg) Luth. Mfs. H. i Hillerød.

Barn E1 Ester Sørensen f. 30.5.1951.

D2 Kresten Vestergaard Sørensen f. 19.12.1919; Luth. Mfs. H. i Hillerød, har Gredsølgaard, Tarm, missionær i Luth. Missionsf., søndagsskolelærer, i bestyrelsen for L. Mfs. H. i Hillerød, g. 1943 m.

Anna Else Underbjerg f. 13.2.1923; (D. af husm. Viggo U., Aadum) L. Mfs. H. i Hillerød.

Børn E1—6

E1 Else Marie Vestergaard f. 23.5.1945; E2 Birte Vestergaard f. 22.4.1947; E3 Viggo Underbjerg Vestergaard f. 12.11.1948; E4 Søren Vestergaard f. 25.11.1951; E5 Inger Vestergaard f. 4.11.1953; E6 Hans Vestergaard f. 27.6.1955.

D3 Anna Metha Sørensen f. 23.1.1923; L. Mfs. H. i Hillerød, søndagsskolelærerinde, g. 1948 m.

Harald Holm Mogensen f. 22.7.1909; fra gården Lykkesholm, Vostrup, Lønborg, L. Mfs. H. i Hillerød, ejer af fødegården, 1 periode i menighedsrådet, 2 perioder i sognerådet.

Børn E1—3

E1 Anna Holm Mogensen f. 21.6.1951; E2 Birgit Marie M. f. 20.3.1953; E3 Kristian Lykke Holm M. f. 30.1.1955.

C4 Søren Astrup Vestergaard f. 30.10.1889; Rønde H., ejer af fødegården Vestergaard i Astrup, missionær i Luth. Missionsf. fra 1924, i sognerådet 2 perioder, i menighedsråd 1 periode, g. 1922 m.

Maren Holm Mogensen f. 26.9.1898; fra gården Lykkesholm, Lønborg, søster til D3s mand.

Børn D1—3

D1 Meta Katrine Vestergaard f. 25.2.1924; L. Mfs. H. i Hillerød, sygeplejeskolen i Børkop, sygeplejerske i Augustenborg.

D2 Anna Sofie Vestergaard f. 17.11.1928; L. Mfs. H., Hillerød, husassistent; D3 Inger Agnete Vestergaard f. 27.11.1934. Løgumkloster Eftsk., L. Mfs. H., Hillerød, husassistent.

C5 Michael Ladekjær Vestergaard f. 17.1.1893; toårig udd. på Haslev H.s håndværkerafdeling, tømrermester i Skjern fra 1926 (se videre under B4s datter C2 og hendes datter D1) g. 2. g. 1946 m.

Thyra Elisabeth Christensen f. 19.9.1917; (D. af snedkerm. P. Christensen, Videbæk), sygeplejerske, arbejder i søndagsskole og bibelklasse.

Børn D1—3

D1 Kirsten Marie f. 23.12.1946; D2 Birgitte Ladekjær f. 14.4.1949; D3 Christen Astrup f. 6.7.1953.

C6 Jens Peder Kristian Vestergaard f. 20.5.1896; gdr. i Vorgod, i menighedsrådet 2 perioder, søndagsskolelærer, bestyrelsesmedlem i Luth. Missionsf., formand for foreningens efterskole i Løgumkloster, g. 1923 m.

Else Haunstrup Christensen f. 2.6.1892; fra gården Øster Haunstrup, Vorgod; Vestbirk H., søndagsskolelærerinde.

D1—3

D1 Karen Vestergaard f. 29.6.1924; L. Mfs. H., Hillerød, udd. i håndgerning på »Håndarbejdets Fremme«, København, håndgerningslærerinde.

D2 Krista Vestergaard f. 6.1.1926; L. Mfs. H. i Hillerød, g. 1948 m.

Jørgen Thorlund Haahr f. 16.1.1922 (se under B4s datter C5 og hendes søn D4).

Børn E1—3

E1 Jens Vestergaard Haahr f. 20.10.1949; E2 Else Vestergaard Haahr f. 20.10.1949; E3 Asta Vestergaard Haahr f. 15.12.1953.

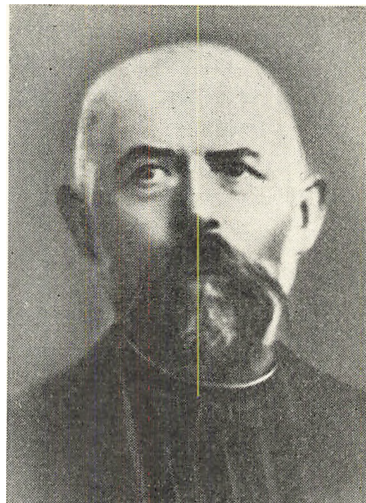
D3 Arne Vestergaard f. 19.6.1928; Rønde og Grejsdals efterskoler samt på L. Mfs. H., Hillerød.

B8 Kirsten Marie Sørensen f. 11.3.1858 på Astrupgaard, d. 27.3.1947, g. 1883 m.

Karl Vanting Knudsen f. 19.5.1857, d. 3.2.1926; (S. af Knud Sørensen, kaldet Vanting, på Vantinggaard, Brejning) ejede gården Bækhus i Brejning.

A4 B8 Kirsten Marie Sørensen

Karl Vanting Knudsen, g. m. B8

Sønnen C1 skriver om sine forældre:

»Kirsten var køkkenpige og mejerske på Bilring, og der blev far og mor kendt; de blev gift — til stor fortrydelse for den øvrige del af slægten i Astrup. Far var noget af en levemand i sine unge dage — han havde for øvrigt mange interesser og var en stor spøgefugl — men det gik dog sådan, at han ikke stod tilbage, når der blev kaldt til Luth. missions møde i forsamlingshuset. Han handlede en del med ejendomme, købte engang 2 mindre naboejendomme i Brejning. Den ene solgte han til svogeren Jeppe Møller, så nu blev mor og hendes søster Dine B10 nabokoner. De to søstre lå vist i økonomisk henseende ikke så lidt i underkanten af søskendeflokken.

Begge steder måtte de prøve sygdom. Far og mor lå en tid lang på sygehuset, så det var ikke så godt med bedriften. Efter at de kom hjem, fik mor rosen i hovedet, hvad hun døjede med i mange år; hun mistede sit pragtfulde hår, der dog — heldigvis — groede ud igen.

Bækhus havde de i 17 år, og der skulle arbejdes strengt for at forsørge de 9 børn. Far og mor tog flere gange ud i heden og plukkede et helt læs lyng, som far så kørte til Ringkøbing med og solgte. Engang kom han hjem med et læs fisk, mest

skrubber, der lå løst i vognen. Da måtte vi få al den fisk, vi kunne spise. En stor del af dem blev brugt til gødning. Vi lagde en fisk ved hver kartoffel, vi satte i jorden om foråret; så har vi både fisk og kartofler til vinter, sagde far.

Da helbredet stadig ikke var godt, gav far sig til at lave husflid og solgte det. Mor hjalp ham troligt; jeg kan huske, de sad til langt ud på natten og snittede og limede træ sammen til syæsker og tobaksdåser.

Senere begyndte far at gå ud og male lidt; men det blev snart til mere, og så solgte han ejendommen og flyttede til Spjald som maler. Han fik efterhånden meget arbejde, havde endog en overgang 2 svende, som han lærte en hel del af, hvad ellers skulle have været omvendt. Også mor tog penselen i hånd, og der var mange, der sagde, at hun var den dygtigste.

Ja, det var andre tider den gang. Far solgte Bækhus for 7500 kr., i dag ligger salgssummen nærmere ved de 125.000 kr., men der er også mere jord til i dag.

Nu hviler Karl og Marie ved hinandens side på Brejning Kirkegaard.

Et livsløb i nøjsomhed og gudsfrygt er afsluttet.

Ære være deres minde!

Børn C1—12

C1 Knud Vanting Knudsen f. 6.3.1893; overtog fødegården Bækhus, Brejning, g. 1921 m.

Ane Kathrine Hansen f. 29.10.1898; (D. af skorstensfejer H. P. Hansen, Videbæk).

Børn D1—6

D1 Kirsten Marie f. 24.5.1922; Uldum H., D2 Anna K. f. 8.11.1925; Uldum H.; D3 Svend f. 12.6.1928, d. 14.6.1928; D4 Karla f. 13.10.1930; Engelsholm H., D5 Henny f. 21.8.1932, Ollerup Gymnastikh.; D6 Hans Peder f. 24.9.1933, d. 6.10.1933.

C2 Karl Astrup Knudsen f. 8.2.1896; cykle- og træhandler i Gerlev ved Randers, g. 1921 m.

Dagmar Elisabeth Lauridsen f. 21.6.1900; (D. af tømrer Anders L., Stauning) syerske, husmoder.

Børn D1—3

D1 Henry Knudsen f. 25.6.1925; landpost i Sønderbæk ved Randers, g. 1948 m.

Marie Winther f. 5.4.1929; (D. af gdr. Winther i Kærby, pr. Hald).

Børn E1—2

E1 Kirsten Winther Knudsen f. 1.11.1949; E2 en dødfødt dreng f. 19.7.1953.

D2 Egon Astrup Knudsen f. 11.11.1927; købmand i Høirup pr. Horne, g. 1950 m.

Erla Levorsen f. 1.5.1930; (D. af husmand Jens L., Stokbro, Lendum pr. Sindal).

Børn E1—3

E1 Tove Astrup f. 23.4.1951; E2 Doris Astrup f. 18.6.1952; E3 Maja Astrup f. 26.2.1954.

D3 Gerda Astrup Knudsen f. 9.5.1933, g. 1953 m.

Frank Rosmeisl f. 2.4.1927; (S. af violinbygger Rosmeisl, Aalborg) studentereksamen, filosofikum i København 1946, vikarierer ved skolevæsenet i Aalborg, vil uddanne sig til violinbygger.

C3 Christen Astrup Knudsen f. 11.6.1897; hønseriejer i Ulfborg, g. 1935 m.

Magna Nielsen f. 29.11.1900; (D. af træskohandler L. Nielsen, Ulfborg) ekspeditrice i manufaktur, er stadig ved faget.

C4 Søren Astrup Knudsen f. 12.4.1886; til Argentina 1912, flakkede om til 1918, da han var på hvalfangst på Syd Georgia, flakkede igen om til 1924, da han blev gift. Fra 1929 bilværksted i Orense, købte senere 4 byejeendomme, lejede jord, købte kvæg og såede, men høsten svigtede, solgte gården og lejede græsgange til kvæget; men en sygdom: »Bulgon«? fortærede alt græsset, så mange af hans 515 køer og stude døde. I 1948 blev det nødvendigt at sælge med store tab. Forretningen blev solgt i 1955, og han lever nu af pengene for den og af de 4 ejendomme, g. 1924 m.

Cornelia Gandrup f. 23.4.1902; (D. af handelsmand Guillermo Molken Gandrup og Cornelia de Vries) har arbejdet med indsamling til Danmarks-hjælpen i 1945—46.

Børn D1—4

D1 Roy Astrup Knudsen f. 11.10.1925; D2 Maria Cornelia Astrup Knudsen f. 8.11.1926; g., har en datter E1 Maria del Carmen Giorgetti; D3 Alf Astrup Knudsen f. 30.5.1931; D4 Ebba Nancy Astrup Knudsen f. 11.8.1934.

C5 Anna Vanting Knudsen f. 16.12.1887, g. 1913 m.

Carl Marius Hansen f. 18.1.1890; (S. af arbejdsmand H. Hansen, Skraverup pr. Næstved) arbejdsmand i København.

Børn D1—2

D1 Villy Vanting Hansen f. 6.3.1915 i Korsør; uddannet maskinarbejder og radiotekniker, nu fiskehandler i København, g. 1939 m.

Esther Jenny Hansen f. 31.3.1913; (D. af Casper Vilhelm H., Vordingborg) arbejdsmand i Vordingborg.

Barn E1 Yvonne Vanting Hansen f. 21.2.1945.

D2 Verner Vanting Hansen f. 12.6.1918; uddannet håndskomager, skomagermester i København, g. 1939 m.

Elna Marie Bull f. 2.3.1920; (D. af arbejdsmand L. P. Bull, Thorøhuse, Assens) syerske.

Børn E1—3

E1 Erling Vanting f. 20.1.1941, d. 16.5.1941; E2 Birgit Vanting f. 28.3.1942; E3 Jytte Vanting f. 23.5.1944.

C6 Ane Astrup Knudsen f. 26.1.1891, d. 3.6.1935, g. 1912 m.

Jørgen Christian Hansen f. 9.5.1885, d. 30.6.1944; f. i Næstved, remisearbejder i Ringkøbing.

Børn D1—5

D1 Carl Emil Astrud (navnebevilling) f. 8.11.1913 i Næstved, i trykkerlære i A. Rasmussens Bogtrykkeri, Ringkøbing, udlært 1.5.1936; Den grafiske Højskoles mesterkursus 1947—49, mesterprøve 1949; er faktor i København, g. 1940 m.

Anna Marie Pedersen f. 1.11.1918; (D. af lagerforvalter Peder Pedersen, Ringkøbing).

Børn E1—2

E1 Lise Astrud f. 11.5.1945; E2 Inger Astrud f. 4.3.1951.

D2 Svend Børge Astrup Hansen f. 27.6.1915; kolonialkommis, handelsskole 1935, stationsmestereksamen 1939 v. D.S.B., trafikassistent v. D.S.B., Tim st., g. 1940 m.

Ester Charles f. 23.11.1916; (D. af savværksejer Niels Chr., Ringkøbing) ekspeditrice (manufaktur) handelssk. 1935, husmoder.

Børn E1—2

E1 Niels Jørgen Astrup f. 14.2.1941; E2 Jytte Astrup f. 4.9.1944;

D3 Poul Aage Astrup Hansen f. 12.12.1917; typograf i Ringkøbing, formand for Ringkøbing Sygekasse, formand og kasserer for Dansk Typografforbund, Ringkøbing afdeling, var med i frihedsbevægelsen, g. 1941 m.

Magda Nordestgaard Madsen f. 15.4.1919; (D. af arbejdsmand Martin M., Tim st.).

Børn E1—3

E1 Ove Astrup H. f. 6.8.1942; E2 Knud Astrup H. f. 7.3.1946; E3 Per Astrup H. f. 19.4.1955.

D4 Frede Eigil Astrup Hansen f. 6.1.1920; murermester i Ringkøbing, var med i frihedsbevægelsen, g. 1942 m.

Christa Nielsen f. 25.3.1920; (D. af arbejdsmand Niels Nielsen, Staby).

Børn E1—3

E1 Anna Astrup H. f. 11.8.1943; E2 Niels Erik Astrup H. f. 5.9.1944; E3 Jørgen Astrup H. f. 18.4.1950.

D5 Svend Aage Astrup Hansen f. 1.6.1923; hovmester, ugift.

C7 Karoline Kirstine Marie Knudsen f. 19.7.1898; damefrisør, g. 1937 m.

Lauritz Christian Pedersen f. 3.3.1892; (S. af malermester Daniel Pedersen, Lemvig) frisør i København.

C8 Meta Astrup Knudsen f. 28.2.1900, g. 1937 m.

Niels Søndergaard f. 31.3.1901; (S. af snedkermester S. i Holstebro) malermester i Holstebro.

Børn D1—3

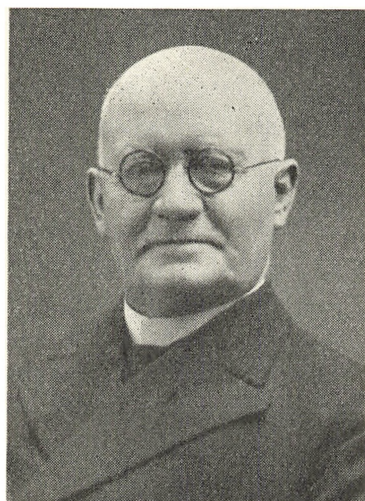
D1 Gerda Søndergaard f. 25.10.1937, d. 31.3.1938; D2 Jørn Søndergaard f. 23.9.1939; i mellemsk.; D3 Willy Søndergaard f. 21.6.1943; i mellemsk.

C9 Kathrine Astrup Knudsen f. 7.6.1901; marketenderske hos R. Færch, Holstebro.

C10, C11 og C12 døde som små.

A 4 B9 Petrine Sørensen

Jørgen Nielsen, g. m. B9

B9 Petrine Sørensen f. 1.1.1861 på Astrupgaard, d. 22.8.1921, g. 1888 m.

Jørgen Nielsen (smed) f. 14.12.1864, d. 19.11.1945; (S. af landmand Niels Jørgensen, Ølgod) udlært smed, smedeforretning i Lindbjerg, Ølgod, senere ejer af Bøgelevgaard, Ølgod, medlem af L. Mfs. afdelingsbestyrelse, formand for Krusbjerg Brugsforening i en årrække.

Petrine var ualmindelig proper og meget stille i sin færd; i sine svære lidelser til sidst (kræft) var hun gudhengiven og tålmodig.

Hendes mand, Jørgen Smed, var en vænnesæl mand med ægte vestjysk lune. Han kunne godt lide en god spøg og blev ikke let svar skyldig, men han var også en gudfrygtig mand og gjorde i mange år et stort arbejde for Luth. Missionsforening i Krusbjerg ved Ølgod.

Børn C1—8

C1 Søren Astrup Nielsen f. 10.12.1890; arvede Bøgelevgaard, vurderingsmand til ejendomsskyld, tillidsmand for Varde Bank, i L. Mfs. bestyrelses afdeling for Jylland, knyttet til søndagsskolearbejdet, g. 1923 m.

Mette Marie Clausen f. 18.7.1894; (D. af skomager Niels Cl., Borris).

Barn D1 Jørgen Nielsen f. 26.2.1933; Luth. Mfs. H. i Hillerød.

C2 Niels Chr. Bøgelev (navnebevilling) f. 9.7.1892, d. 1.6.1944; dimitt. fra Haslev Sem., lærer i Skive i mange år, i ligningskommissionen, i byrådet, formand for Skive Museum, leder af Indre Missions strengkor i Skive.

C3 Else Nielsen f. 16.9.1893; Rønde H., g. 1929 m.

enkemand, manufacturist Christian Bach-Christensen, København f. 13.1.1896; fra Udbyneder, Randers amt, knyttet til søndagsskolearbejdet og revisor i Luth. Mf.

Barn D1 Henning Bach-Christensen f. 6.5.1924; flyverløjtnant, g. 1951 m.

Anna Elise Nielsen f. 15.9.1925; fra Bonderup, Hanherred, Faarevejle H.

Barn E1 Anette Bach-Christensen f. 30.12.1954 i Vojens.

C4 Andreas Chr. Nielsen f. 23.2.1895; smedemester i Vejle, kasserer for Vejle Smedemesterforening, g. 1924 m.

Magna Frederiksen f. 9.5.1899; (D. af murer Frederiksen, Vejle).

Børn D1—2

D1 Karen Margrethe Nielsen f. 11.6.1933; postassistent i København, g. 1954 m.

Helge Hjulmand f. 16.12.1925; overpostbud, København.

D2 Elle Nielsen f. 22.2.1935; trafikassistent i København.

C5 Anna Nielsen f. 12.12.1896; oldfrue på Hotel Westend, bestyrerinde på de gamles hjem i Ølgod fra 1938 til 1954.

C6 Kirstina Nielsen f. 19.10.1898; Rønde H., g. 1927 m.

Søren Astrup Møller f. 13.12.1896; (S. af B10 Dine Birkmose Sørensen og Jeppe Møller, skomager og centralbestyrer i Ølstrup) Tommerup H., gdr. i Finderup, formand for Finderup Mejeri i en årrække, medlem af L. Mfs. bestyrelse i 16 år.

Børn D1—4

D1 Jørn Bøgelev Møller f. 14.6.1928; L. Mfs. H. i Hillerød, landmand.

D2 Erik Møller f. 23.5.1930; Andelsskolen i Middelfart, koloniallærling.

A 4 B 10 Dine Birkmose Sørensen

Jeppe Møller, g. m. B 10

D3 Dine Birkmose Møller f. 23.3.1933; sygeplejerske, L. Mfs. H. i Hillerød.

D4 Knud Møller f. 17.11.1939; Løgumkloster Eftsk.

C7 Emma Nielsen f. 8.6.1901; L. Mfs. H. i Hillerød, husbestyrerinde for broderen C2, efter hans død varmerulleforretning i Skive.

C8 Metha Nielsen f. 18.1.1904; L. Mfs. H. i Hillerød, g. 1932 m. Christian Holm f. 4.10.1905; fra Krusbjerggaard, Krusbjerg, Ølgod, ejer af Hungebjerggaard, Ølgod, L. Mfs. H., Hillerød, formand for L. Mfs. ungdomsforening i Ølgod, knyttet til søndagsskolearbejdet, i sognerådet.

B10 Dine Birkmose Sørensen f. 29.6.1864 på Astrupgaard, d. 16.9.1905, g. 1889 m.

Jeppe Møller f. 7.3.1866; (S. af landmand N. Møller Pedersen, Lønborg) udlært skomager, landmand og skomager i Brejning, senere skomager og centralbestyrer i Ølstrup, Lervang.

Dine var velbevaget, mild og redelig. Et særkende for Søren Astrups børn er sans for hygge og renlighed, og hun var ikke en undtagelse. Som utrolig mange af slægten havde hun en

fin håndskrift. I den forbindelse ligger det nær at slutte fra håndskrift til evner. En kendsgerning er det i alt fald, at smuk håndskrift og gode evner ofte følges ad.

Dine døde af tuberkulose. Hun led meget i lang tid, kunne ikke tåle støj, så børnene måtte stå uden for vinduerne, når de ville synge salmer og sange for hende, der ligesom alle de andre søskende var en meget alvorlig kristen.

Jeppe Møller var først landmand, vist nok efter Søren Astrups ønske. De store gårdmænd regnede i de tider ikke meget med håndværkere og andre med stilling uden for landbruget. Man kunne endog i min ungdom høre den udtalelse: Han duer ikke til andet end at læse.

Jeppe Møller havde dog ikke lyst nok til landbruget. Han gik over til sit oprindelige erhverv skomageriet, så man kan i dette tilfælde med fuld ret anvende det gamle ord: Skomager, bliv ved din læst.

Han var nu på sin rette hylde og kunne have haft lyse dage, hvis ikke Dines svære sygdom og tidlige død (41 år gl.) havde kastet sine skygger over hans liv. Efter hendes død blev han en meget stille mand. Han passede sin gerning trofast og gik helt op i Luth. Missionsforening, og da der ikke var andre af den retning i Lervang, gik han troligt de 7—8 km til møder i Brejning, hvor der var mange af ovennævnte retning. »Men«, siger sønnen Søren C3, som har givet forannævnte oplysninger, »jeg tror ikke, han nogen sinde forvandt det med mor«.

Børn C1—5

C1 Niels Møller f. 3.1.1892; Tommerup H., gdr. i Bøllundtoft, Ølgod, g. 1933 m.

Dorthea Nygaard f. 14.1.1904; (D. af gdr. Anders N., Højmark, Lem) Tommerup H.

Børn D1—3

D1 Anders Nygaard Møller f. 1.6.1934; landbrugsmedhjælper;
D2 Ernst Nygaard Møller f. 5.3.1937, realeksamen, typograf-lærling; D3 Tage Nygaard Møller f. 5.9.1938 ved landbruget.

C2 Maria Møller f. 16.8.1894; Haslev H., g. 1925 m.

Vilhelm Bech Larsen f. 26.4.1897; (S. af smed Larsen, Ølstrup)

maskinisteksamen, maskinmester på Vejen el-værk, lærer på teknisk skole.

Børn D1—3

D1 Dine Beck Larsen f. 18.9.1926; sygeplejerske 1951 fra Frederiksberg Hospital, p. t. Centralsygehuset, Hillerød.

D2 Ellen Beck Larsen f. 1.1.1928; lærerinde 1951 fra Haslev Sem., p. t. i Silkeborg.

D3 Aksel Bech Larsen f. 26.8.1933; lærer fra Haderslev Statssem. 1955, p. t. soldat.

C3 Søren Astrup Møller f. 13.12.1896; Tommerup H., gdr. i Finderup, formand for Finderup Mejeri i en årrække, medlem af L. Mfs. bestyrelse i 16 år, g. 1927 m.

Kirsten Nielsen f. 19.10.1898; (se B9s datter C6 fra Bøgelevgaard, Ølgod).

C4 Metha Møller f. 19.12.1898; Haslev H., pensioneret sygeplejerske, bor sammen med søsteren C5.

C5 Anna Møller f. 31.10.1901; L. Mfs. H. i Hillerød, centralbestyrerinde i Lervang.

B11 Sara Andrea Sørensen f. 23.2.1866 på Astrupgaard, d. 20.2.1916, g. 1890 m.

Kristen Madsen f. 16.3.1865, d. 18.11.1931; fra gården Kastbjerg, Debelmose, Borris, gdr. i Finderup, rejste som lægprædikant for Luth. Missionsforening 1910—31, i menighedsråd og værgeråd i mange år, var også ungdomsarbejder.

»Chr. Madsen og Andrea var jævne folk, der levede et virksomt liv, og som ved deres frisind og hjertelighed vandt sig mange venner, både nær og fjern. Deres hjem var meget gæstfrit (eks.: mine forældres bryllup stod hos dem, fordi min morfar byggede stuehus det år. Udg.) Andrea var en stille, trofast kvinde, der ofrede sig for sit hjem, der var meget pro-pert. Hun var en gudfrygtig kvinde, der udfyldte sin plads godt og var sin mand en god støtte i Luth. Mfs. virksomhed i sognet. — Chr. Madsen var velbegavet, havde let ved at fremsætte sine tanker, såvel mundtlig som skriftligt. Han var afholdt som Guds ords forkynder, en fredens mand, forstående

A4 B11 Sara Andrea Sørensen

Kristen Madsen, g. m. B11

og imødekommende mod anderledes tænkende og anderledes troende«.

Børn C1—10

C1 Kristine Madsen f. 28.4.1891, d. 5.7.1925; g. 1918 m.

Emil Østergaard f. 1.11.1892; (S. af gdr. Østergaard i Lem) købmand i Ørnhøj, nu i Herning, formand i skolekommissionen i Ørnhøj, flere tillidshverv i kristelige kredse.

D1 Andrea Østergaard f. 24.12.1918; ansat på laboratoriet på Allerups fabrikker, g. 1943 m.

Børge Briensborg f. 24.7.1920; (S. af politibetjent Nielsen, Svendborg) møbelpolstrer i Odense.

D2 Ketty Østergaard f. 18.1.1920; servitrice i København, g. 1950 m.

Heinrich Chroner f. 27.1.1908; (S. af repræsentant Chroner i København) maler i København.

D3 Tage Østergaard f. 24.10.1921; købmand i Valby, g. 1943 m.

Ulla Henriksen f. 23.4.1919; (D. af distriktsmontør J. Chr. Henriksen, Brædstrup).

Børn E1—3

E1 Dorthe f. 19.3.1945; E2 Annette f. 8.4.1947, d. 21.8.1947;
E3 Charlotte f. 23.7.1948.

D4 Eva Østergaard f. 1.8.1923; direktrice ved »D. K. Kitler«, Østerbro, København.

D5 Kristen Gert Østergaard f. 25.4.1925; købmand i Horsens, g. 1954 m. Vivi.

C2 Anna Madsen f. 2.8.1893; har fødegården sammen med C8 og C10.

C3 Lavrids Kristian Madsen f. 10.3.1895; har en landeejendom i Finderup sammen med søsteren C4.

C4 Sørense Petrine Madsen f. 6.9.1896; se C3.

C5 Mads Madsen f. 5.1.1898, d. 6.1.1898;

C6 Mads Madsen f. 3.12.1898; vognmand (lillebil), g. 1931 m. Petra Astrid Laugesen f. 10.6.1910; (D. af gdr. og anlægger af Laugesens Have« i Brejning).

Børn D1—2

D1 Ruth Krista f. 10.11.1931; Tommerup H., kontorist.

D2 Jørgen f. 12.9.1941; på Vestjysk Gymnasium, Tarm.

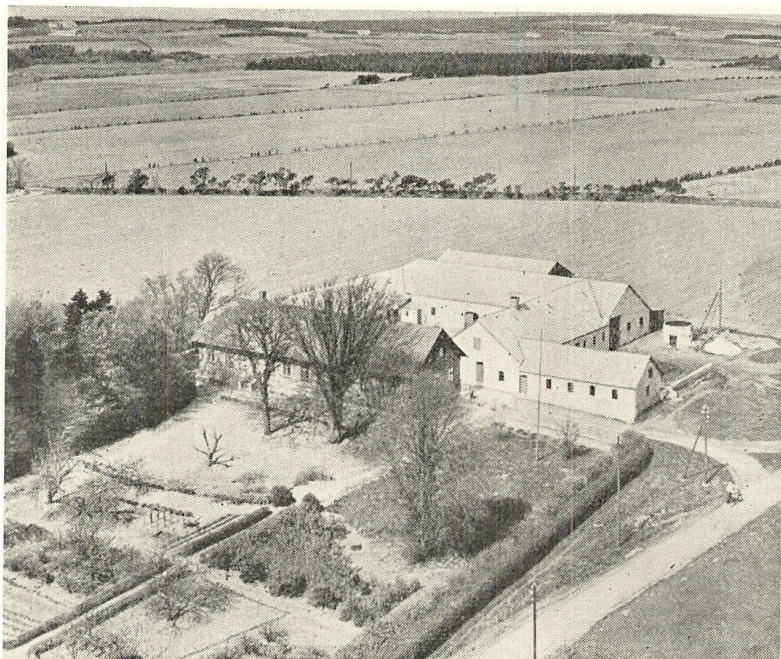
C7 Kristen Astrup Madsen f. 4.7.1900, d. 1920.

C8 Else Kathrine Madsen f. 19.1.1903; har fødegården sammen med C2 og C10.

C9 Metha Madsen f. 4.7.1905; L. Mfs. H. i Hillerød, buffist i K.F.U.K., St. Kannikestræde 19, København.

C10 Jens Gammelgaard Madsen f. 25.7.1907; har fødegården sammen med C2 og C8, medlem af mejeribestyrelsen i Finderup i mange år.

Astrupgaardslægten eller Søren Astrups slægt: ialt 416 personer.

Ny Abildtrupgaard

Ny Abildtrupgaard hedder i dag Lyngkildegaard og ligger i Vorgod sogn.

Den er på 97 tdr. land i dag. Jorden er sandmuldet med enge langs Rimmerhus Bæk, hvis vand man gennem kanaler har ledet ud over sandskrænter, der forvandlede til agerjord. En del af den lettere jord er beplantet; en bæk på jorderne nord for landevejen lå så højt, at der kunne laves springvand i haven fra den. I dag er både bæk og springvand forsvundet, da disse jorder er drænet.

Gården nedbrændte ved skorstensbrand i 1889.

Ny Abildtrupgaard ligger øst for Vorgod å og nord for landevejen Ringkøbing—Herning. Navnet Abildtrup stammer vist fra de store egeskove, som for ca. 500 år siden omgav Abildtrupgaard, og som der endnu findes rester af, f. eks. Barde krat med en mængde Abild = æble, så mange, at de endog har givet navn til Abildå, som løber til Vorgod å.

Ny Abildtrupgaard, en udbyggergård fra Abildtrup Neder-
gaard, var allerede 1733 en gammel forfalden gård. Fra en rets-
sag ved vi, at gårdens brønd har stået på sin nuværende plads
»fra Arilds tid«, d.v.s. så længe nogen kan mindes.

Fra 1688 til i dag har den været ejet af efterkommere af lav-
adelslægten Hvid.

Da Jens Pedersen Abildtrup, gift med A5 Karen Margrethe
Christensen, overtog gården var den på ca. 260 tdr. ld., men
der er siden skilt flere ejendomme fra: Rosenvang på 30 tdr. ld.,
en ejendom på 28—30 tdr. ld. Svalegaarden, udstykket 1907,
på 37 tdr. ld., Hedevang, udstykket 1909, på 50 tdr. ld. og Eng-
have, udstykket 1910, på 14 tdr. ld.

En del af oplysningerne er fra Jens Abildtrups bog: Abildtrup-
gaard og dens beboere.

Abildtrupslægten

A5 Karen Margrethe Christensen,

g. m. Jens Pedersen Abildtrup, som der desværre ikke er noget billede af, da han døde før den tid, hvor almindelige mennesker lod sig fotografere.

A5 Karen Margrethe Christensen f. 1819 på Astrupgaard, d. 29.4.1903, g. 1839 m.

Jens Pedersen Abildtrup, døbt 12.3.1815 i Hover, d. 16.5.1872; (Tankevækkende, at dåbsdagen i de tider var vigtigere end fødselsdagen, i dag betyder dåbsdagen intet i offentlig registrering). Han var fra gården Øster Muldbjerg i Hover, søn af Peder Christensen Mørch af lavadelslægten Hvid fra herregården Trabjerg i Borbjerg 1400—1500. Han var tillige af gammel herredsfogedslægt Mørch, fra 1475—1700 i Nørre Horne Herred.

Jens Abildtrup var sognefoged i mange år, også i 1864, hvor han havde meget besvær med indkvartering af tyske soldater, også i gården.

Han var tillige medlem af sogneforstanderskabet i Vorgod, et af landets største sogne. En kort tid var han dets formand.

I 1868 var han med til at stifte Vorgod—Nr. Vium Kommunes og Omegns Laane- og Sparekasse, hvis formand og kas-

serer han var til 11.12.1871. Dokumentet i den anledning blev skrevet af ham og afslører i førnævnte bog — en smuk og tydelig håndskrift. Enkelte bidrag var på 50 rdl., deriblandt hans og slægtningens i Abildtrup Nedergaard. I de to gårde var der velstand. Chr. Christensen i Nedergaard var største skatteyder i Vorgod sogn med 12050 rdlr. i formue og Jens Abildtrup næststørste med 8750 rdlr.

Mads Videbæk, hans ældste dattersøn, C1 fortæller, at der var mange snoge i Abildtrup. Når han med sine brødre besøgte bedstemoderen A5, kom de ofte ud til møddingen, hvor der var mange af disse dyr, som kom frem, bare de lettede en tørv i møddingdiget. Ifølge folketroen var det tegn på lykke og velstand, når der var mange snoge i gården. Således fortælles i »Hyrdeliv på Heden« af museumsforstander H. P. Hansen, Herning, at der var tre gårde i Abildtrup. I de to var der velstand, og der var også mange snoge, men i den tredje var der ingen velstand og heller ingen snoge. Manden søgte at bøde på dette triste forhold ved at bære snoge hjem i sin hat, men det hjalp ikke, de ville ikke blive der.

Efter fortællersken og tiden, der nævnes, må de to velhavere være mændene i Nedergaard og Ny Abildtrupgaard. De har dog ikke troet på sligt nonsens, da de begge var mænd med sund dømmekraft og tillige var alvorlige kristne.

Karen Margrethe skildres som meget dygtig. Hun var enke i mange år, lagde alligevel — trods forskellige bestyrere — penge op og forøgede formuen, der som nævnt var 8750 rdlr. i 1867 5 år før mandens død.

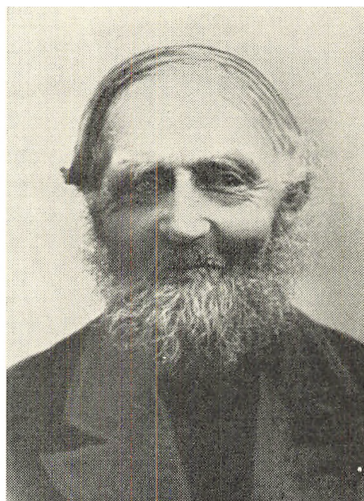
Mads Videbæk fortæller, at hun var meget omsorgsfuld for børnene og børnebørnene, og samler, hvad han har fortalt i dette: Hun vå en gammel rå'r jen'.

Fra Vorgod kirkebog: Der blev holdt møder hos sognefogden. Således af Lars Rimmerhus d. 10.4.1868, der samlede en gave til Indre Mission på 6 rdlr. og 9 sk., der blev indsendt gennem forpagter Lawaetz på Møltrup. Langfredag 1869 møde ved samme, 2 rdlr. 2 mk.

De har altså tidligt sluttet sig til Indre Mission.

A 5 B2 Ane Margrethe Jensen

Kristen Ølgod Madsen, g. m. B2

Børn B1—5

B1 Mette Pedersen f. 6.10.1840, d. 4.10.1900; evnesvag.

B2 Ane Margrethe Jensen f. 4.8.1842, d. 1.2.1895.

Ane Margrethe var en meget arbejdsom og dygtig kone, der opdrog børnene forstandigt og kærligt. Det nævnes også, hun var god imod tjenestefolkene. »Hun var så god, som dagen er lang« siger en svigerdatter. Hun blev gift 1866 m.

Kristen Ølgod Madsen f. 6.11.1830, d. 25.4.1916; Som ung var han kreaturhandler, drev med stude og svin til Tyskland, i 1864 med ca. 9000 svin. Han blev senere forpagter i Vorgod præstegård (fire år), derefter købte han gården Nybo i Nøvling, hvor han var i 16 år, fra 1886 havde han en mindre gård i Haunstrup.

Han handlede stadig en del på markeder i Dalager og Holstebro; Når han var ude at købe dyr til kvægdrifterne syd på, brugte han ridehest.

Mads Videbæk fortæller, at han og brødrene stod og holdt kreaturerne på markedet. Det var et stort øjeblik, når faderen kom og gav dem 25 øre hver til »frikvarteret« med den formaning, at de skulle passe på ikke at pjatte dem væk. Det var rundhåndet, for man kunne få meget for 25 øre den gang.

En tid synes han af have været ret velstillet, idet han var en af medstifterne af forannævnte Spare- og Laanekasse.

I sine sidste år boede han hos sønnen C2, hvis kone han var meget glad for og taknemmelig mod.

Børn C1—5

C1 Mads Videbæk Madsen (navneforandring til Videbæk) f. 14.1.1868; arvede faderens gård, g. 1896 m.

Maren Christensen f. 27.10.1871, d. 14.10.1936; fra Rimmerhus.

Børn D1—5

D1 Anne Margrethe Abildtrup Videbæk f. 1.8.1898; mejerske i en årrække, g. 1925 m.

Axel Godtfred Sørensen f. 21.11.1897; (S. af arbejdsmand Frederik Sørensen, Ugerløse) har vognmandsforretning i Ugerløse.

Barn E1 Arne Videbæk-Sørensen f. 8.9.1927; realeksamen fra Stenlille Realsk. 1943, kornet i Vordingborg 1949, løjtnant ved den danske kommando i Tyskland 1950, kursus i 8 mdr. på Andelsskolen i Middelfart, uddeler i Hagested Brugsforening pr. Maarsø, g. 1953 m.

Vera Fredberg f. 28.9.1932; (D. af gdr. og ejendomsmægler Otto F. Nygaard, Ugerløse) fra 1.10.50 telefonistinde ved K.T.A.S., København.

Barn F1 Alice Videbæk-Sørensen f. 15.4.1954.

D2 Niels Christian Rimmerhus Videbæk f. 12.3.1901; landmand i Herborg, g. 1942 m.

Magda Ibsen f. 11.6.1918; fra Herborg.

Børn E1—2

E1 Arne f. 6.11.1945; Aage f. 25.3.1951.

D3 Christine Videbæk f. 13.12.1904; g. 1931 m.

Kaj Larsen f. 20.8.1902; fra Flødstrup, smedemester i Sdr. Jernløse.

Barn E1 Birthe Videbæk Larsen f. 6.10.1935; realeksamen, bank-assistent i Holbæk Landmandsbank.

D4 Mette Kirstine Videbæk f. 16.10.1908; g. 1936 m.

Mads Birkmose Andersen f. 25.7.1910; ejer af gården Dybdal i Haunstrup, Snejbjerg sogn, i hjemmæværnet.

Børn E1—4

E1 Erling Videbæk Andersen f. 27.11.1939; elev på Herning Gymn.; E2 Margit Videbæk A. f. 17.4.1942; E3 Gunnar Videbæk A. f. 24.9.1945; E4 Mads Videbæk A. f. 14.1.1950.

D5 Dagny Kirstine Videbæk f. 15.11.1910, g. 1934 m.

Christen Pedersen f. 13.9.1907; (S. af landmand J. Chr. Petersen, Vorgod) landmand i Opsund, Brejning.

Børn E1—3

E1 Egon Videbæk Pedersen f. 30.5.1940; E2 Ester Videbæk P. f. 17.2.1946; E3 Lillian Videbæk P. f. 13.11.1953.

C2 Jens Abildtrup (navneforandring) f. 17.4.1870; Haslev H., begyndte i 1894 som forrider for de kongelige vogne, gennemgik slottets rideskole, var biløber = kusk, for 3 konger. Chr. d. 9., Fr. d. 8. og Chr. d. 10., var genstand for mange hædersbevisninger, g. 1904 m.

Marie Meldgaard Pedersen f. 24.7.1881; (D. af gdr. og sognefoged Pedersen i Fjeldstervang) telefonistinde ved K.T.A.S. fra 1918—34.

Børn D1—3

D1 Anna Margrethe Abildtrup f. 25.10.1904; realeksamen, kontorassistent på K.T.A.S., g. 1933 m.

Poul Erik Didriksen f. 20.11.1904; (S. af telegrafbestyrer Didriksen, Rønne, Bornholm) præliminæreksamen fra universitetet, kontorchef i Nordisk Genforsikring.

D2 Christian Abildtrup f. 24.8.1907; direktør i Magasin du Nord, Kgs. Nytorv, g. 1934 m.

Inger Klitgaard-Nielsen f. 8.4.1910; (D. af repræsentant Klitgaard-Nielsen, København) cand. mag. i tysk og fransk, se iøvrigt Magisterstaten.

Børn E1—3

E1 Jens Abildtrup f. 26.5.1935; student fra Gl. Hellerup Gymn., 1953 studieophold 1 år på Lycée Clémenceau i Nantes, Frankrig, stud. jur.

E2 Niels Peter Abildtrup f. 5.7.1939; skoleelev; E3 Hans Christian Abildtrup f. 29.6.1944; skoleelev.

D3 Johannes Abildtrup f. 8.10.1909; realeksamen fra Østersø

Gymn., handelsvidenskabelig diplomprøve 1942, prokurist i Helsingør, g. 1938 m.

Ina Kirstine Willumsen f. 6.10.1913; (D. af malermester Willumsen, Roskilde).

Børn E1—2

E1 Anders f. 7.10.1945; E2 Henrik f. 18.1.1947.

C3 Christen Videbæk f. 3.4.1874, d. 5.9.1954 efter påkørsel af motorcykle på vej til kirke.

(Denne ulykke blev årsag til, at jeg tog fat på arbejdet med fuld kraft. Jeg havde da lige begyndt og regnede med at have 6—7 år til arbejdet, men da Chr. V., der var nævnt som en meget god meddeler, så pludselig døde, blev jeg lidt urolig, også fordi jeg blev klar over, at der var mange ældre, som det gjaldt om at få oplysninger af, inden det blev for sent. Jeg beklager, at jeg ikke fik ham lært at kende, men heldigvis fik jeg hans bror Mads Videbæk som meddeler og ven).

Chr. V. var ejer af gården Raabjerg i Haunstrup, g. 1901 m. Ane Petersen fra Snebjerg f. 19.7.1876, d. 13.4.1943.

Børn D1—13 (D2 og D3 tvillinger)

D1 Margrethe Videbæk f. 9.3.1902, d. 22.9.1938; Tommerup H., g. 1932 m.

Anton Larsen f. 2.6.1902; (S. af gdr. J. Chr. Larsen, Hareskov, Assing) havde en landejendom i Hareskov i Kibæk, har nu en i Fjølstervang.

Børn E1 Erling Larsen f. 9.9.1937; smede- og maskinlærling.

D2 Kristine Videbæk f. 29.1.1903; Tommerup H., trikotagehandler i Vorgod i 15 år, syerske i Snebjerg, var husbestyrerinde for sin fader.

E1 Elin Videbæk 9 år gl. (adopt.).

D3 Maren Videbæk g. 1931 m.

Kaj Larsen f. 15.12.1903? d. 27.12.1952; arbejdsmand i Fredericia.

Børn E1—2

E1 Erna Elly Larsen f. 20.5.1934; E2 Henning Videbæk Larsen f. 3.3.1943.

D4 Knud Videbæk f. 28.3.1904; Nr. Nissum H., Haslev Kon-

trol- og Regnskabssk., Korinth Landbr.sk., ejer af Sct. Hanskildegård, Magleby, Klippinge, fra 1956 ejer af Bjerregaard pr. Tvingstrup, Horsens, g. 1943 m.

Kristine Jensen f. 17.1.1917; (D. af proprietær H. P. Jensen, Hellested) regnskabsfører ved Stevns og Fakse Herreds Landboforening i 3 år.

Barn E1 Preben Videbæk f. 28.8.1944.

D5 Rikard Videbæk f. 15.9.1905; ejer af Spandbjerg i Snejbjerg, hustruens fødegård, i sognerådet fra 1950, g. 1940 m.

Elly Hansen fra Spandbjerg f. 31.1.1916.

Børn E1—2

E1 Niels Christian f. 8.11.1944; E2 Anni Hansen f. 9.7.1947.

D6 Jens Haunstrup Videbæk f. 18.2.1907; Tommerup H., bor på gården Raabjerg, Haunstrup, i menighedsrådet i Snejbjerg, g. 1948 m.

Nora Andersen f. 17.8.1922; fra Mosegaard i Haunstrup, Tommerup H.

Børn E1—2

E1 Evald f. 23.1.1951; E2 Johannes f. 10.9.1954.

D7 Verner Videbæk f. 28.10.1909; Tommerup H., ejer af Nygaard i Ørre pr. Herning, i sognerådet 2 perioder, g. 1942 m.
Anna Sander f. 14.11.1913; (D. af landmand J. Holst, Sinding pr. Herning) Ry H.

Børn E1—5

E1 Annelise f. 11.11.1943; E2 Hans Jakob f. 11.4.1945; E3 Else Kirstine f. 25.12.1947; E4 Esben Kristian f. 21.9.1949; E5 Karen Margrethe f. 26.11.1951.

D8 Helga Videbæk f. 7.1.1911; præliminæreksamen fra Rønde, g. 1941 m.

Christian Froberg f. 10.12.1911; (S. af banearbejder Froberg, Silkeborg) tømrer i Silkeborg.

Børn E1—2

E1 Jørgen Froberg f. 25.3.1944; E2 Ole Froberg f. 15.8.1946.

D9 Aage Videbæk f. 4.2.1913; landmand i Vorgod Østerby, Barde pr. Herning, g. 1940 m.

Marie Odsbjerg f. 16.3.1917; (D. af landmand Odsbjerg, Vildbjerg).

Børn E1—4

E1 Aase f. 3.11.1942; E2 Ruth f. 20.10.1945; E3 Ejgil f. 19.5.1949; E4 Leif f. 30.12.1954.

D10 Erna Videbæk f. 1913, d. 1 md. gl.

D11 Erna Videbæk f. 11.1.1915, d. som 9 årig.

D12 Jens Abildtrup Videbæk f. 27.6.1917; Tommerup H., ejer af Damgaard i Haunstrup, g. 1946 m.

Anna Jeppesen f. 18.11.1924; (D. af murer Jeppesen, Brejning).

Børn E1—4

E1 Herluf f. 20.12.1948; E2 Linda f. 14.9.1951; E3 Bente f. 9.1.1952; E4 Henny f. 5.4.1956.

D13 Elly Videbæk døde som lille.

C4 Jens Christian Abildtrup f. 3.11.1876; Haslev H., rejste til U.S.A. 1902, opholdt sig i New York og Chicago i forskellige stillinger, gik også på skole, flyttede til Audobon i Iowa 1912, farmer en tid, bogholder for 9 skoler i 24 år, assuranceagentur i 18 år, har været kasserer for Audobon by i 12 år, var hjemme på besøg i 1907 og 1947, g. 1909 i Chicago m.

Else Marie Pedersen f. 15.9.1883; (søster til C2s kone).

Børn D1—3

D1 Niels Christian Abildtrup f. 1912 i Chicago, farmer, g. m. Lillie Jensen.

Børn E1—3

E1 Jeanine Jone, g. m. Allan Petersen, farmer.

E2 Myron Eugene, i U.S. Marine, San Diego, Californien;

E3 Connie Lau.

D2 Anna Margaret Abildtrup f. 19.6.1914 i Audobon; g. m. dr. John D. Koncky, læge i Chicago.

D3 Arnold James Abildtrup f. 11.5.1917; farmer, g. m.

Rose Oliver.

Børn E1—2

E1 Michael James Abildtrup; E2 David Neal Abildtrup.

C5 Peter Muldbjerg f. 25.12.1881, d. 25.3.1953; gdr. i Ølstrup og entreprenør, flyttede til Ringkøbing 1942, hvor hans enke har 3 ejendomme, g. 1911 m.

Kirstine Pedersen f. 29.3.1889; fra Tjørring.

Børn D1—6

D1 Henry Muldbjerg f. 8.9.1912; maskinuddannet, rejsemontør fra 1948 for Saxonia, København.

D2 Aage Vagn Muldbjerg f. 13.9.1914; har haft et par gårde i Ølstrup og Spjald, nu murerarbejdsmand i Tarm, g. 1946 m. Maja Petersen f. 19.7.1919; (D. af landmand C. J. P., Nørhede pr. Højmark) Uldum H.

Børn E1—2

E1 Jens Peter f. 25.2.1948; E2 Chresten f. 3.5.1952.

D3 Frede Victor Muldbjerg f. 30.12.1915; landmand til 30 års alderen, skovhugger i Norge fra 1949, g. 1954 m. Asborg Bredesen f. 23.8.1916; (D. af værkstedsejer i Strømmen, Norge).

D4 Margrethe Christine Abildtrup Muldbjerg f. 8.5.1919; servitricer i Svendborg, Faaborg og Tommerup, g. 1948 m. Carl Christian Rasmussen f. 4.8.1914; (S. af møller R., Vejle) frisør i Skjern, bor hos svigermoderen.

Barn E1 Børge Abildtrup Rasmussen f. 21.11.1952.

D5 Søren Christian Muldbjerg f. 11.2.1921, d. 4.5.1926.

D6 Betty Marie Muldbjerg f. 11.10.1922; servitricer i Faaborg, g. 1945 m. Ernst Koch f. 3.11.1921; (S. af vognmand Koch, Faaborg) alvorlig klemt mellem buffer på Ringe St. 1946, maskinarbejder på en fabrik ved Svendborg.

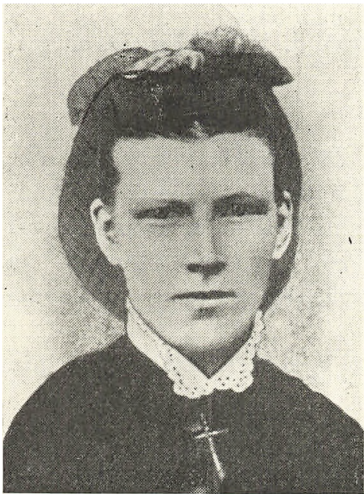
Børn E1—2

E1 Jørgen Muldbjerg Koch f. 29.1.1946; E2 Mogens Muldbjerg Koch f. 19.1.1947.

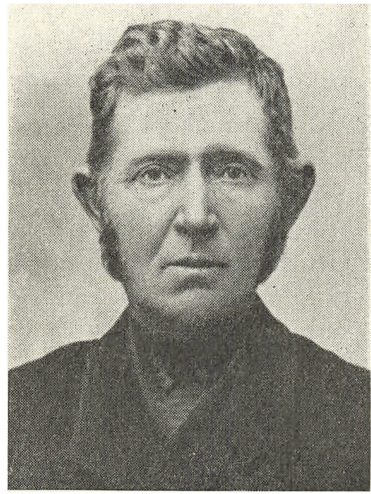
B3 Jens Jensen Abildtrup f. 17.5.1845, 17.2.1927; gdr. i Barde. Hans gård lå ved korsvejen, senere byggede han en mindre gård på den anden side af vejen, og på sine gamle dage byggede han et hus på den tredje side af korsvejen.

Han var sognefoged i 50 år (dannebrogsmænd) og postmester i Barde brevsamlingssted i mange år, efter at han havde solgt sin gård.

Med interesse, lyst og energi gik han op i sin gerning, så-

Mette Marie Christensen, g. m. B3

A 5 B3 Jens Jensen Abildtrup

ledes stod han næsten altid et kvarter før tiden med uret i hånden ved siden af postsækken, når »dagvognen« kom.

Endog over 80 år gl. cyklede han til Ringkøbing med amtsstueskatterne.

Han var altså ingen »skrælling«, nej, en stout særpræget skikkelse, der var levende interesseret i alt, hvad der skete, også i nyt. »Ung i sind, som han var, kom han let på talefod med sognets befolkning, og døren til hans personlighed gik på lette hængsler«.

I enhver henseende var han reel og hæderlig; hjemmet var præget af gudsfrygt, han var meget kirkelig interesseret (I.M.). Tunge sorger måtte han prøve, idet han mistede tre hustruer: (mest oplysninger fra C3s sønner) g. 1. g. 1869 m.

Kirsten Marie Christensen f. 23.12.1848 i Abildtrup Nedergaard, d. 17.11.1871.

Barn C1 Ane Jensen f. 8.11.1871, d. 9.12.1892.

G. 2. g. 1873 m.

Mette Marie Christensen f. 25.4.1854, d. 22.11.1887; søster til den første kone, Kirsten Marie. Vorgod kirkebog fortæller, at han fik 7000 rdl. med hver af de to hustruer.

G. 3. g. m.

Mette Kirstine Nielsen f. 20.10.1855, d. 19.7.1925; (D. af husmand N. Chr. Jensen, Barde).

Børn (i 2. ægteskab) C2—3

C2 Jens Abildtrup f. 9.6.1875, d. 29.11.1927; dimitt. fra Nr. Nissum Sem., 1901 lærer i Stendis, Ryde, 1902—05 i Troldhede, 1905—10 i Knebel, Djursland 1910—24, hvor han var førstelærer og medlem af menighedsrådet, hvis formand han var i en del år, formand for Knebel-Rolse Spare- og Laanekasse, g. 1902 m.

Sofie Dorthea Toustrup f. 10.2.1879, d. 2.9.1952; (D. af gdr. P. Toustrup, Snebjerg).

Børn D1—2

D1 Jens Aage Abildtrup f. 25.6.1905; matem. studentereksamen fra Haslev 1924, landinspektøreksamen 1929, bestalling i 1931, landinspektør i Odense 1929, senere i Horsens, landvæsenkommisær for Skanderborg amt, g. 1930 m.

Ellen Kemnitz f. 30.10.1903; (D. af Zylograf H. Kemnitz, Frederiksberg).

Børn E1—2

E1 Finn Abildtrup f. 6.5.1932; student fra Horsens Statssk., stud. jur.

E2 Jørgen Abildtrup f. 9.7.1936; realeksamen, værktøjsmager, ingeniørstuderende.

D2 Karl Peter Abildtrup f. 23.2.1907; student fra Haslev Gymn. 1924, skoleembedseksamen (cand. mag.) i fysik og kemi 1929, adjunkt ved Haslev Gymn. 1932—38, fra dette år ingeniør hos F. L. Schmidt og Co., København.

C3 Christen Abildtrup f. 16.5.1878, d. 8.8.1921; dimitt. 1902 fra Nr. Nissum Sem., lærer i Halgaard 1903—04 og ved Skjern Byskole 1904—06, førstelærer i Debel på Fur 1906—21, formand i værgerådet, i kredsbestyrelsen for D.M.S. på Mors og Fur, g. 1907 m.

Karoline Elise Marie Byskov f. 7.1.1878, d. 11.5.1952 i Vejrup hos sønnen D1.

D1 Jens Holger Byskov Abildtrup f. 8.12.1908; student fra Viborg Katedralsk. 1930, cand. theol. 1937, hjælpepræst i

Sdr. Bjert 1938—40, fra 1940 hjælpepræst i Kauslunde, konstitueret sognepræst i Floustrup, Ullerslev 1942, hjælpepræst i Værløse 1947, kaldskapellan fra 1949 i Sdr. Gørding-Vejrup, formand for Vejrup menighedsråd, g. 1941 m.

Alma Poulsen f. 24.1.1914; (D. af stationsforstander C. A. Poulsen, Kauslunde) formand for Vejrup K.F.U.K.

Børn E1—2

E1 Ruth f. 19.11.1949; E2 Karen Margrethe f. 25.12.1952.

D2 Peter Byskov Abildtrup f. 21.6.1916; realeksamen 1933, udd. i jern- og stålforretning i Viborg, ansat på kommunekontoret i Viborg, fra 1943—46 kontorist ved politikontoret i Skive, fra 1946—51 assistent ved fængselsvæsenets administration, kontorassistent ved Frederiksberg Politikammer fra 1951, g. 1952 m.

Kate Sørensen f. 18.12.1917; (D. af telefonmontør Sørensen i København) Ubberup H., sygeplejerske, røntgenassistent ved Københavns Amtssygehus, Gentofte.

B4 Christine Jensen f. 21.7.1849, d. 30.8.1887; g. 1869 m.

Christen Christensen f. 1.8.1846, d. 12.5.1906; (S. af Chr. Christensen, Abildtrup Nedergaard), hvis far var den bekendte Chr. Nielsen, som rejste vidt om lande og under Napoleonskrigene ene mand 1793 erobrede et hollandsk skib: »De Vriendshap« som kom fra Østindien med krydderier, fra franskmændene. Af de 15000 gylden hollandsk courant, som han ved dom fik tilkendt, gav han den fattige hollandske dreng, der stod ved roret, en tredjepart, »thi havde han ikke havt ham til at styre roret, kunne han ikke have fuldført det«.

Læs: »Ærens Vej« af Marius Dahlsgaard og »En borttrømt bondekarl« af Thyregod og se Jens Abildtrups »Abildtrupgaard og dens beboere«.

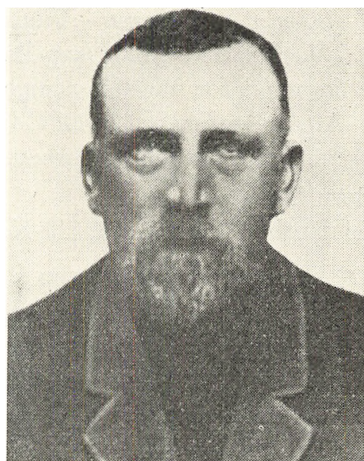
For 2. gang blev Hvid-slægten, som har boet i Abildtrup siden 1498 indgiftet i hinanden. Se under A5 Karen Margrethe.

Chr. Christensen arvede Nedergaard 1869. Alle hans børn fik navneforandring til Abildtrup.

Maria Abildtrup, enke efter forfatteren Jens A. Abildtrup, fortæller om sine svigerforældre:

A 5 B4 Christine Jensen

Chr. Christensen, g. m. B4

»Min svigermor kan jeg intet fortælle om, da min mand kun var ca. 3 år, da hun døde. Jeg mindes dog, at jeg for mange år siden traf sammen med en gammel pige, An' Sofi', der havde tjent i Abildtrup Nedergaard, mens min mands mor var kone der. Hun udtalte sig overordentlig rosende om sin madmor, sagde bl. a., at hun var usædvanlig afholdt af sine undergivne.

Fra hendes skudsmålsbog ved vi, at hun blev udskrevet af skolen med karakter mg, og ved konfirmationen: meget god kristendomskundskab. Hendes flid har stedse været særdeles rosværdig.

Præsten, som skrev hendes skudsmålsbog, er den samme, som skrev Dinas fra Hoversig: P. M. Cramer. Det første er skrevet i Hover 18.4.1854 og det andet i Vorgod 11.10.1863. Han må altså være blevet forflyttet i mellemtiden.

(I alle de tilfælde, hvor jeg har set skudsmålsbøger, er karaktererne gode og vidnesbyrdene rosende).

»Kræ Krænsen« var en mand af den gamle skole, noget streng, indesluttet natur, som ikke meget gav sine følelser til kende. Jeg var spændt på, hvordan han ville tage imod en sådan syttenårig svigerdatter. Jeg blev dog glædelig over-

rasket ved at finde ham livlig og munter. Jeg kom til at holde meget af ham, han var altid venlig og kærlig mod mig.

Han var middelhøj, ret kraftig og statelig med fuldskæg. Trods styrken fik lungetuberkulosen dog i sit andet angreb på ham magt over ham. Han var da knap 60 år gammel.

Chr. Christensen var en alvorlig kristen. Jeg husker, at præsten, pastor Larsen, i ligtalet betonedede stærkt: han var en troværdig mand! Og det var sandt.«

Det alvorlige og strenge syn havde han sandsynligvis fra sin mor, Ane, der var en del påvirket af »dømmerne«: en original dansk sekt, udgået fra den store vækkelse, der begyndte i Hammerum herred 1845. De kaldtes »dømmerne«, fordi de helst skulle vidne for hvert menneske, de mødte: Du går til helvede. Det lyder drastisk, men man skal huske på, at de gjorde det af kærlighed til sjæle, og at »chockbehandlingen« var et led i deres arbejde på at vække mennesker op af deres åndelige ligegyldighed.

Afdøde museumsforstander Trøstrup, Herning, der i en tid var lærer i Abildtrup, fortæller følgende om hende i provst Gøtzsches bog: Træk af en jydsk vækkelses historie:

I en gård, Abildtrup-Nedergaard, var manden en alvorlig kristen, men uden at slutte sig til dømmerne, hvad hustruen gjorde. Manden antog en ung mand som huslærer for deres børn.

Da den unge huslærer ankom, og hustruen kom ind i stuen, hilste hun ikke på ham eller bød velkommen, men lagde tværtimod ikke skjul på sin uvilje over for ham og gav den da også på forespørgsel udtryk, idet hun sagde: Man kan godt få børn ad helvede til, uden at man behøver at have en at give kost og løn derfor.

Da den unge lærer svarede, at hun ikke behøvede at frygte for, at han skulle vise børnene den vej, sagde hun: Du kender ikke selv anden; så kan du ikke vise andre den. En blind kan ikke vejlede en blind; de falder begge i graven.

Siden talte de tit sammen om åndelige ting, hun kunne ikke stå sig for den større oplysning og bibelkundskab hos sin mand eller hos læreren; men så tog hun sin tilflugt til bønnen, og den unge lærer har efter en sådan samtale engang tilfældigt hørt hende, der var gået ind i bagestuen, ligge og bede, ja, tigge Gud om, at hun ikke skulle blive forført af de vildledte mennesker, hun levede sammen med; derefter bad hun også for dem. Hun afskyede Balles lærebøger og har flere gange taget børnenes bøger og brændt dem.

Da læreren forlod hjemmet, ville hun ikke sige farvel til ham. Han

sagde da til hende: Jeg er vis på, at du ønsker alt godt for mig; hvorfor vil du så ikke sige farvel til mig?

Svaret lød: Ja, men du kan ikke fare vel!

Han talte så med hende derom, og til sidst gav hun ham hånden og sagde: Så farvel da i Jesu navn — og gid du må få at se, at det er en gal vej, du er på.

Når man bebrejdede hende hendes dømmen, svarede hun altid: Ved I da ikke, at de hellige skal dømme verden?

Hun havde som dommerne i det hele taget fået forkert fat på ordet »skal«*) i dette bibelord (1. Kor. 6, 2). Så er da samme lærers vidnesbyrd om hende, at hun var en rar kone, at det var et godt hjem at være i, hvor de godt kunne beholde deres tjenestefolk; og hun mente det alvorligt med sin kristendom: der er få af de mennesker, som jeg har haft med at gøre i et langt liv på 84 år, om hvem jeg er sådan sikker på dette, som jeg var det om hende, at hun var en oprigtig kristen.

Et brev, som Ane 28 år gammel skrev, viser, at hun ikke alene var en from, men også en oplyst, velbegavet kvinde, der var nidkær for sin tro og benyttede enhver lejlighed til at vidne for sin herre og mester. Da landevejsbroen blev bygget, gik hun, så længe arbejdet stod på, omtrent hver dag derom og vidnede for arbejderne.

Hendes mand, Chr. Christensen, ville nok af hensyn til sin kone, som han holdt meget af og satte stor pris på, tillade, at der blev holdt møder på gården, men ville helst ikke deltage i dem.

Disse møder kunne vare i flere timer. — Derimod har han næppe tilladt altergang på gården. Engang holdtes altergang på den høje hede syd for landevejen. Ved den lejlighed var Ane samt den ukonfirmerede datter, Mette Marie (senere g. m. B3, Jens Abildtrup) blandt nadvergæsterne.

Peter Sivebæk, en lægmand, som forvaltede den hellige handling, sagde til sidstnævnte, da man var færdig, at nu var hun lige så ren som Guds søn.

(Denne udtalelse viser, at dommerne allerede var ude i sværmeriet, men ellers må man yde dem den retfærdighed, at

*) Kommentarer i bibelfortolkninger til dette ord siger, at ved verdensdommen skal de hellige eller troende eller kristne være meddommere sammen med Kristus, der er den egentlige dommer; men dommerne opfattede »skal« som nutidigt, altså i den nuværende verden.

de, inden bevægelsen stagnerede, var til stor velsignelse trods deres ensidighed).

Da Ane lå på sit dødsleje, 34 år gammel, syntes hun, hun kunne se Jesus Kristus på korset.

Efter foranstående forstår vi godt Kræ Krænsen.

(Efter J. Abildgaard: Abildtrupgaard og dens beboere).

Børn C1—9

C1 Ane Abildtrup f. og d. 15.3.1870; C2 Jens Abildtrup f. og d. 27.6.1871.

C3 Ane Abildtrup f. 30.7.1872, d. 4.7.1926; g. 1. g. 1892 m. Poul Nørgaard Nielsen f. 30.1.1863, d. 26.3.1897; (S. af gdr. N. P. Nielsen, Timring), ejede gården »Virkelyst«, udskilt fra Abildtrup Nedergaard.

Børn D1—2, i 2. ægteskab 2 børn

D1 Kirstine Abildtrup Nielsen f. 27.10.1893, g. 1918 m.

Jens Andersen Prangsgaard Skov f. 15.2.1892; (S. af gdr. Skov i Skovgaard, Barde) ejede fødegården, byggede 1938 en større ejendom på H. C. Ørstedsvej i Herning, hvortil de flyttede samme år og endnu bor, formand for K.F.U.M. i Vorgod i flere år.

Børn E1—4 (E3 og E4 tvillinger)

E1 Signe Bertha Skov f. 8.2.1920; Nr. Nissum H. og Den udvidede H. i Haslev, g. 1948 m.

Knud Vilhelm Jensen f. 29.7.1922; (S. af gdr. Kn. Jensen, Kappel, Lolland) Haslev Landbr.sk., skotøjsfabrikant, Vejle.

Børn F1—2

F1 Sten Birger Skodborg Jensen f. 22.3.1949; F2 Bente Skodborg Jensen f. 3.5.1953.

E2 Anna Skov f. 11.2.1923; studentereksamen 1942, tandlægeeksamen 1954, praksis på Sct. Clemens Torv, Århus, g. 1954 m. Vagn Jørgen Kjeldsen f. 7.5.1920; (S. af pens. lærer Kjeldsen, Roskilde) civilingeniør fra 1948, ansat ved Jydske Telefon, Århus.

Barn F1 Niels Kjeldsen f. 14.6.1955.

E3 Edel Marie Skov f. 6.5.1927; realeksamen, plads i huset i

Sverrig, England og Svejts, handels- og kontormedhjælpereksamen 1946, blev korrespondent i engelsk 1953 i Århus.

E4 Christian Nørgaard Skov f. 6.5.1927; realeksamen, handels- og kontormedhjælpereksamen 1946, 1 års uddannelse på Handelshøjskolen i Århus, har købmandsforretning i Haunstrup, Snejbjerg.

D2 Pouline Nørgaard Nielsen f. 27.2.1897, d. 25.4.1930; g. 1923 m.

Laurids Chr. Lauridsen f. 17.5.1895; (S. af landmand L. Chr. Lauridsen, Rind) ejede gården Risvig, Skærbæk, Nr. Vium, bor nu i Skjern.

Børn E1—2

E1 Anna Abildtrup Lauridsen f. 8.5.1924, d. 17.8.1933.

E2 Elna Margrethe Lauridsen f. 28.9.1926; Haslev H., g. 1948 m. Ejner Bang f. 5.9.1923; (S. af fhv. gdr. og sognerådsformand B. i Vorgod) har en gård i Ejstrup, Faster.

Børn F1—2

F1 Poul Erik Bang f. 25.9.1949; F2 Henning Bang f. 28.9.1952.

C3 Ane Abildtrup g. 2. g. 1900 m.

Johan Engelbrekt Nielsen f. 26.3.1876, d. 24.5.1955; (S. af gdr. Kr. Nielsen, Brikshus) ejede »Virkelyst«, som han solgte til D4, den yngste søn, efter at have købt gården Elkjær i Timring, boede til sidst i Herning, medlem af menighedsråd 1 periode, medlem af mejeribestyrelsen i mange år.

Børn D3—4

D3 Poul Nørgaard Nielsen f. 4.1.1902, d. 23.5.1930; læste til lærer på Nr. Nissum Sem. men måtte afbryde på grund af sygdom.

D4 Christian Engelbrekt Abildtrup Nielsen f. 31.8.1907; Nr. Nissum H., overtog fødegården — som nævnt — i 1931, g. 1931 m.

Bodil Kirstine Mølby f. 17.9.1898; (D. af gdr. i Mølby) Tommerup H.

Børn E1—6

E1 Sonja Irene Engelbrekt f. 30.11.1933; husassistent; E2 Anna Engelbrekt f. 23.3.1935; husassistent; E3 Poul Erik Engelbrekt

f. 1.3.1936; landmand; E4 Inga Engelbrekt f. 24.8.1937; hus-assistent; E5 Egon Engelbrekt f. 4.8.1939; landmand; E6 Elly Engelbrekt f. 1.10.1940, d. 2.2.1941.

C4 Kirsten Marie Abildtrup f. og d. 2.10.1874.

C5 Karen Abildtrup f. 25.2.1878, g. 1902 m.

Jens Peter Jørgensen f. samme dag, som hustruen og d. 6.12. 1950 dagen før hende, de blev begravet samme dag 11.12.1950 (han var søn af gdr. J. Bækgaard, Tanderupkær), senere navneforandring til Bækgaard, gdr. i Bækgaard, Vorgod, kasserer, senere formand for bestyrelsen for Rimmerhus Mejeri, kasserer, senere formand for Vorgod og Brejning m. fl. sognes landboforening 1910—1920, medstifter af og formand for Vorgod sogns mergelselskab af 1911, medlem af Vorgod sogneråd og skolekommission 1913—25, fra 1912 medlem af Vorgod menighedsråd, fra 1918 landstingsmand til han døde, medlem af overskyldrådet 1931—38, medlem af skatterådet for Bølling m. fl. herreders skattekreds 1931—34, derefter dets formand til 1947, ridder af dannebrog.

Børn D1—5

D1 Jens Bækgaard f. 19.7.1905, d. 18.2.1933.

D2 Christian Abildtrup Bækgaard f. 5.8.1907, d. 25.6.1929.

D3 Mette Kristine Abildtrup Bækgaard f. 16.1.1912, d. 17.11. 1928.

D4 Aage Herman Bækgaard f. 11.4.1914; Rønde H., ejer fødegården Bækgaard, repræsentant i Folkebanken, Herning, g. 1954 m.

Gudrun Søndergaard Nielsen f. 9.6.1923; (D. af gdr. N. J. Nielsen i Abildtrup) Rønde H.

Børn E1—3

E1 Jens Christian Abildtrup f. 21.8.1949; E2 Marie Abildtrup f. 23.9.1952; E3 Niels Peter f. 7.4.1954.

D5 Marie Abildtrup Bækgaard f. 19.10.1916; skatterådsassistent i Vorgod og Kibæk, d. 7.7.1949.

C6 Christen Abildtrup f. 29.12.1879, d. 30.12.1879.

C7 Christen Abildtrup f. 7.1.1882, d. 22.11.1926; Nr. Nissum H., fra 1906 ejer af fødegården Abildtrup Nedergaard, med-

lem af Vorgod menighedsråd og af bestyrelsen for Barde Mejeri, g. 1906 m.

Nielsine Pedersen f. 19.8.1883; (D. af Svend P., landmand i Vorgod) blev på gården 11 år efter mandens død, boede senere på »Enghave«, en udflyttergård fra Lyngkildegaard eller Ny Abildtrupgaard, bor nu hos D9.

Børn D1—9

D1 Kristine Abildtrup f. 21.7.1907; Børkop H., g. 1930 m.

Bendt Faurby Madsen f. 4.5.1899; (S. af landmand N. T. Madsen, Randeris, Brejning) Børkop H., ejer af Damgaard og senere af Søndergaard, begge i Ejstrupholm, næstformand for Ejstrup menighedsråd og for missionshuset i Ejstrupholm, i bestyrelsen for E-holm og omegns transformatorforening.

Børn E1—5

E1 Marie Abildtrup Madsen f. 12.9.1932; Haslev Husholdningssk., husassistent; E2 Christian Abildtrup Madsen f. 2.4.1934; landmand. E3 Elna Abildtrup Madsen f. 28.6.1937; husassistent; E4 Signe Abildtrup Madsen f. 20.12.1943; E5 Erik Abildtrup Madsen f. 3.1.1949.

D2 Petrine Abildtrup f. 27.5.1909; Nr. Nissum H., assistent på hvilehjemmet i Kibæk fra 1940.

D3 Christen Abildtrup f. 25.11.1910, d. 5.6.1928.

D4 Svend Abildtrup f. 7.8.1912; arvede fødegården Abildtrup Nedergaard, medlem af kornnævnet fra 1937, i menighedsrådet fra 1944, kirkeværge for Vorgod kirke fra 1951, formand for K.F.U.M. i Vorgod i 6 år, g. 1937 m.

Kirsten Marie Kristiansen f. 2.4.1915; (D. af gdr. K. P. Kristiansen, Sdr. Felding) Børkop H.

Børn E1—4

E1 Christian f. 23.11.1941, d. 3.12.1941; E2 Krista Nielsine f. 16.2.1945; E3 Bent Christian f. 15.9.1948; E4 Svend Erik f. 16.7.1950.

D5 Dorthea Marie Abildtrup f. 12.11.1914; g. 1940 m.

Meier Bang Jensen f. 8.5.1914; (S. af gdr. og sognerådsformand L. Bang Jensen, Vorgod) havde en gård i Skærbæk, Nr. Vium, nu Hvidbjerggaard, Haunstrup-Snebjerg.

D6 Jens Ejner Abildtrup f. 13.5.1918, d. 8.2.1954; ejede Hede-
vang, en udflyttergård fra Lyngkildegård, medlem af mejeri-
bestyrelsen og K.F.U.M.s bestyrelse i Vorgod, g. 1944 m.
Ane Kathrine Jørgensen f. 24.9.1920; (D. af gdr. Jens Jør-
gensen, Herborg).

Børn E1—3

E1 Martha f. 10.4.1945; E2 Edith f. 10.7.1948; E3 Nina f. 3.5.
1951.

D7 Anne Abildtrup f. 12.7.1919; husbestyrerinde hos D9.

D8 Marie Abildtrup f. 10.2.1922; præliminæreksamen 1942, sy-
geplejerske i Herning, fra 1949 på Centralsygehuset.

D9 Ernst Abildtrup f. 24.6.1925; Nr. Nissum Eftsk., Tomme-
rup H., ejer af gården Aavang, Barde, i K.F.U.M.s bestyrelse.

C8 Jens Abildtrup f. 12.5.1884; dimitt. fra Nr. Nissum Sem.
1907, lærer i Hvingel, Hee fra 1.2.1902 til 1.2.1913, førstelærer
i Lomborg nordre skole fra 1.2.1913 til 1.9.1933, da afsked
p. gr. af sygdom, boede sine sidste år på »Solbakken«, Nr.
Nissum, har været formand for Lomborg-Komm. Sygekasse,
medlem af Lomborg Sogns menighedsråd og af kredsbestyrel-
sen for Lemvigegnens K.F.U.M. og K., har udgivet Mads
Videbæks strid med herremanden på Brejninggaard (1923),
Abildtrupgaard og dens beboere 1498—1925 (1925), Vorgod
Sogns historie I (1926), Jens Maarbjerg og Ellen Marie (1928),
Iver Viftrup (1930), Christen Madsen (1930), Kræn Pouls
(1934), Jeppe Johansen (1934), Vorgod Nr. Vium Kommune
og Omegns Spare- og Laanekasse 1868—11. juni 1943 (1943),
slægten Abildtrup II (1951), selvejerslægten Bjødstrup (1952),
særtryk af jyske samlinger, 5. række, 4. bind, festskrift til
Carl Klitgaard: selvejerbønderne i Bøvling og Lundenæs Am-
ter 1743, gamle Christen Jacobsen, Søren Kierkegaards Tipol-
defader handelsmand Jens Andersen og hans slægt på Astrup-
gaard (1952), dansk bondeliv i 1600erne (1953) — desuden
mange artikler i dagspressen og i tidsskrifter.

Det er en stor produktion, der har kostet den flittige forsker
megen tid på Landsarkivet i Viborg og på Rigsarkivet i Kø-
benhavn. »Når man så ved, hvor plaget Abildtrup har været

af sygdom, får man dobbelt respekt for de mange synlige resultater, der er kommet ud af hans flittige arbejde« (af en smuk artikel i Ringkøbing Amts Dagblad i anledning af hans 70 års fødselsdag).

Hans livsgerning næst efter lærergerningen blev altså denne: at være historisk forsker og forfatter, g. 1909 m.

Marie Margrethe Møller (D. af førstelærer Niels Møller, Nr. Nissum) f. i Hvam Skoe, Borbjerg 22.4.1886; dimitt. 1907 fra Nr. Nissums Sem., lærerinde i Hvingel skole 1909—13 og i Lomborg nordre skole 1914—33, formand for K.F.U.K. i Lomborg 1923—33, renskrev alle sin mands manuskripter og var således en stor støtte for ham i hans skribentvirksomhed.

C9 Kirsten Marie Abildtrup f. 19.9.1886, d. 4.7.1892.

B5 Petrine Pedersen.

(Der er opgivet forskellige efternavne på de 5 søskende, men det skyldes vel, at de fødtes i den tid, hvor der var overgang mellem at få efternavn efter faderens fornavn og — som nu — at blive kaldet med faderens efternavn).

Petrine er f. 21.9.1855, d. 5.12.1933; g 1877 m.

Jeppe Christian Jensen fra Fly ved Skive f. 9.8.1846, d. 29.10.1925; han var nogle år avlskarl på Ny Abildtrupgaard, som han ved giftermålet blev ejer af, i 2 perioder var han medlem af Nr. Vium-Herborg-Vorgod Kommune, som landmand viste han sig meget dygtig, bl. a. kultiverede han skrænter og sandbrinker ved overrisling.

Mest blev han kendt som banebryder i I.M.s arbejde i Vorgod kirke-distrikt, trods stor afstand gik både han og Petrine helt til Vildbjerg for at høre den kendte pastor Krog, som senere kom til Jakobskirken, København, og som han havde tjent hos i Vildbjerg, før han kom til Ny Abildtrupgaard.

Det blev også til mange og lange køreture f. eks. til Herning efter talere og tilbage igen.

Han havde en god støtte i Petrine, der var en stilfærdig og god hustru og moder.

Jeg husker ham fra min seminarietid som en stout mand, der

A 5 B 5 Petrine Pedersen

Jeppe Christian Jensen, g. m. B 5

var meget godt inde i kirkelige forhold og interesseret i tidens spørgsmål.

Børn C1—7

C1 Karen Abildtrup Jensen f. 29.1.1880, d. 6.12.1937; Haslev H., g. 1915 m.

Martin Jørgensen f. 6.7.1877; (S. af Andreas Jørgensen, bane-funktionær i Laven, Linå sogn) smedemester i Barde, bor nu i Ikast.

D1 adoptiv søn Gunnar Jørgensen f. 3.1.1920; Hoptrup Eftsk., bor i Esbjerg.

C2 Kirstine Abildtrup Jensen, død som lille.

C3 Kirstine Abildtrup Jensen f. 10.2.1884; g. 1910 m.

Hans Peter Jørgensen f. 24.4.1884; (S. af parcellist Jørgensen, Grumløse) fik gården, som nu kaldes Lyngkildegård efter sin svigerfar Jeppe Jensen, missionær i I.M. fra 1936, i menighedsrådet i Vorgod en årrække, bor nu i Herning.

Børn D1—4

D1 Christian Jørgensen f. 27.11.1911; Hoptrup H., ejer af føde-gården, g. 1944 m.

- Karen Annelise Mørch f. 20.12.1917; (D. af manufakturhandler Mørch i Vørgod Kirkeby).
- Barn E1 Aase Mørch Jørgensen f. 6.4.1947.
- D2 Petrine Jørgensen f. 1.2.1914; Rønde H., g. 1945 m.
Rudolf Poulsen f. 10.4.1912; (S. af landmand Marius Poulsen i Barde) rutebilejer i Videbæk.
- Barn E1 Annette Solveig Poulsen f. 26.5.1954.
- D3 Axel Jørgensen f. 19.2.1922; Tommerup H., har konens fødegård, g. 1946 m.
Meta Christensen f. 17.9.1923; (D. fra Lundagergaard i Tjerring) Hammerum Husholdningssk., Tommerup H.
- Børn E1—3
- E1 Gunner Lundager f. 15.5.1948; E2 Herluf Lundager f. 10.2.1950; E3 Poul Erik Lundager f. 29.10.1953.
- D4 Anker Jørgensen f. i september 1924; død 17 dage gammel.
- C4 Jensine Abildtrup f. 16.1.1887; g. 1916 m.
Poul Christian Pedersen f. 24.12.1891; (S. af gdr. Truels P., Gullestrup) Ryslinge H., gdr. i Ravnholtlund, Bording, medlem af sognerådet i 7 år, i mejeribestyrelsen i 6 år, gymnastikleder i 7 år forskellige steder.
- Barn D1 Christen Abildtrup Pedersen f. 5.9.1918; Hoptrup Eftsk. og Haslev Landbrugssk., i hjemneværnet, arvede fødegården i 1946, g. 1947 m.
Else Marie Christensen f. 1.6.1928; (D. af gdr. Carl Chr., Guldforhoved, Bording).
- C5 Christine Abildtrup Jensen f. 21.11.1891; har været husbestyrerinde forskellige steder, bor nu i de nye aldersrenteboliger i Herning.
- C6 Ane Abildtrup Jensen død som tiårig.
- C7 Jens Abildtrup Jensen f. 25.7.1896; uldhandler i Århus, g. 1929 m.
Johanne Balle f. 20.2.1902; (D. af husmand P. Vangsgaard Balle, Ording, Mors).
- Barn D1 Ruth Abildtrup Jensen f. 3.12.1930; er klinikdame hos en tandlæge i Århus.
- Abildtrupslægten: ialt 249 personer.

Fyrstenborg

Fyrstenborg er udskilt fra Slumstrup, men så langt tilbage, at den findes på kort, lavet i anledning af stavnsbåndets ophævelse.

Folketællingslisterne for Fyrstenborg går tilbage til 1787, og da nævnes husmand Jens Larsen, 48 år gl. som afbygger. Det kunne tyde på, at han har rejst de første bygninger på nylig udskilt jord.

På kort fra 1826 er den ligesom de andre slægtsgårde afsat.

Min farfar A6 Morten Christensen købte den i 1854; da var den på 57 tdr. ld., senere er der fra Slumstrup købt 9 tdr. ld.

Jorden er sand- og lermuldet på lerunderlag.

Oprindelsen til det bombastiske navn Fyrstenborg kendes ikke, måske stammer det fra kartoffeltyskerne.

Fyrstenborgslægten

A6 Morten Christensen

Ane Dorthea Pedersdatter, g. m. A6

A6 Morten Christensen f. på Astrupgaard 2.3.1825, d. 24.5.1915; g. 1853 m.

Ane Dorthea Pedersdatter f. 13.7.1823, d. 27.4.1892; døbt Dorothe, ved konfirmationen kaldt Dorothea, ved giftermålet Dorthe. Det gik dengang ikke så nøje til med, hvad der stod i kirkebøgerne. (D. af gdr. Peder Pedersen, Birkmosegaard i Herborg. Han stammede fra Fiskbækgaard i Nr. Vium, hans kone Ane Cathrine Andersdatter var fra Hamborggaard eller »Store Hamborg« i Vorgod, født i Meldgaard i Skibbild, Nøvling. Stifteren af Herning Museum, museumsforstander J. A. Trøstrup var af samme slægt fra Meldgaard. Min farmor og hans mor var kusiner. Den nuværende museumsforstander H. P. Hansen, hvis navn ofte figurerer i denne bog, er også af denne slægt).

Morten Fyrstenborg, som han kaldtes, var den yngste af flokken på Astrupgaard. I modsætning til de 6 slægter, der havde gårde fra ca. 200 til 600 tdr. ld, var han husmand. Det har vist været for at hjælpe lidt på indtægterne fra landbru-

get, at han lærte tømrerhåndværket. Han var vel almindelig dygtig landmand, men tømrerarbejdet interesserede ham lige til det sidste, og det blev gjort godt.

Men som flere i slægten havde han ingen trang eller lyst til det kommunale liv, fordi det åndelige liv optog ham så stærkt.

Hans eneste barn — min fader — fortæller nu om sine forældre i slægtsminder fra 1927.

»Min fader gik i skole til sin ældste broder, Peder A1. Som 7—8 årig dreng fik fader sit ene ben i stykker ved leg i skolen. Lægehjælp blev ikke brugt ved sådanne tilfælde, og så satte broderen benet sammen. Da faderen på sessionen tillod sig at bemærke, at låret havde været i stykker, så han havde en legemsfejl, spurgte sessionsherrerne, hvem der havde sat det sammen. De fik at vide, at det var en broder, og kom da med den bemærkning, at det havde været »en kræng' bro'r.«

Som dreng måtte fader om sommeren passe deres egne og nabogårdens får i løsdrift på den store Astrup Hede. Tiden har sikkert været triviel så tit, men al tid skulle udnyttes, og strikkepindene måtte så bruges ude i heden samtidig med fårepasningen.

Engang blev man hjemme i gården opmærksom på en hedebrand, som nærmede sig betænkelig hurtigt. Fader blev sendt ud til et højt punkt i retningen for at undersøge, hvad det var. (Det var sandsynligvis Hosterhøj, som man har ment var den høj, Søren Kierkegaards far forbandede Gud på. Det var dog vist i Andbæk i Lem, hvor han var hjorddreng en sommer).

Da han kom derop, kunne han se et mægtigt bål, se ilden stige højt til vejrs og med den stærke storm falde frem ned på jorden og antænde igen. Fader blev bange og løb, alt hvad han kunne hjemad, for at ilden ikke skulle indhente ham. Ilden, som var opstået i Brejning, 2 mil borte, standsede ved Astrup Kær nær ved gården.

Så kom konfirmationsforberedelsen. Langt var der til Borris Præstegaard — en mil — så han måtte tidlig af sted om morgenen, og undertiden var det helt mørkt. Når han skulle forbi en høj, der lå tæt ved vejen, var han meget betænkelig,

da han havde hørt fortælle, at der inde i højen sad en kone med sin spinderok og spandt.

Fader gik med en meget høj, stiv filthat, der var bredest foroven; en anden af drengene havde en lige så høj, stiv filthat, men den var spids opad. De var de eneste af flokken med høje hatte og blev anset for at være fra gode velstående bondehjem. Tøjet var meget enkelt og ufarvet, men af hvid uld, sammenkortet med lidt sort. Sparsommeligheden med tøjet gik så vidt, at når de lagde sig til sengs om aftenen, trak de af skjorten for at mindske sliddet.

Indtrykket af præstens undervisning var, at det gjaldt om at leve et bravt, ordentligt levned for at være Gud til behag. (Det var jo i rationalismens tid).

Som voksen — 16—17 år — tjente fader et år på en gård i Sædding, hvor han traf min mor. Lønnen var 6 daler for et år. Han kom derefter i tømrerlære hos en snedker og gårdejer i Bølling, hvor han lærte sit håndværk, plus grundigt kendskab til både gamle og nye spøgelseshistorier, endog så friske, at mesteren mente, at han havde haft følgeskab med selve »den sorte« en nat, da han gik over Bølling Kær. Disse historier prellede dog af over for faders sunde fornuft.

Under et større arbejdes udførelse i Bølling Præstegaard, mødte han mere alvorlige indtryk gennem en tjenestekarl, der var vækket op af sin syndesøvn og talte med fader om det ene fornødne.

Han sagde om præstens broder, daværende berømte skuespiller Ludvig Phister, at når han døde, kom der »en gu'e tør'r te æ ild«. Samme karl sagde også en gang advarende til en pige, der skulle til gilde: »Pas på, lille Marie, du ikke danser, for lige så mange dansere, lige så mange djævle!« (De dømte hårdt den tids vakte, men der var alligevel slagkraft i deres vidnesbyrd).

Så kom 1848. Min fader var der lejet for, og han skulle således være fri for soldatertjeneste. Da det kom til stykket, kunne det dog ikke slå til, og for at hytte sig, fik han en pro forma skrevet retslig forpagtningskontrakt på en gård i Bølling«.

(Ikke så underligt, at bønderne — se Drongstrupslægtens

A3 — ville knibe uden om soldatertjenesten. Der var ikke almindelig værnepligt, kun bønderne skulle springe soldat, så de var nærmest stemplet som underklasse, og det gjorde ikke fædrelandskærligheden større. Alligevel ville man være med til at værne om fædrelandet).

»Sindene var i bevægelse, fædrelandskærligheden svulmede, hvad dog også gav skæve udslag. Rædsel greb folk, da rygtet om, at slaverne = fangerne fra Rendsborg var kommet ud og var faret ud over Jylland. For at gøre dem og eventuelt tyskerne modstand, gjordes der tilløb — foranlediget af herredsfogden og andre stedlige kræfter — til samling af skarer af frivillige unge karle og mænd, som skulle dygtiggøres til krigstjeneste ved noget privat eksercits og udstyres med et hjemmelavet våben: et slags spyd på en lang stage. Da tyskerne kom, var de gæve våbendragere spredt for alle vinde, og de fatale våben vidste de ikke, hvor de skulle gemme. I Sædding fik de dem hevet op på kirkens loft.

Krigen fik ende, og tiden kom, da fader stiftede hjem og købte Fyrstenborg (1854) og straks byggede nyt stuehus«.

(Da han var yngst i flokken, var der ikke så meget til ham hjemmefra, men det spørgsmål plejede de ansete gårdslægter at løse ved at finde en velhavende mage. I dette tilfælde skal der også have været udset en sådan til ham, men han fulgte sit hjertes tale og giftede sig med yngste datter fra en gård, hvor der gjaldt samme regel. Hun ville heller ikke have det udpegede gode parti, og så blev det kun til Fyrstenborg for de to.

Det var to fra ansete familier, der kom sammen, og de vidste også nok, hvad rod de var af.

Vi børn måtte sige I til ham og ållefar = oldefar: en ære at blive gjort en generation ældre, end man var.

Disse benævnelser var almindelige i de tider, men bedstefar vågede nøje over, at vi børn huskede dem).

Af slægtsminder fra 1927:

»Mor var fra Birkmosegaard i Herborg. Hendes fader hed Peder Pedersen. Foruden at være gårdmand praktiserede han noget som hjemmedyrlæge, og hans speciale var horntomhed hos kvæget. Han var også snild til at lave et eller andet, som

vi kalder husflid, var ellers livlig og ikke bange for en spøg med sine børn, men ellers var lydighed mod ham noget selvfølgeligt.

Mor havde let ved at lære og skrev helt godt, havde gode evner ligesom sine søskende.

Som barn måtte hun også passe løsgående får i heden. Da hun var svagelig af helbred, kom hun i sylære, gik omkring i sognene Hanning, Sædding og Bølling og syede for folk, både mandsklæder og fruentimmerdragter. Sit tilhold havde hun på en gård i Sædding (Jens Grimstrup), konen var hendes gode veninde. Her traf hun fader som 16—17 årig karl på gården.

De sidste 4 år, før hun blev gift, var hun husbestyrerinde for en bror, der havde overtaget fødegården. Da han drev en udstrakt handel med heste og kreaturer, kom der mange i hjemmet, og det førte til kortspil og brændevinsdrikkeri, hvilket hun hadede.

Da hun blev kone i Fyrstenborg, afskaffede hun som den første i Sædding sogn traktement af brændevin. Mor var af naturen venlig, afholdt af tjenestefolkene, god mod fremmede og småfolk, som hun hjalp til rette, så godt det økonomiske tillod.

Hun var en betydelig personlighed, stærk af karakter, sagde sin mening — også til venner — og var meget imod forstillelse og smiger.

Jeg erindrer med stor respekt, at hun også kunne tie, når den tid var, også, når min myndige fader sagde »noget«, når han ikke var i humør. Hvor hun havde lært dette: ikke at ville have det sidste ord, ved jeg ikke, men vistnok i Guds skole, da få af naturen er så kloge, at de har lært at tie til en ubehersket bemærkning, om den også er nok så sand, for ikke at nævne den endnu større vanskelighed: at kunne tie, når en bemærkning er ubeføjet eller uvirkelig.

Hun havde stor indflydelse på mig, var min fortrolige i alle ting, ligesom jeg står i stor taknemmelighedsgæld til hende, fordi hun ledede mig til Gud og holdt mig til flid og sparsommelighed. Da hun var svag, måtte jeg hjælpe hende meget i huset og blev derved inderligere knyttet til hende. Ingen er

som mor, men jeg tror nu ikke, at mange er som min moder var.

Moder døde af en kræftsvulst i underlivet, men frimodig i tillid og fortrøstning til Jesu gerning for os.

Jeg savnede hende meget.«

Man kunne tænke sig ud fra ovenstående, at ægtefællernes samliv ikke var så godt, men det ville være en fejltagelse.

De var enige i deres tro og opdragelse og alt væsentligt, men som de særprægede personligheder og stærke karakterer, de var, kunne det næppe undgås, at det slog gnister en gang imellem.

Bedstemor hørte vist til Herrnhutterne lige fra sin barndom, men fulgte sin mand, da han blev grebet af Indre Mission.

Fader fortæller videre:

»Derefter — efter at han havde sat bo — først i 60erne blev han grebet af en åndelig vækkelse og omvendt *fra* den almindelige, gængse selvtilfredse kristendom med dyd og gode gerninger som salighedsvej *til* troen på syndernes forladelse og frelsten og frelsen i Jesus, hvad også gav sig udslag i indtrængende personlige vidnesbyrd. Indre Mission blev noget af et samlingsmærke for de nye vakte, der især læste flittigt i bibelen, Luthers skrifter. Skrivers Sjæleskat. Johan Arndts sande Kristendom og brugte Brorsons Salmebog.

Sådan var stillingen, indtil »bornholmerne« = Luthersk Missionsforening kom. Fader var også under deres indflydelse en tid, men følte sig ikke ret hjemme mellem dem. Grunden dertil var ikke så meget indvending mod fremstillingsmåden i deres forkyndelse som dette, at han ikke syntes om deres datidige fremgangsmåde i deres virksomhed«.

Hans åndelige syn var vel snævert og ensidigt, men der var nidkærhed over synet, og det siges, at der aldrig kom mennesker i gården, uden han »vidnede« for dem. Det var nok sommetider mere med nidkærhed end med forstand, men man var grebet og betragtede det som en ære at blive »småforfulgt«, som disse pionerer blev.

Et træk, fortalt mig af en gammel missionær, belyser den tids åndelige nidkærhed og varme. Det var i 70erne. Missionæren Anneberg skulle tale i Fyrstenborg, hvor de lave stuer

var fyldt med mennesker. Da de sent om aftenen skulle hjem, nogle milevidt derfra, var det kraftigt snefog, men det betød intet. Syngende gik de i alle retninger, og det varede længe, inden stemmerne tabte sig i det fjerne.

Ved møder i forsamlingshuset stod han ofte op og aflagde vidnesbyrd med kraft og fynd.

Som aftægtsmand lavede han ryw'er = river; godt kram, og det nød vi 8 børn godt af, idet vi hver fik en cykle — af de bedste — til konfirmationen. Også af den grund var vi glade for bedstefar.

Han var åndsfrisk til det sidste og levende interesseret i alt det nye i tiden.

Efter hans død skrev provst Boeck, Lønborg, følgende om ham i Ringkøbing Amts Avis:

Morten Fyrstenborg.

I anledning af gamle Morten Fyrstenborgs død føler jeg trang til at skrive et par mindeord. Han døde 2. pinsedag hos sin søn i Sædding i sit 91. år.

Med ham er en af de ældste, måske den ældste af Guds børn her på egnen gået hjem. Han var et sjældent elskeligt og ydmygt Guds barn og en af dem, som sikkert ved sin bøn og sit liv og sin frimodige bekendelse overfor mennesker har været blandt de arbejdere, som i det stille har virket mere for Guds rige end mange andre. Glæden i Herren lyste ud af hans øjne, og hvor var han glad for hvert et trofast vidne, som han fandt, både blandt præster og lægfolk. Han har været til velsignelse for mange, og vi er mange, som takke Gud, fordi vi mødte ham på vor vej. Jeg besøgte ham på hans 90 årige fødselsdag, og hans hjerte var fuldt af tak for Guds nåde imod ham. Han søgte ikke sin egen ære, nej, Gud skulle have al æren, det var den dybe tone, der gik igennem hans ord på denne dag, og jeg har kendt få troende mennesker, som havde et så ydmygt sind som ham. Hans bortgang er et savn for hans kære, for samfundet i Sædding og for os alle, som kendte og elskede ham.

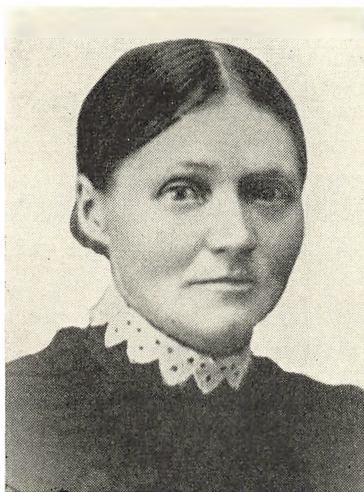
Herren velsigne hans minde iblandt os, og måtte vi engang samles med ham derhjemme, hvor han nu også istemmer lovsangen til lammets pris.

Lønborg Præstegaard den 26. maj 1915.

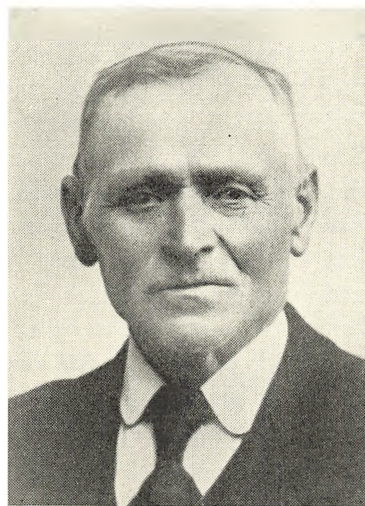
O. Boeck.

Vi, der kendte bedstefar, kan nok se, at provsten roste ham mere, end vi ville have gjort, men ingen er jo stor for sin kammertjener.

Af hensyn til Jens Astrup, der skrev slægtsbrevet, vil jeg gerne knytte en kommentar til udtrykket: måske den ældste

Johanne Jensen, g. m. B1

A6 B1 Chr. Astrup Christensen

af Guds børn her på egnen. Udtrykket er dog ikke så stærkt som i en bog, hvor en mand nævnes som »den eneste troende mand i sognet«.

Slige kategoriske udtryk er man heldigvis mere forsigtig med i dag. Det tilkommer ikke mennesker at afgøre, hvem der er Guds børn eller ikke. Jens Astrup, med hvem jeg har drøftet spørgsmålet, kritiserer med rette denne tendens til at dømme.

A6 B1 Christen Astrup Christensen f. 11.7.1860, d. 6.7.1936; arvede Fyrstenborg, g. 1892 m.

Johanne Jensen f. 19.12.1866, d. 20.4.1938; (D. af gdr. Jeppe J., Hestkjær i Finderup).

Hendes mor var som nævnt født på Astrupgaard i Velling, som hendes morfar Jens Thomsen ejede sammen med en anden gård i samme sogn. Det var ellers gået tilbage for ham, der var stor handelsmand o æ sønden og rejste med kvægdrifter til Frederiksstad, og hvis priserne ikke var tilfredsstillende, til Itzehoe. Engang han kom hjem sydfra, og de løftede den tunge pengeboks af vognen, viste det sig, at den var fyldt med sten. Han var blevet bestjålet på en kro, men hvor?

Far og mor (af udg.).

Far var en mand med mange interesser. Han var altid tidligt med på nyt. Som ganske ung kulegravede han en kile (en trekant), der lå lavt og plantede den til med nåle- og løvtræer. Samme sted, der lå lunt, da han havde opkastet diger om pletten, der var på ca. 2 skæpper ld., forsøgte han sig med kålraber = kålroer, da de begyndte at komme frem, og alle dage kælede han for dem med stort held. Kålbrosvampen holdt han nede ved omhyggeligt at fjerne alt affald fra krybberne og anbringe det langt fra møddingen, som han var meget omhyggelig med. Der skulle klappes, dækkes med græstørv og små graner for at holde hønsene borte. Når jeg sommetider besværede mig over det store arbejde dermed, fik jeg det svar: Hvis ikke jeg havde passet godt på møddingen, havde vi ikke haft så god en ejendom.

Han elskede dyr og planter, hvad alle hans børn også gør, og gav begge kategorier gode kår, så man i foderstof- og gødningsforeningen sommetider tvivlede om de store bestillingers rigtighed.

Der blev plantet læhegn overalt — og små plantager, hvor hedetørven var afgravet for at anvendes som strøelse i staldene, så gården lignede en skov, hvorfor han også på sine gamle dage 1924 fik den opmuntring at modtage et lille sølvbæger fra Hede-selskabet. Der var ingen mere, der trak på smilebåndet ad »Kræstens haw«, tværtimod.

Teknik var han glad for, var meget interesseret i nye maskiner. Han var den første i sognet, der vovede at bruge en roehakke i stedet for fingrene under kravlen. Det var næsten morsomt.

Af sin far havde han måske lært at klare alt håndværksmæssigt. Hans anvendelse af de for hånden værende midler var karakteristisk for ham. Vogn- og redskabsskure lavede han ved at forbinde nogle graner, der voksede tæt ved gården, med granstammer og derover lægge tag af bølgeblik. Svinestald og stakkehjelme byggede han selv og bjælkerne blev hentet blandt de graner, han i sin ungdom selv havde plantet.

Til sine reparationer anvendte han et par universalmidler: båndjern og søm. Gik en vogneger i stykker, kunne den samles med et stykke båndjern. En knækket vognstang kunne blive brug-

bar igen, dersom man lagde lægten på siden af den og vikledede båndjern om fastgjort med søm. Var stolene blevet leddeløse, kunne de helbredes på samme måde. Seletøjet kunne gøres i stand med en rebstump og lidt tækkegarn, men vi børn var nu ikke begejstrede for det overbroderede seletøj.

Han var i det hele taget en selvhjulpne mand, så håndværkerne var ikke glade for ham, ikke engang billeder kunne de få lov at indramme, men han holdt mange penge hjemme på den måde, og da han var omhyggelig og påpassende i stald og mark, resulterede det i meget gode kår i hjemmet med de mange børn.

Far var sparsommelig med sig selv, men ikke, når det gjaldt hans overbevisning i religiøse anliggender. Hjemmet stod åbent for søndagsskolebørn i over 30 år, og det var kun få hjem, der ikke sendte deres børn til ham. Mit første organistembede var hjemme i søndagsskolen, og jeg kan endnu huske, at mor i dårligt vejr lagde aviser på gulvet for at skåne lakken.

Som i så mange andre hjem i slægten kom der mange præster og missionærer, som vi kørte langt af led. Det var kolde ture om vinteren i fjedervognen, selv om man havde dækken om sig. Fodpose havde vi ikke. En køretur glemmer jeg sent. Den gamle kendte Lars Hansen, der var en dygtig kolportør, men meget mædelig lægprædikant, skulle en mørk og sur vinterdag befordres en mils vej over heden på dårlige veje. Han var så beskeden, at han ville gå, det var han vant til; men far *ville* han skulle køres hele vejen nordpå. Jeg var smittet af vejret, men gjorde, hvad der var mig pålagt. Ved vejs ende blev jeg dybt beskæmmet. Lars Hansen var rørende taknemmelig og takkede mig så hjerteligt, at jeg syntes, der faldt glans over hjemvejen.

Da der var meget få I. Ms. folk i sognet, blev det far, der måtte punge ud til alt; men det beklagede han sig ikke over.

Sine aftener udnyttede han godt lige fra sin ungdom af. Vi har endnu et smukt udsåret skakspil og en tyk bog, som han har skrevet fuld af interessante artikler. Resultatet blev en meget hurtig og alligevel flot håndskrift.

Han læste uhyre meget og bandt bøger ind i hundredvis, lånte dem ud og fik kun de færreste hjem igen.

Når han blev optaget af boglige eller tidens spørgsmål, kunne det af og til hænde, at han greb pennen og skrev i de lokale

blade. Det faldt ham let at udtrykke sine tanker, også i tale. Hans festtaler var livfulde og spøgefulde og dog dybt alvorlige.

Far var vist ikke meget interesseret i politik eller kommunale anliggender. Det var jo i den tid, da I. M. nærmest betragtede politik som djævelskab. Han kom kun til det nederste trin på sognets rangstige: snefoged. Derimod var han betroet adskillige tillidshverv inden for I. M.

Det hører med til vore festlige minder, at vi i mange år havde sommermøder i haven, hvortil der kom mange mennesker, en del fra nabosognene.

Mor var livlig og havde gode evner — var af en velbegavet slægt. Hendes gamle lærer har sagt, at hun var den dygtigste og flinkeste elev, han nogen sinde havde haft. Morsomt nok er det samme sagt om den nuværende kone i Fyrstenborg. Mor havde en god sangstemme, som vi hørte meget. Vi nød den, når vi som mindre stod om rokken og så de rappe fingre arbejde, og vi glemmer sent sommeraftener, når vi i skumringen samledes i køkkenet. Mor sad på tørvekassen ved komfuret og sluttede dagens travlhed med at istemme verset: O, Jesus, du min glæde (sidste vers af: Nu hviler mark og enge). Linien: vil slangen mig omslynge, følte uhyggeligt i halvmørket, men de to sidste: så lad din engel synge: Det barn er gemt i Herrens fred, gav en forunderlig tryghed oven på uhyggen.

Mor var meget god mod folkene og mod småfolk. Det hørte til vore store glæder at gå ud til en gammel kone, der fyldte år med Chr. d. 9., med en god kurv fødevarer.

Vi skiftedes til at gå to og to, altid lørdag eftermiddag. Jeg hører endnu klinken, når vi lukkede døren op til den lillebitte stenpikkede forstue og kom ind i stuen med lergulv og en væv, som fyldte det meste af rummet. Vi glemmer sent det øjeblik, som vi altid ventede på og nød: når hun tog tørklædet af kurven og ved synet af madvarerne inderligt og ægte udbød: Å, Guj ha lov!

Mor var alle dage opofrende og afholdt af alle.

Hvor meget hun fyldte også udadtil, fik jeg et levende indtryk af, da sognefogdens kone udtalte: »Der blev så tomt i sognet efter hende«.

Vore forældre gav os et godt og trygt hjem, lærte os at bestille noget og at lyde.

Alligevel gik det livligt til, pigerne var lattermilde, og alle drillede vi hinanden efter bedste evne, som man gør i en stor søskendeflok. I hjemmet kom efterhånden mange unge, og musik og flerstemmig sang blev dyrket ivrigt.

Far og mor var frisindede, der blev ikke lagt bånd og tvang på os; det behøvedes heller ikke, da vi godt vidste, hvad vi kunne bedrøve eller glæde dem med.

Opdragelsen var fornuftig, der kunne nok falde en »vinge«, og sommetider oplevede vi kollektiv straf, når ingen ville røbe noget. Så fik vi: e'n for alle, og alle for e'n.

En begivenhed glemmer jeg vist aldrig. Som 11 års dreng kvaltes et får for mig i mosen, hvor det forgæves prøvede at nå ned til et vandhul med lodrette sider. Jeg blev helt fortvivlet, løb hjem, alt hvad jeg kunne, styrtede grædende ind i gården og råbte: Æ fo'r æ drown, æ fo'r æ drown; I mo gåt slå mæ ihjæl!

Men, hvor underligt og uventet. Der faldt ingen straf, ikke engang bebrejdelser, tværtimod vistes mig en kærlighed, som siden er blevet mig et levende billede på, hvordan Gud ser på og behandler den, som ærligt vedgår sin synd og skyld.

De sidste år nød de i fulde mål i deres nye hus ved stationen efter et arbejdsomt og stræbsomt liv på gården. Ofte rejste de ud til børnene og — endte begge deres dage langt hjemmefra.

Børn C1—10 (C6 og C7 tvillinger)

C1 Morten Christensen (bev. 1937 til Astrupgaard) f. 4.8.1893; dirigent for Hanning kristelige sangkor 1913—1915, dimitt. fra Nr. Nissum sem. 1919, den første på sem. gennem 25 år med ug i orgelspil og dermed »titel« af domorganist, lærer på Tommerup H. 1919—22, ansat ved Odense skolevæsen fra september 1922, fast ansat 1.1.1925, overlærer, da den nye overlærerordning kom, talepædagogisk eksamen 1937, aut. tale- og ordblindelærer ved Odense skolevæsen, det første fra 1937, det andet fra 1942, instruktør ved tale- og ordblindkurser for lærere, privat tale- og ordblindeinstitut fra 1937, flere års privat udd. i sang og musik, dirigent for Kristeligt Sangkor i 14 år, organist ved »Bethania« i 12 år, lærer og leder i ca. 25

år ved Thomas Kingos kirkes søndagsskole, i Vor Frue sogns menighedsråd 1 periode, i Thomas Kingos kirkes menighedsråd fra 1949, i arbejde med bibel- og Ydre Missionskredse, i forskellige bestyrelser, deriblandt Talepædagogisk forening i provinsen, udgiver af denne bog, g. 1923 m.

Kristine Marie Sørensen f. 10.5.1898; (D. af gdr. S. J. Sørensen, Gadegaard, Semb, Hvidbjerg, Thyholm, af gammel sognefogedslægt) Nr. Nissum H. og Haslev udvidede H., i Thomas Kingos sogns menighedsråd 2 perioder, søndagsskolelærerinde i mange år.

Børn D1—6

D1 Holger Astrup Astrupgaard f. 22.5.1924; student fra Sct. Knuds gymn., bankassistent i Fyens Disconto Kasse 1944—46, kontorist ved De forenede Spritfabrikker i Odense og Aalborg 1946—48, kiropraktor i 1951 efter 3½ års studium i København, filosofikum i 1953, har klinikker i København, Frederikssund og Helsingør fælles med kiropraktor A. Weirup, g. 1949 m.

Renée Florence Stephens f. 5.1.1925; (D. af kontorchef og koncertsanger Cecil St., Cambridge, England) sygeplejerske i London, på Rigshospitalet 1948.

Børn E1—4

E1 Anne Kirsten f. 10.4.1950; E2 Pia f. 4.9.1951; E3 Ditte f. 16.10.1953; E4 Morten Astrupgaard f. 24.9.1956.

D2 Svend Astrup Astrupgaard f. 27.6.1926; realeksamen 1943, bankassistent i Fyens Disconto Kasse 1943—47, eksamen fra Niels Brocks Handelsskole 1949, teknisk- og handelsuddannet 1949—51 på Pfaffs symaskinefabrikker i Kaiserslautern, Tyskland, ansat i Pfaffs symaskine A/S København som konsulent i specialsymaskiner for beklædnings- og lædervare- og skotøjsindustrien og som prokurist i firmaet, den eensproglige korrespondenteksamen i tysk fra Handelshøjskolen, København, læser til samme prøve i engelsk, frihedskæmper 1943—45, »piber« ved gardens musikkorps 1946, g. 1955 m.

Bodil Jernbøl f. 28.9.1926; (D. af kordegn Jernbøl, København) realeksamen 1943 m. udm., bankassistent et par år, di-

rektionssekretær i Dansk Formulartryk, A/S København, korrespondent i engelsk.

Barn Nils Peter f. 7.3.1956.

D3 Søren Viggo Astrup Astrupgaard f. 19.5.1928; handels- og kontormedhjælpereks. 1947, eksamen efter 1 år på den Fynske Handelsdagskole, kontorist ved De forenede Protokolfabriker, København, g. 1952 m.

Annelise Irene Mortensen f. 26.11.1931; (D. af værkmøder G. Mortensen ved »Singer«, København) handels- og kontormedhjælpereksamen 1949, ekspeditrice, nu kontorist ved »Singer«, København.

Barn E1 Claus Morten f. 3.3.1955.

D4 Helga Astrup Astrupgaard f. 24.11.1930; realeksamen 1947, postkontorist i Odense 1947—53, 1/2 år ved Pfaffs symaskinefabrikker i Kaiserslautern, Tyskland, fik kursus i brodering på symaskine, fra 1953 demonstratrice og instruktice ved Pfaff, København, fra 1. aug. 1956 lægesekretær ved Maribo Amtssygehus.

D5 Agnes Astrup Astrupgaard f. 15.9.1932; realeksamen 1949, handels- og kontormedhjælpereksamen 1952, kontorist i Odense, på Haslev udvidede H., g. 1955 m.

Finn Bjørnsen f. 10.10.1925; (S. af tapet- og kunsthändler Harald Bj., Odense) realeksamen 1942, handels- og kontormedhjælpereksamen, officersskolen 1949—53, premierløjtnant, inspektionsofficer og lærer på officersskolen, Frederiksberg Slot, samtidig med studium til cand. psyk, for at blive militærpsykolog.

Barn E1 Lisbet Bjørnsen f. 12.3.1956.

D6 Christian Erik Astrup Astrupgaard f. 10.6.1935; mellemskoleeksamen 1951, udlært 1956 i herreekvipering i Svend A. huset, hvor han fortsætter som ekspedient.

C2 Ane Dorthea Christensen f. 11.7.1895; Nr. Nissum H., sygeplejerske i Tarm 1921, knyttet til fru Prips bureau i 17 år, Dansk Sygeplejebureau fra 1935, bor sammen med C9 og C10.

C3 Maren Christensen f. 5.6.1897; optagelsesprøve til Nr. Nissum sem. 1919, vinterlærerinde i Dejbjerg og Sædding til 1925, g. 1925 m.

Ejner Kristian Hoppe f. 18.10.1899; (S. af købmand Chr. Hoppe, Klejstrup) realeksamen fra Viborg Statsskole, dimitt. 1921 fra Nr. Nissum sem., årskursus 1932—33, lærer i Bjert-Binderup, i Flynder og i Grandløse, nu leder af Centralskolen sidstnævnte sted, kirkesanger i Granløse, i menighedsrådet fra 1940, formand fra 1949, kunstmaler og illustratør, udstilling i København 1942.

Børn D1—5

D1 Kristian Astrup Hoppe f. 10.7.1926; student fra »Stenus gymn.« 1945, lærereksamen fra Haslev sem. 1948, årskursus og sløjdlærereksamen 1950, værnepligtig sekondløjtnant 1950, senere udnævnt til flyverløjtnant af 2. gr. af reserven, timelærer i Ringsted 1950, fastansat 1952, g. 1949 m.

Mary Agnethe Larsen f. 7.2.1920; fra Høgberggaard, Lundby, nedstammer fra Ib i »Gøngenhøvdingen«, lærerindeeksamen fra Haslev sem. 1948, fast ansat i Ringsted 1952, afsked efter ansøgning 1952, instruktice ved »Elna« symaskiner.

Børn E1—2

E1 Niels f. 8.2.1951, d. 31.5.1951; E2 Bodil f. 29.5.1953.

D2 Ole Astrup Hoppe f. 17.10.1930, d. 11.6.1934; døde af sprøjtgift.

D3 Else Astrup Hoppe f. 2.5.1932; realeksamen i Holbæk, ansat i D.S.B. Holbæk, husmoder fra 1954, g. 1954 m.

Poul Erik Andersen f. 21.8.1920; (S. af rangermester Andersen, Holbæk) realeksamen fra Jernbaneskolen, overassistent i Holbæk 1954, overtrafikassistent i København fra 1.5.1956.

Barn E1 Lise Astrup Andersen f. 16.6.1955.

D4 Gudrun Astrup Hoppe f. 7.8.1935; realeksamen, optagelsesprøve 1955 på Haslev sem., vikar på kommuneskoler.

D5 Jens Astrup Hoppe f. 6.4.1939; i mellemskolen på Stenus gymn.

C4 Mariane Christensen f. 25.7.1898; optagelsesprøve til Nr. Nissum sem. 1918, i 3 år vinterlærerinde i Sædding, lærerinde ved Lintrup skole (Sdr.jyll.) siden 1925, g. 1921 m.

Laurs Nielsen Laursen f. 16.5.1895; søn fra gården Birkedal, Iller i Grønbæk, Nr. Nissum H., dimitt. fra Nr. Nissum sem.

1919, fast ansat ved Lintrup skole pr. Brørup 1.3.1921 som enelærer og kirkesanger, leder af Centralskolen smst. 1942, bibliotekar ved sognebiblioteket siden 1921, medlem af repræsentantskabet for Brørup Bank, årskursus i København 1934, sløjdlærereksamen.

Børn D1—5

D1 Hanne Lizzie Laursen f. 14.12.1922; student fra Ribe Katedralskole 1941, sygeplejerske i Århus 1945, senere i Norge, Sverrig og Holland, sekretær ved Rigshospitalet i København 1954, lægesekretær i København, nu operationssygeplejerske ved Gentofte Amtssygehus.

D2 Ruth Laursen f. 2.3.1924; student fra Ribe Katedralskole 1944, tandlægeeksamen 1950, assistent i Ringe 1 år, assistent i Hvidovre 1 1/2 år fælles praksis med sin mand i Rødovre fra 1953, g. 1952 m.

Otto Egon Larsen f. 11.3.1925; (S. af fabrikant Larsen i København) nysproglig student 1944 fra Østre Borgerdydssk., mat. student 1945, tandlægeeksamen 1950, assistent i Odense 1 år, praksis i Rødovre fra 1953.

Børn E1—2

E1 Henrik f. 26.5.1954; Bente Vestergaard f. 31.7.1956.

D3 Jens Aage Beck Laursen f. 10.6.1925; student fra Ribe Katedralskole 1944, sekondløjtnant 1947—48 ved brigaden i Tyskland, lærereksamen fra Haderslev Statssem. 1950, kommunelærer i Kolding fra 1950, instruktør ved roklubben, g. 1956 m.

Jytta Dalgas Bunch f. 26.11.1932; (D. af sparekassedirektør Andreas D.B. i Ribe) student fra Ribe Katedralskole, lærerindeksamen fra Ribe Sem. 1951, lærerinde ved Kolding Skolevæsen.

D4 Sven Ege Beck Laursen f. 7.8.1928; realeksamen fra Ribe Katedralskole i 1945, svendeprøve som maskinsmed i Rødning 1949, handelseksamen samme år, eksamen som maskiningeniør i 1953 fra Odense Maskinbygningsteknikum, ingeniør ved A/S De danske mejeriers Maskinfabrik, Kolding.

D5 Mogens Beck Laursen f. 20.6.1934; student fra Sorø Akademi 1953, tandlægestuderende i København.

C5 Ane Kathrine Christensen f. 26.10.1899; lærerindeeksamen 1921 fra Nr. Nissum Sem., lærerinde i Odense 1 år og en tid ved Løgumgaards Realskole, og Artiumskursus, nu overlærer ved Hvidovre Skolevæsen, g. 1926 m.

Mads Kristian Madsen f. 9.3.1902; (S. af teglværksbestyrer O. A. Madsen, Salling) dimitt. fra Nr. Nissum Sem. 1923, lærer ved Løgumgaards Realskole og Artiumskursus et par år, nu overlærer ved Vanløse Skole, København, menighedsråds-kasserer i Rødovre fra 1945, aktivt med i frihedskampen fra 1943.

Børn D1—3

D1 Inge Astrup Madsen f. 22.3.1931; student fra Nørre Gymn. 1949, lærerindeeksamen fra K. F. U. Ms. Sem. 1953, fast ansat ved Hvidovre Skolevæsen, g. 1954 m.

Erik Krag Brysting f. 7.12.1929; (S. af postkontrollør Brysting, København) student fra Sct. Jørgens Gymn., cand. polyt. 1954, ansat i ingeniørfirma i Hellerup.

Barn E1 Lene Brysting f. 10.9.1955.

D2 Kirsten Astrup Madsen f. 17.10.1934; student 1953 fra Nørre Gymn., seminarieelev på K.F.U.M.s Sem.

D3 Karl Kirkeby Madsen f. 30.8.1938 (adopt.) mellemskoleeksamen, i boghandlerlære.

C6 og C7 f. 12.12.1901 blev kun nogle timer gamle. Min far døbte dem begge Jeppe.

C8 Jeppe Christensen f. 10.11.1902; ejer af fødegården, Haslev Landbr.sk., i mejeribestyrelsen m. m., g. 1938 m.

Astrid Kirstine Christiansen f. 14.12.1910; af slægten Kaas (D. af gdr. Hans Chr. Alsted Møllegaard, Alsted pr. Fjenneslev), i huset hos domprovst Skovgaard Petersen i en række år, organist ved Sædding Kirke fra 1940, medlem af menighedsrådet.

Børn D1—6

D1 Christen Astrup Christensen f. 4.2.1939; landmand, skal begynde på Nr. Nissum Sem marts 1957.

D2 Hanne Astrup f. 28.11.1942; D3 Ellen Astrup f. 5.9.1944;

D4 Karen Laura Astrup f. 7.6.1946; D5 Else Astrup f. 15.5.1948, Hans Astrup f. 5.9.1952.

C9 Laura Christensen f. 22.3.1904; børnehavelærerinde fra Frøbelhøjskolen 1932, assistent fra 1932—43, børnehaveleder fra 1943 i Kirkens Korshærs børnehave i Valby.

C10 Marie Christensen f. 3.5.1905; økonoma i ovennævnte børnehave siden 1943, søstrene C2, C9 og C10 bor sammen i Valby, hvor hjemmet under besættelsen ofte var skjulested for jøder og politiske flygtninge inden transporten til Sverige.

Fyrstenborgslægten: ialt 64 personer.

Gruppe Is 5 slægter tæller 1588 personer i bogen, men enkelte er gengangere, gift ind i 2 slægter. En del spædbørn er ikke regnet med. Vi kan regne med, at der i 1956 er over 1600 mennesker i gruppe I.

Generationerne følges ikke ad. Den første i gen. D. er af Hoversigslægten i U.S.A. f. 1887, nemlig Kirsten Muldbjergs søn Laurits. Den sidste i gen. D. er lille Hans i Fyrstenborgslægten f. 1952. Altså en forskel på 65 år; denne forskel vil blive større for hver følgende gen..

Af gen. F er der nogle få i Hoversigslægten (kan ikke præciseres, da vi ved for lidt om Kirsten Muldbjergs børn i U.S.A.) i Søndergaardslægten ca. 40, i Astrupgaardslægten 1, og i Abildtrupslægten 3. Den lille gren på stamtræet, Fyrstenborgslægten, må vente en række år på den første F. kvist.

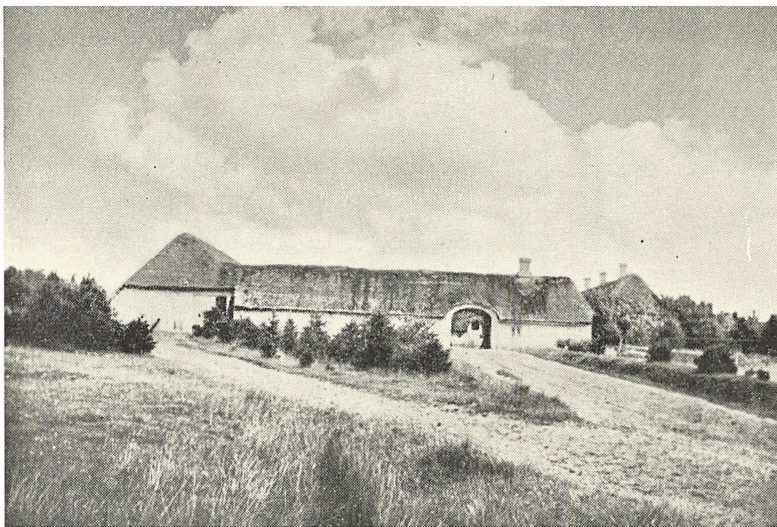
GRUPPE II

Else Jacobsdatters slægt

Drongstrupgaard ligger $\frac{1}{2}$ km nord for Skjern å, omtrent midt i Sdr. Felding sogn.

Gården er meget gammel, den omtales i Lundenæs slots jordebog 1498, hvor det oplyses, at Søren Poulsen i Drongstrup skal svare en halv tønde smør i årlig afgift. Den tilhørte kronen, som 1646 afhændede den til grev Valdemar Kristian, Leonora Christines halvbroder. Siden skiftede den tit ejer, hørte snart til kronen snart til adelen. Alligevel kan det godt være, at det gennem århundreder var den samme slægt, der sad på gården som fæstere. Ved matrikuleringen 1688 var der to fæstere. Den ene hed Knud Olufsen, og navnet Knud er fra nu af og til omkring 1920 knyttet til gården, hvorfor det er rimeligt at antage, at det er samme slægt, der har siddet i gården i ca. 250 år. 1688 var det dyrkede areal 90 tdr. land. Dertil kom vidtstrakte enge nord og syd for åen, og disse var nok på den tid gårdens største aktiv. Jorderne var meget spredt. En kæring lå over 1 mil fra gården, ude i den store Felding mose mod syd, og et stort hedeareal lå nord for gården. Der var over $1\frac{1}{2}$ mil (12 km) mellem gårdens nordlige og sydlige skel. Ialt var der omkring 1250 tdr. land, størstedelen heder og moser. Omkring år 1700 blev Drongstrupgaard delt i to halvgårde. En mand af vor slægt fæstede den ene, der var på 625 tdr. land, den anden halvgård blev delt i to fjerdedelsgårde.

1748 boede sognefoged Niels Knudsen i Drongstrup. Hans underskrift findes i et retsdokument vedrørende en læreogsstrid, der omtales i en af Hardsyssels årbøger. Pastor Tøxen i Sdr. Fel-

Drongstrupgaard

ding havde ægget sine sognefolk til at modsætte sig indførelsen af Pontoppidans lærebog. Efter præstens død fortsattes befolkningens modstand i årevis, skønt provst og biskop (Brorson) truede med hårde straffe (Bremerholmsjern), og de bøjede sig først, da kongelig befaling forelå. 1775 skulle gården være købt til selveje af Jacob Iversen, som var gift med en datter af Niels Knudsen, men det er mere troligt, at hans søn Knud Jacobsen købte gården til selveje i 1794. Drongstrupgaard beholdt sin størrelse, indtil min farfar A1's mand begyndte at udstykke. Nu er der vel 12 ejendomme på de godt 600 tdr. land.

Det var en stor begivenhed for mig, da jeg i 1891, 5 år gammel, første gang så Drongstrupgaard. Jeg kom fra en afkrog i det store Sdr. Omme, en rigtig hede- og moseegn, og havde hidtil kun set små husmandssteder. Derfor syntes alt her så stort og mægtigt. Et stuehus med tre skorstene, store staldlænger og en lade, som der kunne køres igennem på langs med fuldt læssede høstvogne. Gården blev mit hjem i 12 år, så længe boede jeg hos farbror Knud og faster Mariane.

Jeg kom til at holde meget af den gamle gård og alle dens »herligheder«. Hvad der især fortryllede mit sind, var det rin-

dende vand, der med »liflig musik« rislede gennem store og små grøfter og bitte små render, og hist og her dannede små vandfald, hvis duren en mild sommeraften kunne høres langt borte. Og den i mine øjne mægtige strøm, Skjern å! Den glemmer jeg aldrig.

Desværre er den gamle slægtsgård gået ud af slægtens eje; men på gårdens vidtstrakte jorder ligger nu henved mindst en snes ejendomme*). Heder og moser er nu næsten overalt omdannet til frugtbar agerjord eller frodige enge.

S. K. Risbjerg Thomsen. (Al. B6 C5).

Else Jacobsdatter, f. på Astrupgaard, døbt 10.11.1796, d. 1.11.1870, g. 1818 m. Niels Knudsen, f. på Drongstrupgaard, døbt 3.2.1784, d. smst. 13.12.1851 (S. af Knud Jacobsen og Johanne Nilsdatter på Drongstrupgaard) Niels Knudsen arvede fødegården, som han fik skøde på det år han blev gift.

Desværre er mindetavlerne over dem ikke bevaret, men vi ved lidt om Else. Børnebørnene i Drongstrup talte altid med respekt og kærlighed om bedstemor Else. Jeg har hørt min far sammen med sine søskende opfriske minder fra herlige ture til Astrupgaard i deres barndom og ungdom, og jeg forstod på deres samtale, at Else Jacobsdatters var en god og from kvinde, og jeg har opfattet det således, at hun fra sit barndomshjem var påvirket af herrnhutisk forkyndelse.

S. K. Risbjerg Thomsen.

Dette sidste forhindrer dog ikke, at man på den tid endnu var bundet af overtro og gamle skikke.

Således fortæller Elses dattersøn, den 90-årige Julius B8, der ligesom sine søskende var en god fortæller, et par træk, hvori hans bedsteforældre var hovedpersonerne.

De findes i »De gamle fortalte« af museumsforstander H. P. Hansen, Herning:

På gårdens mark var der en plet jord, man kaldte æ Gå'dbank', og der havde man ofte set, der stod lys (varsel) om aftenen. Else ville, at de skulle grave der, thi der var nok skjult en skat, men det ville Niels Knudsen ikke.

*) på de oprindelige 1200 tdr. land.

En morgen opdagede Else, at der var gravet en stor sten op på nævnte plads, og at der var hul i jorden; denne sten blev forresten senere brugt som dørsten.

Kort efter, da nabokonen havde fået en lille, var Else deromme at hjælpe til. En gammel kone bad Else om at brænde barnets navlestreng til pulver, der skulle gemmes og bruges som medicin, hvis barnet senere blev syg; det var en ældgammel og udbredt skik. Else gemte pulveret i en lille lærredspose, som hun ville lægge i en skuffe, og da opdagede hun, at der i denne lå en mængde gamle sølvpenge. Øjeblikkelig greb den gamle kone skuffen, som hun løb bort med.

Else mente, det var en skat, man havde gravet op, hvor man havde set lyset. Det hed sig, at skatten blev båret over til en mand i Påbøl (J. C. Christensens fødegård), og at denne mand smeltede pengene om og fik sølvet afsat. Der blev efter den tid velstand i omtalte nabogård, medens man havde uheld i Niels Knudsens gård. De mistede en del kreaturer og fik i denne anledning bud efter en klog kone fra Sildesthoved ved Give. Hun forstod sin kunst, lod nogle sten grave op i en bås, og der fandt de en treklue, en plante, som andre kaldte fandens hånd. Så blev ovnen ildet op, planten blev sat derind, og den brændte som lys. »I kan godt få at se, hvem der har voldt ulykken; vedkommende vil komme løbende og vil med vold og magt ind i ovnen«, sagde den kloge kone. Men det ønskede man dog ikke at se.

Det andet træk ligner det første så meget, at man har indtryk af, at det er samme begivenhed, der fortælles om.

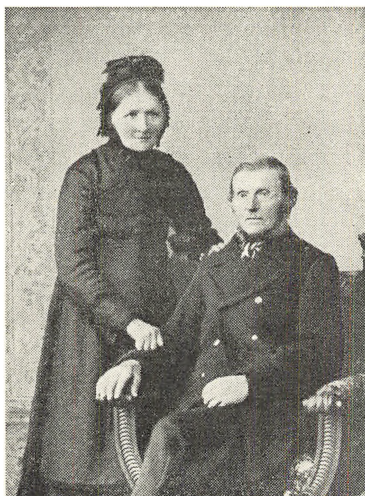
Niels Knudsen søgte råd hos den kloge mand Pæ Sillesthoved, men denne sagde bl. a., at der hjemme i Drongstrup sad en kone, der var meget klogere end han.

Da Julius's bedstefar kom hjem, sad der en smuk klædt dame. Hun var vistnok fra Silkeborg, og hun sagde, at hun kunne se, det var galt fat i gården. Så fandt hun under dørtræet til kostalden en plante, som hun kalde fandens lys. Planten havde den egenskab, at den tærede på blodet i de dyr og mennesker, der gik over den, o.s.v. som i første træk. Mærkeligt var det, at det kun var de køer, der gik over nævnte dørtræ, der fejlede noget, nogle stude, der stod i et andet rum, fejlede intet.

Æ Gå'dbank' spøjte længe efter. S. K. Risbjerg Thomsen fortæller:

En aften havde jeg sammen med andenkarlen i Dronstruppgård tændt ild i noget ærtehalm tæt ved gården. Da kom Julius B8 løbende, (han havde da en udflyttergård på sønderlandet) og han skældte os ud, fordi vi havde sådanne narrestreger for. Først senere forstod jeg, hvorfor han tog sig af dette lille bål. Det var netop o æ gå'dbank', vi havde tændt ild, og sagnet gik, at når der brændte lys på stedet, skulle skatten hæves. Jeg tænker mig, at Julius var skuffet over, at det var en naurlig ild, der brændte.

Drongstrupgårdslægten

A1 Johanne Kathrine Nielsdatter og hendes mand

Børn A1—4

A1 Johanne Kathrine Nielsdatter f. 27.3.1819 på Drongstrupgaard d. 20.6.1904 smst.; g. 1838 m.

Thomas Chr. Madsen f. i Ølgod 25.3.1815 (S. af gdr. og hølésmed Mads Nielsen, Lindbjerg, Ølgod) d. 25.7.1908.

Farmor, Johanne Kathrine, opkaldt efter en bedstemor i faderens slægt, var en velbegavet, dygtig og bestemt kvinde, der, så vidt jeg kan skønne, fulgte godt med i tidens åndelige rørelser. En dag — jeg var da 10 år — viste hun mig, hvad hun gemte i en chatolskuffe. Der var et eksemplar af det berømte nr. af »Corsaren«, hvor Søren Kirkegaard er karikeret, og flere numre af hans stridsskift »Øjeblikket« og »Enten — Eller«. Hun vidste, at hendes mor var beslægtet med Kierkegaard-familien. »Ja, Søren var en gudfrygtig mand, men han var nu for hård mod præsterne«, sagde hun engang, da hun drøftede Søren Kierkegaards skrifter med sine børn. Begge ægtefællerne var dybt grebne af kristendommen og venner af Indre Mission, der ofte, indtil et missionshus blev bygget, holdt møder på Drongstrupgaard. —

En aften var jeg inde hos dem, mens de holdt aftenandagt, og det gjorde et dybt indtryk på mig, da bedstefar med høj røst fremsagde trosbekendelsen og fadervor.

»Thammes«, som han kaldtes, var kun 13 år, da han kom med Mads Bank fra FASTER ud på kramhandel. Mads kørte rundt i landet og solgte alt muligt, både kolonialvarer, manufakturvarer m. m. Engang de kom til Lemvig, slap noget af deres kram op, og da blev Thomas sendt til Ribe efter en ny forsyning — til fods. En mængde nervepirrende optrin kunne han berette om fra sine handelsrejser, der strakte sig over det meste af Jylland, fra Flensborg til Lemvig og Skive.

S. K. Risbjerg Thomsen.

En gang kom han kørende over til Chr. Abildtrup i Vorgod. Just som han havde fået spændt fra, kom kontrollørerne jagende ind i gården. Det så sort ud for kræmmeren, thi hans lager var 400 daler værd. Men Tohmsen var en resolut karl; han lod kontrollørerne følge med sig uden for gården, hvor der ingen vidner var, og der handlede han med dem; de skulle have 200 daler kontant for at han kunne beholde sine varer, hvis de beslaglagde disse, så fik jo kontrollørerne intet. Handelen var god nok for begge parter, og så beholdt Thomas sit kram.

»De gamle fortalte« (ved *Julius*).

En aften, da han var inde i Røgind kro, sad der et par skumle mænd derinde, men de forsvandt kort efter. Da Thomas var færdig og kørte ind over heden, sprang pludselig en mand op ved hver side af vognen. Thomas var resolut, brugte pishen og slog den ene så kraftigt tværs over ansigtet, at manden med et skrig slap hesten, som han havde grebet fat i. Den anden var ved at kravle op i vognen, men det lykkedes Thomas at få ham smidt ned, og så kørte han fra røverne. Men siden kørte han ikke om natten.

Under en af sine rejser kom han til Drongstrup og blev der kendt med Johanne Kathrine, min farmor. De blev gift 1838, han var da 23 år, hun 19. Allerede 1839 fik han skøde på gården, skønt Niels Knudsen kun var 55 år, men jeg mener, at Thomas Chr. drev lidt handel i flere år efter.

En af hans sønner har berettet, at da Thomas drog til Drongstrup for at holde bryllup med Johanne Kathrine, var Skjern å gået over sine bredder, så han måtte sejle over åen. Båden blev revet med af strømmen, så han og følget med besvær reddedes i land. Thammes tabte sin pengetaske med mange gode sølvdalere i, så han stod brudgom som en fattig mand.

S. K. Risbjerg Thomsen.

Hvor megen besætning der var på gården, da han kom der, ved vi ikke, men der har været mindre end i Julius's ungdom, ca. 1875, da man holdt 12—14 køer og lige så mange unghøveder, 4 kørestude, 2 spand heste og 150 får. Der hørte megen eng til gården, og de avlede 120—130 læs hø. De havde 2—3 karle. En karl kunne slå 1 tdr. land om dagen og høste 1½ tdr. I høst var der altid tre mejler (høstkarle).

Man pløjede dengang endnu med en stor grønmalet træplov med en træmuldfjæld, der ikke var beslæet; det behøvedes nemlig heller ikke, da jorden var bli' og uden sten, men i 1865—66 fik de deres første jernplov til studene, lavet af en smed i Ølgod.

I Thomas's tid havde man brændt brændevin i gården, og redskaberne lå endnu gemt i et rum, da Julius var dreng. Engang man havde brændt brændevin, kom kontrollørerne susende ind i gården. En snarrådig pige fik øjeblikkelig nogle gamle klædningsdele lagt over brændevinstøjet, og så satte hun sig ovenpå og fik travlt med at sy ved sine gamle hoser, da kontrollørerne kom farende. Der blev søgt alle vegne, men da ingen fandt på at flytte pigen, fandt kontrollørerne heller ikke redskaberne.

Om efteråret bryggede de gammeløl, der blev gemt hen til høsten, og da kan det nok være, at øllet var kraftigt. Selvfølgelig kærnedede man også smør. Det hændte, at der måtte kærnes forgæves, og da var mælken eller kærnen naturligvis forhekset. En dag, da de ikke kunne få smør, fik de besøg af fabror Søren fra Lindbjerg. Søren, der var klog mand, gav sig til at kærne, og han fik også smør. Så var han nede i mælkestuen for at se til mælken, og da kom pigen farende ud fra kostalden og klagede over, at hun havde ondt i brystet. Det var hende, der var skadevolderen, og så havde Søren straffet hende ved sine kunster.

(Ved *Julius* i »De gamle fortalte«).

Der indtraf forskellige voldsomme naturbegivenheder i Thammes's tid. Bedste fortalte, at i året efter hendes giftermål kom tøbruddet pludseligt ved forårstide, og da der var store snemasser, oversvømmede åen hele dalen, så den somme steder var et par km bred. Vandmasserne skyllede meget bort af sandbrinkerne, og da vandet sank, lå deres bedste jord dækket af en halv alen sand.

En del af kirkegården, der lå på en høj brink, blev skyllet bort, så ligkister og skeletter drev med strømmen. Man blev nødt til at flytte åløbet, da åen var så nær ved kirkens kor, at man måtte gå med ryggen mod muren for at komme omkring korets sydøstlige hjørne.

Tørken i 1868 er før nævnt. Uheldigvis havde farfar netop dette år planlagt et stort byggeri. Hele gården skulle bygges op af nyt. Det var vist påkrævet, da lynet — et koldt lyn — var slået ned 3 år før og havde beskadiget gården. Planen blev også fuldført, omend med stort besvær.

Der måtte bygges to teglstensovne til de mange tusinde sten, som Per teglbrænder stod for at frembringe. — Resten af disse ovne ses endnu som to små høje. Leret måtte hentes en mil borte; det var besværligt at forme stenene, da der måtte hentes vand i åen, der midt på sommeren blev til en ganske lille strøm. Storåen eller Holstebro å kunne man på visse strækninger gå tørskoet på bunden af. Tømmeret hentedes i skove ved Silkeborg 5 mil borte o.s.v. Alt dette gav meget slid og tog megen tid, men en stor og statelig gård (med den første agerrumlade i sognet) blev bygget. Man må beundre ældre tiders håndværkere for deres evne til at forme en bygning praktisk og smukt.

Det nævnte kolde lyn*) gav anledning til historien om Onkas, der er fortalt i »De gamle fortalte« i 3. bind:

»I Drungstrup, Sdr. Felding, havde de i 1860'erne en stor gul dansk hund, der hed Onkas. Denne hund fulgte med hyrden i marken, og den var meget klog. I 1865 slog lynet ned i gården en aften, folkene sad ved bordet og skulle have deres næt'er. Manden løb hen efter hjælp hos naboerne, mens de andre folk fik

*) Det kan ikke have været et koldt lyn, da det ser ud til (Onkas) at der er brændt noget af gården.

travlt med at redde dyrene og løsøret. To mindre drenge B7 og B8 var af lufttrykket blevet slynget hen og klempt op mod bilæggerovnen, og de syntes ikke, at de kunne røre sig, så fortumlede var de. Lige med et sprang Onkas hen, greb den ene dreng, slæbte ham ud i forstuen, og så sprang hunden ind efter den anden dreng. Da man næste morgen skulle ud at finde kreaturerne, kunne man ikke finde fårene. Da viste det sig, at hunden havde drevet flokken op i heden og ind i et jordhus, og nu lå den forved indgangen og passede på fårene!«

Th. Chr. Madsen var flittig og på flere områder foregangsmand, hvilket man også ventede af manden på Drongstrupgaard. I »Tidsskrift for Landøkonomi« 1850 omtales et vandingsanlæg, han havde anlagt i et hede- og moseareal, og beretningen slutter: Thomas Chr. Madsen vil derfor med hæder blive nævnt i næste årsberetning.

1898, samme år som diamantbrylluppet, fik han tildelt Det kgl. Landhusholdningsselskabs store sølvbæger for landboflid. Da Dalgas gennemførte det store vandingsanlæg: Den nordre Skjernå-kanal, fik han virksom støtte fra min bedstefar.

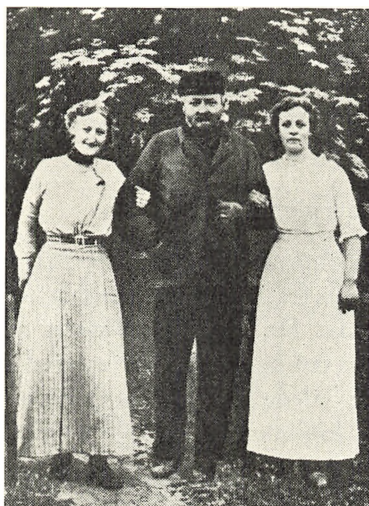
1891 kom undertegnede — 5 år gammel — til Drongstrup og i 12 år havde jeg mit hjem der. Jeg lærte mine bedsteforældre godt at kende i disse år, for jeg tilbragte mangan god stund hos dem i deres aftægtsstuer. Min farfar var da 75 år, farmor 72; de var begge friske til sjæl og legeme. Jeg var med til at fejre deres diamant- og krondiamantbryllup på gården. Thammes blev 93 år.

S. K. Risbjerg Thomsen.

Børn B1—8

Alle disse børn var ret velbegavede, livlige, meget ivrige til at diskutere, særlig politiske og religiøse emner. Det gik ikke stille af, når de var sammen. Deres børn mindes sådanne lejligheder som de skønneste i deres barndom. De kan ikke glemme dem, som de sad bænkedede om det lange stuebord i Drongstrupgaard og fortalte historier, mens de lo og morede sig kosteligt. De var jo som nævnt gode fortællere.

Megen livskraft var de i besiddelse af, deres gennemsnitsalder var omtrent 81 år.

*A1 B1 Niels Thomsen
på højre side af A1 B1 Kristine C1 D1, på venstre side Anna C1 D2*

A1 B1 Niels Thomsen f. 11.9.1838 d. 23.4.1922; havde konens fødegård Høgdal i Nr. Vium, g. 1860? m.

Ane Kirstine Madsen f. 4.10.1840 d. 4.4.1901 (fra Filskov, Sdr. Omme, flyttede senere til gården Høgdal, Nr. Vium).

Niels var begavet og vist den mest veltalende af hele søskendeflokken. Han var en livlig, smilende mand, altid fuld af kunster og tossestreger, en rigtig selskabsmand, og en særdeles dygtig landmand, »den dygtigste på denne egn«. I modsætning til næsten alle sine søskende var han ikke interesseret i I.M.'s arbejde, levede de sidste år hos sin ældste søn.

I »spind og bind« fortæller museumsforstander H. P. Hansen, Herning: »Niels Thomsen, Nr. Vium, kunne huske, at ulden i hans barndom kostede 24 sk. pundet; men bandt de den i uldtøj, kunne et pund indbringe 1 rdl. Alle gårdens (Dr.gaaard) udgifter blev dækket gennem bindehosen. Fra oktober til november bandt man »te sled« = slid (eget brug) og derefter til skatter. I de søgne dage i jul red faderen (Th. Chr. Madsen) over til købmand Mer-rild i Rind med bindetøjet i 2 store sække. Efter nytår fik man travlt med at »gøre til væv« indtil graversdag (12. marts). Så

kørte de til væversken med garnet, der blev vævet til vadmel. De havde på den tid omkring 100 får på gården«.

Niels Thomsen har også fortalt et par morsomme træk, og det er endog om Else Jacobsdatter og sandsynligvis også hendes mor Karen Pedersdatter.

H. P. Hansens gengivelse:

1) »Fortællerens oldemor, der var fra Astrup (hendes far Jacob Astrup) og konen fra Klokmose var henne hos provst Krarup i Borris med »send«. Da blev de opvartet med kaffe, som de ikke kendte før. De sad og søbede kaffen med skeerne, de troede, de skulle bære sig således ad, og da provstinden bød dem en kop mere, svarede klokmosekonen: »Tak, no ka at' sø'f mier!«

2) Engang kom oldemor med smør, som send, det var om sommeren, og smørret var blødt, så sagde hun til provstinden: »Ja, de æ blø'r som skidt, men I ska fo ho'r for et i støj for«.

Hun mente hårdt smør, men provstinden troede, hun mente hår, hvad hun ikke kunne forstå«.

I første træk er det uden tvivl Else, der tales om skønt hun, der var bedstemor til Niels Thomsen, blev kaldt oldemor, hvad bedstemødrene ofte blev den gang.

I det andet træk kan det godt være den virkelige oldemor Karen Pedersdatter, der figurerer. Hun har måske været med »send« i »tjenstlig ærinde«, men man kunne også komme med send, hvis man f. eks. havde selskabelig forbindelse med præsten, eller — som her — med provsten, hvad ikke var udelukket i dette tilfælde, da familierne i Astrupgaard og Drongstrupgaard var ansete og meget religiøse.

Børn C1—6

C1 Mads Chr. Thomsen f. 17.9.1861 d. 17.3.1930; var tømrer, mejerist, købmand, havde sidst stor landhandel: korn-foderstof- og trælastforretning i Videbæk, i sogneråd i 8 år, menighedsråd i 16 år, søndagsskolestifter og leder i mange år indenfor Luth. Mf., g. 1892 m.

Ane Kathrine Madsen f. 26.10.1869 (D. af gdr. P. Østergaard Madsen i Østergaard, Solsøhede) bor i Videbæk.

Børn D1—10

D1 Kristine Thomsen f. 8.3.1893; g. 1920 m.

Peter Jørgensen f. 5.7.1893 (S. af landmand Andreas Poulsen J., Skodborg) købmand i Kærbæk pr. Ansager.

Barn E1 Andreas Poulsen Jørgensen f. 28.3.1921; ekspedient, g. 1942 m.

Kirsten Rigmor Andersen f. 22.4.1921; (D. af arbejdsmand M. Andersen, Skovlund pr. Mølby).

Børn F1—2 (tvillinger)

Mona og Finn Jørgensen f. 10.1.1943.

E2 Anna Kathrine Jørgensen f. 4.3.1927; handelsskoleeks., ekspeditrice.

E3 Edith Frederikke Jørgensen f. 27.5.1931; præliminæreks., ekspeditrice.

D2 Anna Kirstine Thomsen f. 19.11.1894; husjomfru hos en direktør Lund i Hellerup ca. 30 år, nu syerske.

D3 Mads Peter Thomsen f. 15.5.1896; manufakturhandler i Sdr. Felding, g. i 1926 m.

Karen Nielsine Christensen f. 3.4.1900 (D. af landmand Chr. Christensen, Trustrup) syerske.

Barn E1 Jytte Broni Østergaard Thomsen f. 26.5.1927; præliminæreks. fra Grindsted, g. 1945 m.

Viggo Holger Heller f. 22.2.1922; (S. af lærer Chr. P. Heller, Sandet) præliminæreks., mejeriskoleesk. fra Ladelund, fabriksmester, Vanløse.

Børn F1—3

F1 Peter Broni Heller f. 7.5.45; F2 Lillian Heller f. 2.9.1947; F3 Kristen Heller f. 3.7.1949.

E2 Grethe Høgdahl Thomsen f. 6.1.1930; præliminæreks. fra Grindsted, elev på apotek i Herning, g. 1949 m.

Gerhard Otto Almbæk f. 31.7.1919; præliminæreks., ekspedient i København.

Barn F1 Karin Almbæk f. 3.9.1950.

D4 Niels Thomsen f. 17.8.1898 i Haslev Haandværkersk., udlært tømmer, tømmerhandel i Videbæk, sognerådsformand fra 1946, g. 1927 m.

- Ane Marie Mikkelsen f. 17.5.1901; (D. af gdr. P. Chr. Mikkelsen, Højvang, Videbæk).
- Barn E1 Hilda Østergaard Thomsen f. 10.7.1927; Gerlev Gymnastikhøjsk., Haslev udv. H., g. 1954 m.
 Povl Dahl f. 30.4.1927 (S. af forretningsm. Aage D., Aalborg) student fra Aalborg Katedralsk., teologisk embedseks. 1955, præsteembede i Aalsø-Hoed pr. Grenaa.
- D5 Karen Østergaard Thomsen f. 11.11.1900, syerske i Videbæk d. 28.3.1941.
- D6 Laurits Høgdahl Thomsen f. 5.10.1902; kornhandler i Videbæk, g. 1927 m.
 Abelone Hansen f. 7.6.1904 (D. af landmand M. Hansen, Fiskbæk).
- Barn E1 Leif Høgdahl Thomsen f. 3.9.1928; købmand i Videbæk, g. 1953 m.
 Kamma Holm f. 10.10.1929 (D. af smed Holm, Spjald, Brejning) damefrisør.
- Barn F1 Laurits Høgdal Thomsen f. 8.3.1955.
- E2 Mads Chr. Thomsen f. 7.7.1932; medhjælper i faderens forretning, g. 1951 m.
 Ellen Godsk Jørgensen f. 24.7.1933; (D. af lillebilchauffør Emil G. J.).
- Barn F1 Erik Godsk Jørgensen f. 9.3.1954.
- E3 Børge Høgdal Thomsen f. 29.6.1934; revisorassistent i Videbæk, bor hjemme.
- D7 Viggo Thomsen f. 29.7.1905; chauffør i København, d. 4.6. 1948.
- D8 Jenny Thomsen f. 10.6.1907; bor sammen med moderen.
- D9 Dagny Thomsen f. 1.8.1910 d. 14.10.1941; g. 1933 m.
 Rasmus Broni Christensen f. 28.8.1901 (S. af gdr. Chr. Broni Christensen, Trustrup, Djursland) Haandværkersk., Haslev, tømrerm. i Balle, Djursland.
- Barn E1 Erik Broni Christensen f. 13.1.1935; realeks., købmandsudd., handelsskoleeks. i Aarhus.
- D10 Agathe Thomsen f. 6.2.1912; g. 1943 m.
 Jens Kou Hansen f. 8.3.1912; (S. af Rasmus Chr. Hansen,

ejer af Aagaard, Hoed pr. Balle) ejer fødegården, var med i frihedsbevægelsen, i hjemneværnet.

Børn E1—2

E1 Inge Kou Hansen f. 7.10.1944; E2 Ole Kou Hansen f. 15. 12.1948.

C2 Laura Kathrine Thomsen f. 12.5.1863 d. 26.4.1888; g. i Høg-dahl 1886 m.

Prindal Ibsen f. 10.10.1839 d. 8.6.1919 i Esbjerg; gdr. i Vorgod.

Børn D1—2

D1 Nielsigne Marie Ibsen f. 27.3.1886; g. 1906 m.

Jens Christian Jensen f. 8.11.1881; træhandler i Esbjerg.

Knud Thomsen B4 var formynder for Nielsigne.

Børn E1—5

E1 Maja Jensen f. 23.4.1907 d. 17.6.1933; g. 1926 m.

Holger Albert f. 3.8.1903 (S. af Heinrich Karl Albert, Belle Wøbbel sogn i fyrstendømmet Lippe, Tyskland) er sadelmagermester i Esbjerg.

Barn F1 Tove Jensen f. 23.7.1926; g. 1944 m.

Jens Peter Jensen f. 5.9.1918; (S. af vandbygningsarbejder Theodor Jensen, Esbjerg) arbejdsmand i Esbjerg.

Børn G1—3

G1 Maja f. 6.1.1945; G2 Preben Albert f. 23.11.1947! G3 Peer f. 23.12.1954.

E2 Prindahl Jensen f. 17.2.1911; mejerist i Esbjerg.

E3 Lindvig Gaardsholt Jensen f. 24.12.1915; maskinarb. i Esbjerg, g. 1939 m.

Anna Nielsen f. 10.3.1918 i Esbjerg (D. af Christian Nielsen).

Børn F1—5

F1 Rita f. 12.12.1937; F2 Inga Nielsigne f. 30.4.1940; F3 Poul Erik Gaardsholt f. 4.1.1945; F4 Nancy Gaardsholt f. 13.1. 1948; F5 Sonja Gaardsholt f. 20.5.1951.

E4 Thomas Laurits Jensen f. 20.2.1918; maler i Esbjerg, g. 1952 m.

Margot M. E. Jensen f. 9.8.1920 (D. af maskinsætter Jens Bro Eli J., Esbjerg).

Børn F1—2

F1 Hanne Bro f. 3.12.1945; F2 Kurt Bro f. 29.12.1954.

E5 Ruth Laura Kathrine Jensen f. 4.6.1920; g. 1940 m.

Arnold Nielsen f. 14.5.1915 (S. af Christian Sørensen N., Høver) arbm. i Esbjerg (bror til E3 Lindvigs kone).

Børn F1—3

F1 Hardy Nielsen f. 25.5.1941; F2 Maja Nielsen f. 19.12.1944; F3 Freddy Prindahl Nielsen f. 28.8.1953.

D2 Niels Drongstrup Ibsen f. 28.12.1887 d. 2.5.1888; hviler i samme kiste og grav som moderen på Vorgod kirkegård, begge blev begravet 5.5.1888.

C3 Thomas Kristian Thomsen f. 1.6.1865 d. 17.3.1941; havde en ejendom i Bøvl, Sdr. Omme fra 1890—1907, ejede Nedergaard ved Sdr. Omme by fra 1907, til svigersønnen Kristian Johnsen overtog den, i den første bestyrelse for Sdr. Omme mejeri, g. 1890 m.

Marie Kirstine Nielsen f. 24.4.1866 d. 22.7.1944; (D. af vejrm. og husm., veteran fra 1864, fik dannebrogskorset for sin tap- perhed, idet han forhindrede, at et krudtmagasin sprang i luften, og derved reddede mange menneskeliv. Da en granat faldt ned, greb han den og kastede den langt bort, selv blev han lettere såret, den blodige skjorte gemte han til ligskjorte) var udlært husjomfru på Hvidsminde ved Horsens.

En livsskildring (ved datteren D4).

Th. Kr. Thomsen blev født i en tid, der satte sit håb til den kommende slægt: »Hvad udad tabes, skal indad vindes«, og Thomas gik aldrig uden om dette krav. 7 år gammel kom han ud at tjene, kom op kl. 5 om morgenen, måtte i middagsstunden, mens de andre sov, gå og græsse en ko i grøftekant. Som ung fik han lyst til engarbejde og var med til at anlægge mange enge omkring Ørbæk, Hoven og Borris. I Borris traf han sin tilkommende hustru Marie, som var husjomfru på Hvolliggaard. Hun var af storbondeslægt, og det var meget mod familiens ønsker, at hun valgte Thomas, og det var det også fra den anden side.

Thomas var for ringe og Marie for fin, derfor fik de heller ingen hjælp fra familien. Det endte dog med, at Thomas fik en høj stjerne hos svigerfaderen, og svigerfaderen havde sit ophold hos ham, til han døde.

Desværre mistede Thomas alt hvad han ejede ved en gårdbrand, så der var ikke store midler at sætte bo for, men en farbroder var dem behjælpelig med at komme ind på en ejendom i Bøvl, som kreditforeningen havde overtaget; det var den 22.4. 1890. De blev gift og flyttede ind i deres nye hjem, men det var et hårdt job, de gik ind til. Der var ingen foder til dyrene, og græs var der ikke på marken, derimod var der rigeligt med sene-græs, der blev harvet op og samlet hjem som foder. For at skaffe de daglige fornødenheder måtte Thomas gå på dagleje, måtte i høslet stille kl. 4 om morgenen og kom ikke hjem før kl. 11 aften. Desværre blev Thomas syg af mavekatar. Lægen sagde, at hvis han ikke holdt meget streng diæt, levede han ikke og hørte kukkemanden. Der var ingen penge til at købe barnevogn for til den første lille pige, men så blev hun kørt i trillebøren, når Marie skulle ud i marken. Thomas lovede sig selv, at det skulle hun få erstatning for, når hun blev stor. Da hun blev gift, fik hun en fjedervogn og en god skilling til at sætte bo for. Til møbler havde der selvfølgelig heller ikke været penge, og Th. og Marie måtte spare, hvor der kunne spares for at nå det mål, de havde sat sig: at skabe trygge kår for fremtiden. Th. fik nu en mælketur fra S. Omme til Ørbæk mejeri, en tur på 4—5 mil hver dag foruden det daglige arbejde hjemme, det gav ikke store penge, men det var bedre end daglejerarbejdet, både for helbredet og arbejdet derhjemme.

Efterhånden fik de bedre kår, der blev bygget ny stald og møddinghus, og der blev råd til møbler i stuen. Det var en stor dag for Marie, da hun virkelig fik en stue. 1907 købte de så Nedergård ved S. Omme by. Der var megen eng til, og nu kunne Th. rigtig få brug for sit kendskab til eng. Gården var næsten lige så forsømt som den første, så de kunne næsten begynde på ny, men nu havde de det bedre økonomisk, og børnene kunne hjælpe, ja gøre karls arbejde, så det varede ikke længe, inden der stod to nye huse, og jorden var i drift.

Kort efter, de var flyttet til Nedergaard, blev datteren Agnes

D3 angrebet af tuberkulose, og kun 18 år gl. måtte hun bukke under for sygdommen; men på en måde blev det en rig tid for hjemmet. Agnes bar sygdommen med tålmodighed, selv om hun var klar over, hvordan det ville gå. Den sidste tid oplevede hun ligesom i et syn at se ind i himlens herlighed, og hun kunne ikke blive træt af at fortælle, hvor skønt det var. En aften kaldte hun på sin far og sagde: »Far, nu går jeg snart hjem; se, der står en engel hos mig«. Faderen kunne ikke se det, men det gjorde et dybt indtryk på hendes kære, og derfor kunne de med glæde trods sorgen lukke hendes øjne to dage efter.

Da hun døde, var moderen ved at lave middagsmad. Under dette hørte hun Agnes kalde: »Mor!«, »Ja« sagde hun, »nu skal jeg snart komme«. Lidt efter kaldte hun igen: »Mor!«, »ja, ti nu stille«. Men da hun så kom derind, var Agnes fra bevidstheden og døde straks efter. Vi nåede dog alle — også vores karl — at stå i en rundkreds om hendes seng, og hendes blik gled til frelseren, der står og banker på døren (et billede ved hendes seng) og derfra rundt til hver enkelt af os; det var hendes sidste vidnesbyrd til os, kun et af de mange, hun gav os i et helt langt år, hvor hun stille og tålmodigt ventede på, at Jesus skulle hente hende hjem. Det tog hårdt på mor, at hun havde forsømt at gå ind straks, så hun ikke fik talt med hende.

Et års tid efter hendes død havde Th. en mærkelig oplevelse. En aften, han gik til dyrlægen til en syg ko, kom der en hvid skikkelse og gik ved siden af ham. Han syntes nok, det var hans lille pige, som var død, men han syntes heller ikke, hun var virkelig. Hun sagde så til ham: »Hils mor«; Thomas fik dog ikke sagt noget til sin kone, da han tænkte, det var et sansebedrag, og hun var stadig fortvivlet over, hvad hun havde forsømt. Dagen efter ved højlys dag, da Th. gik i marken, kom hun igen og gik ved siden af ham og sagde ligeledes: »Hils mor!« Så forstod Th., at det var en hilsen fra deres datter til hendes mor, og han fortalte så Marie begge tildragelser. Straks begyndte mor at blive bedre og kom sig helt igen.

Th. og Marie var arbejdsmennesker, men søndagen var altid hviledag, og da var de altid flittige kirkegængere. Thomas gik ikke til kirke alene for præstens skyld, om han var en dygtig taler eller ikke, men for at sidde i menigheden og være stille for,

hvad Gud havde at sige ham. Da han var 73 år, sagde han en dag til sin datter, som de var flyttet til, at han følte, at hans tid var kort. »Det gør heller ikke noget, men jeg vil gerne opleve mit guldbryllup«. Året efter den 9. april kom tyskerne en morgen som en stor flok larmende fugle ind over gården, og det så ud, som nu var festen den 22. april slettet; men efterhånden faldt sindene lidt til ro, og familien bestemte at fejre dagen alligevel i hjemmet i Ørbæk. Da dagen kom, blev det til en stor festdag for de to gamle, trods krigens tunge skyer og mørklagte vinduer. Året efter den 14. marts kaldte Thomas på sin datter og bad hende sende bud efter præsten, men hun syntes da, de først skulle have lægen, da hun ikke mente, faderen var så syg. Dagen efter bad han igen om at få præsten, og da turde hun ikke lade det være. Søndag den 16. om eftermiddagen sagde Thomas til Marie: »Vil du nu bede med mig om, at jeg må få lov at komme hjem, nu er jeg færdig til det?« Samme nat gled han stille ind i den sidste søvn. Kl. ca. 2 næste dag drog han sit sidste suk, og skønnere død kunne vel ingen ønske sig, Marie sagde da også: »Måtte jeg blot få lov at få lige så skøn en død!« Det opnåede hun også. Tre år efter, da hun lå for døden, kom deres gamle præst fra S. Omme på besøg i Hoven. Da han hørte, Marie lå for døden, gik han de 3 km til Ørbæk for at hilse på hende, og det var betagende at se den gamle provst Mouritsen stå ved sygesengen og lyse velsignelsen over Marie og bede for slægten, at Guds velsignelse også måtte være over den. Nogle dage efter døde Marie stille og rolig, tryk ved, at Jesus, Guds søns blod, rensar mig fra al skyld. Disse ord gentog hun ofte den sidste tid, ligesom hun også ofte sagde som i et syn: Han stod på Tabors høje, den Guds og Davids søn. De sidste dage var hun nemlig ikke helt klar, men sjælen afgav sit billede til dem, der stod hende nærmest. Det viste, at der var noget, der kunne bære ud over døden for den, der gav sig Gud i vold.«

Børn D1—4

D1 Ane Kirstine Petra Thomsen f. 3.6.1890; Børkop H., g. 1916 m.

Niels Knudsen Nielsen f. 13.5.1889; (S. af gmd. Lauge Nielsen, Simmel, Sdr. Omme) fhv. gdr. i Sdr. Omme, har været i besty-

relsen for Andelsslagteriet: »Midtjylland« i Grindsted, formand i Sdr. Omme Husmandsforening.

Børn E1—5

E1 Agnes Nielsen f. 26.9.1916, præliminæreks. 1937, exam. faglærerinde 1940, behersker 4 sprog, overlærer i Holbæk, g. 1955 m.

Christian Harken Birk Nielsen f. 8.1.1919 (S. af købm. Niels Peter N., Horne, Hjørring) exam. lærer 1941, artium 1946, cand. phil. 1947, kommunelærer i Holbæk.

E2 Jenny Nielsen f. 24.9.1918; Uldum H., dameskrædderinde i Holbæk.

E3 Thomas Christian Nielsen f. 23.1.1919; landmand i Vandel, g. 1942 m.

Erna Ibsen f. 1922; (D. af arbejdsmand Kr. Ibsen, Billund).

E4 Marie Kirstine Nielsen f. 5.8.1924; g. 1943 m.

Herluf Christensen f. 6.1.1917; (S. af skrædderm. Iver L. Chr., Sdr. Omme) er murerarbejdsmand.

E5 Lauge Bæksgaard Nielsen f. 16.2.1931; Uldum H., ekspedient i Grindsted Brugsforenings korn- og foderstofafdeling, g. 1956 m.

Ruth Margit f. 19.6.1931; fra Tånum, Randers, ekspeditrice.

D2 Laura Elinora Kristine Thomsen f. 17.1.1892; Vestbirk H., var mejerske, først på Sdr. Omme mejeri, senere på Nr. Nebel mejeri, g. 1922 m.

Gdr. Thorvald Jensen, Langkær, Brande, af gammel gårdmandsslægt fra Tim, købte 1922 en lille forsømt gård, året efter væltede en orkanagtig storm deres kostald. Dyrene blev reddet, men med fare for folkenes liv, et hårdt slag, da de ikke havde forsikret, der blev dog bygget igen. Thorvald er formand for Drantum forsamlingshus, og Laura har i de mange år været en god værtinde der og er det endnu.

Børn E1—2

E1 Kamma Jensen f. 11.11.1922; g. 1944 m.

Hans Pedersen, Langkær, Brande, er forpagter af fødegården i Langkær.

Børn F1—2

F1 Leo Pedersen f. 8.9.1943; F2 Jytte Pedersen f. 21.8.1947.

E2 Meta Marie Jensen f. 24.5.1924; g. 1951 m.

Peder Møller Rasmussen f. 4.5.1903; Ollerup Gymnastikhøjsk., med på eliteholdet på tourné i udlandet, efter Niels Bukhs død formand for skolen, der er selvejende institution, på Ladelund Landbrugssk., faderen, Anton Henrik Rasmussen, købte Baungaard i Balle 1897, sønnen har haft den siden 1940.

Børn F1—3

F1 Anton Møller Rasmussen f. 13.10.1951; F2 Tage Møller R. f. 22.11.1952; F3 Hanne Lis Møller R. f. 30.7.1954.

D3 Agnes Rebekka Magda Thomsen f. 2.12.1893 d. af TB 26.10. 1911 (se »en livsskildring« ved D4).

D4 Nielsine Thomsen f. 6.7.1900; vinterlærerinde fra Hoven H. 1920; lærerinde ved Thorsted nordre Skole 1920—21 og 1921—22, i skolekommissionen, formand for Hoven Husholdningsforening, g. 1922 m.

Kristian Johnsen f. 14.3.1898; (S. af gdr. John Ørbæk Jensen, Ørbæk). Ladelund Landbrugssk., havde først Nedergaard, Nielsines barndomshjem i 5 år, nu ejer af Overgaard, Ørbæk, Hoven pr. Tarm, formand for Danske Landbrugeres Kreatursalgforening og Samlestalden i Grindsted, tillidsmand for Varde Banks afdeling i Ørbæk, Hoven, sognerådsformand i Hoven fra 1937.

Børn E1—3

E1 Klara Johnsen f. 16.7.1923 i Nedergaard; Ølgod Eftsk., Klejsgaard Husholdningssk., g. 1946 m.

Niels Børge Rasmussen f. 5.10.1921; (S. af snedkermester Aksel R. Paarup, Fyn) gdr. i Nr. Næraa, Fyn.

Børn F1—3

F1 Bodil Rasmussen f. 8.1.1948; F2 Karin R. f. 5.5.1949; F3 Aksel Kristian R. f. 13.2.1955.

E2 Anna Maria Johnsen f. 8.12.1928 i Overgaard; Ølgod Eftsk., Ryslinge H., gymnastikleder for børn og unge piger, g. 1951 m. Regnar Hundsbøl f. 3.6.1928; (S. af fhv. mejeribestyrer P. Hundsbøl, Darum) udd. på Ladelund Mælkeriskole m. 124²/₃ points, 26 år gammel mejeribestyrer på Vangsholm A./M. Vidstrup v. Hjørring.

Barn F1 Hanna Grethe Hundsbøl f. 8.1.1953.

E3 Thomas Johnsen f. 24.4.1930 i Overgaard; Nr. Nissum Eftsk., Ladelund Landbrugssk., driver gården i kompagni med faderen, der bor henrivende nær landevejen, g. 1954 m.

Kirsten Marie Ørbæk Jensen f. 15.7.1932; (D. af gdr. Knud Ørbæk Jensen, Sdr. Felding) på eftsk. og Snoghøj Gymnastikh. Barn F1 Dorrit J. f. 27.5.1956.

C4 Hans Christian Thomsen f. 22.3.1867 d. 1947 i U.S.A.; rejste som ganske ung mejerist til Sønderjylland, hans skab og tøj blev sendt efter ham, men blev sendt retur med oplysning om, at han var vidererejst til Rusland. For ca. 20 år siden skrev han et brev hjem til Videbæk fra Amerika med adresse til den kønneste pige i Videbæk. En ung pige Marie Henriksen, der var på kontoret hos hans fader og samtidig havde ekstraarbejde på postkontoret, blev »dømt« til at åbne spøgéfuglens brev.

I Amerika havde han en ejendom i Woodbridge, New Brunswick, han blev november 1945 ramt af apoplexi og lå på Middlesex County Chronically IM. Hospital i New Brunswick til sin død i 1947. Trods sin hjælpeløshed var han godt tilfreds, vel lidt af sygeplejerskerne som en meget god patient.

C5 Johan Christian Thomsen f. 8.7.1870 d. 2.3.1873.

C6 Johan Christian Thomsen f. 11.5.1873 d. 1.10.1941; havde en mindre ejendom i Fiskbæk, som han efter 3—4 år mageskiftede med sin far og fik fødegården Høgdal, som han senere solgte, flyttede 1906 til Herning, hvor han var børstenbinder, g. 1898 m.

Maren Lauridsen f. 10.5.1875 d. 30.1.1924; (D. af landmand Niels L. kaldet Vesterbæk, Nr. Vium).

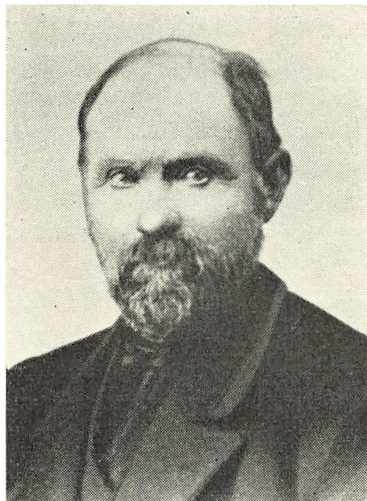
Børn D1—5

D1 Niels Laurids Thomsen f. 24.2.1899 d. 19.12.1950; børstenbinder i Herning; D2 Kirstine Thomsen f. 19.7.1900 d. 18.9.1924; D3 Agnes Kirstine Thomsen f. 23.3.1903; medindehaver af broderens C4 forretning; D4 Magnus Emil Thomsen f. 23.12.1904; arvede børstenbinderforretningen sammen med søsteren, g. 1931 m.

Karen Sørine Dilling f. 31.5.1909; (D. af baneformand P. E. H. Dilling, Jelling).

Kirsten Marie Christensen, g. m. A1 B2

A1 B2 Mads Thomsen

Barn E1 Knud Høgdal Thomsen f. 12.11.1943.

D5 Aage Severin Thomsen f. i 1906 d. 8 dage gl.

B2 Mads Thomsen f. 24.2.1840 d. 10.10.1912; gdr. på Sandet, Sdr. Felding, g. 1. gang 1868 m.

Anna Maria Johnsen fra Hoven d. 22.11.1872, kun 22 år gammel, efter fødsel af en lille pige, som også døde. G. 2. gang 1873 m.

Kirsten Marie Christensen f. 13.9.1844 d. 12.4.1932; (D. af gdr. Chr. Bøjlesen, Østergaard, Døvling) købte hendes barn-domshjem, Østergaard, i menighedsrådet, var med i udvalg for opførelse af Karstoft kirke, ordnede sygeplejehjælp for mindre hjem.

Efterfølgende er bidrag fra C2, C3 og C6 og sønnesøn C1 D1.

Far og mor arbejdede hårdt. Der er fortalt, at far stod op ved 3—4 tiden om sommeren for at slå græs i engen. De, som skulle i engen efter morgenarbejdet, havde så davren med til ham. Om vinteren stod han op kl. 4 for at tærsk med plejl, men det var også i hans velmagtsdage. Vi børn måtte også hjælpe, efter som vi voksede til. Det gik livligt til, når vi var i marken, særlig i hø-

stens tid. Når vi havde spist vor mad derude, sagde far muntert: »Nå, alle mand op og tornysteren på!«

»Far var fremskridtsmand; een af vore karle sagde engang, at far var foran sin tid. Han byggede sognets første kørelade, hvorpå han satte en vindmølle. Dette var på den tid enestående. Møllen trak tærskemaskine, kværn, hakkelsemaskine og smørkærne. Han byggede pumpehus med underjordiske rør til mælkestue og kostald.

»Han merglede og opdyrkede store stykker hede, gravede kanaler og anlagde store engstrækninger, så gården kom ind i en opblomstringsperiode. Han var i det hele taget utrolig flittig og dygtig, så det var ikke så mærkeligt, at han blev velhavende efter den tids forhold«.

»Vi er opvokset i et meget godt og kristeligt hjem. Vore forældre var enige om vor opdragelse, hvorom jeg har mange gode minder, som af og til dukker op fra underbevidstheden. I hjemmet Østergaard, hvor vi var 7 søskende, lærte vi at bede og arbejde; når vi gik i seng om aftenen, var det en hel række, der knælede ved sengen og bad aftenbøn.

Far var et bedende menneske, han bøjede altid knæ, når han stod op om morgenen. Når hele husstanden havde spist morgenmad efter malkning og fodring, læste far af andagtsbogen og holdt bøn, hvorefter vi sang en salme, og så gik vi hver til sit arbejde. Om aftenen holdtes andagt igen. Far havde en god sangstemme, og ofte, når jeg hører en salme, kan jeg høre hans stemme og synes, at han sang Guds rige ind i os.

Han læste ofte højt for os om aftenen, hvor alle var samlet; i de tider var tjenestefolkene mest hjemme om aftenen. Vi sad med vore håndarbejder, mor spandt tit, og ofte måtte en af de mindste lære at stave der ved mors rok, som Aakjær skriver. Jeg syntes, vi havde det så hyggeligt.

Vore forældre var omvendt ved I.M.'s forkyndelse, ligesom begge hold bedsteforældre. I vort hjem holdtes flere møder vinter efter vinter af præster eller missionærer. Efter møderne, der mest var om aftenen, sagde far, at hvis nogle ønskede at blive og samtale med taleren, stod det dem frit for. Mødet sluttede med traktament af aftensmad og om aftenen med kaffe. Vi lærte ofte nye sange af talerne, for det var sangens tid i disse år.

Vore forældre var også flittige kirkegængere, skønt vi havde en mil til kirke, inden vi fik den nye kirke i Karstoft«.

»Engang efter gudstjenesten kom pastor Bro hen og spurgte far om, hvad han syntes om hans prædiken: »Ja, den var sådan set god nok, men han syntes, skellet manglede«. Så slog præsten far på skulderen og sagde: »Bed for mig, Mads Thomsen!« Pastor Bro blev omvendt, før han rejste fra sognet, og blev redskab til andres frelse«.

Jeg kan fortælle et træk angående far: Min ældste bror, der fik fødegården, havde sin kone fra Rind sogn. Engang var de til en større fest i Rind og lagde da mærke til, at een af gæsterne gik omkring og talte, snart med en og snart med en anden, og kom da også hen til min broder og spurgte, hvor han var fra. Jo, han var da fra Døvling. »Nej se, nej se«, sagde manden, »har du kendt en mand, som boede der? Han hed Mads Thomsen«. Min broder svarede: »Ja, det er min far«. »Nej se«, sagde manden, »Mads Thomsen er skyld i, at jeg blev omvendt, dog ikke direkte, men folk har fortalt mig, at Mads Thomsen bad pastor Bro ind i Guds rige, og jeg blev omvendt ved pastor Bro. Jeg ville gerne op og se, hvor Mads Thomsen har gået«. Det kom han også senere.«

»Trods fars ivrighed for at føre mennesker til Gud, var han i sjælden grad vellidt og respekteret af sognets folk.«

Et lille træk. »En morgen i 90erne, var det et uhyggeligt vejr med torden og skypumper. Min ældste broder Kristen havde lige været oppe i møllen, men var gået ned efter noget, han havde glemt. Det blev hans redning, thi plusdelig så mine brødre, at vingerne snurrede vildt i den voldsomme blæst, og at møllen blev løftet i vejret og faldt ned på laden.

Jeg tror, det var Gud, der ledede hans skridt den morgen, for far havde som sædvanligt lagt os alle i Guds hånd«.

Et andet træk. »En dag, jeg husker det tydeligt, havde vi meget hø at stakke i engen, og det trak op til torden. Vi sled i det for at blive færdige; efterhånden regnede det rundt om os, men vi fortsatte, mens vi tænkte: Nu kommer det. Der kom dog ikke vand, før vi var færdige med høet. Da vi bagefter talte om, at vi ikke kunne forstå, det ikke regnede, sagde far: »A hår åsse snak'et mæ wå få'r åm'et«.

»Far sagde bl. a., at alt, hvad vi har, er betroet gods, og her er ikke vort rette hjem. Det levede han efter.

Jeg tror personlig, at fars og mors forbøn har hjulpet os gennem mange vanskeligheder, og ikke alene det, men de har vist os, at som kristne mennesker skal vi daglig gå ind for Guds ansigt i bøn, og at vi bliver rigt velsignet derved«.

Børn C1—7

C1 Kristen Thomsen f. 5.12.1874 d. 27.12.1938; Nr. Nissum H., fik fødegården i Døvling, var sognefoged, medlem af sogneråd og menighedsråd, repræsenterede I.M.'s mkr., var meget aktiv for anlæg af nye veje og for forbedring af de gamle og gjorde meget for at skaffe sognet dygtige lærere og præster. De mange offentlige hverv tog megen tid, og det gik — trods en dygtig kone — ud over gården. Det i forbindelse med viljen til at hjælpe folk, der trængte til økonomisk hjælp, gjorde, at han ofte kom til at betale betydelige summer. Da så de dårlige tider i 30'erne indtraf, kom han selv i betydelige vanskeligheder, og det bevirkede, at han trak sig ud af meget offentligt arbejde, fortæller D1, g. 1903 m.

Mariane Frederikke Petrine Dinesen f. 18.7.1879 d. 21.6.1955; (D. af husmand Peder D., Rind, Herning) Køng H.

Børn D1—5

D1 Mads Thomsen f. 27.2.1905; Haslev Landbr.sk. og den udvidede H. smst., ejer af fødegården, medlem af Skarrild sogneråd m. m., g. 1939 m.

Johanne Methea Nielsen f. 7.3.1910; (D. af gdr. Hans Chr. N. på Hadeborg, Aakirkeby).

Børn E1—4 (E3 og E4 tvillinger)

E1 Hans Kristen Østergaard f. 31.10.1942; E2 Frederik Andreas Østergaard f. 10.4.1944; E3 Olav Østergaard f. 10.5.1949; E4 Ernst Østergaard.

D2 Dorthea Marie Thomsen f. 11.8.1906 d. 23.12.1914.

D3 Kirstine Marie Thomsen f. 8.10.1903; Haslev Husholdningssk., lært bageri, bagerforretning og damefrisør, g. 1951 m. Niels Knudsen f. 3.4.1903; (S. af gdr. Knud Chr. Kn., Vejbjerggaard, Korstof pr. Kibæk) gdr. i Taagelund pr. Egtved.

D4 Elina Valborg Thomsen f. 7.1.1910; udd. i bageri, g. 1943 m.
Hans Peter Nielsen f. 12.5.1908; søster til D1's kone, Born-
holms H., Luth. Mfs. H. i Hillerød, bagermester i Sdr. Omme.
Barn E1 Bent Hadeborg Nielsen f. 4.8.1947.

D5 Agnes Kathrine Nielsen f. 11.6.1912; Haslev Husholdningssk.
og Århus Tilskærersk., beskæftiget med syning og tilskæring,
g. 1951 m.
Emil Jensen f. 26.10.1910; fiskeeksportør i Horsens.
Barn E1 Bo Tidemann Jensen f. 20.11.1951.

C2 Ane Marie Kathrine Thomsen f. 4.11.1876; Nr. Nissum H.,
g. 1. g. 1914 m.
Kristen Jørgensen Kristensen; (S. af gdr. Johannes Kr., Anneks-
gården i Hover) Nr. Nissum H. og Askov Husflidssk., ledede
husflidssk.
G. 2. g. 1933 m.
Jens Johan Alstrup f. 15.8.1867; (S. af gdr. Kr. J. Alstrup,
Bording Nygaard) mølleri i Paarup pr. Engesvang.

Børn D1—2

D1 Magda Maria Kristensen f. 15.5.1919; Nr. Nissum H., hus-
bestyrerinde i Paarup, Engesvang.

D2 døde kort efter fødslen.

C3 Thomas Christian Thomsen f. 13.10.1878; urmager i Ikast,
g. 1. g. 1905 m.
Kristine Marie Christensen f. 9.2.1879 d. 23.4. 1942; (D. af
landmand Jens Chr., Overgaard, Bording) g. 2. g. 1946 m.
Ingeborg Paaskesen f. 10.6.1894; (D. af gdr. Paaskesen, Lund-
ager, Vinding, Holstebro).

C4 Niels Kristian Marinus Thomsen f. 9.10.1880; på Haslev H.
og på biavlslersk., emigrerede til U.S.A. 1903, biavler og gros-
serer i honning i Pomona, Californien fra 1920, var i kompagni
med de to ældste sønner til 1952, da de havde en honningavl på
339.848 pund foruden flere tusinde pund bivoks, organiserede en
dansk-luthersk menighed i Pomona, er kirkesekretær og klokker,
g. 1917 m.
Anna M. Nielsen f. 13.4.1883; datter af en forretningsmand i
Århus.

Børn D1—3

D1 George f. 31.7.1918 i Chicago; biavler og grosserer i honning.

D2 Robert f. 2.7.1920; biavler og grosserer i honning, er gift.

Børn E1—3

E1 Robert 5 år; E2 Betty 1½ år; E3 Richard 2 mdr.

D3 Elmer f. 24.9.1922; har en betroet stilling på en forsøgsstation for flyvemaskiner, er gift.

Børn E1—2

E1 Richard 6 år; E2 Carl 3 år.

Alle 3 brødre var med i 2. verdenskrig. George kom syg hjem. Robert som korporal og Elmer som stabssergent.

C5 Johannes Katharius Thomsen (Estergard) f. 16.10.1883; emigrerede til U.S.A. aug. 1905, var på en farm en kort tid, 25 år hos Bordens Milk Company, Chicago, 4 år landmand, siden haft forretning, g. 1. g. 1907 m.

Rose Mathilde Jensen fra Aalborg, død.

Børn D1—2

D1 Ella g. Dohner, har 2 sønner, der begge er gift og begge har 2 børn.

D2 Lillian g. Hutchinson har en pige Nancy, 8 år gl.,

g. 2. g. m.

en amerikaner Annebel Latussa. Johannes var hjemme i Danmark 1952, bor i Sawger, Michigan.

C6 Karen Thomsen f. 13.8.1885; Haslev H., g. 1908 m.

Eske Dyrvig Johannesen f. 14.5.1883 d. 13.4.1954; ejer af gården Dyrvig Østergaard i Hover, i mejeribestyrelsen, i menighedsrådet i flere perioder, sogneråd 1 periode, form. for I.M. i Hover, søndagsskoleleder i en menneskealder.

Børn D1—9 (D4 og D5 tvillinger ligeså D7 og D8)

D1 Hans Peter Johannesen f. 29.11.1909; udlært smed, har mekanikerværksted i Vejle, g. 1936 m.

Dagny Sørensen f. 12.11.1912; (D. af fhv. gdr., nu i Vejle) været på H.

Børn E1—4

E1 Egon Lund f. 28.8.1937; mekaniklærling; E2 Anna Marie

f. 29.4.1941; E3 Niels Jørgen Lund f. 21.3.1944; E4 Karen Dyrvig f. 25.5.1946.

D2 Mads Thomsen Johannesen f. 24.3.1911; Nr. Nissum H., først landmand, siden væver i Ikast, g. 1948 m.

Anna Sørensen f. 1917; (D. af elektricitetsbestyrer i Ikast) Tommerup H., syerske.

Børn E1—3

E1 Thor f. 24.2.1941; E2 Eske Dyrvig f. 14.2.1953; E3 Arne f. 31.12.1954.

D3 Ketty Marie Johannesen f. 15.1.1913; Nr. Nissum Husholdningssk., g. 1943 m.

Kristian Mosegaard Jensen f. 26.5.1912; (S. af gdr. Jens Erik- sen J., Ikast) Hammerum Landbr.sk., har hustruens fødegård, form. for I.M. i Hoven og søndagsskolelærer efter svigerfa- deren.

Børn E1—3

E1 Jens Erik Mosegaard J. f. 25.5.1945; E2 Karin Mosegaard Jensen f. 2.4.1948; E3 Eske Dyrvig Jensen f. 30.3.1951.

D4 Mette Marie Johannesen f. 14.5.1915, g. 1937 m.

Harry Dahl f. 24.5.1915; (S. af vognmand N. Dahl i Hoven) vognmand i Vejle.

Børn E1—3

E1 Tony Dahl f. 3.1.1938; maskinlærling; E2 Mary Dahl f. 27. 1.1946; E3 Ingrid Dahl f. 3.6.1947.

D5 Alf Rikard Johannesen d. 13.9.1915.

D6 Alfred Johannesen f. 22.6.1917; gartner i Sdr. Felding; form. i bestyrelsen for Borgerforeningen smst., g. 1944 m.

Anna Engsig Jakobsen f. 14.9.1925; fr gården Højlund, Ho- ven.

Børn E1—3

E1 Elisabeth f. 28.9.1945 d. 4.8.1946; E2 Poul Erik f. 8.6.1947; E3 Ellen f. 1.4.1951.

D7 Ebbe Eskesen Johannesen f. 26.3.1921; Hammerum Land- br.sk.; privatchauffør for forpagter Krarup, Eskildstrup, Fa- renløse pr. Sneslev, g. 1945 m.

Rosa Alstrup f. 24.2.1926; (D. af købm. Chr. Alstrup, Paarup, Engesvang).

Børn E1—3

E1 Keld Alstrup f. 17.3.1946; E2 død som spæd; E3 Ib Eske f. 26.4.1949.

D8 Theodor Johannesen, tvilling med D7; arbejder i Kastrup Lufthavn, g. 1953 m.

Grethe Irene Vibeke Rasmussen f. 1948.

Barn E1 Susanne Karen Dyrvig Johannesen f. 25.11.1954.

D9 Dagny Johannesen f. 14.10.1925; Nr. Nissum Eftsk., g. 1952 m.

Kurt Fog Pedersen f. 22.1.1921; (S. af bartender Fog P., Kbh.) elektriker på Schandia Wabis i Sødostalje, Stockholm, Sverige.

Barn E1 Jan Fog Petersen f. 2.10.1954.

C7 John Anker Thomsen f. 25.1.1888; Haslev Landbr.sk., fhv. gdr., g. 1. g. 1917 m.

Anna K. Christensen f. 21.11.1889, død; (D. af gmd. Jørgen Chr., Lundgaard, Ikast) Børkop H., g. 2. g. 1940 m.

Minna Stig f. 23.2.1900; (D. af fisker Chr. Stig, Århus) udlært kogejomfru.

Børn D1—4

D1 Mads Børge Thomsen f. 5.7.1918; smed og montør for firmaet Vølund, Kbhv., g. 1941 m.

Gudrun Jørgensen f. 4.5.1921; (D. af teglbrænder Karsten J., Sdr. Omme).

Børn E1—2

E1 Anni Lundgaard f. 25.3.1945; E2 Gert Lundgaard f. 12.10.1951.

D2 Laurids Verner Thomsen f. 23.11.1919; vejtrømlfører i Snejbjerg, Herning, g. 1944 m.

Henny Henningsen f. 28.8.1920; (D. af arbm. Henning H., Snejbjerg).

Børn E1—2

E1 John Stig f. 8.11.1944; E2 Henning f. 31.1.1950.

D3 Johannes Thomsen f. 25.9.1921; Ollerup Gymnastiksk., gdr. Agervig, Næsbjerg, g. 1944 m.

Dagny Øllgaard Madsen f. 22.12.1922; (D. af fhv. landm. Sigurd M., Strellev pr. Lyhne).

A1 B3 Else Thomsen og hendes mand

Børn E1—2

E1 Anna Øllgaard f. 8.7.1944; E2 Sigurd Øllgaard f. 28.8.1945.

D4 Jørgen Lundgaard Thomsen f. 14.11.1923; handelsesk., kommis i Esbjerg, g. 1947 m.

Polly Knudsen f. 28.11.1925; (D. af slagteriarb. Lars Kn., Esbjerg).

Børn E1—2

E1 Kent Lundgaard f. 22.11.1947; E2 Mona Lundgaard f. 4.9.1951.

A1 B3 Else Thomsen f. 12.6.1845 på Drongstrupgaard d. 29.12.1927; g. 1870 m.

Niels Chr. Sørensen Risbjerg f. 25.9.1839 d. 12.9.1915; (S. af Søren Sørensen, Risbjerg, Brande, han havde en gård — 3-400 tdr. ld. stor — der var gået i arv fra far til søn, så længe man kunne mindes) udlært møbelsnedker, Elses far byggede en gård til dem på jorderne syd for åen, Nygaard, hvor de boede fra 1870—1892, da de flyttede til Klovborg, antaget som indremissionær i 1879, boede som missionær i Klovborg, Ikast og Gørding, var med i krigen 1864 som korporal.

Else Thomsen havde et mildt og venligt sind, var særdeles velbegavet og til sine sidste dage en smuk og statelig kvinde, der klarede sig fint i diskussionen med sine overmåde diskuterlystne brødre.

Sin mand så hun første gang ved en lejlighed, hvor Julius Dahlstrøm, en af I.M.'s allerførste kolportører, en meget begavet mand, holdt møde hos »Thammes«, hendes far i Drongstrupgaard. Han kom sammen med flere andre unge i sandstorm fra Brande, 3 mil borte, »en passende spadseretur dengang«. Der var mødt folk fra 9 sogne, så han var ikke ene om strabadserne. Dagen efter holdt Dahlstrøm møde i Skarrild kro, hvortil de voksne børn fra Drongstrupgaard også kom. De — børnene fra Drongstrup og Kristian Riisbjerg — blev enige om at mødes engang imellem, og så blev det efterhånden klart for Riisbjerg, at den ældste datter, Else, var den, der skulle være hans hustru, skønt han havde syntes, det ikke var muligt, at nogen kunne måle sig med hans moder, der for ham var idealet af en kvinde.

Det blev et lykkeligt ægteskab, de første år var drøje under opdyrkningen af hede og 30 tdr. ld. mose. 16 tdr. ld. var dyrket, da gården blev bygget til dem. Men Else var frejdig og sang om kap med fuglene, og det gik godt.

De fik dog også modgang. 1881 rasede en difteritis epidemi på egnen, og alle deres 4 børn blev angrebet. Den ældste datter lammedes i benene, så hun ikke kunne gå, den næstældste i taleorganerne. De kom sig dog, men det tog årevis. Den yngste, sønnen Søren Kristian syntes kun lettere ramt, men det viste sig snart, det gik mod døden. »Han var knap 7 år gammel, et mærkværdigt barn, der havde lært sig selv at læse, uden at vi vidste af det. Ofte kom han med de mærkeligste spørgsmål, der røbede, at han stod i særlig forbindelse med sin far i himlen og hans englehær. Han var hurtig klar over, han ikke blev hos os. Da doktoren roste ham, fordi han tog godt imod penslingen, og forsikrede, han nok skulle komme sig, sagde han: »Det er en rar mand, men det passer ikke, hvad han siger, for jeg kommer mig ikke«. Det stak i hjertet, for jeg syntes, det var umuligt at miste ham, til hvem jeg satte så store forhåbninger, og jeg kæmpede med Gud om at beholde ham. Som åndenøden tog til, blev han uroligere og skulle have flere puder under hovedet. »Jeg vil så

højt, så højt op, helt op i himlen«. Jeg spurgte ham, om han ikke gerne ville blive hos os. »Jo, jeg holder så meget af jer, men jeg skal hjem til far i himlen, og der kommer I jo også«. En morgen spurgte han: »Hvad er klokken?« Jeg svarede, at den var halv syv. »Så er der længe til kl. 11«, sagde han. Kl. 11 rejste han hjem til Gud. — Når der er så mange Søren Risbjergere i slægten, er det fordi, flere blev opkaldt efter ham »hvis skønne død« mindedes længe i slægten. —

I 1877 måtte Else lade sig indlægge i Ringkøbing for at være under stadig lægetilsyn. I 4 år måtte hun fortsat til Ringkøbing og senere på Diakonissestiftelsen i Kbh. med lange sengelejer ind imellem, hvor hun næsten ikke kunne støtte på benene. I 1885 var hun så dårlig, at lægerne intet håb havde om, at hun kunne leve vinteren over. »Jeg var ikke glad for at rejse fra min syge hustru, for jeg vidste jo ikke, om jeg så hende mere; men jeg havde lovet at holde møde i Gjellerup hos provst Blom, der var en elskelig mand. Han kunne mærke, at det knob med at holde modet oppe, og sagde: »Jeg forstår godt, det kniber for Dem; jeg ved af erfaring, hvor svært det er at tro Guds forjættelser, men skal vi nu ikke tage Gud på ordet og bede ham, hvis det kan forenes med hans vilje, da at gøre Deres kone rask; det koster ham jo kun et ord?« Vi bøjede vore knæ og råbte til Gud om at se til vor svage tro og hjælpe os i al vor nød og så lade det kendes hjemme hos min hustru, at vor bøn var hørt. Underet skete. I samme time, som vi bad, skete der en stor forandring med hende, og fra den stund af skred bedringen fremad. Da jeg kom hjem og fik den glædelige meddelelse, var det ingen overraskelse, thi jeg havde fået vished for, at vor bøn var hørt«.

Ja, Else var rask og var ham som altid en god støtte i arbejdet ude og hjemme.

Niels Riisbjerg lærte fra sit hjem at holde af både det jordiske og himmelske fædreland. Moderens indflydelse var så stor, at han med vægt kunne sige til forældre: »Giv jer tid til at være noget for jeres børn, både små og store. Gør hjemmet til det sted, hvor børnene helst vil være«.

Han var med i 1864, og de kampe, han var med i, gjorde så dybt indtryk på ham, at han endnu 70 år gl. kunne gyse ved tanken derom. Han var som så mange andre kristne overbeviste

om, at vi fik Sønderjylland igen som svar på bøn, men tilføjede: Må vi få det uden blodsudgydelse! Han døde i 1915, og i 1920 fik vi opleve genforeningen uden kamp.

1. december 1864 var han oppasser hos en kaptajn. Aftenen før de skulle marchere fra Rendsborg til Ejderen, havde kaptajnen sat sine støvler på en meget varm kakkelovn, så de var alt for små, da han skulle have dem på om morgenen. Han havde ikke penge at købe støvler for, Riisbjerg kunne ikke låne ham flere, og bagagevognen var kørt med hans kuffert med de små støvler. Kompagniet var opstillet, og kaptajnen skulle tage imod det. Endelig fik han den ene støvle på, men den anden? nej. Riisbjerg tilbød ham sine støvler, der var halvlange med brede hæle, mens kaptajnens var lange med smalle hæle. Omsider lykkedes det kaptajnen at få den ene af Riisbjergs støvler på, og Riisbjerg den anden af kaptajnens. Mere var der ikke tid til, og således marcherede de med umage støvler de 5—6 mil til Ejderen, uden nogen opdagede det.

Kaptajnen sørgede senere for, at Riisbjerg blev befalingsmand.

Under stormen på Dybbøl By, som fjenden havde besat, faldt mange omkring ham, også hans bedste ven, Andersen, »den hellige«. Lige før en kugle gennemborede hans hoved, havde han omfavnet Riisbjerg af glæde over, at en kugle prellede af mod zinken på dennes støvlehæl.

Som befalingsmand fik han kommando over en del soldater fra forskellige regimente, som havde været syge og nu skulle føres fra Odense og afleveres til kommandanten i Fredericia. Da de kom nær Middelfart, nægtede de at gå et skridt videre. De havde hørt, at flere regimente skulle afgå til forstærkning på Dybbøl, og de ville ikke til Dybbøl og dø for fjendens kugler.

Det var en gruelig forlegenhed. Til sidst sagde Riisbjerg til dem: Dersom den kugle er støbt, som Gud har bestemt til at ramme en af os, tror I så, at vi kan undgå den, hvordan vi så bærer os ad? Og er den ikke støbt, slipper vi jo fri, selv om vi kommer til Dybbøl. Det hjalp, og de blev rettidig afleveret den 12. april, og Riisbjerg blev derefter ordonnans ved bataillon.

Efter hjemsendelsen kneb det med at finde sig i saven og høvlen, for i farens stund havde han lovet Gud, at han ville være et vidne om ham i ord og gerning, hvis han slap fra det med

livet, og nu pressede løftet på. Under krigen øvede han sjælesorg blandt soldaterne og fortsatte med at forkynde Guds ord, da han kom hjem. Han rejste så rundt i Midt- og Vestjylland og holdt møder ofte 14 dage ad gangen, mens driften af gården blev overladt til folkene.

Det var i disse første år, han arbejdede sammen med grundtvigianeren Rasmus Fynbo. Dette samarbejde varede i flere år indtil dennes død.

Det var drøje ture om vinteren, milevidt i dyb sne, sommetider til knæene, men Riisbjerg var nidkær og gav ikke op.

Engang talte han således ved et møde sammen med missionær Johannes Malle, en dygtig hesteopdrætter i Outrup ved Varde. Hos ham boede han om natten under et forrygende snefog. Næste dag skulle han til Fanø, og da vejret blev lidt bedre, ville han af sted. Johs. Malle ville overtale ham til at blive: »Vi vil så gerne beholde dig, og min kone har slaget »fedekalven«; desuden er vejen ufremkommelig«. Men nej, han tog af sted og nåede Varde, hvor han ville med toget til Esbjerg. Det kunne ikke køre igennem, al toggang var ophørt, og så gik han den lange vej i den mørke aften ad Esbjerg til. Han ledte sig frem fra den ene telegrafpæl til den anden; men halvvejs fra Esbjerg gik han vild. Han bad om hjælp og fandt ind i en gård, hvor han fik lov at blive om natten. Næste morgen, søndag, måtte han holde gudstjeneste for den gamle kone og alle i gården. Da han fortsatte til Esbjerg, så han, at Gud underligt havde styret hans fod. Telegrafpælene gik ikke langs med vejen hele tiden, som han havde troet, men ud over et engdrag med dybe mergelgrave og huller, og han ville sikkert være faldet i et af dem, hvis han havde fortsat fra pæl til pæl. Nu var han i den ejendommelige situation, at han måtte takke Gud for, at han var faret vild.

Da han et par dage efter skulle fra Fanø, var der islagt. De måtte bæres ud til en isbåd, og langt om længe kom de tilbage til Esbjerg.

På grund af vedvarende togstandsninger var en anden missionær holdt tilbage i Esbjerg. De blev enige om at holde møde og gav en dreng 50 øre for at gå ind i hvert hus og bekendtgøre det. Større var Esbjerg ikke dengang.

Da Else ikke var rask, og rejser som forannævnte tog på hel-

bredet tilligemed, at han skulle passe sin gård, syntes han, det hele blev for besværligt, hvorfor han solgte gården.

Efter Vilh. Becks ønske flyttede de så til Klovborg ved Horsens. Fra den tid var han udelukkende i I.M.'s tjeneste, lønnet i modsætning til før.

Et eksempel af de mange rystende oplevelser han kom ud for: Efter et møde hos en gårdmand sad en del venner sammen med nogle vakte, og stemningen var trykket. På hans spørgsmål hvorfor, fortalte de, at der havde været et sørgeligt dødsfald der i byen. En karl, der havde været ualmindelig slem til at spotte, havde været til møde, og da han gik ud derfra, sagde han til en medtjener: »Nu har vi sandelig hørt, der er hedt i helvede; bare vi var der, så var vi da fri for denne hundekulde.« Han var da med det samme styrtet død om. Nu forstod Riisbjerg godt deres sorg. Det endte med fællesbøn om, at Gud måtte bevare dem og hjælpe dem til at blive bedre sjælevindere.

Riisbjerg var ingen stor taler, hvad han godt vidste, men hans tale og vidnesbyrd var troværdigt; som sjælesørger var han vist størst.

Han kendte nemlig til at kæmpe. Efter 64 forsøgte han at sætte sig ind i den nye litteratur. Han læste Ibsen, Bjørnson og Brandes. Den sidste optog ham mest. Han havde læst en afhandling af ham om ikke at være tilfreds med sig selv, eller ikke lukke sig inde og mene, at nu er vi færdige med at lære. Riisbjerg var klar over, at han nødig ville sejle i »dødvande«; men læsningen af denne litteratur havde nær kostet ham hans barnetro. »Der gik nu mange år, hvor jeg levede i troens glæde, men djævelen havde kun givet våbenstilstand for med endnu større kraft at sætte ind på mig. Det var efter, at jeg var blevet missionær. Da vågnede jeg en nat og følte mig hjertesyg. Jeg kunne ikke tro. Du har blot gået og bildt dig ind, at du troede, for du ved jo godt, at det slet ikke passer, det, der står i bibelen. Og du vil gå ud og vidne for andre om det, du ikke selv tror på, du er falsk, du er fejj. Bekend åbent, at du ikke tror, kald på din kone og sig hende det«. Han nænnede dog ikke at fortælle hende det og måske kaste tvivlen ind i hendes sjæl. Else troede, han var alvorlig syg og ville have ham til læge, men så måtte han betro hende, at han var syg på sjælen. »Men da sendte Gud Herren

hjælp« gennem et lille skrift: »Bibelen er uovervindelig« af pastor Krag ved St. Jakobskirken, Kbh. (før nævnt under Abildtrupslægten). Siden den dag fik han lov at beholde sin tro, og siden den dag havde han den dybeste medlidenhed med mennesker, der kom i anfægtelsens ildprøve.

I disse år er udtrykket: »menneske først, kristen så« igen kommet under debat. Adskillige gange drøftede Riisbjerg det med grundtvigianere, men de kunne ikke forstå hinanden på det punkt. Svogeren, Knud Thomsen på Drongstrupgaard, ville have ham med i skyttesagen, men »da jeg foreholdt ham, at de begyndte fra den forkerte ende, spurgte han, om vi da ikke var sat her i verden for at være nyttige borgere i det samfund, vi tilhørte; dertil svarede jeg, at det var langt fra mig at nægte det, men at det kom an på først at søge Guds rige, så kom det andet af sig selv. »Jeg mener det modsatte; bliv først menneske, så kommer Guds rige af sig selv«, svarede han.«

I de fleste tilfælde gik det som med præsten, der sagde: »Ja, ja, her forstår vi ikke hinanden, men derfor kan vi jo være lige gode venner, besøg mig kun, hvis De er i nærheden«.

Riisbjerg talte og vidnede til det sidste, sådan, at det kan siges om ham, at han faldt på valpladsen.

Vennerne i Gørding mindedes længe det afskedsmøde, han holdt med dem 10 dage før han døde, hvor han klart lagde den tro frem, som han havde levet i og nu var glad for at turde dø på.

De sidste linier er efter I.M.s Tidende. Det øvrige væsentligst efter: »I Herrens Skole« af indremissionær N. Kr. Riisbjerg.

Børn C1—4

C1 Andrea Dorthea Sørensen f. 12.11.1871 i Nygaard, Sdr. Feldding d. 2.1.1936, g. 1894 m.

Kresten Thomsen f. 25.11.1864 d. 11.9.1950; (S. af husm. Peter Thomsen, Solsø, Brejning) ejer af Solsøgaard pr. Videbæk, var flere år medlem af Brejning sogneråd, ligeledes af menighedsrådet, udførte et stort arbejde for at få bygget Væggerskilde kirke, diplom fra Hedeselskabet, ligesom ægteparrets navne er nævnt i mindelunden »Kongenshus«.

Børn D1—8

D1 Anna Marie Risbjerg Thomsen f. 16.7.1895; Haslev H., været

husmoder på forskellige K.F.U.M. hjem, de sidste år husmoder-afløser i Herning.

D2 Peter Risbjerg Thomsen f. 7.9.1896; været frisørmester i Spjald siden 1920, g. 1931 m.

Kirsten Marie Karstensen f. 29.12.1911 d. 11.10.1954; (D. af boelsm. Andreas Kristian K., Finderup, Hanning).

B E1—4

E1 Ketty Risbjerg Thomsen f. 22.9.1931; Haslev udvidede H., g. 1952 m.

Kaj Elkjær Jeppesen f. 13.1.1925; (S. af lærer S. S. Elkjær J. i Lyng ved Fredericia) dimitt. fra Nr. Nissum Sem. 1948, lærer på realsk. i Brødstrup fra 1948, overlærer fra 1954, årskursus i dansk.

E2 Bodil Andrea Risbjerg Thomsen f. 31.5.1936; holder hus for faderen efter moderens død.

E3 Ebba Risbjerg Thomsen f. 9.6.1940; E4 Helga Risbjerg Thomsen f. 2.10.1948.

D3 Viggo Kristian Risbjerg Thomsen f. 21.9.1897; Tommerup Høj- og Landbr.sk., har slægtsgården Solsøgaard, medlem af Brejning sogne- og menighedsråd, formand for det sociale udvalg i mange år, kasserer i andelsmejeriet i Videbæk m.m., g. 1934 m.

Martha Nielsine Lauridsen f. 24.5.1900; (D. af boelsm. Laurids Gregers L., Sdr. Vium).

Børn E1—3

E1 Kristian Risbjerg f. 23.3.1934 d. 24.4.1934. E2 Kristian Risbjerg f. 20.2.1941; handelsskoleelev. E3 Sigrid Risbjerg f. 15.7.1939; husassistent.

D4 Ehlers Kristian Risbjerg Thomsen f. 30.9.1899; diakonudd. fra kolonien Filadelfia 1927, derefter forskellige assistentstillinger, 1935 ejer og leder af hjemmet Solvang, først 2 år i Roskilde, 1937 flyttede sygehjemmet til Vordingborg, hvor der var 35 kroniske syge, fra 1951 forstander for Dansk Blindesamfunds »Solgavehjemmet« i Nærum, hjemmet er for blinde, døve mænd, siden 1929 siddet i diakonforbundets bestyrelse som form. og kasserer, g. 1928 m.

Ulla Catrine Jespersen f. 13.3.1893; (D. af fabrikant Ole Peter Jespersen), faglærerindeeks. i religion, afgangseks. på musikonservatoriet, på missionskole i London.

E1—2

E1 Inger Margrethe Risbjerg f. 9.10.1929; realeks., sygeplejerske.

E2 Ruth Risbjerg f. 6.3.1931; realeks. og sygeplejeeks.

D5 Johannes Risbjerg Thomsen f. 3.2.1901; Nr. Nissum H., ejer af Pajbjerggaard, Sdr. Vium, i bestyrelsen for Lydum elektricitetsforening, mejeriet, hotellet og Sdr. Vium Missionshus, g. 1929 m.

Dagny Louise Kirk f. 2.2.1907; (D. af boghldr. Kristian K., Brørup) Tommerup H.

Børn E1—4

E1 Christian Risbjerg f. 7.6.1931 d. 14.3.1932; E2 Gerda Risbjerg f. 28.2.1937; Hoptrup H., E3 Villy Risbjerg f. 1.4.1939; E4 Harry Risbjerg f. 18.6.1941.

D6 Elna Emilie Risbjerg Thomsen f. 7.4.1904; sekretær for stiftsprovstinde fru Schepelern i hendes arbejde for kvindehjælpen, forskolelærerinde, g. 1932 m.

Hans Adolf Riis-Olesen f. 25.8.1907; (S. af indremissionær Peter S. O., Hammel), realeks. 1923, lærereks. fra Nr. Nissum sem. 1928, lærer i Viborg, ved Thisted Skolevæsen fra 1931—47, fra 1947 skoleinspektør i Vestervig, årskursus på Lærershøjskolen, Kbh., næstform. i menighedsrådet, redaktør af Thisted Amts historiske årbog, udgiver af »Mod jul« på eget forlag.

D7 Helga Risbjerg Thomsen f. 11.7.1906 d. 26.4.1945 i Videbæk, g. 1931 m.

Ole Madsen Lind, f. 14.5.1866 d. 18.3.1945 i Videbæk, fra Gudum, gdr. i Øster Lind, Gudum og i Øster Telling, Hjerm.

D8 Henry Risbjerg Thomsen f. 25.11.1910; Fårevejle H., gdr., først Bossiggaard, Rind, nu Højvang, Videbæk, i bestyrelsen for Grindsted Svineslagteri og for Videbæk og omegns landboforening, g. 1936 m.

Anna Jensine Lønborg f. 26.8.1910; (D. af husmand Jens L., Brejning).

Børn E1—5

E1 Erna Risbjerg f. 15.11.1937 i Rind; E2 Vagn Risbjerg f. 20.5.1942 i Rind; E3 Eva Risbjerg f. 11.9.1943 i Rind; E4 Kaj Risbjerg f. 24.5.45 i Højvang; E5 Knud Risbjerg f. 19.11.1951 i Højvang.

C2 Katrine Sørensen f. 28.6.1873 d. 12.11.1949; g. 1895 m. Niels Larsen Nygaard f. 17.7.1873 d. 15.6.1939; begge begravet i Silkeborg (S. af Lars Nielsen N., Engebjerggaard, Nr. Snede, kendt hesteopdrætter) gdr. i Klovborg, senere hotelejer, afholds-hotellet i Gedved.

Børn D1—3

D1 Lars Nygaard f. 23.7.1896; realeks., forsikringsmand i Silkeborg, d. 1956.

D2 Kristian E. Nygaard f. 6.4.1899; på landbr.sk., gdr. en tid, nu skotøjshdlr. i Brædstrup, g. 1931 m.

Elise Larsen d. 10.6.1937; (D. af gdr. Søren L., Klovborg).

Barn E1 Kristen Nygaard f. 24.2.1935.

D3 Peter Stoustrup Nygaard f. 15.3.1913; studentereks., sagførerfuldmægtig i Holstebro, g. 1952 m.

Rosa Aggervig; (D. af ejendomsmægler Mads A., Varde).

C3 Søren Kristian Risbjerg Sørensen f. 1874 d. 1881; se hvad faderen fortæller.

C4 Thomasine Christiane Sørensen Risbjerg f. 21.4.1878 d. 25.5.1947; g. 1908 m.

Peter Pinholt Johansen f. 30.10.1866 d. 22.11.1928; (S. af Johannes Matthias J., Hjerm) teologisk embedseksamen, sognepræst i Vallensbæk, Rahr-Hansted-Viksø og i Levring-Hørup, har skrevet nogle små bøger.

Børn D1—4

D1 Poula Margrethe Risbjerg Johansen f. 17.12.1909; realeks., g. 1933 m.

Jens Peter Thommesen f. 3.3.1903; (S. af bygm. Thorvald Th.) teknisk ingeniør, forstander på den jydsk håndværkersk., Hadsten.

Børn E1—2

E1 Per Thommesen f. 23.4.1935; studerer medicin ved Århus Universitet.

E2 Kirsten Thommesen f. 30.9.1939; realeks. 1956, på husholdningsk.

D2 Gudrun Risbjerg Johansen f. 25.2.12; realeks., g. 1935 m.
Christen Nielsen f. 22.7.1907; cand. jur., underdirektør i Dansk Kautionsforsikring, Kbh.

Børn E1—2

E1 Jytte Risbjerg Nielsen f. 4.7.1937; pigeskoleeks. E2 Annelise Risbjerg Nielsen f. 28.5.1940.

D3 Else Egidia Risbjerg Johansen f. 5.2.1914; mat. studentereks. og husholdningslærerindeks. fra Ankerhus, g. 1941 m.
Carl Tscherning; (S. af skoleinspektør Ewald Tscherning) cand. mag., lektor i Birkerød.

Børn E1—4

E1 Carl Christian Tscherning f. 21.5.1942; E2 Peter Andreas Tscherning f. 22.4.1944; E3 Jørgen Henrik Tscherning f. 21.2.1946; E4 Inger Margrethe Benedikte Tscherning f. 15.2.1950.

D4 Peter Emil Risbjerg Johansen f. 16.6.1915 i Levring, præliminæreks., salgsassistent.

B4 Knud Kristian Thomsen f. 14.10.1847 på Drongstrupgaard d. 7.7.1921; arvede fødegården, var sognefoged, sognerådsformand, dannebrogsmænd, g. 1. g. 1873 m.

Ane Madsen Eg fra gården Sdr. Karstoft, Skarrild sogn, f. 20.7.1849 d. 25.10.1882, g. 2. g. 1884 m.

Mariane Thomsen f. 2.10.1854 d. 5.9.1936; fra Trælund i Tjørring sogn.

Følgende oplysninger er væsentligst fra S. K. Risbjerg Thomsen.

Knud fik slægtsgården 1874, fordi han blev »rig gift« og kunne udbetale de 7 søskende deres gode arvepart, mener man, eller var det, fordi han var sin mors yndling?

Ane Madsen Eg var af den kendte slægt Eg og fra en meget stor gård. Hun var svagelig og døde efter få års ægteskab.

Knuds anden kone var også af en kendt slægt, nemlig: Frølund. Hendes bror var far til højesteretspræsident Thomas Frø-

Ane Madsen Eg, g. m. B4

A1 B4 Knud Kristian Thomsen

lund, hvis forældre døde af TB knap 40 år gamle. Thomas kom da til Dr.gård, og Thomas opholdt sig en vinter på gården for at gå i skole i Sdr. Felding, fordi læreren derhjemme ikke kunne lære ham mere. Han nød siden — som flere andre, der læste — godt af Knuds velstand.

Mariane var en stærk og ejendommeligt personlighed; hendes flid og arbejdsevne var fantastisk. Når der om efteråret samledes kartofler op, tog hun altid 3 rækker, hvor de andre tog 2, og sådan var det i alle forhold. »Spinke og spare« var hendes motto, dog var hun velanset som madmor. Da Knud på grund af sine mange hverv var meget borte, måtte Mariane tage sig af gårdens drift af og til, men det forstod hun at gøre på en god måde, og tjenestefolkene blev behandlet kammeratligt og med godt humør.

Knud blev den mest kendte og ansete af de 8 søskende. Han var måske ikke den intellektuelt bedst udrustede, men han var meget energisk og havde evne til at få sin vilje ført igennem. Desuden betød det på den tid meget, at han var ejer af sognets mest ansete gård. Han blev da også »sognekonge« — kong Christian kaldtes han tit — der blev valgt til leder af så at sige alle sognets offentlige anliggender.

Ganske ung blev han sognefoged, men afsat af højres regering, fordi han deltog i »riffelbevægelsen«. — Han var så ivrig, at han havde opstillet ribber i laden til gymnastikøvelser. — Sognerådsformand var han i mange år, formand for mejeri og egnens landboforening, kirkeværge m. m. Det eneste lønnede hverv — men det var også godt — var som repræsentant for kreditforeningen. En mand kritiserede, at han havde dette lønnede hverv. Knud var også villig til at lade ham få det, men ved afstemning, og ved denne led manden et ynkeligt nederlag. Læreren i sognet påstod, at da Knud var 40 år, havde han haft 40 bestillinger.

I 1894 var han venstreform. partiets kandidat i Herning. Han blev ikke valgt, men satte partiets stemmetal betydeligt op. I den forbindelse kan nævnes et lille træk, der viser hans sans for humor. Engang var han med politiske førere og meningsfæller til møde og samvær bagefter. Hen på aftenen blev stemningen rørstrømsk. De forskellige holdt taler for hinanden og grød af rørelse over sig selv og deres bedrifter. Knud kunne kosteligt gengive denne situation.

Efter systemskiftet fik han oprejsning for sin degradation, idet han blev belønnet med Dannebrogsmændenes hæderstegn.

Mange ærgrelser havde han af disse offentlige hverv. Det var sjældent, han var hjemme en hel dag til ende; var der ikke andet for, løb han gerne »en lille smut til Næjerby« = Nederby.

Da han var praktisk og inde i mange ting, kom han ofte til at optræde som vinkelskriver, idet han hjalp mange »småfolk« med at skrive skøder og lånepapirer; men han lod en af sine karle, der havde en smuk håndskrift, skrive dem, så sagførerne ikke skulle se, hvem der i virkeligheden skrev papirerne. Hans »klienter« var glade for at kunne nøjes med 15 kr. til ham, da de let kunne komme af med hundreder til en sagfører.

Som den renæssanceskikkelse, mægtig, vægtig og stærk han var, var han også meget impulsiv. Han kunne ærgre sig og tage på vej, men var mest munter og spøgefuld.

S. K. Risbjerg Th. fortæller, at han en gang undgik afstraffelse ved at flygte op til en stor tyr, hvor Knud ikke turde komme, og den anden gang løb han ud på blød mosebund, hvor den 230 pundige farbror ikke kunne færdes. »Bagefter lod vi, som om intet var os imellem«. (I de tider tog man det ikke så nøje med

korporlig afstraffelse. Det skulle gå hårdt til, før man syntes, det gik for vidt. Man opdrog i »tugt og Herrens formaning«, særlig det første. Herrens formaning forfejlede dog vist sin virkning på baggrund af tugten). I gården blev der hver morgen læst et stykke højt af »Gossners Skatkiste, en andagtsbog oversat fra tysk. Fra jeg var 11 år blev det min pligt at læse højt af andagtsbogen og fremsige fadervor. En morgen gik jeg i stå midt i bønnen, hvilket blev betragtet som en stor synd. Jeg fik en irettesættelse: »Du må skamme dig, dreng«! sagde faster. Som voksen har jeg haft modvilje mod disse andagtsstykker, sikkert en følge af disse oplevelser. (Fra mit eget hjem mindes jeg, at vi mange søskende sommetider »spruttede« over ved middagsbordet, når dagstykket blev læst. Vi fik også skænd, for i de tider havde man stor respekt for Guds ord, men vi opdagede godt nok, at far og mor havde svært ved at lade være at le med, og så gjorde skændene jo hverken fra eller til).

Farbror og faster var gæstfri, og der var ofte livligt i hjemmet, når der kom fremmede. Præste- og degnefamilien kom af og til. Ved større lejligheder blev alle naboer indbudt, husmænd på lige fod med gårdmænd. Der kom også mange unge, og så legede vi lige til midnat. Knud og Mariane morede sig meget, når vi legede selskabslege, f. eks. »Madam Petersen er blevet dårlig«, »at dele en torsk«, samt pantelege.

Knuds eneste barn Kathrine af 1. ægteskab blev gift med Carl Damgaard af Frølundslægten — og gårdmandssøn fra Herningegnen. Der blev udskilt et stykke jord fra gården og bygget en gård til dem. Men da Carl D. havde svær lyst til at handle (særlig med grise) og da denne handel gik godt, fik han lyst til at flytte nærmere til Herning, hvor han købte en gård til stor skuffelse for svigerfaderen, som så solgte den gamle slægtsgård 1917?, hvortil navnet Knud havde været knyttet til i henved 200 år. 1 km nord for gården havde han opdyrket ca. 40 tdr. ld. hedejord af fortrinlig kvalitet, og der byggede han sig en prægtig gård, hvor han boede resten af sin levetid.

Barn C1

Johanne Kathrine Thomsen f. 28.7.1874 d. 9.2.1943; Haslev H., g. 1897 m.

Carl Johan Damgaard f. 18.2.1871 d. 2.1.1953; på højskole, gdr. i Sdr. Felding og senere i Rødding ved Vildbjerg. først og fremmest var han dog handelsmand, han handlede i over 45 år og fulgte markederne i store dele af Jylland, alt handlede han med, lige fra gamle cylinderure til skibsaktier og store gårde, således havde han hovedgården Slumstrup i Sædding en kort tid.

Børn D1—11

Det er ikke enestående med 11 børn, men enestående, at alle nulevende ti er tekstilfolk eller gift med tekstilfolk, og at de syv i dag har hver sin store virksomhed — nogle på flere hundrede arbejdere inden for tekstilindustrien og derved har givet anledning til »Jul i Herning« 1950: 7 brødre gjorde lynkarriere og »Dansk textilmesse, Herning«: eventyret om 7 brødre.

Eventyret begyndte med, at en yngre bror kom til at skyde en større bror i benet med en salonriffel så alvorligt, at han ikke egnede sig mere for sliddet i landbruget. Det er dog et spørgsmål, om ikke barndoms- og ungdomskårene sammen med god fysik og personlige egenskaber var mere årsag til eventyret end vådeskuddet, der kun var en ydre anledning.

Man kan ikke sige, som H. C. Andersen, at de gik så gruelig meget igennem, men de måtte dog begynde med slid og slæb hjemme i den forsømte gård i Rødding, hvor de måtte stå tidlig op og hjælpe til med alt forefaldende arbejde og med mergling og dræning.

Skiftevis kom de ud som hjorddreng og kørte rundt omkring. De fik lært arbejde og nøjsomhed og udviklede deres medfødte evner til handel, der, som deres far sagde, ikke kan læres, men er en vuggegave. Ville de have lomme penge, måtte de selv tjene dem, bl. a. ved høns og kaniner.

Igennem en spartansk opdragelse lærte de tidligt at stå på egne ben. Ovenstående er dog ikke forklaring nok på, at »dynastiet Damgaard« har drevet det så vidt.

Nej, de har uvilkårligt ægget hinanden, pacet hinanden frem og hjulpet hinanden med råd og dåd, som gode søskende bør og gør.

D1 Knud Christian Damgaard f. 18.2.1898; overtog bedstefadere-
rens gård i Sdr. Felding. Da han havde mere lyst til fabrikk-
virksomhed end til landbruget, installerede han 4 strikkema-
skiner på gårdens loft og fremstillede pullovers. Pietetshensyn
har vel nok været medvirkende til, at han blev på gården til
bedstemoderen døde. Kort efter flyttede han til Herning og
begyndte under beskedne former fabrik i Smallegade; 1941
byggede han villa og købte grund til stor og moderne fabriks
bygning, som 1949 udvidedes betydeligt. En smuk kantine hø-
rer til. Der fremstilles undertøj og sømandssweaters. Under
krigen var han en af landets største brunkulsproducenter med
store lejer i Søby, Nr. Vium og Sdr. Resen. Knud D. har gjort
talrige studier inden for tekstilfabrikation i udlandet, er med-
lem af Dansk Textil Messes komité og form. for Dansk Arbej-
des Herning afdeling, på forretningsrejse til U.S.A. 1956. (Der-
med har alle 8 brødre været over »dammen«), g. 1925 m.
Gudrun Gamborg Andersen f. 1.8.1904; (D. af lærer H. P.
Andersen, Aalbækhede Sk., Assing sogn) organisteks. på Kvin-
deseminariet, Århus, Haslev H.

Børn E1—5

E1 Karl Johan Damgaard f. 8.10.1926; manufakturuddannelse
inden for handelen og udd. som fotograf i Nordamerika 1950
—1955, er disponent på faderens fabrik.

E2 Hans Damgaard f. 24.12.1927; realeks. fra Asnæs Kostsk.
1944, udd. i tekstilbranchen, videre udd. i Wellington, New
Zealand fra 1951.

E3 Thomas Damgaard f. 16.5.1929; udd. i tekstilbranchen, videre
udd. indenfor handelen i Nordamerika fra 1951, disponent i
Canada, g. 1951 m.

Oda Bärtels f. 24.2.1933; (D. af landm. Johan B., Ilskov).

E4 Poul Damgaard f. 4.10.1930; udd. i manufaktur, handels-
medhjælpereks. 1949, eks. fra Handelshøjskolen i Århus 1953,
eks. fra Den danske Købmandsskole i London 1954, fortsat
udd. inden for tekstilbranchen i Rochester, N. Y., U. S. A. i
1955—1956.

E5 Kamma Damgaard f. 16.4.1935; realeks. fra Herning Gymn.

1952, ophold på »Mariaforbundet«, Kbh. 1952—53, laboratorieassistent, g. 1955 m.

Poul Jørgen Franck f. 25.1.1929; (S. af væver Frode Fr., Herning) student fra Herning Gymn., lægeeks. fra Kbh. Universitet 1955, læge på Hjørring Amts sygehus 1956.

Barn F1 Kirsten Damgaard Franck f. 9.4.1956.

D2 Jens Peter Damgaard f. 20.9.1899; udd. i manufaktur fra Den jydsk Handelshøjskoles etårige kursus (dagkursus) i Århus 1920; oprettede agentur for udenlandske tekstilfirmaer i Vimmelskaftet, Kbh., tillige P. Damgaards væverier i Kastrup, Amager 1934, ofte på forretningsrejser i udlandet, behersker mange sprog, er fortsat grosserer, g. 1928 m.

Agda Gudrid Frederikke Børlund f. 23.3.1897; (D. af første-lærer Johan Peter B. i Himlingøje) præliminæreks. fra Karise Kost- og Realsk. 1919, Faarevejle H., kontorass. i K.T.A.S., nu husmoder.

Børn E1—4

E1 Carl Johan f. 10.5.1932; student fra Ordrup Gymn. 1950;

E2 Gyda Marie Louise f. 11.7.1934; student fra Ordrup Gymn.;

E3 Anne Margrethe f. 11.9.1935 d. 5.2.1936; E4 Else Margrethe f. 8.4.1937; realeks., sproglig korrespondent fra Handelshøjskolen, elev på Kunsthåndværkerskolen.

D3 Anna Eg Damgaard f. 8.2.1901; Hoptrup H., g. 1923 m.

Christian William Jensen f. 23.6.1894; (S. af førstelærer Chr. J., Timring Hovedskole) Ry H., Ladelund Landbr.sk., haft Grøngaard, Nr. Nissum fra 1923—1943; er grosserer i Herning i tæppe- og møbelstoffer.

Børn E1—3

E1 Johannes Jensen f. 28.5.1925; handelsmedhjælpereks. i Herning, Den danske Købmandssk. i London 1951, Askov H., er tekstilfabrikant i tæppe- og møbelstoffer i Birk, Herning.

E2 Johanne Kathrine Jensen f. 10.5.1928; på ungdomssk., g. 1951 m.

Jes Peter Øst-Jacobsen f. 4.10.1925; (S. af Ernst Ø. J., ansat ved Burmeister & Wain) Kunsthåndværkerskolen for guldsmede, er værkfører.

Barn F1 Jørgen Øst-Jacobsen f. 3.8.1954.

E3 Esther Damgaard Jensen f. 7.3.1932; realeks. fra Herning Gymn. 1950, handelsmedhjælpereks. fra Kbh. Købmandssk. 1953, 4 mdr. kursus på den Suhrske Husmodersk. til 1.7.1953, g. 1953 m.

Niels Birk Sørensen f. 18.6.1930; (S. af cyklehldr. og fabrikant Karl S. i Hammerum) mat. nat. art. fra Herning Gymn. 1949, dyrlæge fra veterinærsk., Kbh. 1955, gør tjeneste på Landbohøjskolens vagtstue samtidig med han er soldat.

Barn F1 en dreng f. 17.7.1956.

D4 Aksel Damgaard f. 30.4.1902; agent i Jens Peders forretning, på forskellige højere skoler i Danmark og i U.S.A., hvortil han rejste 1926, og hvor han prøvede alt muligt, efter 5 års forløb mistede han alt ved bankkrak, rejste hjem, men vendte kort efter tilbage til Chicago, hvor de næste 5 år resulterede i ret stor kapital og fin selvejerbil, hjemme igen i Jens Peters virksomhed, startede senere Kastrup Textilfabrik, er ejer af Aunsø Maskinfabrik i Glostrup og af en gård på 100 tdr. ld. i nærheden af Taastrup, g. 1931 m.

Pearl Irene Petersen f. 15.8.1907; (D. af Møller Andreas P., Omaha, Nebraska, U.S.A.).

Børn E1—4

E1 Mary Kathrine Damsgaard f. 3.1.1933; g. 1954 m.

Donald Travers, kontormand i U.S.A.

E2 Betty Jean Damgaard f. 27.7.1935; g. 1955 m.

Roy Nielsen, ingeniør i Pasadena, Californien, U.S.A.

E3 Aksel Damgaard f. 6.5.1939; maskinlærling.

E4 Erik Damgaard f. 25.6.1943; mellemskoleelev.

D5 Marius Frølund Damgaard f. 24.4.1904; udlært i manufaktur 1924, kommis i Lemvig og Kbh., til U.S.A. 1927, tallerkenvasker og ungtejner på hotel i Chicago, første mand i forskellige amerikanske varehuse, er nu indehaver af en stor manufakturforretning i Valby Langgade, Kbh., g. 1934 m.

Syster Ellen Margretha Cederberg f. 22.9.1913; (D. af Oscar C., Kbh.).

Børn E1—4

E1 Annette Frølund f. 10.7.1935; studentereks., uddanner sig til arkitekt.

E2 Hanne Frølund f. 28.4.1938 d. 20.7.1950; E3 Birte Frølund f. 2.10.1942; E4 Frølund Damgaard f. 2.5.1947.

D6 Thomas Damgaard f. 8.4.1906 f. 20.11.1928 i U.S.A.; var fantastisk til at skaffe sig selv arbejde på den anden side af »dammen«. Efter utrolig mange korte jobs blev han mælkehandler i Chicago, og det gav mange penge, men han havde taget for hårdt fat og pådrog sig en blodsygdom, der fik dødelig udgang. Hans bære blev ført til Vildbjerg, Marius fulgte med på den lange rejse hjem, hvorefter han igen rejste til Chicago.

D7 Kresten Frølund Damgaard f. 3.12.1907; rejste som 18 årig til U.S.A. og havde ved ankomsten til Chicago kun een dollar i lommen, prøvede lidt af hvert, mest landbrugsmaskiner på Mac Cormicks forsøgsstation, vendte hjem efter 3 års forløb med 2500 kr., var på Haslev H. og Borris Landbr.sk., begyndte med strikkeri i en kælder i Ikast, flyttede til Herning og om-dannede fabrikken til en moderne skjortefabrik med fremstilling af de kendte Creda-skjorter, var den første af brødrene, der blev tricotagefabrikant, g. 1932 m.

Elna Ruth Kristensen f. 4.6.1912; (D. af Kristian Gyldenlund Kr., fhv. gdr. på Gyldenlund, Vildbjerg).

Børn E1—7

E1 Aase Damgaard f. 22.7.1933; realeks. fra Herning Gymn., 1 år på Mariaforbundet i Kbh., 1/2 år på Askov H., g. 1955 m. Hilmer Liebergreen f. 3.10.1925; (S. af pens. postbud Marius L., Borbjerg) udd. forstkandidat, direktør for Scandia industries L.t.d., Susoka, Northern Rhodesia, Afrika.

Barn F1 Ruth Pia Liebergreen 1.5.1955.

E2 Karl Johan f. 28.4.1935 d. samme år; E3 Alf Frølund f. 24. 12.1936; E4 Carsten f. 1.10.1939; på Herning Gymn. i 1. g.; E5 Jørn f. 2.3.1941; i 3 ml. på H. Gymn.; E6 Elisabeth f. 12. 8.1944; E7 Jens Peter f. 11.3.1948.

D8 Karen Damgaard f. 6.8.1909; Brejdablik Husholdningssk. i Nr. Nissum, g. 1931 m.

Herman Jensen f. 15.7.1903; (S. af Anders Peter J., gdr. på Ny Møltrup, ejer af Møltrup Teglværk, Timring) Tommerup H., Dalum Landbr.sk., gdr. i Kronborg i Aulum fra 1931—

1947, fra 1947 manufakturhldr. i Viborg, i bestyrelsen for landboforening, mejeri og brugsforening m. m. fra 1942—1947, lægdsmand og sognefoged.

Børn E1—4

E1 Peder Nybo Jensen f. 6.12.1933; udlært i herreekvipering, E2 Bendt Damgaard Jensen f. 9.4.1935; realeks. 1953, p. t. i handelssk. lærling; E2 Bendt Damgaard Jensen f. 9.4.1935; realeks. 1953, p. t. i handelslære ved manufaktur; E3 Karl Johan Damgaard Jensen f. 23.1.1939; elev på Viborg Realsk.; E4 Karen Elisabeth Damgaard Jensen f. 11.4.1945.

D9 Ninna Maria Damgaard f. 29.9.1911; Ollerup Gymnastikhøjsk., forretningsdrivende, g. 1947 m.

Harry Westergaard Nielsen f. 15.4.1904; (S. af gdr. Chr. N., Spegbjerg) været ved landbrug og forretn., cigar- og tricotageforretn., nu fabrikant af kjoler, kitler og forklæder i Århus.

D10 Mads Eg Damgaard f. 1.10.1913; væver i Ikast, rejsende for en tricotagefabrik 1 år, væver i Kbh. i 1½ år, som broderen Kristen brugte han kun halvdelen af fortjenesten, havde startkapital i 1938 til en gardin- og møbelstoffabrik i Herning, 1941 til større lokaler, 1943 opførelse af den store fabrik på Silkeborgvej, der nu hedder Industrigården og er udlejer til en række virksomheder, opgav den og opførte en moderne tæppefabrik, hvor en stor del af landets bedste axminster og Wilton-tæpper — de kendte Ege tæpper — kommer fra. Mads Eg er konservativt byrådsmedlem, form. for A/S Ringkøbing Amts konservativt byrådsmedlem, form. for A/S Ringkøbing Amts Messes komité, en af foregangsmændene ved opførelsen af Herninghallen, foretog en jordomrejse 1956 sammen med broderen D11, g. 1938 m.

Edith Krogh f. 24.6.1914; (D. af Søren Jensen Kr., forstassistent ved Hedeselskabet) på husholdningssk.

Børn E1—6

E1 Kaj Eg f. 24.6.1939; 2. g. på Herning Gymn.; E2 Egon Krogh f. 15.6.1941; på realsk. i Viborg; E3 Kirsten f. 5.10.1942; på Herning Gymn.; E4 Knud Kresten f. 8.2.1946; E5 Bodil Kathrine f. 1.10.1947; E6 Ane Marie f. 13.1.1951.

D11 Aage Damgaard f. 17.6.1917; er Benjamin i brødræflokken og et eksempel på, hvad man kan blive til trods handicaps som svagt syn og ordblindhed, der bevirkede, at han ikke fik noget ud af de første 3 år i skolen. Da landbrugsarbejdet var for strengt for ham, rejste han 17 år gammel til Herning og kom i lære på »Mekanisk Væveri«. Efter 3 år der blev han elev på Ry H., samme år startede han et lille strikkeri i Vejle som den yngste tricotagefabrikant i Danmark, flyttede nogle måneder senere til Herning og fabrikerede fodvarmere eller »sutter«, opkøbte tillige stoffer, som han lod konfektionere. Da større lokaler var nødvendige, byggede han fabrikken på Silkeborgvej, udvidede igen i 1943 med den nuværende fabrik i Th. Niensensg. I 1945 specialiserede han sig i udelukkende fabrikation af skjorter, og i dag er skjortefabrikken »Angli« en af landets største med en fremstilling af ca. 1000 skjorter daglig.

Aage D. har forstået, at det menneskelige på arbejdspladsen er uhyre vigtigt. Han var en af de første, der indrettede kantine på fabrikken og lod den oven i købet udsmykke af den abstrakte maler Poul Gadegaard. Fabrikkens trapper er belagt med røde løbere, lokalerne er rummelige og lyse og har mere præg af et hjem end af fabrik. Omgangstonen er fri, jævn og ligetil. — Hvad der her er nævnt om behandling af og forhold til arbejderne, gælder lige så vel de andre brødre.

Aage D., der har været på Askov H. (lærerkursus), er meget optaget af højskole for byboere og prøver på at interessere sine arbejdere for højskolen; han tilbyder dem gratis højskoleophold med ansættelse igen efter kursus, men desværre vil kun en enkelt undvære ugelønnen så længe.

Landbruget er ikke glemt. Fabrikanten har bevist sin kærlighed til landbruget ved at købe Gjellerup gamle præstegård, som han selv driver, og hvor han bor smukt i det moderniserede stuehus. I 1956 foretog han en jordomrejse sammen med broderen D10, g. 1950 m.

Birgit Pinholt Jørgensen f. 12.4.1927; (D. af sognepræst Andreas J. i Slagelse A1 B5 C3 D2) student fra Rysensteen Gymn., Kbh. 1946, selvstændig virksomhed som fysioterapeut til giftermålet.

Børn E1—3

E1 Søren Andreas f. 5.11.1951; E2 Lars f. 11.9.1954.

E3 Nils f. 16.7.1956.

B5 Ane Marie Thomsen f. 1.4.1850 d. 21.4.1946; g. 1873 m.

Anders Johnsen f. 9.3.1845 d. 21.11.1930; (S. af gdr. John Jensen, Ørbæk, Hoven) gdr. i Sandet, Sdr. Felding.

I de tider måtte selv mindre børn fra store gårde gøre nytte for føden, og det var ikke småting, der forlangtes af dem. Ane Marie har — 90 år gl. — fortalt adskilligt om sin barndom i: »Hyrdeliv paa Heden« og »De gamle fortalte«.

I den første bog hedder det: Ane Marie Johnsen er født i en stor gård i Sdr. Felding. Hun fortæller, at hun allerede som 6 års barn blev sendt ud på heden med ca. 100 får. Hun var så lille, at hun knap kunne se over lyngtoppene. Moderen ynkedes over sin lille pige og bad naboens dreng om at være god mod Ane Marie. Den første dag, hun skulle ud med fårene, fik hun en stor kringle med til drengen, og han var også hjælpsom nok, når han sådan fik lidt godt. Men fik han ikke det, var det hende, der som den lille fik lov til »å gy plidsgaw'n«, eller som hun selv udtrykte sig: »a sku gy læfgaw'n« og løbe efter fårene, der måske var rendt for langt ud i Bukkær eng. — Den gang gik Drongstrupgaardenes får sammen, så længe der var korn på marken, og i den tid skulle de være under stadig opsyn, men om efteråret drev man dem ud, og så kunne de skøtte sig selv, til de blev hentet hjem om aftenen.

Engang truede han endog med at kaste hende i en hededam.

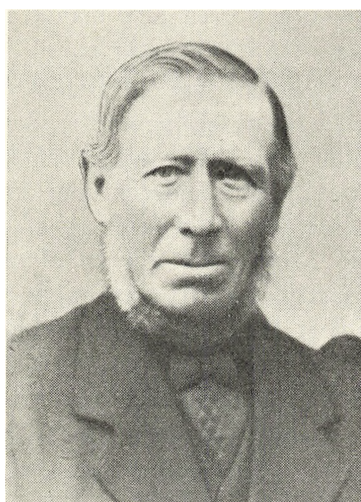
Ja det var barske kår langt fra hjemmet derude i æ na'rhie. Blev hun tørstig, gik hun undertiden og trådte grønsværet ned i æ strå'nddammer, og så drak hun af vandet, der samledes i fordybningerne.

Som andre hyrder har hun vel lagt sig i de dybeste hjulspor for at være nogenlunde i læ, når blæsten var gennemtrængende. Blev hun gennemblødt af regnen, ja, så måtte solen og vinden tørre hende.

Tiden skulle også udnyttes i heden. H. P. Hansen fortæller: »Ane Marie, der døde som 96 årig i 1946, havde som hyrdepige gået og spundet garn på en lynggren af de uldtotter, som fårene

A1 B5 Ane Marie Thomsen

Anders Johnsen, g. m. B5

havde tabt på heden, og det var en meget vigtig oplysning for mig«. Hun havde lært det af andre hyrder, og det er sandsynligt, at man havde gjort sådan helt tilbage i oldtiden. Sliddet blev ikke mindre med tiden. H. P. Hansen fortæller i et afsnit om kloge folk følgende: »Da de byggede agerrumlade i Dronstrup bar datteren Ane Marie Johnsen, hun var den gang 18 år, stenene, som de selv strøg, ud, men derved blev hendes unge kræfter misbragt; hun fik en »pø'g« på hver hånd og blev nervesvækket af sliddet. Da broderen, Knud, der havde været ude at tjene, kom hjem og så sin søsters tilstand, sagde han til faderen: »Hun æ jo øj' = ødelagt, Hvo'n æ de, I har behandlt hind? Først tog de over til den kloge mand Pæ Krasig i Skarrild med hende, men hans råd hjalp ikke. De søgte så en anden klog kone An' Grunnet i Herning«.

Utroligt, at Ane Marie blev 96 år, når man betænker sliddet hele livet igennem, 12 børnefødsler, og at hun allerede fra ungdommen var så angrebet af TB, at kun en $\frac{1}{3}$ af den ene lunge var funktionsdygtig.

Sønnen Søren Johnsen C9 fortæller om sine forældre: »De var dygtige folk, der drev gården godt op trods de mange børn og lignede hinanden i at være til det yderste stræbsomme. Anders

Johnsen var en rask mand, alt skulle gå hurtigt, asper = ilter som han var i arbejdet.

Min mor var en livlig, venlig og opofrende kvinde, altid glad for at hjælpe andre, var godt lidt af folk i almindelighed. Hun var altid optaget af husholdning, og var der en ledig stund, ved spinderok eller strikkestrømpe. Vi var 12 søskende, så der var altid fuldt op af arbejde med at sy, strikke og lave tøj til os. Mor var en alvorlig kristen, og vi børn blev opdraget til gudsfrygt og nøjsomhed. Hun var måske noget pietistisk anlagt (I.M.). Min far derimod var fra et troende grundtvigsk hjem, og det prægede ham. Når han talte til os om Gud, var det altid kærlighed, mildhed og glæde, der slog igennem«.

Anders Johnsen var en fredens mand, meget respekteret. »Når det er noget med Johnsen, så er det godt«, sagde man.

Begge er nævnt som ivrige missionsfolk, men Anders Johnsen var nok af hjertet grundtvigianer. Hjemmet var dog lige harmonisk for det.

C9 fortæller et lille træk om faderens alvor: »Når far havde været hos præsten for at melde et barns fødsel, tog han ind til Knud på Drongstrupgaard for at fortælle nyheden. Engang sagde Mariane i samtalens løb: »De æ sannelig få grow', så manne ba'n I fo'r!« »Ja«, sagde Anders, »hvis vi ett ka fo dem mæ hjem i Guds rige, så æ de åsse få manne«. Stilhed.

Børn C1—12

C1 Ane Kathrine Johnsen f. 19.8.1874 d. 1932; Børkop H., g. 1901 m.

Jens Anton Jensen f. 4.11.18.1877 d. 1937; (S. af Lars Odderskjær, ejer af gården af samme navn i Overby, Sdr. Felding, veteran og dannebrogsmænd, var med 1864) ejer af Lundgaard, Overby, Sdr. Felding.

Børn D1—5

D1 Lars Odderskjær Jensen f. 29.9.1902; husmand, Laurlyst pr. Stakroge, g. 1927 m.

Ellen Marie Jessen f. 5.8.1905; (D. af gdr. Frederik J., Knaplund, Hoven pr. Tarm).

Børn E1—7

- E1 Jens Anton Odderskjær Jensen f. 28.11.1927; skytte på herregården »Nordfeld«, Møen, g. 1952 m.
Tove Vibeke Behring f. 24.10.1932.

Børn F1—2

- F1 Anna Berit Odderskjær f. 16.2.1953; F2 Lisbet Odderskjær f. 7.10.1954.
E2 Anna Odderskjær Jensen f. 24.12.1929; g. 1952 m.
Aksel Peder Kristian Larsen f. 3.4.1914; (S. af slagteri-
arb. J. P. Larsen, Roskilde) elektriker i Sdr. Felding.

Børn F1—2

- F1 Ellen Odderskjær Larsen f. 22.10.1952; F2 Schønning Odderskjær Larsen f. 13.10.1953.
E3 Verner Odderskjær Jensen f. 20.3.1932; tømrer, p. t. Hadsten Håndværkersk.
E4 Sonja Odderskjær Jensen f. 15.5.1934, g. 1952 m.
Svend Aage Kristensen f. 14.12.1917; (S. af husmand Kristian Madsen Kr., Knaplund, Hoven pr. Tarm) vognmand i Sdr. Felding.

Børn F1—2

- F1 Dorthe f. 1.3.1952; F2 Benni f. 1.5.1954.
E5 Aksel Odderskjær Jensen f. 15.10.1936.
E6 Frede Odderskjær Jensen f. 8.9.1938.
E7 Egon Odderskjær Jensen f. 21.8.1940.
D2 Karen Sønderby Jensen f. 23.7.1904; g. 1928 m.
Severin Rasmussen Dyhr f. 14.2.1897; (S. af landmand Carl August Immanuel D., Flensted pr. Laasby) snedkermester i Sdr. Felding.

Børn E1—2

- E1 Bodil Marie Dyhr f. 12.5.1929; husassistent i London, England.
E2 Elly Kathrine Dyhr f. 22.5.1930; g. 1947 m.
Osvald Pedersen f. 14.8.1923; (S. af landmand Anders P., Hillerslev, Thisted) fabriksarbejder ved Nordisk Kabel, Kbh.

Børn F1—2

- F1 Erik Dyhr Pedersen f. 12.8.1948; F2 Kurt Dyhr Pedersen f. 8.9.1950.

E3 Karl Anton Dyhr f. 19.1.1932; svend hos faderen.

E4 Henny Sønderby Dyhr f. 25.7.1939; husassistent.

D3 Anders Ørbæk Jensen f. 16.2.1906; gdr. i Tarp, Sdr. Felding, g. 1947 m.

Maja Bonde Petersen f. 12.9.1918; (D. af gdr. Ole Kristen Holing P., Minds, Sdr. Felding).

Børn E1—3

E1 Jens Anton Ørbæk f. 8.4.1948; E2 Kaj Ørbæk f. 27.12.1951; E3 Bertha Kathrine Ørbæk f. 11.10.1954.

D4 Arne Marius Jensen f. 24.4.1908; landmand i Overby, Sdr. Felding, g. 1938 m.

Jenny Grønbæk f. 20.3.1917; (D. af landpost Andreas Gr., Ilskov).

Børn E1—7

E1 Knud Erik f. 25.1.1939; E2 Jens Anton f. 28.11.1940; E3 Anna Kathrine f. 12.3.1943; E4 Bent Grønbæk f. 23.12.1946; E5 Grethe Grønbæk f. 1.12.1948; E6 Inga Lundgaard f. 14.2.1951; E7 Erling Odderskjær f. 15.8.1953.

D5 Anna Marie Petra Jensen f. 18.10.1912; g. 1936 m.

Nis Nissen f. 8.9.1909; (S. af slagter Nis P. Nissen, Anslet pr. Fjelstrup) tømremester i Sdr. Felding.

Børn E1—2

E1 Finn Lundgaard f. 7.6.1942; E2 Gurli Katrine f. 1.3.1948.

C2 John Johnsen f. 28.3.1876; Haslev Højskoles landbrugsafdeling, haft gården Grøderis, Gullestrup, Herning, g. 1908 m.

Dorthea Marie Hansen f. 17.3.1877 d. 27.12.1955; (D. af gdr. Rasmus H., Sunds).

Børn D1—5

D1 Henrik A. Landsig Johnsen f. 11.8.1909; landmand i Gullestrup, Herning, g. 1949 m.

Romana v. Chiusole (italiensk) f. 1.8.1914; (D. af magistratsbeamter Johann v. Chiusole, Wien, Østrig).

Børn E1—5 (E2 og E3 tvillinger)

E1 Dorthea Maria f. 23.8.1950; E2 Karen Ottilie og E3 John Chiusole f. 13.10.1952; E4 Johan Marinus f. 21.2.1954; E5 Anni Margrethe Bjerg f. 14.11.1955.

D2 Anna Marie Johnsen f. 6.2.1911; g. 1935 m.
Henry Løvdal Andersen f. 28.3.1913; (S. af gmd. Chr. P. A.,
Løvdal, Tyregod) arbejdsleder hos entreprenør Lodahl og søn-
ner, Herning.

Barn E1 Ellen Marie Løvdal Andersen f. 17.4.1936; syerske.

D3 Ellen Marie Johnsen f. 24.1.1913 d. 30.12.1933; realeks.

D4 Agnes Ørbæk Landsig Johnsen f. 10.3.1915; g. 1939 m.
Ernst Arthur Hansen f. 14.9.1917; (S. af smed Jens Kikken-
borg H., Herning) blikkenslagerm. i Vibbjerg.

Børn E1—3

E1 Ove f. 2.9.1941; E2 Gerda Landsig f. 4.9.1945; E3 Inga
Landsig f. 30.6.1952.

D5 Rasmus Landsig Johnsen f. 20.7.1918; smører hos entreprenør i Herning, g. 1955 m.

Elly Amalie Ebbesen f. 10.6.1931; (D. af gdr. Niels E., Anes-
minde, Boastlund, Billund).

C3 Johanne Kathrine Johnsen f. 13.3.1878; Nr. Nissum H.,
ledede en kvindekreds (D.M.S.), en tid håndgerningslærerinde
ved Sandet skole. »Ingen har haft skønnere hjem end vi, Far
kunne som ingen anden hjælpe med lektier og mor fortalte de
skønneste historier«, fortæller D1, g. 1897 m.

Niels Odderskjær Jørgensen f. 12.12.1866 d. 14.7.1953; (S.
af Dre's o æ sa'nd, en førerskikkelse indenfor I.M.) Nr. Nis-
sum H. 2 gange, ejer af gården Solhjem, hans fødegård i San-
det, i menighedsråd fra disses begyndelse til 1936, i periode i
sognerådet, mejeribestyrelsen, form. i K.F.U.M. i mange år,
søndagsskolelærer.

D1 Margrethe Jørgensen f. 25.1.1898; Nr. Nissum H., 1. del af
lærereks. på Nr. Nissum Sem., g. 1918 m.

Ingostinus Jacobsen f. 20.9.1892; (S. af lærer Jacobsen, Kars-
toft, Skarrild, broder til C9 og C12's koner) murerm. i Sdr.
Felding.

Børn E1—2

E1 Marie Jacobsen f. 29.1.1919; Haslev H., barneplejerske, g.
1945 m.

Tage Nielsen f. 8.8.1920; (S. af smed Th. Nielsen, Gylling) realeks., handelseks., bogholder i Holstebro.

Børn F1—2

F1 Anna Margrethe Gylling Nielsen f. 5.4.1946; F2 Inge Birgit Gylling Nielsen f. 23.4.1949.

E2 Eva Jacobsen f. 28.8.1920; Haslev H., g. 1943 m.

Aksel Hansen f. 22.11.1913; (S. af murer P. Hansen, Høm, Ringsted) Chauffør i Ringsted.

Børn F1—4 (F1 og F2 tvillinger)

F1 Poul Erik Hansen og F2 Anna Grethe Hansen f. 3.1.1944; F3 Peter Ingemann Hansen f. 15.10.1946; F4 Joan Kathrine Hansen f. 3.3.1950.

D2 Andreas Jørgensen f. 20.1.1900 d. 9.1.1950; lærereks. fra Nr. Nissum Sem. 1921, realskolelærer i Holbæk, tog selv realeksamen samtidig, ansat ved Kbh.'s Skolevæsen 1923, teologisk embedseksamen december 1931, sognepræst i Taastrup pr. Mørløse 1931—1936, residerende kapellan ved Timoteuskirken i Valby, sognepræst ved Aalholm kirke, Valby, 1938, rejsepræst for Dansk Kirkefond fra 1942—1946, sognepræst i Slagelse fra 1946 til sin død, g. 1926 m.

Maria Pinholt f. 2.2.1901; (D. af lærer Pinholt, Houe pr. Klinkby) håndgerningslærerinde 2 somre på Nr. Nissum H.

Børn E1—2

E1 Birgit Pinholt Jørgensen f. 12.4.1927; student fra Slagelse Latinskole, selvstændigt virkende massøse til giftermålet, g. 1950 m.

Aage Damgaard f. 17.6.1917; (se B4 C1 D11) tekstilfabrikant i Herning og ejer af Gjellerup gl. præstegård.

Børn F1—3

F1 Søren Andreas f. 5.11.1951; F2 Lars f. 11.9.1954; F3 Nils f. 16.7.1956.

E2 Ole Pinholt Jørgensen f. 4.7.1933; studentereks. fra Haslev Gymn., læser til lærer på Haslev Sem.

D3 Maja Sammy Jørgensen f. 13.11.1901 d. 1903;

D4 Mads Samuel Jørgensen f. 16.2.1905; landmand i Sandet, bor hos sin mor.

- D5 Anders Jørgensen f. 21.9.1908; håndværkersk. i Haslev, konstruktøreks., murermester i Fredericia, g. 1. g. 1933 m.
Ester Lindskov f. 14.12.1913; datter fra Gaardsviggaard, Sdr. Felding.
- Barn E1 Bent Lindskov Jørgensen f. 23.3.1934; studentereks. fra Fredericia, læser på Polyteknisk Lærestalt, Anders J. g. 2. g. 1953 m.
Anny Christoffersen f. maj 1915; (D. af rentier Christoffersen, Fredericia).
- D6 Arne Marius Jørgensen f. 31.5.1912; har fødegården i Sandet, g. 1948 m.
Stella Ankerstjerna f. 29.8.1921; (D. af montør Ankerstjerna, Fredericia).
- Barn E1 Evelyn Ankerstjerna Jørgensen f. 27.10.1951.
- D7 Maja Sammy Jørgensen f. 30.11.1917; Tommerup H., Haslev udv. H., g. 1942 m.
Gustav Adolf Johansen f. 13.7.1909; (S. af gdr. M. Chr. Johansen, Vorgod) ejer af Damgaard, Ilderhede, Sdr. Felding.
- Børn E1—3
- E1 Niels Jørgen Odderskjær f. 6.9.1943; E2 Erik Vagn f. 16.11.1946; E3 Mads Christian f. 23.8.1949.
- C4 Ane Marie Mathilde Kirstine Johnsen f. 16.8.1879 d. 9.3.1953, g. 1906 m.
Søren Jensen f. 7.3.1881; (S. af kusk Niels J., Silkeborg) ejer af Højgaard, Sdr. Felding.
- Børn D1—10
- D1 Niels død 1 dag gl.
- D2 Anna Marie Jensen f. 13.2.1909; g. 1931 m.
Martin Mortensen f. 31.5.1900; (S. af gdr. Mortensen, Studsgaard) arbm. i Herning.
- Barn E1 Villy Mortensen f. 29.3.1929.
- D3 Kirsten Katrine f. 20.3.1910 d. 2½ år gl., drak gift, som tjenestepigen havde været uforsigtig med.
- D4 Agnes Kirstine Jensen f. 23.5.1911; g. 1930 m.
Niels Johansen f. 7.11.1903; (S. af Asmus J., Malt pr. Brørup, Ilderhede, Sdr. Felding) husmand.

Børn E1—4

E1 Ejvind f. 29.1.1932; E2 Søren f. 10.10.1935; landbrugsmedhjælper; E3 Leif f. 17.7.1940; E4 Kaj f. 20.1.1952.

D5 Jenny Nicoline Jensen f. 28.12.1912; syerske, g. 1933 m.

Jens Birkedal Jensen f. 30.5.1902; (S. af lærer Johan J., Borris) arbmd. i Stakroge.

Børn E1—4

E1 Sonja f. 4.1.1934; E2 Folmer f. 29.1.1940; E3 Egon f. 14.12.1943; E4 Gregers f. 12.5.1949.

D6 Kathrine Kirstine Jensen f. 14.6.1914; g. 1934 m.

Jens Peder Pedersen f. 24.3.1903; (S. af gdr. Pedersen, Arnborg) arbmd. i Herning.

Børn E1—5

E1 Anny Irena f. 23.9.1934; E2 Bruno Juul f. 25.12.1938; E3 Ivan f. 2.4.1943; E4 John f. 17.6.1949; E5 Randi Solvejg f. 27.9.1955.

D7 Dagny Elisa Jensen f. 29.1.1916, g. 1940 m.

Peter Kirkegaard f. 23.4.1912; (S. af gdr. Kirkegaard, Arnborg) tømrer i Herning.

Børn E1—2

E1 Tony f. 27.3.1943; E2 Anne Grete f. 12.11.1952.

D8 Petra Marie Jensen f. 20.3.1918 død 4 mdr. gl. af tarm-slyng.

D9 Petra Marie Jensen f. 2.5.1919, g. 1941 m.

Harry Nissen f. 19.4.1918; (S. af cementstøber Nissen, Sdr. Felding) gravemester i Sdr. Felding.

Børn E1—2

E1 Laurids Nissen f. 28.10.1945; E2 Franck Nissen f. 11.1.1949.

D10 Anders Ørbæk Jensen f. 4.6.1925; arbmd. i Herning, g. 1951 m.

Inger Bohendstedt f. 21.9.1928; (D. af vejmand Rasmus Rasmussen, Gjellerup).

Børn E1—2

E1 Gurli f. 14.3.1950; E2 Henning f. 9.4.1953.

C5 Thomasine Kristiane Johnsen f. 10.9.1881; g. 1902 m.
Jens Kirkegaard Nielsen f. 22.10.1878 d. 11.5.1951; (S. af
gdr. Kirkegaard i Sandet, Sdr. Felding) overtog fødegården,
siden gård i Døvling og sidst Flodgaard i Sdr. Felding.

Børn D1—9

D1 Metha Kirkegaard Nielsen f. 7.2.1903; Hoptrup H., g.
1931 m.

Hans Peter Thulesen f. 18.10.1895; (S. af husm. Thulesen,
Lindknud) landmand, ejer af Hedeløkke i Sdr. Omme.

Børn E1—5

E1 Ruth f. 19.4.1934; husbestyrerinde; E2 Elly f. 17.10.1936;
ekspeditrice; E3 Eva f. 13.10.1938; E4 Jens Henry f. 3.2.1943;
E5 Vera Thuesine f. september 1945.

D2 Kristian Kirkegaard Nielsen f. 31.1.1905; landmand i Hede-
by, Sdr. Felding, g. 1935 m.

Anna Jørgensen f. 21.6.1909; (D. af J. Chr. Jørgensen, gdr.
i Tarm).

Barn E1 Harry Kirkegaard Nielsen f. 18.6.1837; ved landbruget.

D3 Anna Marie Kirkegaard Nielsen f. 27.3.1907; g. 1929 m.

Christen Hvid Mikkelsen f. 3.10.1905; bager i Holstebro.

Børn E1—3

E1 Preben Hvid Mikkelsen f. 30.1.1931; købm. i Skive, g.
1954 m.

Bertha Nielsen f. 6.3.1932; (D. af pedel Niels N., Skive).

E2 Per Hvid f. 27.12.1939; E3 Kirsten Hvid f. 28.11.1946.

D4 Petra Kirkegaard Nielsen f. 29.11.1909; g. 1931 m.

Mads Simmelsgaard f. 23.10.1901; (Søn fra Smedegaard, Sdr.
Felding) Hoptrup H., ejer gården Rosenvang i Hedeby, Sdr.
Felding.

Børn E1—2

E1 Aksel Martinus Simmelsgaard f. 30.10.1933; medhjælper i
gården.

E2 Henry Simmelsgaard f. 1.7.1946.

D5 Anders Kirkegaard Nielsen d. 15 år gl.

D6 Sigurd Kirkegaard Nielsen f. 4.3.1913; har fødegården.

D7 Dagny Kirkegaard Nielsen f. 23.6.1917; g. 1944 m.
Aksel Martinus Grønbæk f. 21.4.1912; (S. af arbmd. Grønbæk
Sdr. Felding) fabriksarb. i Sdr. Felding.

Børn E1—5

E1 Henning f. 27.7.1945; E2 Tage f. 12.2.1947; E3 Egon f. 12.
5.1949; E4 Villy f. 31.3.1953; E5 Hans Jørgen f. 1.8.1955.

D8 Verner Kirkegaard Nielsen f. 25.7.1919; gdr. i Agerskov,
Bording, g. 1942 m.

Anna Jensen f. 5.9.1921; (D. af gdr. Jørgen J., Hvede, Assing).

Børn E1—4

E1 Jørgen Kirkegaard f. 12.3.1943; E2 Jens Kirkegaard f. 22.9.
1945; E3 Ulla Kirkegaard f. 13.7.1948; E4 Leo Kirkegaard
f. 17.1.1950.

D9 Karlo Kirkegaard Nielsen f. 10.5.1922; Hoptrup H., med-
hjælper i fødegården.

C6 Jens Chr. Marinus Johnsen f. 28.11.1883; ejer af gården
Lysholt, Hoven, nu rentemodtager i Borris, g. 1912 m.

Mette Kirstine Jensen f. 8.8.1887 d. 17.7.1931; (D. af Jens
Chr. Krog J., landmand i Fasterkjær).

Børn D1—6

D1 Anna Marie Johnsen f. 21.3.1913; i menighedsråd i Sdr.
Felding, g. 1938 m.

Richard Rohde Nielsen f. 16.11.1914; (S. af gdr. Johannes
N., Hegnsgaard, Alslev) teknisk skole, trævarefabrikant i Sdr.
Felding.

Børn E1—3

E1 Flemming Rohde f. 13.7.1942; E2 Rigmor Rohde f. 28.9.1945;
E3 Lilian Rohde f. 18.5.1950.

D2 Minna Johnsen f. 13.11.1914; g. 1953 m.

Harald Ejnar Madsen f. 26.9.1909; (S. af gdr. Mads M., As-
sing, Kibæk) ejer af Julianehaab, Bording pr. Engesvang.

Børn E1—3

E1 Leif Højgaard f. 1.5.1938; mekanikerlærling; E2 Inger Kir-
stine f. 29.1.1941; E3 Anna Lise f. 8.11.1949.

D3 Anders Johnsen f. 12.4.1916; Rødding H., ansat på kommunekontoret, pantefoged i Sdr. Felding, g. 1947 m.
Karen Elisabeth Ankjær Nielsen f. 31.1.1922; (D. af Carl Ankjær N., bagerm. i Brande).

Børn E1—2

E1 Grethe Ankjær f. 27.6.1948; E2 Hans Ankjær f. 16.5.1951.

D4 Kristian Johnsen f. 4.12.1919; fabriksarb. i Sdr. Felding, g. 1945 m.

Karoline Kragsig Kristensen f. 5.11.1923; (D. af afdøde Mathias Kr., ejer af Sønderlund, Brande).

Børn E1—2

E1 Jens Erik f. 4.9.1948; E2 Torben Mathias f. 15.7.1955.

D5 Frede Johnsen f. 5.6.1921; Rødding H., Lægaard Landbr.sk., landbrugsmedhjælper i gården.

D6 Sigrid Johnsen f. 4.3.1926; g. 1949 m.

Niels Marius Thomsen Schmidt f. 8.12.1919; (S. af rentier Karl Thomsen Sch., Højby) lagerarb. på Det fynske Trælastkompagni, Odense, bor i Højby pr. Odense.

Børn E1—2

E1 Randi Thomsen S. f. 11.2.1949; E2 Birte Thomsen S. f. 26.1.1954.

C7 Marie Johnsen f. 20.4.1885; g. 1905 m.

Martinus Nielsen f. 13.4.1881 d. 19.10.1945; (S. af gdr. P. Kr. Nielsen, Skærbæk, Nr. Vium) gdr. i mejeribestyrelsen og hjælpekassebestyrelse.

Børn D1—10

D1 Karen Nielsen f. 15.5.1906; husassistent i Trolldhede.

D2 Anne Marie Nielsen f. 25.8.1907; husassistent i Kbh.

D3 Peder Kristian Nielsen f. 19.9.1908; arbmd. i Trolldhede.

D4 Gudrun Nielsen f. 29.3.1910; g. 1934 m.

Søren Pallesen Flø f. 16.12.1909; (S. af landmand Søren Sørensens Flø, Snebjerg) arbmd. i Snebjerg.

Børn E1 Ruth Flø f. 1934; g. 1953 m.

Jens M. Nielsen f. 1931; (S. af landmand Søren N. Olling, Kibæk) chauffør, bor i Sunds.

- D5 Hulda Nielsen f. 10.10.1912; g. 1940 m.
Martin Juhl Jensen f. 21.8.1908; (S. af rentier Chr. Muldbjerg, Aabenraa) arbm. i Skjern.
- Børn E1—4
- E1 Finn Juhl f. 1.8.1941; E2 Per Juhl f. 23.7.1943; E3 Birgit d. 1945; E4 Poul Erik Juhl f. 10.10.1946.
- D6 Ninna Nielsen f. 26.5.1914; husbestyrerinde i Esbjerg.
- D7 Petra Kirstine Nielsen f. 29.1.1916; g. 1939 m.
Thorvald Noesgaard f. 30.7.1909; (S. af smedem. J. Chr. Madsen N. i No) teglværksarb. i Aadum pr. Tarm.
- Børn E1—6
- E1 Karen Marie f. 23.4.1939; E2 Tove f. 30.5.1940; E3 Else f. 1941, død som lille; E4 Jørn Kristian f. 27.8.1943; E5 Inge f. 1944 død som lille; E6 Anmi f. 25.1.1945.
- D8 Elna Nielsen f. 23.10.1917; g. 1944 m.
Jørgen Sørensen f. 6.11.1915; (S. af landmand Rasmus S., Grimmalykke pr. Ejby) cyklehldr. i Kbh.
- Barn E1 Erik Sørensen f. 24.5.1945.
- D9 Anders Nielsen f. 1.9.1925; maskinsmed i Herning, g. 1954 m.
Ellen Jensen f. 25.4.1927; (D. af landmand Esper J., Bjørslev, Troldhede).
- E1 Mogens Nielsen f. 6.10.1955.
- D10 Hans Aage Nielsen f. 10.7.1931; snedker i Borris.
- C8 Ane Eg Johnsen f. 20.2.1886; g. 1914 m.
Anders Henrik Andersen f. 18.11.1883; (S. af gdr. Laurids A., Munkgaard, Snejbjerg) Faarevejle H., ejer af Vestergaard, Tarp, Sdr. Felding.
- D1 Karl Emil Andersen f. 7.4.1915; ejer af gården Sdr. Klejnstrup, Vindinge pr. Sørvad, g. 1943 m.
Frida Bjerg f. 13.8.1919; (D. af afd. arbm. Gravers Bj. Stadil, Tim).
- Børn E1—4 (E3 og E4 tvillinger)
- E1 Anders Henrik f. 22.11.1947; E2 Niels Arne f. 19.11.1949.
E3 og E4 Bodil og Birtha f. 9.7.1956.

D2 Anna Marie Andersen f. 27.6.1916; medhjælper på Kommunehospitalet i Kbh., g. 1938 m.

Vilhelm Jakobsen, malermester i Kbh.

Børn E1—2

E1 Kurt Jakobsen f. 1.12.1939; E2 Else Jakobsen f. 3.8.1942.

D3 Laura Mariane Andersen f. 5.4.1918; g. 1943 m.

Anton Larsen f. 27.12.1918; (S. af arbmd. N. Chr. L., Bredsten) gdr. i Drongstrup, Sdr. Felding.

Børn E1—3

E1 Asta f. 17.5.1947; E2 Ulla f. 1.2.1951; E3 Niels Christian f. 16.7.1956.

D4 Arnold Andersen f. 23.9.1920; ejer af fødegården Vestergaard, g. 1955 m.

Kirsten Kristensen f. 2.10.1932; (D. af gdr. Henning Kr., Skovbjerg, Sdr. Felding).

Barn E1 Anna Karin Andersen f. 11.5.1955.

D5 Egon Andersen f. 5.3.1922; Rinkenæs H., ejer af Stenbækgaard, Sdr. Felding.

D6 Agda Gunhild Andersen f. 22.5.1924; realeks. fra Skjern Realsk., g. 1948 m.

Arnold Madsen f. 19.9.1914; (S. af gdr. Jens Rimmen M. i Aalbæk) ejer af gården Rimmen pr. Aalbæk.

Børn E1—3

E1 Jens Rimmen f. 18.5.1952; E2 Ernst Rimmen f. 25.4.1954; E3 Annette Rimmen f. 18.9.1955.

D7 Ernst Viggo Andersen f. 10.3.1926; ejer af gården Kathrinehøj, Hoven pr. Tarm, g. 1954 m.

Margrethe Hilligsø Madsen f. 6.3.1926; (D. af gdr. H. Madsen, Bjerger, Sdr. Felding) Rinkenæs H.

Barn E1 Hanne Hilligsø f. 23.6.1955.

C9 Søren Kristian Risbjerg Johnsen f. 13.5.1889; havde gården Odderskær i Sdr. Felding, fra 1934 murermester smst., medlem af mejeribestyrelsen m. m., g. 1910 m.

Anne Johanne Jakobsen f. 8.3.1886; (D. af enelærer Eskild J., Kårstoft, Skarrild, søster til C3 D1's mand og søster til D12's kone) Vestbirk H.

Børn D1—6

D1 Edel Marie Johnsen f. 30.8.1912; Ry H., g. 1933 m.

Aage Vestergaard f. 15.7.1896; (S. af Chr. Vestergaard i Vestergaard, Døvling, Skarrild) Vestbirk H., overtog fødegården, solgte den, nu fabrikant i Sdr. Felding.

Barn E1 Birgitte Vestergaard f. 31.1.1945.

D2 Anders Johnsen f. 17.11.1913; Haslev Håndværkersk., 2 vintre på Hadsten Håndværkersk., murerm. i Sdr. Felding, g. 1941 m.

Ulla Hougaard Andersen f. 14.7.1920; (fra Fruergaard, Sdr. Felding) på højskole.

Børn E1—3

E1 Søren Kristian Risbjerg f. 28.3.1946; E2 Else Hougaard f. 26.4.1949; E3 Herdis Hougaard f. 14.1.1954.

D3 Alma Johnsen f. 18.4.1916; Ry H., tobakshandlerske i Sdr. Felding, g. 1936 m.

Edvin Jacobsen f. 17.7.1911 d. 26.12.1951; (S. af forstander Hansen, Lyng, Sdr. Felding) var installatør i Sdr. Felding, druknede under redningsforsøg i Skjern Aa.

Børn E1—2

E1 Ove f. 12.1.1937; mellemskoleelev, i købmandslære; E2 Henning f. 28.4.1946.

D4 Eskild Lyngholm Johnsen f. 17.1.1918; Hadsten Håndværkersk., gdr. i Sdr. Gren, har konens fødegård i Skarrild, g. 1943 m.

Anna Petersen f. 29.3.1917; (D. af gdr. Terben Petersen, Sdr. Gren).

Børn E1—2

E1 Grethe f. 8.4.1943; E2 Inger f. 24.8.1947.

D5 Lilly Johnsen f. 25.11.1919; g. 1940 m.

Jens Christian Karlskov f. 30.3.1916; (S. af gdr. M. P. Karlskov, Hvejsel) repræsentant, nu montør i Hvejsel ved Vejle.

Børn E1—3

E1 Ole f. 16.12.1942; E2 Doris f. 30.7.1946; E3 Anna f. 20.3.1948.

D6 Helge Risbjerg Johnsen f. 7.8.1921; Hadsten Håndværkersk., murer i Sdr. Felding, g. 1945 m.

Else Kirstine Andersen f. 11.9.1925; (D. af gartner Ehlert A. i Lind, Herning).

Børn E1—3

E1 Egon Smedegaard f. 13.12.1947; E2 Anna Bertha f. 8.3.1952; E3 Ehlert Lyng 23.2.1956.

C10 Petra Johnsen død 9 år gl.

C11 Peter død 1½ år gl.

C12 Peter Jeppe Johnsen f. 23.6.1897; Nr. Nissum H., murer-arbmd. i Sdr. Felding, g. 1922 m.

Petra Dusine Jacobsen f. 5.11.1898 d. 29.10.1936; (D. af enelærer Eskild J., Karstoft, Skarrild, søster til C3 D1's mand og søster til D9's kone).

D1 Anders Johnsen f. 16.8.1923; mejerist i Nr. Bjært på mejeriet Gudsø pr. Taulov, var som mejerist på Avnbøl med til at hente og arrestere naziføreren Fritz Clausen, g. 1949 m.

Agnethe Hansen f. 8.4.1930; (D. af sprøjtelakerer Hans Agner H. i Gudsø pr. Taulov).

D2 Anna Marie Lyngholm Johnsen f. 7.12.1929; Brejninggaards Eftsk., 1 års udd. i sygepleje, g. 1951 m.

Johannes Lind Andersen f. 29.10.1918; (S. af gdr. Anders A. på gården Haurbæk, Venderslev pr. Kjellerup) er landmand på Hourbæk.

Barn E1 Jens Lind Andersen f. 27.1.1953.

D3 Rita Magna Johnsen f. 1.4.1931; Brejninggaards Eftsk., gennemgået lottekursus, g. 1952 m.

Morten Marcussen f. 8.5.1925; (S. af gdr. Niels M. Vejstrup, Fyn) smed i Øster Aaby, Skaarup, Fyn.

Barn E1 Lars Peter Marcussen f. 27.10.1952.

D4 Ester Grete Johnsen f. 24.10.1933; 5 mdr. på Snoghøj Gymnastikh., lige så længe på forskole for sygeplejersker (Rødkilde) samt væve- sy- og tilskærerkursus (Svendborg og Kbh.) nu elev på centralsygehuset i Silkeborg.

D5 Evald Johnsen f. 31.3.1935; Vejstrup Eftsk., 1 års kursus for mekanikere, aftjener for tiden som værnepligtig på Karup Flyvestation, har gennemgået kursus i radar.

D6 Ebba Lilli Johnsen f. 27.10.1936; 5 mdr.s kursus på forskole for sygeplejersker (Faarevejle), nu ansat på et sygehjem i Århus.

B6 Jens Smith Thomsen f. på Drongstrupgaard 23.9.1853 d. Døvling Mark i Skarrild 19.11.1918.

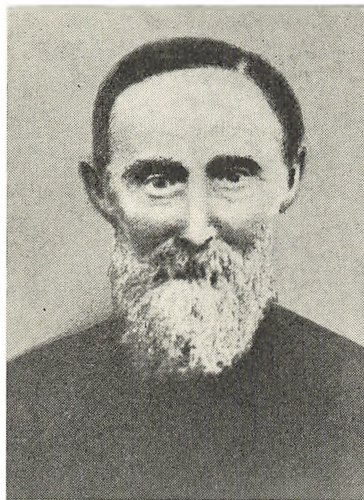
Min far blev 1877 gift med Ane Marie Christensen f. 17.7. 1857 d. 17.3.1918. — Hendes far var møllejejer Christen Thygesen, Karstoft mølle, der var med i begge slesvigske krige, i 1864 som frivillig.

Som flere af søskendeflokken fra Drongstrupgaard var J. Sm. særdeles velbegavet i boglig henseende, og som ganske ung var det hans ønske at blive lærer. Han fik da også lov til at forberede sig til optagelse på Lyngby sem. ved Grenaa. Denne skole blev imidlertid nedlagt, og da far talte om at søge optagelse på Jelling sem., sagde hans forældre nej. — Lyngby var præget af Indre Mission, Jelling af grundtvigsk livssyn, og det sidste var uheldigt, mente de. Deres modstand var nok mere grundet på, at de så med ringeagt på lærerstillingen, der økonomisk set var meget ringe på den tid. — Det var meget bedre for ham at blive gårdmand, mente de, og han fik da også så god en arvepart, at han ved sit giftermål 1877 kunne overtage en gård i V. Bjerge, Sdr. Felding. Men der gik hans arvepart tabt, da priserne på landbrugets produkter faldt stærkt omkring 1880, og far kunne ikke svare sine forpligtelser. Han måtte forlade ejendommen. Resten af sit liv måtte han leve under hedehusmandens kår, og det betød dengang næsten altid fattigdom.

Mine forældre var begge svage af helbred. Mor led af gigt og tuberkulose, og far havde flere sygdomme at slås med. Værst var gigtfeberen, som han led af flere gange. — Som ganske ung gennemgik han en mærkelig kur for denne sygdom, hvorom hans bror Julius har fortalt museumsforstander H. P. Hansen, Hering, der gengiver det i »Kloge Folk« II bind: »Min bror blev syg af gigtfeber, og så sendte man bud efter den kloge mand

Ane Marie Christensen, g. m. B6

A1 B6 Jens Smith Thomsen

i Borrís, Otto Lindvig. Da O. L. kom til et vandsted vest for gården, smed han sin kæp i vandet, sprang over, greb kæppen og gentog disse kunster tre gange. Så snart han var kommet ind til patienten og havde set på ham, gik han ud og hentede tre sten, som han bandt garn om, og så kastede han stenene op i luften og greb dem, hvorefter han greb patienten på kroppen med dem. Så kastede han atter stenene op i luften og gentog disse fagter tre gange, hvorpå han »fløw« ud i haven, hvor han bandt stenene op i et træ. Drengen blev rask — »men a trowr et de va a de«, føjede Julius forsigtigt til«.

Far fik et husmandssted, en god lille ejendom, på Kirkeby Mark, S. Omme sogn, og det så ud til at skulle gå fremad igen for familien. Men omkring 1890 fik han et anfald af sin gamle sygdom, giftfeberen, og lå til sengs i lang tid. De økonomiske forhold forværredes, og en dag så det mørkt ud: Vi børn var sultne, men der var ikke mad i huset. Hvor lyste det op i sindet, da mor, efter et besøg i nabolaget kom hjem med en pose mel og gav sig til at bage pandekager! Far blev rask påny, og snart efter kom han hjem fra købmanden med en stor sæk mel. Der blev bagt brød, og den værste nød var ovre. — Min ældste sø-

ster fortæller, at jeg, der var 4 år, i min glæde over melet, gik hen og kyssede melsækken.

Da jeg var fem år, kom jeg over til fabror Knud, der nu var ejer af Drongstrupgaard. Her var jeg i tolv år. — Men jeg har mange glade og lyse minder fra min barndomstid derhjemme. Begge mine forældre sang godt — og meget, mest åndelige sange, og vi børn sang med. Mine forældres yndlingssang var vist: Hidindtil Herren har hjulpet så vel. Deres tillid og tro til Guds nådige forsyn hjalp dem gennem svære tider med fattigdom og sygdom.

Far var, når han var rask, munter af sind og havde en enestående evne til at fortælle historier for sine børn. — Det var en stor oplevelse, når han læste for os af »For mine små Venner«, små fortællinger med kristeligt præg. Han havde let ved at gøre rede for sine tanker, mundtligt og skriftligt. Naboer, ja, folk fra vid omkreds, kom til ham med deres retssager og papirer, og han blev en slags sagfører for småfolk på egnen. — Da mine forældre 1905 afstod deres ejendom til deres datter Katrine og hendes mand, købte de en lille ejendom i Silstrup, Skarrild sogn. Fra nu af gik far undertiden på arbejde hos andre, og helst på engvandingarbejde. Han havde i sin ungdom lært at være »engmester«, og han var endnu en mester i dette arbejde, som ikke bød på det hårde slid, men beroede på snildhed og tænkksomhed. De sidste år, mine forældre levede, boede de hos min søster Marie og hendes mand på Døvling Mark i Skarrild. Den sidste tid var streng for mor. Tuberkulosen var overvundet, men hun blev angrebet af mavekræft og tæredes langsomt hen gennem måneder, indtil hun døde i foråret 1918. — Fars død kom helt anderledes: En aften i november 1918 fandtes han liggende død ude i stalden. Giftfeberen, der havde plaget ham så mange gange, havde skadet hans hjerte.

S. K. R. Th.

Børn C1—11

C1 Christian Thomsen f. 5.7.1878 d. 22.9.1951; arbmd., boede sidst i Hvalplund, Sdr. Omme, g. 1905 m.

Christine Marie Hansen f. 31.3.1878 d. 19.4.1953; (D. af gæstgiver H. C. Clausen, Nordborg).

Børn D1—2

D1 Anna Kristine Thomsen f. 21.7.1906; g. 1952 m.
Julius Christensen f. 23.8.1880.

D2 Jens Smidt Thomsen f. 30.4.1912; arbm. i Sdr. Omme, g.
1942 m.

Sørine Kristine Sørensen f. 3.6.1922; (D. af arbm. Chr. S.
Herning).

Børn E1—7

E1 Vilfred Hans Christen Sørensen f. 16.7.1942.

E2 Nancy Kristine S. f. 2.8.1944; E3 Sonja Annelise S. f. 4.11.
1945; E4 Rosa Eleonora S. f. 1.10.1946; E5 Kurt Jens Smith
S. f. 27.11.1948 d. 19.4.1949; E6 Viola Agnete S. f. 19.1.1950;
E7 Johanne Connie S. f. 19.12.1950 d. 12.4.1951.

C2 Johanne Kathrine Lauretha Thomsen f. 22.7.1880; udd. i
husg., g. 1901 m.

Christen Møbjerg Christensen f. 20.5.1872; (S. af gdr. Hans
P. Møbjerg Chr., Sdr. Omme) ægteparret har haft flere ejen-
domme i Sdr. Omme, således Kathrines barndomshjem og
Engbækgaard, 1939 solgte de deres landejendom og købte
hus i Blaaahøj, hvor Chr. Møbjerg døde 27.6.1953.

Børn D1—13 (D6 og D7 tvillinger)

D1 Hans Peder Møbjerg Kristensen f. 26.7.1902; fyrpasser på
Ejstrupholm Teglværk, g. 1934 m.

Magdalene Kristensen f. 31.10.1906; (D. af arbm. Kr. Kri-
stensen, Enslev, Randers).

Børn E1—7

E1 Grethe Møbjerg f. 21.11.1934; E2 Kristian Møbjerg f. 28.11.
1938; E3 Tove Møbjerg f. 19.7.1942; E4 Marie Møbjerg f. 14.
7.1944; E5 Ove Møbjerg f. 1.1.1948; E6 Gustav Møbjerg f. 21.
1.1950; E7 f. 22.10.1955.

D2 Anne Marie Møbjerg Kristensen f. 24.10.1903 d. 30.11.1903.

D3 Adolf Smith Møbjerg Kristensen f. 5.9.1904; boede i Tyregod
sogn; efter hustruens død rejste han til Abbotnås, Kathrine-
holm, Sverige, hvor han er skovfoged, g. 1926 m.

Jensine Nørgaard f. 12.4.1905 d. 1944; (D. af gdr. Thorvald
N., Lille Bjergaard, Hindskov, Thyregod).

Børn E1—4

E1 Henry Smith Møbjerg Kristensen f. 12.3.1929; foderm., Munke-
kedal, Sverige, g. 1948 m.

Gerda Nielsen; (D. af slagter Valdemar N., Hjørring).

Barn F1 Laila Møbjerg.

E2 Anni Møbjerg Kristensen f. 19.3.1931; sygeplejerske i Kathri-
neholm, Sverige, g. 1956 m.

Lars Karlson, politimand, Kathrineholm, Sverige; (S. af Gju-
tari formand P. Karlson smst.).

E3 Ejnar Møbjerg Kristensen f. 2.7.1934; elektriker smst.

E4 Inga Møbjerg Kristensen f. 11.9.1939; husassistent smst.

D4 Gudrun Møbjerg Kristensen f. 9.3.1906 d. 18.8.1913.

D5 Thorvald Møbjerg Kristensen f. 17.10.1907; udd. i smede-
håndværket, mekaniker og elektriker i Kbh., g. 1935 m.

Ellen Nielsen f. 28.7.1915; (D. af skræddermester Widsen,
Odense).

Børn E1—3

E1 Irene Møbjerg f. 11.8.1936; E2 Birthe Møbjerg f. 14.5.1937;
E3 Hans Jørgen Møbjerg f. 7.10.1944.

D6 Knud Arne Møbjerg Kristensen f. 11.3.1911 d. 13.6.1913.

D7 Rikhardt Møbjerg Kristensen (tvilling), gdr. i Laulund pr.
Brande, g. 1935 m.

Anna Sørensen; (D. af gdr. Søren O. Sørensen, Laulund,
Brande, søster til D10's mand).

Børn E1—6

E1 Søren Møbjerg f. 19.10.1936; elev på Jelling sem.; E2 Minna
Kathrine Møbjerg f. 11.3.1939; E3 Hans Kr. Møbjerg f. 30.3.
1942; E4 Godtfred Møbjerg f. 12.5.1945; E5 Reinhardt Mø-
bjerg f. 6.12.1948; E6 Tinna Møbjerg f. 5.10.1952.

D8 Hilda Møbjerg Kristensen f. 25.4.1913; g. 1933 m.

Lyngholm Jakobsen f. 13.1.1913; (S. af husejer Johs. J., Blaa-
høj st.) gdr. i Karstoft, Skarrild, Kibæk, form. for husmands-
foreningen i Skarrild, præmie for læplantning og mosekultur.

Børn E1—7

E1 Linda Jakobsen f. 19.7.1935; g. 1954 m.

- Johannes Ejlertsen f. 27.1.1914; (S. af Rasmus Ejl., Skifteværksgaard, Ny Gesinge, Taasinge) har fødegården.
- Barn F1 Marie Ejlertsen f. 30.10.1955.
- E2 Elmer Jakobsen f. 20.12.1937; E3 Knud Kristian J. f. 30.11.1942; E4 Johannes J. f. 30.8.1944; E5 Hans Bøjsen J. f. 27.11.1946; E6 Henriette J. f. 4.1.1948; E7 Karin J. f. 4.7.1950.
- D9 Gudrun Møbjerg Kristensen f. 21.12.1914; g. 1939 m.
Svend Hansen f. 18.8.1914 d. 4.5.1948; (S. af typograf Svend H., Svendborg) operatør på Triangelteatret, Kbh., Gudrun nu servitrice på Latinercafeen, Kbh.
- Børn E1—2
- E1 John Hansen f. 18.8.1940; E2 Inger Lise Hansen f. 5.7.1942.
- D10 Astrid Møbjerg Kristensen f. 7.9.1916; g. 1935 m.
Kristian Sørensen f. 6.5.1913; (bror til D7's kone) gdr. i Øster Laulund pr. Brande.
- Børn E1—5
- E1 Søren O. f. 29.10.1937; E2 Gustav f. 27.2.1940; E3 Lilian f. 7.6.1942; E4 Vera f. 16.5.1948; E5 Minna Kathe f. 17.1.1952.
- D11 Martha Møbjerg Kristensen f. 26.6.1918; g. m.
Veytas Vancianus, litauer, der som flygtning kom til Kbh. Faderen var skoleinspektør og chefredaktør for et stort blad i Litauen, blev dræbt af tyskerne, Veytas kom i tysk koncentrationslejr, flygtede 1942, bosat i Landyard i England. Martha har en søn i tidligere ægteskab, Svend, f. 12.10.1935, bor også i England, læser til elektroingeniør.
- D12 Knud Møbjerg f. 26.5.1920 d. 11.6.1945.
- D13 Anna Marie Møbjerg Kristensen f. 22.12.1921; udd. i skræddersyning, direktice hos Astrid Føg, Kbh., g. 1944 m.
Harald Jensen f. 7.7.1914; (S. af entreprenør Ole Jensen, Kbh.) barbermester i Kbh.
- Børn E1—3
- E1 Alex Ove Jensen f. 13.2.1947; E2 Lilian Elisabeth J. f. 22.1.1949 d. 22.7.1949; E3 Nina Lykke J. f. 6.3.1955.
- C3 Marie Kirstine Thomsen f. 14.4.1882; g. 1906 m.
Peder Ronnum Jakobsen f. 17.12.1881; (S. af husmand Knud Chr. J., Skarrild) husmand Karstofte, Skarrild, har haft for-

skellige ejendomme i Skarrild sogn: Green, Døvling og Gejl-
bjerg.

Børn D1—9

D1 Jens Adolf Smith Jakobsen f. 12.6.1908; husmand, Kirkeby
n. Mark, Sdr. Omme, g. 1932 m.

Olga Katrine Olsen f. 13.4.1903; (D. af afd. landmand Niels
O., Ranum).

Børn E1—3

E1 Inger Marie Jakobsen f. 14.8.1934; g. 1954 m.

Gunne Norum Pedersen f. 25.10.1933; gartner i Sdr. Omme.

Børn F1—2

F1 Jørgen Pedersen f. 6.5.1953; F2 Gert Pedersen f. 25.8.1954.

E2 Egon Smith Jakobsen f. 3.10.1936; E3 Eline Erene Jakobsen
f. 24.5.1944.

D2 Knud Kristian Jakobsen f. 26.3.1910; husm., Silstrup, Skar-
rild, Kibæk, g. 1935 m.

Lone Kirkegaard Jakobsen f. 1.8.1913 d. 20.3.1944; (D. af
gdr. S. Kirkegaard Jakobsen, Minds, Sdr. Felding).

Børn E1—2

E1 Gerda Elisabeth f. 18.7.1936; E2 Bodil Krista f. 16.3.1940.

D3 Sigaard Ronnum Jakobsen f. 28.2.1912; fabriksarb. i Kbh.

D4 Agnes Otilie Jakobsen f. 7.5.1915; g. 1941 m.

Otto Lund Kristensen f. 30.4.1894; (S. af gdr. Herman Kr.,
Skovlund) i mange år repræsentant for Grindsted Klædefabrik,
i hjemmeværnet.

Børn E1—5

E1 Kristian Henning Kristensen f. 8.5.1942; E2 Peder Ronnum
Kr. f. 6.2.1944; E3 Birgit Kr. f. 12.3.1946; E4 Herluf Ron-
num Kr. f. 25.8.1948; E5 Verner Kr. f. 3.6.1953.

D5 Erna Ronnum Jakobsen f. 18.11.1916; g. 1942 m.

Knud Alfred Andreassen f. 15.10.1909; (S. af gdr. Knud Andr.
i Øse sogn) gdr. i Tostrup pr. Sig.

Børn E1—4

E1 Gunner f. 1.6.1942; E2 Inga f. 15.3.1944; E3 Dagny f. 20.11.
1947; E4 Jens Peter f. 17.10.1949.

- D6 Alma Lydia Jakobsen f. 24.3.1919; g. 1951 m.
Aage Gunner Hansen f. 12.4.1910; (S. af husmand Niels Vil-
lum H., Sæby, Horns Herred) gartner i Vanløse.
- D7 Aage Smith Jakobsen f. 1.3.1921; husmand i Silstrup, Skar-
rild, g. 1954 m.
Esther Kristine Madsen f. 6.10.1917 i Ryde sogn.
- D8 Aksel Marinus Jakobsen f. 22.3.1923; husmand i Døvling,
Skarrild, g. 1955 m.
Inga Thomsen f. 27.4.1928; (plejedatter af frk. Andersen, Sø-
lund, Silkeborg).
- D9 Aksel Kirstine Jakobsen f. 4.5.1926; g. 1946 m.
Eigil Nielsen f. 24.5.1918; (S. af arbmd. Kristian N., Koed)
arbmd. i Døvling, Skarrild, i hjemneværnet.
- Børn E1—2
- E1 Hugo Steen f. 19.2.1949; E2 Lissy f. 27.10.1951.
- C4 Thomas Kristian Thomsen f. 13.4.1884 d. 1.4.1896.
- C5 Søren Kristian Risbjerg Thomsen f. 25.2.1886; vinterlærer-
eks. fra Staby, V. lærersemin. 1904, biskolelærer v. Skovby sk.,
Nr. Vium, 1904—1905 og ved Sandfeld sk., Brande 1905—
1906, lærereks. fra Nr. Nissum sem. 1909, enelærer v. Hjort-
lund sk., Filskov 1909—1913, enelærer i Tingjellinge v. Dal-
mose 1913—1926, førstelærer i Kirke Saaby ved Roskilde
1926—1931, kirkesanger ved alle 3 embeder, dirigent for et
sangkor i Kirke Saaby K.F.U.M. og K., form. for foredrags-
forening i Filskov, medlem af Saaby menighedsråd 1931—
1939, 1934 form. for menighedsrådet og kasserer for samme,
medlem af Saaby-Kisserup sogneråd 1937—1946, kommune-
kasserer i samme tidsrum, biblioteksformand, i Tingjellinge
form. for børneværn og afholdsforening, i Kirke Saaby form.
for Radikale Venstres organisation, har skrevet flere historiske
afhandlinger, fra 1951 pensioneret, bor i Roskilde, g. 1914 m.
Ellen Katrine Damsgaard f. 9.3.1888; (D. af tømmerm. Kri-
stian D., Søndbjerg, Thyholm) dimitt. fra Nr. Nissum sem.
1909, lærerinde v. Vejstrup sk., v. Kolding 1909—1914, i
Tingjellinge medlem af menighedsråd, i Kirke Saaby medlem
af menighedsråd 1939—1946 og kasserer af samme, domsmand

i Roskilde retskreds 1939—50, repræsentant for Kvindernes Fredsliga i 22 år, deraf nogle år som kredsformand, kasserer for Saaby-Kisserup sygeplejerforening i 12 år.

Børn D1—3

D1 Erik Risbjerg Thomsen f. 14.11.1914; studentereks. fra Roskilde Katedralsk. 1932, afgangseks. fra Polyteknisk Læreanstalt 1938, maskiningeniør, ansat ved De Danske Statsbaner, p. t. afdelingsingeniør og leder af statsbanernes indkøbskontor for ny anskaffelser, har 2 gange foretaget studierejser til U.S.A., g. 1939 m.

Rigmor Haugbølle f. 15.2.1918; (D. af slotsgartner K. Haugbølle, Frederiksdal) studentereksamen.

Børn E1—3

E1 Lisbeth Risbjerg f. 27.12.1939; elev på Sortedams gymn.; E2 Marianne f. 17.9.1941; E3 Søren Kristian f. 4.11.1943.

D2 Anne Risbjerg Thomsen f. 20.7.1923; studentereksamen fra Roskilde Katedralsk. 1944, billedskærereks. Kbh. 1946, ansat v. Kbh.'s Biblioteksvæsen 1946—48, g. 1945 m.

Hans Kildegaard Sørensen f. 21.1.1923; (S. af købmand Kildegaard S., Kolding) ingeniør.

Børn E1—5

E1 Jan Michael Kildegaard Sørensen f. 21.9.1945; E2 Maria Louisa Kildegaard S. f. 3.1.1947 d. 17.8.1952; E3 Sigurd Stephan Kildegaard S. f. 28.2.1948; E4 Susanne Maria Kildegaard S. f. 16.9.1953; E5 Niels Erik Kildegaard S. f. 24.3.1955.

D3 Grethe Risbjerg Thomsen f. 21.2.1925; studentereks. fra Roskilde Katedralsk. 1943, g. 1948 m.

Jørgen Brink, Kolding f. 29.8.1924; (S. af bankdirektør A. Brink, Kolding) civilingeniør. Grethe Risbjerg Thomsen har udgivet følgende digtsamlinger: Digte 1943 (Athenæum), De åbne Døre 1946 (Athenæum), Dagen og Natten 1948, Træerne i Byen 1950, I en By ved Havet 1953, Det åbne Vand 1955 (De sidste 4 Gyldendal), Sammen med Poul Sørensen: To Hjerter 1955 (Hasselbalck).

C6 Herman August Risbjerg Thomsen f. 11.8.1888; lærereks. fra Skaarup Sem. 1917, lærer i Frørup sk., Sønderjylland,

sidst i Søndermark sk., Filskov 1923—1954, pensioneret 1954, medlem af ovennævnte menighedsråd i tidligere perioder, g. 1921 m.

Meta Marie Jepsen f. 29.6.1892; (D. af boelsm. Mads L. J., Frørup, Haderslev Amt.

Børn D1—6

D1 Anne Marie Thomsen f. 19.12.1921; g. 1946 m.

Richardt Lysgaard f. 15.12.1917; (S. af gdr. Ole L., Ikast) arbmd. i Bording.

Børn E1—4

E1 Britta Lysgaard f. 3.11.1944; E2 Margit L. f. 20.9.1947; E3 Annelise L. f. 28.6.1949; E4 Lene Annette f. 3.4.1953.

D2 Mads Erik Risbjerg Thomsen f. 30.5.1923; lærereks. fra Jelling sem. 1954, lærer i Sydslesvig indtil han 1955 efter fulgte sin fader i embedet ved Søndermark skole, g. 1955 m.

Mary Kirstine Høgsberg f. 21.6.1925; (D. af korn- og foderstofhandler S. Kr. Høgsberg, Hoven).

D3 Jens Jørn Riisbjerg Thomsen f. 4.4.1924; udlært i bagerfaget 1945, bor i Hoven.

D4 Niels Sigurd Riisbjerg Thomsen f. 27.11.1925; udlært bager 1945, bagemester i Hoven.

D5 Bodil Marie Riisbjerg Thomsen f. 10.4.1927; børnehavelærerindeks. 1955 fra Jysk Børnehavesem. fra Jelling Sem., ansat som børnehavelærerinde i Kalundborg.

D6 Hans Hugo Riisbjerg Thomsen f. 2.10.1929; lærereks. fra Jelling Sem. 1951, lærer i Knaplund sk., Hoven, g. 1955 m. Ninna Berntsen f. 20.5.1934; (D. af gdr. Bernt B., Ørbæk, Hoven sogn).

Barn E1 Annemette Riisbjerg f. 23.10.1955.

C7 Laura Dagmar Thomsen f. 12.6.1890; udd. v. husvæsen, g. 1. g. 1911 m.

husmand i Fjelsestervang Niels Vestergaard f. 6.12.1888 d. 26.4. 1913; (S. af gdr. Johan V. Fjelsestervang) g. 2. g. 1914 m.

Marinus Chr. Jensen f. 5.9.1892; (S. af gdr. Jens Moesgaard J., Haunstrup, Snejbjerg) gårdejer i Fjelsestervang i Kibæk.

Barn i 1. ægteskab D1 Maja Johanne Vestergaard f. 1.7.1912; g. 1930 m.

Jens Peder Hansen f. 6.2.1903; (S. af Smeltvig H. i Ørre) er landmand i Nørre Knudstrup pr. Kjellerup.

Børn E1—6

E1 Villy Rabek f. 6.4.1931; E2 Henning Rabek f. 15.10.1932; E3 Niels Rabek f. 8.6.1934; E4 Gunhild Annelise f. 10.5.1936; E5 Svend Erling f. 25.1.1938; E6 Leif Hugo Rabek f. 28.11.1942.

Børn D2—6 i 2. ægteskab.

D2 Niels Vestergaard Jensen f. 17.2.1915; ejer af Ny Bredkjør, Nøvling pr. Skibbild, g. 1944 m.

Anna Dalager f. 30.11.1919; (D. af gdr. Søren D., Fjelstervang).

Børn E1—3

E1 Edel f. 31.7.1945; E2 Inger f. 11.7.1947; E3 Bodil f. 19.9.1950.

D3 Jens Moesgaard Jensen f. 11.9.1916; meldte sig efter sidste storkrig som frivillig til engelske ekspeditionstropper i Israel og senere i Sudan.

D4 Martha Kirstine Jensen f. 30.12.1917; udd. til sygeplejerske og tjenestegjorde bl. a. på Roskilde Amts- og Bys Sygehus, udd. til socialrådgiver, g. 1946 m.

Otto Juel Hansen f. 8.5.1916; (S. af rejsesekretær for landarbejderforbundet Juel H., Roskilde) kaffehandler i Roskilde, Otto J. H. deltog aktivt i modstandsbevægelsen under besættelsen, 13.4.1945 blev han under en gruppeaktion skudt i højre ben af tyske vagtposter, men sneg sig bort og blev indlagt på byens sygehus, hvor han lærte Martha at kende, modtog hædersgave af frihedsbevægelsen.

Børn E1—2

E1 Ole Juel f. 11.11.1946; E2 Lis f. 21.3.1950.

D5 Anna Marie Jensen f. 5.8.1919; udd. i husgern. og som syerske, g. 1946 m.

Karl Leitrits f. 30.12.1905; (S. af tækkemand Karl L., Svinninge) mekaniker i Kbh.

Børn E1—2

E1 Karl Gunner f. 13.4.1947; E2 Jens Peter f. 19.12.1950.

D6 Agnes Olivia Jensen f. 15.1.1921; udd. i husgerning, g. 1939 m.

Emmanuel Sørensen; vognmand i Timring, Vibbjerg.

Børn E1—5

E1 Ejvind Sørensen f. 28.6.1940; E2 Lis S. f. 25.8.1943; E3 Hardy S. f. 20.2.1945; E4 Conny S. f. 19.6.1946; E5 Dagmar S. f. 23.6.1951.

D7 Johannes Moesgaard Jensen f. 9.9.1923; gdr. i Arnborg, g. 1949 m.

Margrethe Møller; (D. af smedemester J. Møller, Sørring, Silkeborg).

Børn E1—3

E1 Erling Moesgaard f. 28.6.1952; E2 Hanne Moesgaard f. 11. 12.1953; E3 Birgith Moesgaard f. 7.7.1955.

D8 Gunner Smith Jensen f. 25.8.1924; omkom ved vådeskudsulykke 11.1.1947 i Oksbøllejren under militærtjeneste, en smuk mindesten rejstes for ham af venner og kammerater (særlig fra K.F.U.M.) på Fjølstervang Kirkegaard.

D9 Ely Nora Jensen f. 30.9.1925; sygeplejerske på Frederiksberg Hospital.

D10 Grethe Salome Jensen f. 30.7.1927; barneplejerske p. t. Skodsborg.

D11 Verner Moesgaard Jensen f. 1.7.1929; student, på Landbohøjskolen.

C8 Agnes Otilie Thomsen f. 25.1.1892 d. 15.9.1898.

C9 Margrethe Thomsen f. 7.3.1894 død samme dag.

C10 Peder Smith Thomsen f. 22.2.1896; var landmand, men solgte sin ejendom og rejste til London for at søge uddannelse til ydre missionsarbejde, opnåede ikke udrejse, men blev i stedet hjemme, arbejder inden for pinsebevægelsen i Danmark som missionær og kolportør, bor i Nakskov, g. 1925 m.

Thora Marie Johansen f. 5.2.1889 i Oslo; (D. af landbruger

Johan Saged) kom til Danmark som kammerstuepige hos den norske gesandt Huitfeldt, uddannet i husgerning og skræddersyning.

Børn D1—2

D1 John Smith Thomsen f. 10.10.1926 på Fejø; realeks. i Nakskov 1943, medhjælper i brugsforening, 1945 kontorassistent v. Bruuns Eksport, Kh., 1946, korrespondenteks. i engelsk og statskontrolleret eks. i bogføring 1947, taget 1. del af de erhvervsøkonomiske specialstudier, under militærtjeneste 1948—49 — udn. til kadet og sekondløjtnant, 1950 repræsentant f. Robert Hansens virksomhed og 1951 prokurist ved samme virksomhed, nysproglig studenteks. 1953, studerer medicin og tog filosofikum og kantsuse 1954 (udn. til flyvertløjtnant af reserven) bor i Kbh., g. 1952 m.

Inga Hansen f. 8.9.1928; (D. af gartner ved Botanisk Have, Kbh. Poul H.) sygeplejerske.

D2 Paul Smith Thomsen f. 12.6.1928 i Rudkøbing, mellemskoleeks. 1944, har 8 års udd. i kontrabasspil hos kgl. kapelmusici Køge-Petersen og Oscar Hegner, har spillet i flere større og mindre orkestre.

C11 Thomas Kristian Thomsen f. 20.5.1898; havde en tid et husmandssted i S. Omme sogn, udd. sig senere som skomager og sadelmager og har nu værksted i Bøvl, S. Omme sogn, g. 1921 m.

Marie Sørine Kristensen; (D. af boelsm. Niels Hansen Kr., Lyngbro, Lille Brande).

B7 Christen Østergaard Thomsen f. 27.5.1856 på Drongstrupgaard d. 23.5.1935; handelsmand og gdr. på Vindinggaard, Aadum, Tarm, g. 1881 m.

Karen Kirstine Jensen f. 10.9.1841 d. 18.5.1918; (D. af Berthel Urup Jensen, Urupgaard (Grindsted), som hendes slægt har ejet siden 1658, da svenskerne brændte den af).

Chr. Østergaard var 24 år gl. forkarl på Vindinggaard, der var på 200 tdr. ld. Kort efter giftede han sig med enken, der i 1. ægteskab var gift med Anders Johnsens (g. m. B5) broder,

Karen Kirstine Jensen, g. m. B7

A1 B7 Christen Østergaard Thomsen

med hvem hun havde 7 børn. Det var en stor flok at blive stedfar til, men det gik godt. Han var afholdt af dem alle.

I modsætning til sine søskende var Østergaard høj og svær, en kæmpe at se til og stærk som en bjørn. »Engang tjente han i Vestergaard i Døvling, fortæller hans søstersøn Søren Risby Johnsen i Sdr. Felding. Ejeren Jens Vestergaard klagede over, at han læssede for hårdt. Studene kunne ikke trække læsset af møddingen. Da han gentog sin klage, blev Østergaard ilter og sagde:

»Å, skidt, der er ikke mere læs på, end jeg selv kan trække det.« Jens Vestergaard spændte studene fra og sagde så til Østergaard: »Vis så, hvad du kan!« Østergaard tog i vognstangen og trak læsset uden for gården«.

I de yngre år, da han var handelsmand om en hals, blev han benyttet til at holde orden på krostuer og markeder. »Når det gik for livligt til, lød det: Hvor er Østergaard? og det var sommetider nok til at kamphanerne holdt inde med det samme. De skulle ikke have noget af at komme under hans behandling. Søren Risbjerg Thomsen fortæller: »Engang stod jeg på Dalager marked (Borris) med en flok »høvder« i nærheden af et telt, hvorfra der lød skrig og skrål fra to mænd, der sloges. Farbror

Østergaard kom hurtigt gående ind i teltet, greb en mand i hver hånd, bar dem udenfor og lagde dem ned på jorden, idet han sagde: »Ka I så væ'r år'nli, bette kywlinger!« Han var grovt stærk, men en fredelig mand, der ikke kunne lide slagsmål.

Museumsforstander H. P. Hansen har engang filmet kæmpen under arbejde i tørvemosen.

Da Chr. Østergaard blev omvendt, holdt han op med al handlen ud over det nødvendige og blev mere en hjemmets mand.

Søren Johnsen: Af natur var han glad og humørfyldt, fuld af morsomme historier, ja, næsten alt, hvad han sagde, var humoristisk. Han var en prægtig mand i sit hjem, hvor der altid var de bedste forhold, og gudsfrygt var en livssag for dem alle. Hjemmet hørte til Indre Mission.

Til slut fortæller datterdatteren i et brev: Bedstefar kunne tit sidde om aftenen og fortælle historier og småtræk for os børn. Særlig festligt var det, når vi fik lov til at komme med, når han skulle besøge sine søskende i Sdr. Felding. Det foregik i en fjedervogn med een hest for. Når vi havde kørt lidt sagde vi til bedstefar: Hvor er det dog synd for Lise, vi er alt for tunge, og så langt som hun skal trække os.« Så sagde han: »Kan I ikke stå op i vognen, så går det lettere?« Jo, det kunne vi og gjorde det.

I den tid, da de var ved at gå over fra stude til heste, måtte han ofte køre efter læge eller jordemoder, da han var den eneste der omkring, der havde heste og var en hjælpsom mand.

Jeg kan ikke huske noget særligt om bedstemor, men jeg mindes, da de var flyttet på aftægt. De begyndte hver morgen med andagt. Bedstemor var tunghør og måtte bruge hørerør, mens bedstefar læste et stykke af det nye testamente og bad en morgenbøn.

Derefter sang de en sang eller en salme sammen, og det kunne vi børn så godt lide at høre. Jeg kan huske, de sang så tit: Til himlene rækker din miskundhed Gud, og en sang, som bedstemor sang tit, var: Jeg går til himlen, der er mit hjem.

Børn C1—2

C1 Jens Johnsen Thomsen f. 22.2.1882 d. 18.11.1936; husmand og fiskehandler i Sig, Thorsted sogn, drev siden vognmandsfor-

retning med heste, til bilerne sidst i 20erne fik overtaget, g. 1910 m.

Birthe Marie Larsen f. 14.2.1890 d. 26.12.1954; (D. af slagtermester og husmand Lars L., Vagtborg pr. Sig).

Børn D1—6

D1 Sigvald Marius Thomsen f. 27.3.1911 d. 30.7.1932.

D2 Harald Larsen Thomsen f. 14.2.1913; udd. som assurandør, overgået til forlagsvirksomhed som sælger (Hassings forlag, Kbh.) g. 1939 m.

Metha Rasmussen f. 7.3.1916; (D. af gas- og vandmester Viggo R., Varde) damefrisør en årrække i Varde og Kbh., havde salon fra hun var udlært.

Børn E1—3

E1 Ulla f. 28.11.1942; mellemskoleelev; E2 Henning f. 23.6.1947; E3 Preben f. 24.11.1952.

D3 Karl Østergaard Thomsen f. 8.1.1915; gartner udd., teknisk sk. i Varde og Esbjerg 1929—32, gartner i Haslev, g. 1945 m. Ruth Andersen f. 13.11.1919; (D. af pens. førstelærer Peder Nielsen, Sigerslevøster, Frederikssund sk.), Hoptrup eftsk., præliminæreks. 1939, filosofikum og kantussen 1940, statsaut. sygeplejerske 1944, er sygeplejerske, var med i frihedsbevægelsen i Kbh.

Børn E1—4

E1 Margit Østergaard f. 3.8.1946; E2 Kamma Østergaard f. 8.11.1948; E3 Gunvor Østergaard f. 10.6.1951; E4 Ella Østergaard f. 21.9.1955.

D4 Marie Thomsen f. 22.3.1917; Bramminge eftsk., sygepleje-udd. v. Frederiksberg Hospital 1941—44, ansat der til 1949, afbrudt af supplering, er sygeplejerske i Sønderborg, var med i frihedsbevægelsen i Kbh. fra 1943, g. 1951 m.

Svend Aage Lundbye-Nielsen f. 31.12.1922; (S. af drogist Aage Lundbye-N., Sønderborg) udd. som møbelsnedker, på hotel i Sverige og blev kok, 1953 på søfartsskolen Ekesberg, Oslo, hovmestereks. m. 1. karakter, er hovmesetr, bor i Sønderborg.

Barn E1 Birthe Lundbye-Nielsen f. 8.5.1955.

D5 Ejner Lykke Thomsen f. 18.7.1921; Graasten Landbr.sk.,
ejer af Mørupgaard, Kvosted pr. Løgstør, form. i sundheds-
kommissionen for Taarup og Kvols, g. 1951 m.

Jenny Jensen f. 18.11.1913; (D. af Jens Kristian J., ejer af
gården Rotterdam).

Børn E1—3

E1 Rita Fruergaard f. 23.3.1942; E2 Herluf Fruergaard f. 28.12.
1943; E3 Birgit Marie f. 11.11.1952.

D6 Valdemar Thomsen f. 12.8.1923; udd. på frisørfagskolen i
Varde 1942, er frisørmester i Toftlund, g. 1949 m.

Anne Marie Mortensen f. 22.12.1927; Vojens Ungdomssk.

Børn E1—2

E1 Finn f. 10.2.1953; E2 Ove f. 7.4.1954.

C2 Johanne Kathrine Thomsen f. 23.2.1886 d. 1.7.1949, g.
1908 m.

Anton Jepsen f. 2.11.1883; ejer af en udflyttergård fra Vin-
dinggaard, solgte den til svigersønnen, er nu retouchør i Tarm.

Børn D1—3

D1 Kirstine Jepsen f. 5.7.1909; Haslev Husholdningskk., g.
1931 m.

Peder Oldager f. 20.4.1904; fra Oldagergaard i Skjern, over-
tog konens fødegård, har solgt den og er nu murer i Blegind
pr. Hørning.

Børn E1—4

E1 Leo Oldager f. 3.4.1942; E2 Jonna Oldager f. 5.3.1944; E3
Gerda Oldager f. 11.1.1947; E4 Elmer Oldager f. 11.7.1949.

D2 Karen Jepsen f. 5.3.1915; damefrisør i Lem, g. 1935 m.

Richard Krejbjerg f. 29.5.1910 (fra Næsgaard i Øster Dej-
bjerg) frisør i Lem.

Børn E1—2

E1 Ove Krejbjerg f. 31.7.1938; E2 Karsten Krejbjerg f. 8.4.1954.

D3 Karl Vinding Jepsen f. 22.11.1918; bager i Nørre Nebel, g.
1942 m.

Anna Hansen f. 4.7.194? (D. af møller P. Hansen, Krusbjerg
pr. Ølgod) Staby efterk.

A1 B8 Julius Frederik Thomsen og hustru

Børn E1—4

E1 Peter Jepsen f. 3.2.1943; E2 Johanne Jepsen f. 24.10.1944;
E3 Mogens Jepsen f. 3.5.1947; E4 Grethe Jepsen f. 4.7.1954.

B8 Julius Frederik Thomsen f. 15.6.1858 på Drongstrupgaard
d. 9.3.1952; gdr. bager m. m., g. 1883 m.

Elisabeth Nielsen f. 27.7.1859 d. 13.10.1935; (D. af gdr. Mourids Egebjerg N., Sdr. Omme).

Ægteparret begyndte med en parcel fra Elisabeths fødegård. Ligesom broderen Jens Smith blev han hårdt ramt af landbrugs-krisen, så han også mistede sin gode arvepart og måtte flytte en del omkring, indtil han sidst i 90erne købte en ejendom af sin broder Knud, der havde opdyrket lidt hede og mose på sønderlandet og bygget der. Julius drev ejendommen godt frem. Senere købte han Drongstrup Nygaard, hvor søsteren Else havde boet sammen med N. Kr. Risbjerg. Denne ejendom var også udstykket fra Dr.gard, og Julius gav 25000 kr. for den. I 1918 fik 2 sønner denne gård med 34 høvder og 8 heste, og Julius prøvede nu forskelligt.

Han var slagter en tid, tækkemand, hjemmedyrlæge, handelsmand, bager og manufakturhandler, kort sagt en alt-mulig-mand,

der altid havde lyst til at prøve nyt og havde godt nemme til det. Somme tider havde han for mange jern i ilden, og så kunne det ikke undgås, han fik nogle brændt; men det gik godt for ham efterhånden.

Trods den hårde modgang under landbrugskrisen og de nærmeste år efter, var han en glad mand.

Han havde en god støtte i Elisabeth, der arbejdede trofast med de mange børn og blev betegnet som »en rar kone«.

Hjemmet sluttede sig til I.M. og var ualmindelig gæstfrit. Der fortælles en del om og af Julius. Det første træk er vidnesbyrd om, hvor energisk han var, og hvor hårdt der arbejdedes i de tider. H. P. Hansen fortæller: » Da de engang byggede i Drongstrup, gik den 15 årige Julius Thomsen hen og strøg 400 sten en middag, faderen sov, men det blev for hårdt ved ham, og det trak store knuder på hans håndled. Så måtte han over til den kloge mand, Sønderby, der var degn i Nr. Vium. Degnen var fuld, men dog ikke mere, end at han kunne kurere drengen med det samme. Han tog noget fra et skab, som han smurte på håndleddet, og så gned han løs. Senere hentede han noget andet, og så gned han videre. Det gjorde ondt, men knuderne forsvandt, og Julius fejlede intet siden. Som honorar stak Julius degnen to mark, hvortil Sønderby bemærkede: »Det er næsten for meget«. (Da Julius var født 1858, skulle dette byggeri have fundet sted i 1873; det store byggeri var i 1868, så det har været et mindre arbejde, Julius var med til).

Det næste træk er fra hans slagtertid. En sommerdag havde en kvie i Drongstrup brækket et ben, og straks blev der sendt bud efter Julius, der da boede et par km fra Dr.gaard. Han var ikke så lidt småkræng og optrådte bl. a. som slagter. Under flåningen af dyret smuttede kniven for ham og gav ham et dybt sår i låret, så blodet flød i stride strømme. Faster forbandt ham nødtørftigt, og så sendte hun karlen afsted med ham til doktoren i Kibæk. Det blev et kapløb med døden, for da de havde kørt lidt, gav blodet sig til at »tapløbe«. Karlen piskede på hestene, men da de kom til doktorboligen, var Julius besvimet. Dr. Nielsen, der var en særdeles dygtig læge,, var heldigvis hjemme og fik blødningen standset. Men Julius var sengeliggende i lang tid efter.

H. P. Hansen var særlig interesseret i at høre om gamle redskaber, og her kunne Julius fortælle mangt og meget. Han kunne huske, at de i hans barndom havde 2 ranglestokke liggende i et materialeskur. De to kæppe var gamle og stammede i hvert fald fra bedstefaderen Niels Knudsens tid, men kan godt have været meget ældre. En ranglestok var en stav med en løse jernring, der af hyrderne blev brugt til at kaste efter kreaturer, der gik, hvor de ikke måtte.

Ranglestokkene kendes fra vikingetiden (Norge), fra Skåne, og der har været en på Falster, men ellers var den kun nævnt i et par eventyr, et fra Tvis og et fra Mejlbj ved Århus. »Det var et fund, da jeg fik denne oplysning af Julius«, skriver H. P. Hansen. Efter Julius Thomsens anvisning er der nu lavet en kopi af den ene til Herning Museum.

»Ovennævnte Julius Thomsen, der selv havde brugt ranglestokke, fortalte, at hyrderne desuden havde et andet kastevåben, en såkaldt kyrling, nærmest en slags lasso, der bestod af en kæp af størrelse som en kylekæp, i hvis ene ende der var fastgjort et stykke tyndt reb, ca. 125 cm langt, og dette endte i en vendeløkke. Om rebet hang en løs jernring; løkken hindrede ringen i at falde ud, men svang man apparattet, kunne ringen smutte over, og så kunne man i stor afstand ramme et dyr, der gjorde stor skade, med denne. Og med løkken kunne man fange et dyr, der f. eks. ikke ville ind, når man svingede løkken over dyrets horn og trak til, så havde man hold på »Kalorius«.

Da Julius fyldte 90 år, havde H. P. Hansen en lang samtale med ham, og Julius havde meget at fortælle fra gamle dage, om spøgeri og trolderi i den gamle gård. Megen overtro var der i Drongstrup, som almindeligt var på den tid; men derom er fortalt før i bogen.

Børn C1—11

C1 Else Thomsen f. 8.3.1884, g. 1909 m.

Mikkel Sirak f. 1888; (S. af landmand N. Mikkelsen, Blaa-høj) var landmand en del år i Sdr. Felding.

Børn D1—4

D1 Agathe Marie Sirak f. 31.1.1909; g. 1927 m.

Valdemar Kristiansen f. 27.10.1886; (S. af skovarbejder Peter

Daniel Kr., Torrild og bror til C4's mand) urmager i Fredericia.

Børn E1—12 (E3 og E4 tvillinger)

E1 Vilfred Torrild Kristiansen f. 15.3.1927; kolonialudd., ekspeditionschef hos Bloch Andreasen, Fredericia, g. 1952 m.

Else Jepsen f. 22.4.1934; (D. af fyrbøder Antonius J., Fredericia).

Barn F1 Elin Kristiansen f. 11.9.1954.

E2 Ulla Kathrine Kristiansen f. 12.9.1929; g. 1950 m.

Novi Emil Petersen; (S. af skovarbejder Villiam P., Trelle, Fredericia) banearb., Fredericia.

Børn F1—2

F1 Aase Else Petersen f. 11.6.1951; F2 Torben Novi Petersen.

E3 Isa Lillian Kristiansen f. 17.12.1933; g. 1952 m.

Helga Brostrup Andersen f. 17.3.1922; (S. af arbmd. B. Andersen, Dianalund) fodermester i Bläsinge, Säteti, Øster Ljungby, Sverige.

Børn F1—3

F1 Benny Brostrup Andersen f. 26.2.1953; F2 Povel Erik Brostrup Andersen f. 15.5.1954; F3 Thomas Andersen f. 14.11.1955 d. 5.2.1956.

E4 Annalise Rigmor Kr. f. 17.12.1933; husassistent i Fredericia.

E5 Peter Daniel Ryan Kr. f. 10.3.1934.

E6 Ove Benny Kr. f. 13.8.1936; sølvsmed i Fredericia.

E7 Karen Sonja Kr. f. 27.10.1938; fabriksarbejder i Fredericia.

E8 Edith Kr. f. 27.2.1942 d. påske 1954.

E9 Niels Peter Uffe Kr. f. 2.3.1946.

E10 Preben Valdemar Kr. f. 27.3.1949.

E11 Linda Marie Kr. f. 20.3.1950.

E12 Emil Thorkild Kr. f. 4.6.1955.

D2 Elisabeth Sirak f. 31.3.1911; g. 1930 m.

Jørgen Peder Pedersen f. 15.11.1898; (S. af afd. arbmd. Lars Peder P., Brande) murerarbmd., Brande.

Barn E1 Christian Charles Pedersen f. 1.2.1931.

D3 Kristian Hakon Sirak f. 30.9.1915; jord- og betonarb. i Fredericia, g. 1938 m.

Eva Elvira Hedvig Mathiesen f. 3.3.1920.

Børn E1—3

E1 Lydia f. 15.9.1939 d. 15.12.1939; E2 Freddy Evald f. 17.1.1943; E3 Alice Elvira f. 4.6.1944.

D4 Julia Sirak; g. m.

Kristian Madsen, husmand i Skolding, Jelling.

C2 Mourits Kristian Thomsen f. 16.4.1888 d. 15.8.1947; træhandler og skomager i Sdr. Felding, g. 1909 m.

Else Marie Kristensen f. 30.6.1889; (D. af arbm. Johan Kr. i Sdr. Omme), bor nu i Århus.

Børn D1—7

D1 Johanne Agnethe Thomsen f. 6.6.1911; g. 1939 m.

Niels Hilbert Nielsen f. 31.1.1901; (S. af Zacharias N., arbm. i Struer) produkthandler i Odense.

Barn E1 Ernst Benny Nielsen f. 28.11.1949.

D2 Julia Thomsen f. 24.8.1913; død.

D3 Jutta Elisabeth Thomsen f. 26.8.1914; g. 1931 m.

Niels Kristian Kristensen f. 16.2.1902; (S. af murerm. Kr. Jensen Kr., Ladelund) bagerm. i Viborg, Daubjerg Bageri.

Børn E1—8

E1 Erik Kristensen f. 9.4.1931; chauffør; E2 Poula Kr. f. 12.5.1933; E3 Hans Kr. 15.4.1935; E4 Svend Kr. f. 17.8.1941; E5 Else Kr. Marie Kr. f. 11.8.1944; E6 Leif Kr. f. 18.4.1946, død; E7 Egon Kr. f. 11.6.1947; E8 Joan Lis Kr. f. 27.9.1951.

D4 Ketty Eleonora Thomsen f. 13.4.1917; g. 1937 m.

Chr. Peter Nielsen f. 2.5.1910; (S. af kroejer i Høver og Aarslev, Brabrand Linddal-Hansen) støbegodsforhandler i Århus.

D5 Hans Svanholm Thomsen f. 30.6.1919; ekstraarbejder i Århus, g. 1940 m.

Hilda Engmark f. 3.5.1918; (D. af maler H. Engmark, Gl. Aaby).

Børn E1—3

E1 Freddy f. 18.4.1941; E2 Jonna f. 25.10.1944; E3 Preben f. 15.2.1946.

D6 Ragnhild Thomsen f. 20.5.1928; g. 1951 m.

Erik Bergløv f. 19.7.1923; (S. af lærer N. Bergløv, Opsund, Jelling) ekspedient.

Børn E1—2

E1 Peter Berglöv f. 30.3.1952; E2 Kirstine Berglöv f. 19.4.1955.

D7 Leif Kristian Thomsen f. 20.5.1928; ekspedient samme sted som D6's mand, g. 1950 m.

Hella Kristensen f. 1.12.19??; (D. af landmand Rudolf Kr. i Sinding).

Børn E1—2

E1 Conni Hella f. 21.12.1942; E2 Lena f. 30.9.1951.

C3 Kathrine, død 2 år gl.

C4 Johanne Kathrine Thomsen f. 6.9.1890; g. 1913 m.

Emil Kristiansen f. 15.2.1890; (S. af: se under C1 D2's mand) muremester i Sdr. Felding og ejer af biografen smst., i sognerådet 2 perioder.

Børn D1—2

D1 Tage Werner (Kristiansen) f. 20.9.1914; Haslev Håndværkersk., Odense Bygningsteknikum, arkitekt m. a. a., kunstakademiet, afdelingsarkitekt i boligministeriet, normeret i lønklasse 3 (kontorchefstilling), modtaget beløb fra tipstjenesten som belønning for studier m. m. (uden ansøgning), legater til rejser i U.S.A., i England, Tyskland og Italien, optaget i Kunstnersamfundet 1955, udpluk af radioforedrag, artikler og udførte arbejder:

Interiører i Strandgade 30, K.

Nyere former i landbrugsbyggeriet

Fremtidsbyggeri U.S.A. og Danmark

Studieophold i U.S.A.

Hvad med vore aldersrentenydere

Farver alene gør det ikke

Fremtidens kulturcentre

Lidt om skorstenspiber

Fremtidens kulturcentre

En god håndbog

Rockefeller centret i New York

Fjernsynet et eventyr (nye interiører i boligen)

Når huset skal bygges på fire dage

Vi skal bo mere fornuftigt

Lettere bygningstyper i landbruget

vunden konkurrence

radioforedrag

radioforedrag

aktuelt kvarter

kronik i Nationaltidende

artikel til Sadolin Nyt

artikel til Bispebjerg kulturc.

artikel til Arkitekten

kronik i Information

boganm. i Arkitekten

artikel til Ude og Hjemme

kronik i Nationaltidende

kronik i Nationaltidende

kronik i Nationaltidende

kronik i Nationaltidende

Danish farm architectur
Landskab og bygninger
The Danish Farms
Problemer ved landbrugsbyggeriet
Betragtninger over landbrugsbyggeriet
Modtaget kommunens præmie for et hus
opført i Gladsaxe

Boston Herald
kronik i Information
Danish Foreign Office Journal
kronik i Information
lederartikel i Byggeforum

Udførte arbejder optaget på forårsudstillingen på Charlottenborg

— — — — —
— — — — —
— — — — —
— — — — —
— — — — —

større villa
fotos af forskellige hustyper
moderne fodercentre
skitse af tagkonstruktion
elementhuse
1 eenfamiliehus

Komiteen for international byggelitteratur. (Iværksat af F.N.)

har optaget artiklen: problemer ved landbrugsbyggeri, til cirkulation.

Medforfatter af bogen 22 danske eenfamiliehus.

Forfatter til artikel: Arkitektur.

»Historiens Shrapbøg« (Vor Viden).

Forfatter til bogen Selvbyggeri og utraditionelt byggeri.

Taler ved F.N. boligseminar for Latin Amerika.

Arkitekt for alderdomshjem i Jylland (arbejdet overdraget efter vunden konkurrence).

En serie artikler for Bygmesteren:

Skal vi bo mere fornuftigt, Soverum, Kulturcentre, Bade- og toiletrum, Opholdsstuen, Terrasse og altaner, Rockefeller centret, Garager og parkering. Illustreret sine egne bøger, tegnet forside og bagside til f. eks. Kaj Munks bøger og til *denne bog*.

Bor i Ballerup, g. 1946 m.

Anni Jacobsen f. 11.2.1923; (D. af lokomotivm. Jørgen J., Nakskov) realeks., assistent ved postvæsenet i Nakskov til 1946.

Børn E1—2

E1 Sanne Sigbrit f. 10.3.1947; E2 Bo Werner f. 13.2.1952.

D2 Peter Børge Ejvind Kristiansen f. 10.5.1917; Teknisk sk. i Odense, murer og musiker i Sdr. Felding, g. 1941 m.

Dagmar Jensen f. 30.6.1920; (D. af gmd. Svend J., Nørre Kollund, Herning).

Børn E1—2

E1 Anne Grethe f. 19.6.1946; E2 Lene f. 27.4.1951.

C5 Thomas Kristian Thomsen f. 28.8.1892; Haslev Landbr.sk., slagterm. fra 1908, bor i Sdr. Felding, g. 1919 m.
Kristiane Larsen f. 6.2.1898; (D. af gmd. Lars L., Margrethenborg, Thorsted pr. Bække).

Børn D1—3

D1 Bernhardt Thomsen f. 24.4.1920; Børkop H., Haslev udv. H., Kolonien Filadelfias Diakonsk. 1944—47, assistent K.I.F., Dianalund 1947—48, K.F.U.M. sekretær i Hjørring 1948—51, assistent K.I.F., Dianalund 1951—55, fra 1956 inspektør f. »Hafnia« i Kalundborg, g. 1949 m.

Inger Margrethe Magnussen f. 1.1.1923; Haslev udv. H., ekspeditrice.

Børn E1—2

E1 Bente Felding f. 21.3.1950; E2 Hanna Felding f. 18.3.1953.

D2 Kamma Thomsen f. 30.9.1921; g. 1944 m.

Vagner Jespersen f. 24.2.1924; (S. af arbmd. Folmer Jespersen, Vejen) metalsliber i Vejen.

Børn E1—3

E1 Ole Jespersen f. 19.5.1945; E2 Mogens Jespersen f. 2.2.1948; E3 Knud Jespersen f. 8.8.1955.

D3 Knud Thomsen f. 25.9.1925; Holsted Eftsk., mejerist i Malling, g. 1952 m.

Inge Radgimanovski f. 26.8.1929; (D. af krigsinvalid fra 1914 i tysk hær, Bruno Otto R.).

Barn E1 Lone Thomsen f. 25.10.1952.

C6 Hans Chr. Thomsen, død 12 år gl.

C7 Augustinus Thomsen f. 10.4.1897; arbmd. i Sdr. Felding, g. 1924 m.

Elisabet Hansen f. 28.5.1900; (D. af urmager Hansen, Jelling) lærerinde fra Vejle Forskolesem. 1919, haft vikarpladser, er på telefoncentral i Sdr. Felding.

Børn D1—6

D1 Hans Julius Thomsen f. 2.4.1931; teknisk- og handelssk. i Herning, bager i Aulum.

D2 Grethe Annelise Thomsen, død 3 mdr. gl.

- D3 Greger Bruno Thomsen f. 9.2.1935; pølsemagervend i Herning.
- D4 Emil Henning Thomsen f. 29.2.1936; teknisk- og bagersk. i Herning, bager i Simmelkjær.
- D5 Peter Jørgen Thomsen f. 12.4.1937; død 9 mdr. gl.
- D6 Jørgen Thomsen f. 4.5.1940; medhjælper hos mekaniker, Sdr. Felding.
- C8 Otto Vilhelm Harald Thomsen f. 14.9.1899; kreaturhandler i Rudkøbing, har været i Rudkøbing Byråd, g. 1. g. 1922 m.
Edith Birgitte Vilhelmine Nielsen f. 1.10.1902 d. 13.4.1928 (f. i Kenaska i Wise U.S.A., d. af trikotagehandler Valdemar N., Rudkøbing).
- Barn D1 Frede Thomsen f. 12.1.1926; udlært i herreekvipering, på dekoratørsk., A.B.C. sk., modtaget diplom fra skolen i Kbh., dekoratør i Fredericia og nu i Odense.
G. 2. g. 1930 m.
Anna Hedvig Jensen f. 12.8.1908 i Züttichau, Tyskland; (D. af konservesm. Jens Chr. Edmund J., Rudkøbing).
- Børn D2—5 (D3 og D4 tvillinger)
- D2 Evy Thomsen f. 8.9.1930; udlært som damefrisør, modtaget diplom og deltaget i lodtrækn. om et legat på skolen, har damesalon i Tullebølle, Langeland, g. 1952 m.
Bent Marling Hansen f. 14.6.1924; (S. af tømrm. M. Hansen, Tullebølle) udlært tømmer, har tømrvirksomhed i Tullebølle, Langeland.
- Barn E1 Jens Marling Hansen f. 4.5.1953.
- D3 Erik Thomsen f. 10.6.1937; udd. tømmer, Ollerup Håndværkersk., diplom for flid på teknisk sk. i Rudkøbing.
- D4 Kai Thomsen f. 10.6.1937; udlært tømmer.
- D5 Arne Thomsen f. 11.8.1947.
- C9 Aksel Thomsen f. 4.6.1902; konditor, ejer Boulevard bageriet i Aalborg og »Palæ Conditoriet« i Herning, g. 1. g. 1925 m.
Valborg Karen Hintze f. 18.2.1904; (D. af typograf H., Rudkøbing) handelssk. i Rudkøbing, ekspeditrice smst.

Barn D1 Lili Thomsen f. 1.1.1926; har damesalon i Odense, g. 1952 m.

Leif Poul Lindhardt Rasmussen f. 3.3.1930; (S. af skibsværftsarb. Otto R. i Odense) smed og maskinarb. i Odense.

G. 2. g. 1941 m.

Dagny Hansen f. 17.2.1912; (D. af gmd. Hans H., St. Binde-rup).

Børn D2—4

D2 Leo f. 22.11.1942; D3 Poul Erik f. 4.12.1944; D4 Villy f. 22.3.1947.

C10 Theodor Thomsen f. 11.7.1904; bagerm. i Højbjerg v. Århus, g. 1931 m.

Ragnhild Mortensen f. 20.8.1909; (D. af mejerist Christian M., nu Anbæk, Hammel).

Børn D1—2

D1 Inger f. 16.3.1935; realeks., bankassistent efter bankeksamen.

D2 Edith f. 7.8.1941; i 4. mellem på Århus Akademi.

C11 Petra Thomsen f. 2.10.1906; g. 1934 m.

Laurids Nielsen f. 1904; (S. af hotelejer N. i Sandet) frisør i Sdr. Felding, emigrerede til Kanada 1927, er farmer.

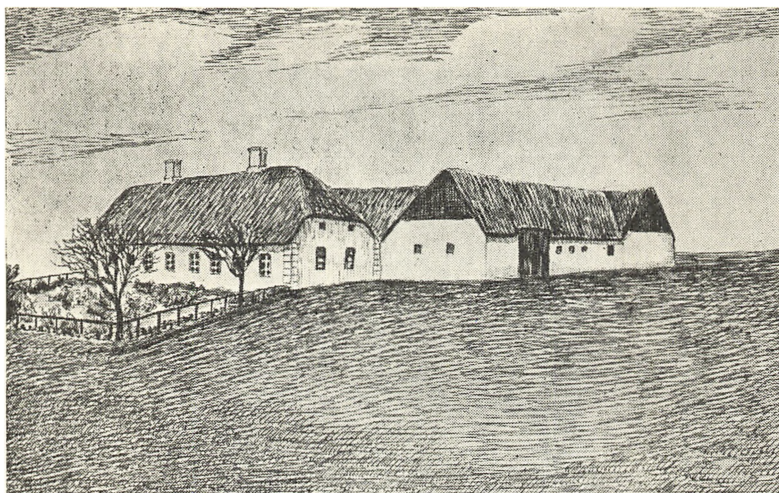
Børn D1—4

D1 en datter, 32 år gl., er gift; D2 en søn, er gift; D3 og D4 sønner.

I sidste øjeblik har jeg fået oplyst, at Johanne Kathrine og »Thammes« havde 2 børn mere: Else f. 17.6.1843; død som lille, efter hende er B3 opkaldt, Jens Smed f. 6.6.1850, død som lille (fødselsåret skal uden tvivl være 1851), efter ham er B6 Jens Smith opkaldt.

A2 Knud Nielsen f. 20.5.1820 d. 15.2.1834.

Drongstrupgaardslægten: ialt 1065 personer.

Gaardsviggaard
(efter en meget gammel tegning)

Gårdens samlede areal var 194 tdr. land, deraf en del hede og megen mose.

Gaardsviggaardslægten

A 3 Jacob Nielsen og hustru

A3 Jacob Nielsen efter gravstenen f. 25.8.1824; efter landsarkivet, Viborg, f. 26.8.1927 på Drongstrupgaard, begge kilder samstemmer dog i, at han døde 16.9.1891; ejer af Gaardsviggaard i Sdr. Felding, g. 1855 m.

Kirsten Marie Pedersen f. 29.3.1832 på Gaardsviggaard d. 2.10.1898.

Jacob Nielsen fik først en udflyttergård fra Dr.gård for at undgå at springe soldat og komme med i 3 årskrigen, men det hjalp ikke. For øvrigt må han have gjort god fyldest som soldat, for han var befalingsmand under krigen.

Han kom *vel* hjem og viste sig i fredelig syssel som en driftig landmand.

Som medlem af Sdr. Felding-Assing sogneråd — de to sogne hørte sammen den gang — var han med i en dramatisk begivenhed, der set med vore øjne står i let komisk belysning. Sognerådet, ialt 10 mand med undtagelse af Jens Poulsen, Tarp, blev engang arresteret og straffet med vand og brød i Herning arrest.

Forhistorien var følgende: En mand, Lars Skrædder, som hørte til Sdr. Felding kommune, flyttede til Borris, men der kunne

han ikke klare sig selv. Sdr. Felding ydede ham da i al hemmelighed lidt tilskud, så han kunne klare sig, til han blev sognepligtig i Borris. Kuppet blev opdaget; den eneste, der slap, var altså Jens Poulsen, der havde givet Jens Skrædder af sin egen pung, og det måtte han jo godt.

(En parallel til denne historie har jeg fra Sædding, hvor Boje, vor nabo i heden og arbejdsmand hos os, blev spurgt, om han ville tage mod et brød ugentligt. — Han havde mange børn og kunne nok trænge til hjælp. — Jo, det havde han da ikke noget imod. Og så slap Sædding for at være med til at forsørge flere familier her i Bølling, hvad de var pligtig til, hvis der ingen fattige var i Sædding. Denne »forretning« gik godt. Boje var også godt tilfreds mæ å fo' a æ såw'n. Han kørte mælketure med 2 russere og havde endog 2 køer en tid).

Jacob Nielsen blev ikke gammel. Han blev klemt mellem 2 køer i en stalddør, og det medførte døden.

Han var en meget livlig mand, der sammen med sin hustru, der er benævnt som meget religiøs, havde et godt hjem i Gaardsviggaard.

Børn B1—4? (B2 og B3 tvillinger).

Spørgsmålstegnet ved nr. 4 har forbindelse med følgende begivenhed i Gaardsviggaard. Det er vist Julius, der igen fortæller til museumsforstander H. P. Hansen i »De gamle fortalte« bd. 1:

Hun var sjönsk.

I ældre tid var det ikke sjældent at træffe folk, der var synsk, folk, der kunne høre og se mystiske forvarsler, som man kun sjældent hører om nu.

Engang hun syede i Gaasvig, skulle hun ligge hos pigen om natten, men ud på eftermiddagen kom der en underlig uro over hende, hun syntes bestemt, at hun skulle hjem, og der lå et sådant tryk over hende, at hun ikke kunne holde det ud. Det anede hende, at der måtte være noget galt på færde hjemme. Konen i Gaasvig tiggede hende for at blive, deres dreng manglede klæder, længe havde de ventet på Mariane, og nu hun var kommen, ville hun af sted igen. Til sidst blev konen meget vred, men det hjalp ikke. Mariane skulle nødvendigvis hjem. Og hun havde fart på.

Da hun kom hjem, mødte hun moderen i gården, og denne spurgte forbavset til, hvorfor pigen kom nu. »Er der et' nåt ve'd?« spurgte Mariane. »Nej«, svarede moderen, »vi har det godt allesammen.« Men stadig følte Mariane et mærkeligt tryk. Ved aftenstid gik hun om til en nabogård, Meldgaard. Den gamle mand var netop død, og man havde bedt Mariane om at komme og sy et sæt klæder til den unge mand. Nu gav hun sig til at klippe og begyndte at sy på dette tøj, og så blev hun der om natten. Næste morgen kom An Else løbende derom, og hun var så forgrædt: »Men hvad er der sket?« spurgte man spændt. »Ja«, svarede moderen henvendt til datteren. »Du blywer glå', næ'r du hø'r et!«

Den nat Mariane skulle have ligget hos pigen i Gaasvig, slog lynet ned og dræbte pigen, væltede en balk = skillevæg og dræbte et lille barn, der lå hos sin moder, men moderen blev bare bedøvet. Det var et koldt lyn, der ikke tændte. Det var en Guds beskærmelse; anderledes kan man ikke forklare det. Marianes time var ikke kommet endnu.«

H. P. Hansen.

Der er mystik i ovennævnte og mystik er der i udsagnet om det lille barn hos moderen, da der er hævdet, at der kun var 3 børn i Gaasvig.

B1 blev strejft af lynet, da han lå hos pigen. B2's tvillingbror var dødfødt ifølge landsarkivet, Viborg. Det lille barn hos moderen må altså være en nr. 4.

Ved nærmere undersøgelse og prøvelse af de forskellige versioner af den tragiske hændelse viser det sig, at man kan føre sandsynlighedsbevis for, at der har været et 4. barn B4, men det vil føre for vidt at opstille det. Forskellige — tilsyneladende uoverensstemmende — kilder, ialt 5, har heftet sig ved forskellige sider af den samme begivenhed, men konklusionen bliver den samme: Der *må* have været et 4. barn i Gaasvig = Gaardsvig.

B1 Niels Peter Jacobsen f. 2.7.1856 d. 29.11.1925; ejede en udflyttergård på 48 tdr. ld. fra Gaardsviggård, købte senere 65 tdr. ld. mose til, på grundtvigsk højskole, i sogneråd i 3 perioder, form. for jordboniteringsudvalget, i mejeribestyrelsen, form. i korn- og foderstofforeningen m. m., g. 1890 m.

Ane Marie Holtum, g. m. A3 B1

A3 B1 Niels Peter Jacobsen

Ane Marie Holtum Ibsen f. 29.11.1865 i Heesgaard, Skarrild, d. 7.4.1909, en halv time efter C7's fødsel.

Niels Peter blev strejft af lynet i den ene side, da lynet slog ned, og var siden da altid dorsk og søvning i tordenvejr. Han var en dygtig landmand, stille og besindig, men bestemt. Ane Marie var en meget god hustru og mor.

De var begge slidere, og de var rare mennesker. »Der kom ingen, der trængte til noget, uden de fik en kurvfuld med hjem«.

Børn C1—7

C1 Jacob Nielsen Gaardsvig Jacobsen, Overby f. 14.9.1891; Vallø H., har konens fødegård i Overby, Sdr. Felding, formand for jordboniteringsmændene i Sdr. Felding, g. 1919 m.

Maren Kirstine Jakobsen f. 12.8.1891; (D. af gdr. J. Jakobsen, Sdr. Felding).

Børn D1—2

D1 Anna Marie Jacobsen f. 2.7.1925; Borris Husholdningssk., g. 1945 m.

Henry Jakobsen f. 1.2.1920; (S. af gdr. J. Jakobsen, Hedevang, Sdr. Felding) landmand i Moselund pr. Engesvang.

Børn E1—2

E1 Inger Lise f. 20.12.1947; E2 Alice f. 28.10.1951.

D2 Mariane Jacobsen f. 15.7.1927; husassistent i gården hos faderen.

C2 Kirsten Marie Jacobsen f. 13.2.1893; g. 1922 m.

Kristian Madsen f. 8.3.1892 d. marts 1934; (S. af postkører Madsen (rute: Kerteminde-Nyborg) arbmd. i Middelfart.

Børn D1—4

D1 Marie Jacobsen f. 19.2.1914; tilskærer på Ikast Tricotagefabrik, g. 1935 m.

Niels Peter Laursen f. 12.3.1915; (S. af arbmd. M. Laursen, Ikast) gravemester i Ikast.

Barn E1 Berna Margrethe Jacobsen Laursen f. 17.2.1935; damefrisør i Ringe, g. 1955 m.

Arne Pedersen f. 1.4.1931; (S. af amtsvejm. Bernhard P., Stavnstrup v. Randers) smed i Ringe, Fyn.

D2 Karl Egon Madsen f. 17.9.1923; arbejder på Kabelfabrikken, Middelfart, g. 1950 m.

Ellen Johanne Eriksen f. 10.10.1933; (D. af arbmd. Harald E., Asperup) de bor i Baaring pr. Asperup.

Børn E1—3

E1 Marion f. 6.7.1949; E2 Lone f. 4.8.1954; E3 en dreng f. 12.9.1955.

D3 Niels Peter Madsen f. 14.12.1925; fabriksarb. i Middelfart.

D4 Ellen Margrethe Madsen f. 16.4.1927; fabriksarbejderske i Middelfart, bor sammen med broderen D3 hos moderen.

C3 Maren Kirstine Jacobsen f. 7.10.1894; Vejstrup H., g. 1917 m.

Gyde Kjær f. 12.4.1891; (S. af gdr. Anders Kjær, Kærhede, Sdr. Felding) Skamlingsbanke H., husmand i Sandet.

Børn D1—3

D1 Henry Verner Kjær f. 20.11.1918; Staby Eftsk., vognmand på Grønland, g. 1943 m.

Helga Mouritzen f. 17.10.1921; (D. af sadelm. M. Mouritzen, Opsund, Brejning).

Børn E1—5

E1 Bjarne f. 7.3.1944; E2 Sonny Karin f. 2.3.1946; E3 Ingolf Erland f. 18.7.1947; E4 Birrit f. 24.9.1949; E5 Lizzie f. 30.9.1951.

D2 Anna Marie Kjær f. 22.10.1920; Staby Eftsk., g. 1941 m. Marinus Olsen f. 1.10.1916; (S. af partikulier Jakob O., Jelling) cementstøber i Hurup, Thy.

Børn E1—2

E1 Alice f. 15.6.1942; realskoleelev; E2 Elin Merete f. 27.8.1945.

D3 Ingolf Erland Kjær f. 22.5.1928 d. 6.11.1936.

C4 Chr. Heesgaard Jakobsen f. 1.4.1896; havde fødegården til 1934, vejrm. i Sdr. Felding siden 1933, g. 1923 m.

Marie Andersen f. 14.5.1905 d. 17.4.1953; (D. af købm. A. Andersen i Lem) på grundtvigsk højskole.

Børn D1—4

D1 Arne Heesgaard Jakobsen f. 12.3.1925; Håndværkersk. i Sønderborg, tømrer i Hammerum.

D2 Karl Emil Jakobsen f. 6.10.1927; Håndværkersk. i Sønderborg, tømrer i Hammerum, har været på Grønland 2 år og i U.S.A. 2 år, g. 1956 m.

Evely Kirstine Marie Bøndergaard f. 2.1.1927; (D. af postbud Peter B., Sdr. Felding) kontordame til giftermålet.

D3 Vagn Heesgaard Jakobsen f. 29.9.1929; gartner i Sdr. Felding, tømrer i Kanada til 1956.

D4 Knud Heesgaard Jakobsen f. 29.7.1931; Rønshoved H., gårdforpagter i Stårup, g. 1954 m.

Kirstine Hilligsøe f. 30.6.1929; (D. af gdr. P. Hilligsøe, Vester Bjerg, Sdr. Felding).

Barn E1 Chr. Heesgaard f. 3.9.1954.

E2 Bent Heesgaard f. 11.3.1956.

C5 Olga Jacobsen f. 22.1.1898; Ollerup Folkehøjsk., g. 1922 m.

Marius Johan Nielsen f. 6.10.1894; (S. af husmand Niels Viller N., Hornborg sogn) ejer af gården Vesterlund, Lundby, Aulum).

Børn D1—7

D1 Arne Hedegaard Nielsen f. 4.8.1923; Lægaard Landbr.sk.,
ejer af Ny Kirkegaard, Troldhede, g. 1949 m.

Magda Jørgensen f. 1.6.1926; (D. af gdr. Niels J., Fjølstervang).

Børn E1—2

E1 Mona f. 24.1.1951; E2 Ulla f. 5.3.1953.

D2 Ketty Marie Nielsen f. 15.6.1925; Danebod H., g. 1950 m.

Viggo Steen Krabbe f. 25.5.1927; (S. af gdr. M. H. Krabbe,
Thorsted, pr. Tim) ejer af Woldsgaard, pr. Studsgaard.

Børn E1—2

E1 Agnete f. 12.6.1952; E2 Poul Erik f. 16.8.1954.

D3 Niels Viller Hedegaard Nielsen f. 26.9.1926; ejer af gården
Møllevang, Mejrup, Holstebro, g. 1953 m.

Ester Elisabeth Olesen f. 7.12.1933; (D. af gdr. Harald O.,
Thorsted, Tim).

Barn E1 Svenning f. 18.5.1954.

D4 Aage Hedegaard Nielsen f. 30.10.1928; landbrugsmedhjælper
i Vildbjerg.

D5 Valdemar Nielsen f. 8.3.1931; Lægaard Landbr.sk., med-
hjælper i fødegården i Lundby.

D6 Minna Nielsen f. 7.6.1934; husassistent i Sundby.

D7 Benny Elisa Nielsen f. 22.8.1938; husassistent i hjemmet
Vesterlund.

C6 Agnes Jacobsen f. 7.10.1905; har tjent hos »kong Kristian«
på Drongstrupgaard, g. 1931 m.

Sven Knud Valdemar Johansen; (S. af konditor J., Kbh.)
stemmer ved Kbh.s Belysningsvæsen, med i frihedsbevægelsen.

Børn D1—2

D1 Frida Alfi Johansen f. 14.2.1932; mellem- og realskoleelev
på Rysensteen Gymn., stenografieks. m. udm., ansat som steno-
grafdame hos direktøren, stenografdame i magistratens 3. afd.
i Kbh., g. 1952 m.

Svend Larsen; specialarbejder i Kbh.

Barn E1 John Larsen f. 1953.

A3 B2 Carl Marinus Jacobsen

C7 Ane Marie Jacobsen f. 7.4.1909; Uldum H., Borris Husholdningsk., g. 1941 m.

C. Bonde f. 16.3.1912; (S. af arbmd. Marius N. Bonde, Horne, Fyn) arbejdsformand ved brunkulsleje, har været i sognerådet.

Barn D1 Anne Marie Elisabeth f. 26.6.1944.

B2 Carl Marinus Jacobsen f. 16.5.1861 d. 29.11.1925; fik fødegården, var en udpræget selskabsmand.

B3 tvillingbror, dødfødt.

B4 dræbt af lynet.

Gaardsviggaardslægten ialt 76 personer.

A4 faldt i krigen 1864.

Øversigt

Som før nævnt var Johanne Kathrines 8 børn i besiddelse af utrolig livskraft, men frugtbarheden var lige så utrolig.

Til trods for, at Else blev gift 12 år senere end Mette, er hendes slægt den første med generation G, nemlig A1 B1 Niels Thomsens slægtsgruppe med 3 G'er. Maja er endog født så tidligt som i 1945. Selvom der kun er 2 slægter i gr. II tæller de dog 1143 mod 1588 i gr. I's 5 slægter.

Johanne Kathrines slægt er absolut dominerende i tal. Medens de 3 talrigeste grupper inden for gr. I omfatter godt 400 personer hver, findes der ikke mindre end 1065 i Drongstrupgaardslægten, og inden for den er B5 Ane Maries gruppe igen ualmindelig frodig med 301 personer.

Bostederne.

Hoversigslægten findes i stort tal i Hover, Nr. Omme og i Faster (i Fastergaardslægten). Søndergaardslægten har ikke så mange bosiddende i stamsognet Brejning som i Hover, Lem, omkring Holstebro og i Silkeborg. Af Søren Astrups slægt bor en del i Faster, Brejning og især mange omkring og i Ølgod. En del af denne og af Søndergaardslægten bor i Nordsjælland, forårsaget af kontakten med L. Mfs. Højskole i Hillerød. Abildtrupslægten har absolut flest i Vorgod. Fyrstenborgslægten er mere spredt end nogen anden. Halvdelen af dens familier bor i København. Drongstrupslægten tæller hundreder alene i Sdr. Felding og mange i de omliggende sogne. Gaardsvigslægten har kun enkelte familier boende i stamsognet.

En udpræget gårdslæg.

Mettes og Elses børn, A'erne, startede med de 7 omtalte gårde. B'erne var ligeledes alle gårdmænd. Dog bliver gårdene nu

mindre, f. eks. i Søren Astrups slægt, hvor der var 10 børn at sætte i vej. De 8 Drongstrup børn fik relativt større gårde at starte med, da Drongstrupgaard var meget større end Astrupgaard.

C'erne får ikke allesammen gårde. De første 2—3 husmænd melder sig, og en del må gå over i andre erhverv. Tallene for C'erne (omtrentlige) er: 86 gårdmænd og 68 i andre erhverv.

D'erne er overvejende i andre erhverv, og for hver følgende generation forrykkes stillingen til ugunst for landbruget.

Statistisk skal der være ca. 60 gårdmænd ud af gr. I's ca. 1600 mennesker, men der er mere end 3 gange så mange. Der er en del med mindre landbrug og ca. 150 familier i andre erhverv. Gr. I omfatter ca. 390 familier.

I gr. II er der også mange beskæftiget ved landbruget, men der er ikke så mange gårdfolk som i gr. I. Der er 60 gdr.; forholdsvis flere med mindre landejendomme end i gr. I; en hel del er gået fra gårde over i andre erhverv, som beskæftiger ca. 150 familier. Gr. II omfatter ca. 260 familier.

Begge grupper tæller altså $390 + 260 = 650$ familier. I dag er mindsteparten af familierne knyttet til landbruget. I de foranævnte tal er indbefattet alle generationerne.

Da gr. II's 260 familier tæller 1143 personer, og gr. I's 390 familier ($1\frac{1}{2}$ gange 260) 1588 ses det tydeligt, at gr. II er børnerigere end gr. I.

Af hver gruppe er emigreret lige mange familier, nemlig 4.

Der er flere årsager til gr. II's større afgang fra landbruget.

1) den dårlige jord omkring og på hedesletterne er allerede nævnt. 2) To slægtsgrupper blev ramt af landbrugskrisen. Jens Smith blev slået ud, og da han var en svag mand, var det umuligt at komme ovenpå igen. Julius var den anden, men han rettede sig dog igen. Det er såre naturligt, at de fleste af de 2 mænds efterkommere er gået fra landbruget. 3) Gr. II har ifølge afstamning mere handelsblod i sig. 4) Der er eventyrlyst, hovmod og temperament i gr. II, så mange havde svært ved at nøjes med det rolige og jævne, men bundne arbejde på en gård. 5) De store børneflokke har også bidraget til afgang, da man ikke kunne blive ved med at give hvert barn en gård.

Gårdsvigslægten har forholdsvis få repræsentanter for land-

bruket i dag. Fyrstenborgslægten har kun 1 familie ved landbruget (i slægtsgården). Denne slægt har et stærkt pædagogisk tilsnit og dyrker megen musik, men som hobby og ikke som erhverv.

Af Drongstrupslægten har Damgaardgruppen helt forladt landbruget, har solgt den gamle slægtsgård og er alle gået over til handel og industri (textil).

Inden for begge grupper findes folk i alle stillinger og erhverv, flest i de jævne, men hovedsagen er heldigvis ikke, *hvad* man er, men *hvordan* man er.

Hvordan var de så?

Vi vil begynde med hvordan de så ud og derefter gå over til at skildre, hvordan de var.

Inden vi prøver at placere dem efter Kretschmers*) legems- og sjælstypeteori, vil jeg kort forklare, hvori denne består.

Kretschmer hævder, at der til en bestemt legemstype hører en bestemt sjælstype, så man fra et menneskes udseende kan slutte til dets sjælelige indhold.

1) Den smalle, lange, tynde legemstype kaldes leptosom, og den tilsvarende sjælstype, der bl. a. er stiltfærdig, tungsindig og lukket, kaldes schizoid. Sygdomsformen under sindssyge kaldes schizofreni = sjælsspaltning.

2) Den store, kraftige og runde legemstype kaldes pyknisk, og den tilsvarende sjælstype, der har hovedegenskaberne: godmodig, gemytlig og åben, kaldes cyklloid. De sindssyge, der snart er opstemte, snart tungsindige, kaldes manio-depressive.

3) Den atletiske legemes type har kraftige skuldre og lemmer. Sjælstypen er ikke udpræget, har islet af de to nævnte sjælstyper.

Det er en selvfølge, at rene typer sjældent forekommer, og de mangfoldigste kombinationer kan optræde. Er det så muligt at anbringe mennesker i dette bås-system? Svaret er ja, da de fleste mennesker overvejende hører til en af de to første typer, der er hovedtyper.

*) Kretschmer var sindssygelæge og havde som sådan rig lejlighed til at studere den enkelte persona = skuespiller, der har lagt masken og ligger åben for den dissekerende iagttagelse.

I det foregående har jeg kun nævnt kropsbygning, men ansigtsform og hårvækst, særlig den sidste, spiller en stor rolle. Den første svarer ret nøje til kropstypen. For hårets vedkommende gælder det, at den leptosome og schizoide beholder sit hår længe og har mat måne eller måner. Den pykniske og cykloide mister håret tidligere, bliver let skaldet, men med klart afgrænset måne, velpoleret og blank som en billardkugle.

Hvad A'erne angår, er det let at placere dem.

Der er kun én leptosom: Jacob Nielsen, Gaardsvig. Tilsyneladende passer den sjælelige karakteristik af ham ikke, idet han efter udseende skulle være schizoid, men bliver skildret som en livlig mand, altså cykloid præget.

Hertil er at bemærke, at der altid er en procentdel, som type-teorien ikke kan anvendes på.

Alle de andre A'er var mest pyknisk præget. Kropsformen var ikke udpræget pyknisk, da nogle beskrives som magre og tynde, men der kan godt tales om magre pykniske typer, og det kendtes også i slægten i de tilfælde, hvor de ikke sled så hårdt. De blev da typiske pyknikere at se på, f. eks. Knud Thomsen, Drongstrup.

Hovedformen var absolut pyknisk, men hårvæksten lige så absolut leptosom. Jeg har således ikke endnu set en eneste pyknisk måne i slægten. Måske skjuler der sig én under Niels Thomsen Drongstrups kalot. Det er meget muligt, da der er god overensstemmelse mellem legems- og sjælstype i hans tilfælde, og da pyknikerens måne synes mest udsat for kulde.

Den reneste type af A'erne er i så fald Niels Thomsen. Men de andre 6 i grupperne? Hos dem skal det cykloide efter type-teorien være overvejende, og det synes da også i høj grad at være tilfældet. Mange flere end de nævnte kendetegn for den cykloide findes hos dem. Det er også en kendsgerning, at det schizoide kendes i slægten, dog ikke så meget i gr. II som i gr. I.

I næste generation B'erne bliver billedet mere uoverskueligt, idet arv fra A'ernes ægtefæller træder ind i billedet, så vi får blandinger. De allerfleste af generationerne A, B og C er lidt over middelhøjde, kun Østergaard var en kæmpe, og nogle af B3's efterkommere (Søndergaardslægten) er meget høje. De senere generationer med stadige indslag af arv bliver — også ifølge

den store mængde — et udsnit af vestjysk befolkning med dens særlige præg.

Hos ansvarsbevidste og hos alvorlige kristne mennesker kan de forskellige typer tilsyneladende ændres:

1) Det negative forsvinder eller beherskes, og 2) det positive træder stærkere frem. En hidsig Moses kan blive til det sagtmødigste af alle mennesker. Begge dele er set i mange af slægten, der ville gå i Guds skole.

Når begge grupper bliver betegnet som livlige og meget talende, i modsætning til f. eks. Fastergaardslægten, behøver det ikke at betyde, at det cykloide er eneherkende, men det cykloide med skiften af opstemthed og tungsind er iøjnefaldende, mens det schizoide med det stille, lukkede væsen ikke så meget bemærkes.

Det ser ud, som Abildtrup- og Fyrstenborgslægten kender mere til tungsind end de andre slægter. Det er ret ens i forløb arvet gennem A, B og C gen.; men de pågældende har med en enkelt tragisk undtagelse kunnet beherske det — beholde masken — og endda udnyttet det som løftestang til rigere åndeligt liv.

Mon vi ikke, nu vi har set, hvor meget arv betyder, skulle være mere forsigtige med, hvad vi siger om hinanden? Hvad vi er, eller hvad vi gør, kan vi i nogen måde ikke gøre for. Vi skulle bedre kunne undskylde hinanden.

Og mon vi ikke skulle være mere varsomme med at tale nedsettende om dem med andre religiøse anskuelser, da de fleste af os er kommet i »retningsbås« gennem miljø og ikke efter selverhvervet overbevisning? De fleste af slægten er jo gået i deres fædres spor.

Falles slægtspræg med Søren Kierkegaards slægt?

Mange har spurgt mig, om der kan påvises nogen lighed med Søren Kierkegaards slægt. Dertil kan svares ja. Flere har uafhængig af hinanden gjort opmærksom på den store lighed mellem min farfar og biskop P. Chr. Kierkegaard på deres gamle dage. Den eneste væsentlige forskel er, at furerne fra næsefløjene til mundvigene træder skarpere frem hos biskoppen. Et yngre billede af P. Chr. Kierkegaard viser stor lighed med min farfars 2 brødre, særlig A3 Jacob Søndergaard.

Søren Kierkegaard findes der ingen fotografier af, og de mange tegninger af ham er stadig diskutabile. Man får indtryk af, at de to brødre var forskellige legemstyper. Søren er karikeret som ren leptosom, mens P. Chr. var pykniker. Sandheden er måske, at han i sin sidste tid var pyknisk præget, og man mener, at det schizoide kun var islæt i det overvejende cykloide i hans væsen.

Det kan være en tilfældighed, et lune, med den store lighed, men da der er mange eksempler på, at slægtstræk bevarer eller går igen gennem flere gen., end her er tale om, er der intet mærkeligt i ligheden mellem de nævnte. Under mit arbejde med bogen har jeg truffet eksempler på lige så træffende lighed i samme slægtsinterval som i det nævnte forhold.

Er der anden lighed med Søren Kierkegaards slægt?

spørger enkelte. Hvad intelligens angår, falder denne slægt helt igennem, selv om de nævnte gen. som helhed var ret velbegavede.

Denne slægt er meget livlig og talende og synes at have nogenlunde let ved at forme tanker og sprog, men den er tungsindig ind imellem. Det fremtrædende tungsind hos begge slægter kan have en fællesnævner i vestjysk natur, og i Søren Kierkegaards var »katastrofen« på heden uafrystelig. Utvivlsomt har mange — ligesom jeg — grædt, når »hvejlen fløjted klagende og ene, hist« hvor — i min barndom — brune højdedrag lukkede af i horisonten til alle sider.

En lighed i åndelig henseende er, at begge slægter var grebet af kristen nidkærhed for den enkelte.

Hvor meget af de nævnte fællestræk med Søren Kierkegaards slægt, der er arv, miljø eller tilfældighed, kan jeg ikke afgøre, men i flere tilfælde slår denne slægts arv tydeligt igennem flere af de 2 grupperes grene.

Det er således en kendsgerning, at A og B generationerne var musikalske, og at mange af dem havde gode sangstemmer, særlig i Drongstrupslægten.

I andre tilfælde er indslaget fra indgiftede slægter stærkere, så deres præg dominerer i vedkommende slægtsgren.

Interesser.

Slægten viser stor interesse i religiøs og politisk henseende. Søren Astrups slægt har i sjældnen grad fulgt i hans spor og fostret mange talere i Luth. Misionsforening og utrolig mange søndagsskolearbejdere. Det vrimler med sogne- og menighedsråds medlemmer, men mere i gr. I end i gr. II.

De ældste generationer har vist megen hjælpsomhed, ikke alene mod søskende, men også mod naboer, hvad vi hører meget om mand og mand imellem. En udstrakt gavmildhed var et særkende for de 2 ældste generationer. De forstod ud fra lignelsen om den utro husholder, at de penge og jordiske værdier, vi ofrer for andre, er de eneste, der giver renter i evigheden. Når de gav, var det dog næppe på beregning, men fordi de ikke kunne andet.

Højskolens betydning.

Det var en vågen slægt med nidkærhed for det syn, der blev betroet den. Næsten alle A'ernes hjem var centre for det rige åndelige liv, der levedes i deres tid. Det samme gælder de fleste af B'erne. C'erne og endnu mere D'erne gør sig bemærket med hensyn til højskole, en af vækkelsens gode frugter. Næsten alle danske højskoler er besøgt, men det ser ud, som om gr. I har været mest højskolesøgende, delvis, fordi den fortsat er udpræget gårdmandsslægt. I denne sammenhæng skal der dog gøres opmærksom på, at dele af Jens Smiths slægt i gr. II hører til pinsmissionen, som indtil i dag ikke har haft nogen højskole, men alligevel har bevaret kraft og nidkærhed i deres arbejde for at vinde mennesker for Kristus. Hoversigslægten besøger de grundtvigske skoler; og der findes vist ikke en eneste familie inden for denne slægtsgren, som har sluttet sig til I.M. eller L.M.

Den skole, der forekommer hyppigst i registrene er dog L.Mfs. højskole i Hillerød. Af 2 grunde: 1) fordi L.Mf. kun har denne ene højskole, 2) fordi Søren Astrups slægt særlig har søgt denne skole ligesom store dele af Søndergaardslægten.

Det grundtvigske er stærkt og smukt repræsenteret i Hoversigslægten, Hindhede- og Kirkegaardgrupperne i Søndergaardslægten. Disse mennesker udmærkede sig tidligt, grebet som de var af livet på Askov højskole og andre højskoler.

Det ser ud, som om den grundtvigske del af slægten er mindst et slægtled foran grupperne af I.M. og Luth. Mf. med hensyn til indsats i folkelig, politisk og kulturel henseende. I.M.s højskoler kom så meget senere, og det er uomtvisteligt, at på disse skoler var og er den kristelige vækkelse det vigtigste. Gårdene blev drevet godt, men man var mange gange lige så meget optaget af at missionere og holdt sig derfor borte fra politik i sognet og på rigsdagen. Der var måske ensidighed i synet, thi man var vågen overfor, hvad der blev sagt i tale og skrift, men samtidig med, at man protesterede kraftigt mod Brandesianismen, tolererede man — eller snarere så man ikke — det skamløse byggeri på Vesterbro, der blev til kræftsvulster på vor hovedstads bylegeme.

Denne pietistiske linie synes at gå helt tilbage til stammoderen Karen Pedersdatter og ægtefælle Jacob Pedersen.

Slægterne på stenbroen.

Det er let at måle landbofamiliernes åndelige interesser gennem højskolebesøgene, men er folk flyttet ind på stenbroen, er der ofte ikke noget ydre, der oplyser om deres åndelige interesser. De kan være der, men lader sig ikke umiddelbart konstatere.

Desværre er der ingen tvivl om, at flytning fra landet til byen er skæbnesvanger for mange. Naturen er gudpræget, og en gudløs bondestand er — eller har været — utænkkelig. Den moderne kultur er derimod gudfjendtlig. Mange bliver opslugt af jaget, fornøjelserne og oplever ikke mere stilhedens tale ude i den fri natur. Det er måske kun efter en ferie på landet, hvor vi mærker uviljen mod at komme tilbage til stenbroen, at vi forstår, vi har været under indflydelse af stilheden.

Måtte vi af slægten, der er blevet bymennesker, føle noget lignende, som Grethe Risbjerg Thomsen — »en fin kunstner« — beskriver i et lille digt:

*Jeg vil vende tilbage til markerne
for at opsøge tabte spor,
jeg vil standse og lytte til fuglene,
mens min fod synker ned i jord.
For jeg føler en længsel så klar og stærk,
at den sprænger min hverdags ring,
jeg må hjem til de steder, jeg kommer fra,
til de første, de sande ting.
Jeg vil sidde stille hos blomsterne,
at de ved, jeg er deres ven,
under himlen hos regnen og træerne,
skal jeg finde mig selv igen.*

Vi håber, at byernes arbejderstand snart må få en vækkelse som den, der greb bondestanden i sidste halvdel af forrige århundrede, og at højskolen må slå rod inde på stenbroen til gavn for de mange af vor slægt, thi hvad har ikke vækkelsen og dens ledsager: højskolen betydet for denne slægt.

— — —

Det er dog ikke alene byboerne, der er i fare for verdsliggørelse. For hvert slægtled, der træder ind i tiden, mærkes det, at vækkelsens strømme fra slutningen af forrige århundrede tørrer mere og mere ind. Materialismen truer også denne slægt, ja, hver eneste af os. Ingen af de 7 slægter kan melde hus forbi, og det er vist sandheden, at store dele af dem har deres største interesse i at gøre karriere og at tjene penge, skønt, siger Søren Kierkegaard: »Der er af alt, hvad du har set, intet, du kan være så vis på, aldrig skal komme ind i himlen som: penge. Derimod er der intet, der er himlen så vis som barmhjertighed.«

Det er med angst, man ser den mulighed i øjnene, at hvis denne verdsliggørelse fortsætter, — og det vil den gøre, hvis ikke Danmark får en dybtgående kristen vækkelse, — så går store dele af slægten ud i mørket, bort fra fædrenes spor. Det er allerede kommet så vidt, at mange kun har lidt brug for det evige. De

går uden om kirken og benytter måske sjældent den gode kontakt med Gud, som fadervor er. Til dem siger Søren Kierkegaard: »Jo mere man mener at kunne undvære det evige, desto mere trænger man til det«.

Hans fader, den gamle hosekræmmer, som hævdes at have været lige så højt begavet som sønnen, ville sige det samme til os, som han sagde til Søren: »Se til at du ret kan komme til at elske Kristus.« Det var hovedsagen for ham som for vore fædre.

Jeg kan ikke ønske noget bedre for slægten, end at »den enkelte«, som Søren Kierkegaard taler om, må — lige som han — lægge sig hosekræmmerens ord på sinde. Så vil den åndelige rigdom vende tilbage til denne slægt.

I øvrigt udtaler S. K. Risbjerg Thomsen i vers, hvad andre og jeg har skildret i denne bog.

En hyldest

TIL VOR FORSLÆGT

Forgangne tiders slægt har banet vej for os.
De dyrked' heder, moser og bød naturen trods.
De skimted' sejrens frugter af deres hårde strid,
og vi, der fulgte efter, fik løn for deres flid.

Men åndens stridsmænd findes der også i vor slægt.
De drog i anden leding og lagde derpå vægt,
at sjælens dybe længsel blev ledt ad rette vej,
så den i Gud fandt hvile, det glemmer vi dem ej!

Ja, vi står dybt i gæld til dem,
der karsk gik ind i striden.
De bygged' landet, skabte hjem,
der står i eftertiden
som minder om en dygtig flok
af tapre mænd og kvinder,
der stred med spade, plov og rok
og så mod høje tinder!

Og vi, som end tilbage står,
må bruge vore kræfter
til samme kamp for gode kår
til dem, der følger efter.
Så vi kan efterlade dem
en arv, som ej forsvinder,
når vi går bort fra dette hjem
og andet hjemsted finder.

S. K. Risbjerg Thomsen.

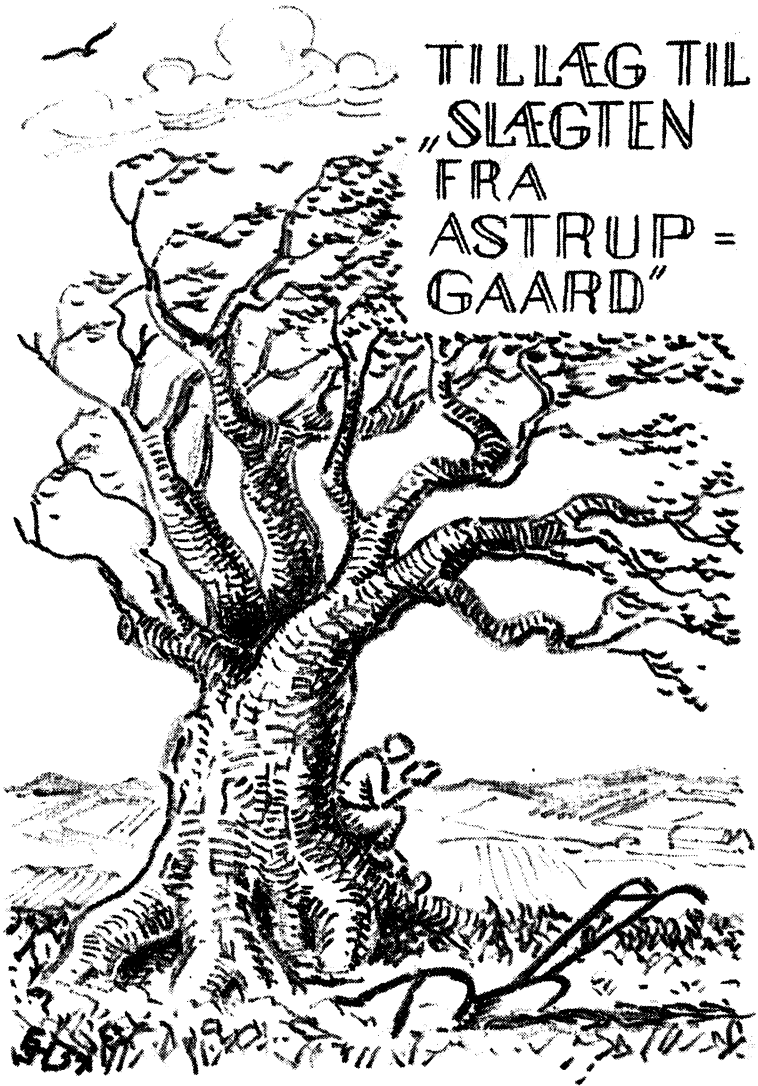
EFTERSKRIFT

*

*Jeg håber, denne bog må blive
til gavn og glæde
for den enkelte, og dermed hilser jeg dig,
kære slægt,
med tak til de mange, som har bidraget
til dens virkeliggørelse.*

*

TILLÆG TIL
"SLEGTEN
FRA
ASTRUP =
GAARD"

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord af Morten Astrupgaard.

„ „ Jens Abildtrup til 1. del.

Slægtstavle.

- S. 9— 57 I del: Jens Abildtrup.
S. 59—365 II del: Morten Astrupgaard.
S. 59— 68 Indledning til I del.
S. 69—249 *METTE Jacobsdatters slægt.*
S. 75—116 Hoversigslægten = H.
S. 117—151 Søndergaardslægten = S.
S. 152—155 Astrupgaard.
S. 156—205 Astrupgaardslægten = As.
S. 206—230 Abildtrupslægten = Ab.
S. 231—249 Fyrstenborgslægten = F.
S. 251—353 *ELSE Jacobsdatters slægt.*
S. 252—255 Drongstrupgaard.
S. 256—344 Drongstrupgaardslægten = D.
S. 345—353 Gaardsviggaardslægten = G.
S. 354—365 Oversigt og slutning.

FAMILIEREGISTER

- Abildtrup** s. 208-209, 212, 216-219, 223, 228.
Agerbo S. s. 138.
Agergaard H. s. 99-100.
Albert D. s. 265.
Almbæk D. s. 263.
Alstrup D. s. 277.
Andersen H. s. 75, 96, 111. S. s. 130, 136-143. As. s. 175, 181. Ab. s. 211. F. s. 246. D. s. 307, 314-317, 338.
Andreasen D. s. 324.
Arden H. s. 91-92.
Ast S. s. 141-142.
Astrud As. s. 197.
Astrup s. 17-51.
Astrupgaard F. s. 243-245.
- Bach** S. s. 136.
Bach-Christensen As. s. 200.
Bergløv D. s. 339-340.
Bidstrup As. s. 175.
Bjørnkjær S. s. 146.
Bjørnsen F. s. 245.
Bonde G. s. 353.
Briensborg As. s. 204.
Brink D. s. 326.
Brysting F. s. 248.
Bukholt S. s. 128-129.
Busch S. s. 132-133.
Bækgaard Ab. s. 225.
- Carlson** S. s. 132.
Cavin As. s. 187.
Christensen Hs. 72, 75, 97-99. S. s. 117. As. s. 156, 171, 174, 176. Ab. s. 219-223. F. s. 232-243, 245, 248, 249. D. s. 264, 270, 321-323.
Christiansen As. s. 169-170, 176-178, 191.
Chronc As. s. 204.
Clausen As. s. 180.
Cleveland S. s. 133.
Cutner S. s. 133.
- Dahl** D. s. 264, 279.
Damgaard D. s. 295-302, 308.
Dideriksen Ab. s. 212.
Dohner D. s. 278.
Duus As. s. 181.
Dyhr D. s. 305.
- Ejlertsen** D. s. 323.
- Falk-Munkå** H. s. 105.
Filtensborg S. s. 146.
Flø D. s. 313.
Franck D. s. 297.
Fandsen As. s. 175.
Froberg Ab. s. 214.
Faartoft As. s. 179.
- Gammelgaard** As. s. 183-186.
Godtfredsen H. s. 104.
Graversen H. s. 93, 103.
Gravholt H. s. 102.
Grønbæk D. s. 312.
- Hansen** H. s. 94, 96, 107, 109. S. s. 129, 144, 147. As. s. 187, 197-198. Ds. 264, 307-308, 323, 325, 328, 343.
Harris S. s. 132.

- Heldgaard H. s. 93.
 Heller D. s. 263.
 Helms S. s. 133.
 Henriksen As. s. 182.
 Hindhede S. s. 123-129.
 Hjulmand As. s. 200.
 Hjøllund As. s. 178-180.
 Holm As. s. 201.
 Hoppe F. s. 246.
 Huld S. s. 142.
 Hundebøl D. s. 271.
 Hutchinson D. s. 278.
 Haahr As. s. 180-182, 193.
- Ibsen D. s. 265-266.
 Ingwersen S. s. 146-147.
- Jacobsen H. s. 113-114. D. s. 307,
 316. G. s. 349, 353.
 Jakobsen S. s. 136—137, 144,-151,
 315, 322, 325, 351.
 Jansen H. s. 112.
 Jarvis S. s. 132.
 Jensen H. s. 91. 102, 109, 113-114.
 S. s. 128, 134, 143. As. s. 175, 179,
 182. Ab. s. 223, 226, 228-230. D. s.
 265, 270, 277, 279, 297, 299, 304-
 306, 309-310, 314, 323, 327-329.
 Jeppesen D. s. 288.
 Jepsen As. s. 182-183. D. s. 334-335.
 Jespersen, D. s. 342.
 Jessen H. s. 92.
 Johannesen D. s. 278-280.
 Johansen As. s. 186. D. s. 290-291,
 309-310. G. s. 352.
 Johnsen D. s. 271-272, 302-318.
 Justesen H. s. 103.
 Jørgensen H. s. 90. As. s. 181, Ab.
 s. 225, 229-230, D. s. 263, 307-310.
- Karlsen H. s. 111.
 Karlskov D. s. 316.
 Karlson D. s. 322.
 Kirkegaard S. 119-123, 129. D. s. 310.
- Kjeldsen Ab. s. 223.
 Kjær H. s. 89-91. S. s. 125. G. s. 350.
 Klemmensen H. s. 109.
 Knudsen H. s. 100. As. s. 170, 191,
 193-198. D. s. 253, 276.
 Koch Ab. s. 216.
 Koncky Ab. s. 215.
 Krabbe G. s. 352.
 Krejbjerg D. s. 334.
 Kristensen H. s. 97-99, 100-106, 122.
 As. s. 178. D. s. 277, 305, 315, 324,
 339.
 Kristiansen S. s. 147 D. s. 337-338,
 340-341.
 Krogh H. s. 96.
 Kærsgaard s. 125.
 Körner H. s. 106.
- Lambæk S. s. 127-128.
 Larsen S. s. 135, As. s. 202,203, Ab.
 s. 211, 213. F. s. 247, D. s. 305,
 315. G. s. 352
 Lauridsen Ab. s. 224.
 Laursen As. s. 181. F. s. 246-247. G.
 s. 350.
 Leitrts D. s. 328-329.
 Liebergreen D. s. 327.
 Lind D. s. 289.
 Lund H. s. 108.
 Lundbyc-Nielsen D. s. 333.
 Lysgaard D. s. 327.
- Madsen H. s. 77-87, 88-89, 94-96.
 As. s. 178, 203-205. Ab. s. 210,
 226. F. s. 248. D. s. 256-260, 312,
 315, 339. G. s. 350.
 Marcussen D. s. 317.
 Mikkelsen D. s. 311.
 Mogensen As. s. 192.
 Mortensen S. s. 137. As. s. 175. D. s.
 309.
 Muldbjerg Ab. s. 215-216.
 Møller S. s. 124-125, 128. As. s. 200-
 203.
 Maaetoft S. s. 148.

- Nielsen H. s. 89, 96, 106, 112, 116.
 S. 134, 148, 151. As. s. 199-201.
 Ab. s. 223-225, D. s. 266, 269-270,
 277, 291, 298-300, 308, 311-314,
 325, 339, 344. G. s. 346, 351-352.
- Nissen D. s. 306, 310.
 Noesgaard D. s. 314.
 Nohns S. s. 125.
 Nygaard S. s. 126. D. s. 290.
 Nørbo S. s. 143.
 Nørgaard As. s. 188-189.
- Oldager D. s. 334.**
- Olesen H. s. 107. S. s. 131-133, 139.
 Olsen H. s. 105-106. S. s. 137-138.
 As. s. 186. G. s. 351.
 Overgaard S. s. 136.
- Pedersen s. 51—66. H. s. 109-110,**
 113-116. S. s. 148. As. s. 198. Ab.
 s. 210, 212, 230. D. s. 270, 280,
 305-306, 310, 324, 338, G. s. 350.
- Petersen As. s. 189. Ab. s. 215. D. s.
 338.
- Poulsen H. s. 115. Ab. s. 230.
- Rahbæk H. s. 110, 112.**
- Ramsing S. s. 134-136.
 Rasmussen Ab. s. 216. D. s. 271, 344.
 Riisbjerg D. s. 281-287.
 Riise S. s. 135.
 Riis-Olesen D. s. 289.
 Rosmeisl As. s. 196.
- Schilling S. s. 132.
 Schmidt D. s. 313.
 Sig H. s. 108.
- Simmelsgaard D. s. 311.
 Simonsen As. s. 187.
 Sinkjær H. s. 101.
 Sirak D. s. 337-339.
 Skov Ab. s. 223-224.
 Stig As. s. 186.
 Søndergaard H. s. 91, 95, 109-110.
 As. s. 198.
 Sørensen s. 56, 69. As. s. 168-171,
 191-192, Ab. s. 211. D. s. 298, 314,
 323, 326, 329.
- Termansen H. s. 115.**
- Thommesen D. s. 290-291.
 Thomsen As. s. 179. D. s. 261-278,
 280-281, 287-294, 318-321, 325-327,
 329-337, 339-340, 342-344.
- Thorkildsen H. s. 114.
 Thorngreen S. s. 139.
 Thulesen D. s. 311.
 Trautmann S. s. 132.
 Travers D. s. 298.
 Trier H. s. 112.
 Tscherning D. s. 291.
- Uhre S. s. 128.
- Vancianus D. s. 323.**
- Vestergaard As. s. 179, 189—193. D.
 s. 316, 327.
 Videbæk Ab. s. 211-215.
- Werner D. s. 340-341.**
- Østergaard H. s. 101-103. As. s. 204-
 205.
 Øst-Jacobsen D. s. 297.

RETTELSER

- Slægtstavlen, 5. led, Haussing til Hanning.
S. 9. 1. lin. til: S. Ks. slægt på *fædrene* side.
S. 29 lin. 11 fra neden: til: S. Ks. *farmoder* stammede fra . . .
S. 29 lin. 10 fra neden: til: Tarmegnen og *hendes far* omkring 1711.
S. 30 lin. 13: til Christensen.
S. 56. Else Jacobsdatter havde 3 børn: se slægtstavlen.
S. 61. 4. gen. skal være *oldesøskendebørn*.
S. 70. Vers 4. balsam.
S. 81 lin. 9 fra neden: til hakkelsesækken.
S. 83 lin. 2: til: mere *end* til.
S. 98 lin. 23 til: så *mange*.
S. 108 lin. 3 til *Spjald*.
S. 112: Barn E 1 Niels Bjergbo *Nielsen*.
I. 124 lin. 4: *bornholmerne*.
S. 134. D 2. blikkenslagerm. til *isenkransforretning*.
S. 135. E 4: — blikkenslagermester.
S. 139. D. 11: til Peder Hauskov *Olesen* og E 1. Bjarne Hauskov *Olesen*;
E 2 *Marit* Hauskov *Olesen*.
S. 167 lin. 9 til: salighedsbåb.
S. 181. D 4: Lauridsen til *Laursen*.
S. 187. E 1 til: 1 år i Svejts.
S. 188 lin. 8 til: *for* lidt.
S. 200. C 6 til: *Kristine*.
S. 203 C 3 til: *Kristine*.
S. 211. Barn E 1: *Sørensen* slettet.
S. 223 lin. 6 til: Efter J. *Abildtrup*.
S. 228 lin. 8 fra neden til: pastor Krag.
S. 234 lin. 8 til: sammenkartet.
S. 245. Barn E 1 Lisbeth Bjørnsen.
S. 257 lin. 15 til: Thomsen.
S. 261 lin. 6 fra neden til: *afgifter*.
S. 271 D 4's mand søn af John Ørbæk Johnsen.
S. 271. E 2 + Barn F 1 til Hundebøl.
S. 293 lin. 11: venstrereform. partiets.
S. 298. E 1. Mary Kathrine Damgaard.
S. 301 lin. 18 til: fabrikker og lod sin . . .
S. 301 lin. 2 fra neden til: Slagelse latinskole.
S. 308 D. 2 død 9.—1.—1952.
S. 321 lin. 11 fra neden til: E 1-6. E 7 slettes.
S. 322. D 6 Knud . . . f. 22.—4.—1909.
S. 322. D 7 Rickhardt . . . f. 11.—3.—1911 (ikke tvilling).
S. 323. Børn E 1-5 til E 1-6. E 6 f.22.—10.—1955.
S. 325. D 9 Edel Kristine Jacobsen.

- S. 325. C 5 lin. 7: 1926-1951.
 S. 326. D 2 ikke billedskærereks., men bibliotekseks.
 S. 326. Under D 3: Jørgen Brink f. 29.—8.—1923.
 S. 337 lin. 6: med løse jern —
 S. 337 lin. 20: rendeløkke.
 S. 337 lin. 21: apparatet.
 S. 359 lin. 9: slægtstræk bevares.
 S. 359 lin. 19-20: og i Søren Kierkegaards liv.
 S. 362: Jeg vil sidde så stille hos blomsterne.
 S. 363 Forgangne tiders slægter.

TILFØJELSER

- S. 93 E 8 Ole Hammerich f. 15-11-1956.
 S. 93 E 3 Ane Dorthe Hedegaard f. 3-10-1956.
 S. 124 under C 1: Maren Olesen, Ryslinge H.
 S. 125 E 2 S. Sv. Nohns . . . bestyrer på mejeriet Julsminde pr. Holmsland efter faderen.
 S. 94 C 7 i 1957 en eventyrlig rejse til U.S.A. og Canada, på stop og hilsener samt salg af små dukker: Jens og Trine.
 S. 126 lin. 5 fra neden: E 1 Niels Jacob Dejgaard f. 14-5-1940; E 2 Jens f. 13-11-1942.
 S. 137 C 3 også form. for Hjælpekassen, form. for Hover Brugsforening, ejendomsskyldvurderingsmand og med i bestyrelsen for Luth. Mf. Det sidste igennem 30 år til sin død. Han var også leder af L. Mf.s ungdomsmøder i Bredning i mange år. For sin indsats i landbruget blev han hædret med diplom, sølvbæger m. m.
 Hans kone Karen Marie fortsatte svigermoderens, Mette Muldbjergs, søndagsskole i mange år.
 S. 137 D 2. Karen på L. Mf.s H. i Hillerød g. m. Peter Josef Vestergaard Olsen; arbejdede mange år i søndagsskolen og inden for L. Mf.
 S. 137 E 1 g. m. Otto H. Mortensen; L. Mf.s H. i Hillerød.
 S. 137 E 2: i 1957 studeret tropesygdomme i England, rejste som lægemissionær i oktober 1957 til Ulanga på Luth. Mf.s missionsmark i Tanganjika i Østafrika. Hans hustru Karen: husassistenternes fagskole og Fjellehaug Bibelsk., Oslo. Deres andet barn F 2: Janne Vestergaard Olsen, f. 3-12-1956.
 S. 138 E 4 g. m. Edith Martinsen, L. Mf.s H. i Hillerød, E 5 Helmer; landmand — E 1 Jytte A., præliminæreks., været sygeplejerske på Kommunehosp., Kbhvn. til giftermålet — E 2 Doris A., L. Mf.s i Hillerød — E 3 Torben A., L. Mf.s H. i Hillerød.
 S. 139 D 6 Thora A; faglærereks., håndgerningslærerinde 1938-1950, årskursus i dansk 1955-56, Nævninge- og Domsmand v. Hillerød Ret fra 1955.
 Hendes mand Otto F. Thorngreen, faglærereks., form. for husflid i Frederiksborg Amt, undervist i do. i mange år. Prædikant i Luth. M. siden 1949; form. for Luth. Ms. Ungdomsafd. på Nordsjælland siden 1952, studieophold

i Israel i 1949, holdt talrige Israel-foredrag i Skandinavien. Redigeret bl. a. »Ordet og Israel« siden 1950, skrevet 3 studiehefter om Israel, hvilke oversættes til Svejts, været observatør ved kirkelig kongres i Filadelfia 1954, holdt ved den lejlighed foredrag og talte i kirker og radio; i bestyrelsen for Nordens evangeliske råd.

E 1 Ole stud. art.; E 2 Gerd og E 3. Sten i mellemsk., alle på Frederiksborg Statssk.

D 8 Marys mand Holger Olsen, 1941 vognmandsforretn. i Holbæk, 1943 købt »Lillemarkgården« ved Præstø, 1945 købt »Fjeldsbo« ved Herlufsmagle, 1956 emigreret til Toronto, Canada.

S. 143 E 1 Benny A; radiotelegrafist i Kap Tobin, Østgrønland, g. 1956 m. Anne Lise Pedersen. (D. af malerm. Aage P., Kbhvn.).

Børn F 1-2, tvillinger, døde.

E 2 Ester i handelslære.

S. 151 D 1 Per Sønderg. L. Mf.s H. i Hillerød.

S. 183 B 5 Karen S. var ikke sy pige, men meget dygtig til vævning og strikning.

S. 186 Gudrun Lüttichau var ikke leder, men husmoder på Schöffergården.

S. 186 C 2's mand Anders Olsen fik Hans Tausens Fond 2 gange.

S. 187 D 2's mand Kai Sønderby Simonsen. — 3 mdrs. stipendierejse til U.S.A. for flere år siden; medejer af hotel Westend, Helgolandsgade.

S. 202 C 1 Niels Møllers kone Dorte d. sept. 1956.

S. 211 Børn F 2 Søren Videbæk f. 5-5-1957.

S. 212 C 2 Jens Abildtrup d. 10-12-1916.

S. 245 D 3 novbr. 1957 forretningsbestyrer for A/S Illustration og Presse, København.

S. 245 C 3's mand Ejnar Hoppe, tegnet »stamtræct« til tillægget til »Slægten fra Astrupgaard«.

S. 246 Gudrun H. læser til faglærerinde i tegning.

S. 246 D 5 Jens A. Hoppe forbereder sig efter realeks. til lærer på Haslev Seminarium.

S. 247 Sv. Ege Laursen g. 1957 m. Esther Klausen Jensen 13-4-1931; (d. af gdr. Anker Jensen, Hinge). Udd. som sygeplejerske i Herning 1949-52, operationssygeplejerske på Amtssygehuset i Kolding.

S. 248 D 2 g. 1957 m. Søren Bækman f. 19-6-1931; (s. af fabriksarb. Edvin B., Kbhvn.), student 1950 fra Frederiksberg Gymn., stud. jur. fra 1951-54, sergent febr. 1956 ved Gardhusarregimentet i Næstved, løjtnant smst. fra nvbr. 1956 til maj 1957, da hjemsendt, fra aug. 1957 elev på K.F.U.M.s Sem.

S. 248 D 2 Hanne A. Chr.; Rydhave Ungdomssk.

S. 249 C 7 medlem af Vigerslev menighedsråd.

S. 307 E 1 Marie Jacobsen . . . efter mandens død 14-1-1956 uddanner hun sig videre i Kbhvn.

S. 309 D 5 d. juni 1957.

S. 309 D 7 tvillinger af 2-3-1957 E 4 + E 5 Andreas og Johanne Kathrine

S. 323 E 6 Rosa Solvejg 22-10-1955.